

Acıyı hissetmek için kurban olmak gerekmez...

öfke

MICHAEL TOBIAS

öfke

MICHAEL TOBIAS
ÇEVİRİ: ALGAN SEZGİNTÜREDİ

roman

versus

Öfke

MICHAEL TOBIAS

Umudun iki güzel kızı var: Öfke ve cesaret

"Kim adaletsizliğe isyan etmez? Ya da kim, tüm pislikleri birden temizleme hayali kurmaz? Kurbanların siyah veya beyaz, masum çocuklar, savunmasız hayvanlar veya ormanlar olması fark eder mi?"

Michael Tobias, tüm bu umarsız düşünceleri hayata geçiriyor, ahlâki serüvenle, eylemi öfkeyle harmanlıyor ve ortaya yürekten kopmuş, bilgelikle yoğrulmuş dehşetli bir hikâye çıkarıyor. Bazı kişi ve kurumlar, ÖFKE'nin gerçek hayatta yer bulup bulamayacağını düşünerek uykularından olmalı."

Ingrid E. Newkirk,

PETA (Hayvanlara Ahlâki Muamele için Mücadele Edenler) başkanı.

"Parlak bir anlatım, gerçek bir sayfa çevirtici. Michael Tobias işe, acıyı hissetmek için illa kurban olmanın gerekmediğini anlatarak koyuluyor. Ayrıntılar, duygular, heyecan, hırs ve yakıcı intikam ateşi. Evet, intikam... bedel ödetme... Hayvan tacizcilerinin 1984'ü..."

Keith Mann,

*ALF (Hayvan Özgürlüğü Cephesi) eylemcisi.
Halen, "terörist" eylemlerde bulunmak suçuyla hapidedir.*

"Öfke, bize, nedensiz ve sonunu düşünmeden hareket etme eğilimlerimizi hatırlatıyor. Bize kutsalla küfür arasındaki köprüyü aşırıyor, yaşamın doğasını ve şefkatin önemiyle gerekliliğini derinden fark ettiriyor.

Michael Tobias, bizi kendimizle yüzleştiriyor."

Steven Seagal, oyuncu, yönetmen, yapımcı.

"Bu aşırı kişisel anlatı, insanların, insan olmayan yaratıklar üzerindeki sürgit taciziyle hesaplaşan hem cüretkâr, hem de rahatsız edici bir yolculuk... Türünün en tartışma hak eden örneği ve mutlaka okunmalı. Tüm bu zor konularda belli bir aydınlık yaratacağına eminim."

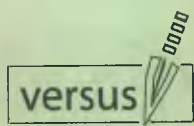
Marc Bekoff,

*Colorado Üniversitesi Organizmik Biyoloji Profesörü ve
Hayvan Hakları Ansiklopedisi (1998) editörü.*

"Cinayet, saldırı ve gizem; hepsi hayvan hakları konusu içinde! Mümkün değil mi, diyorsunuz? Bu kitabı okuyun."

William Shatner, Oyuncu.

roman - 2

Michael Tobias

Michael Tobias, 25 kitap yazmış, 100'den fazla filmde yönetmen, senaryo yazarı ve yapımcı olarak görev almıştır. Bu çalışmalarını 80'den fazla ülkede okunmuş ve/veya izlenmiştir. Tobias, Asya'da bir yerlerde yaşamaktadır.

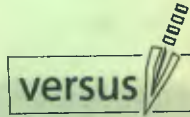
Algan Sezgintüredi

1968 yılında Erzurum'da doğdu. Saint Benoit Lisesi ve Mimar Sinan Üniversitesi Grafik bölümü mezunu. İzmir'de yaşıyor. Katilin Şeyi isimli ilk romanı İthaki tarafından 2006 yılında yayımlandı. *Subtopia* - A.L. McCann, daha önce Versus Kitap tarafından yayınlanmış İngilizceden yaptığı çeviridir.

Öfke

Michael Tobias

İngilizceden Çeviri
Algan Sezgintüredi

Versus Kitap (13)
Öfke / Michael Tobias

Özgün Künye
Rage and Reason
AK Press, January 1998

İngilizceden Çeviri
Algan Sezgintüredi

Kapak Tasarımı
Bülent Arslan

Kapak Fotoğrafı
Luka Veselinovic

İç Sayfa Düzeni
Bülent Arslan

Baskı
Yön Matbaacılık
0212 544 66 34

ISBN: 9944-989-14-2

VERSUS KİTAP Ekim 2006
© Her hakkı mahfuzdur.

Albay Faik Sözdener Sk.
Benson İş Merkezi No:21/2
Kadıköy / İstanbul 34710
Tel: 0 216 418 27 02 (pbx) Faks: 0 216 414 34 42

www.versuskitap.com
versuskitap@versuskitap.com

içindekiler

Yazarın Önsözü

1

Bir Kardeşin Prelüdü

3

Tüy

55

Maine Ormanları

81

Kızışma

145

Hipokrat Yeminleri

213

Dil ve Fikir

273

Vecd

327

Öfke

Michael Tobias

İngilizceden Çeviri
Algan Sezgintüredi

yazarın önsözü

öfke

Okuyacağınız rahatsız edici kurgu çalışması, fazlasıyla azınlıkta kalan bir sesin, uzak bir ülkede yaşanan acılı bir nekahat döneminin ürünüdür. Karakterleri, kurgusal kahramanın zihninde, kendine yardım, genel tedavi ve kaçınılmaz düşünceler için yaratılmıştır. Hiçbir ürün, yan ürün, marka, ticari marka, patent veya besin türüne; biyolojik işleme veya sanayiye yönelik itibara veya düşünsel hakka, herhangi bir ima yoluyla yahut bilerek, kasten, doğrudan veya dolaylı kötülük, kötü niyet, iftira, çamur atma, küçük düşürme, utandırma, leke sürme, aşağılama veya –toplumsal, kişisel veya maddi– zarar verme amacı taşımamaktadır. Aynı şekilde, yukarıda sayılanlarla beraber, herhangi bir kişiye, kuruma, ölü ya da canlı herhangi bir topluluğa, hükümete, küçük veya çokuluslu şirkete, başkana, bakana, kamu görevlisi veya sivil görevliye veya kuruluşa, okula, üniversiteye, araştırmacıya ve ilgili kuruluşlara, çiftliklere ve besicilere ve ilgili topluluklara dair bulunacak olası benzerlikler kesinlikle kasıtlı, niyetli ve amaçlı değildir. Bu tür benzerlikler hiçbir amaç gütmemekte, belli bir plan çerçevesinde kullanılmamaktadır.

Kurgusal karakterler kitap içinde –roman karakterleri sıfatıyla–

la- inandıkları görüş adına şiddete başvururken, bu durumun tümüyle yazar tarafından yaratıldığını ve okurun, bu ve başka herhangi türde şiddeti *asla desteklemediğimi veya gerçek hayata geçirilmesi peşinde olmadığımı* anlayacağını varsayıyorum. Bu kitabın içerdiği şiddet, bizden çok önce burada yaşayan ve küçük bir umutla, biz gittikten sonra da yaşayacak savunmasız canlılara karşı yürütülen acımasız savaşa dair hepimizde bulunan duyarlı insan özelliğinin getirdiği kaçınılmaz fiziksel ve tıbbi zararın yanı sıra, toplumumuzda bir şeylerin ters, çok ters gitmesi haline karşı ve insanları öldürmeye iten psikolojik etkenlerin anlaşılmasına trajik ve loş bir ışık tutmayı amaçlamaktadır.

Yazar, okura bu durumun çözümü için şiddet içermeyen çözümlerin bulunduğunu ve bulunabileceğini belirtme sorumluluğunu taşımaktadır. İnsanların diğer insanları ve Dünya'yı bizimle paylaşan canlıları yok etmesi durdurulabilir ve hedeflenen şeyin -yasaların, tüketim alışkanlıklarının ve algının- değiştirilmesi yönünde çok büyük bir emek harcanarak, başka bir deyişle, vicdanın sesine kulak verilerek Dünya sağaltılabilir. Şefkat, hoşgörü, barışçı kampanyalar, sabır, eğitim, yoğun çaba ve sanat, şiddet karşıtı ruhun, insan dünyasını batmaktan kurtarmak üzere örgütlenecek toplu bilincin temel taşlarıdır.

Şiddetin şiddet doğurması gerekmez. Sevgi, en gerçek kötülükleri, hatta bu kitapta hayal edilen ve anlatılan kötülükleri bile yenecektir.

MT
JGM için

bir kardeşin prelüdü

öfke

Almanlar, hiç değilse Schiller'den bu yana, yüce ruhların acıya sessizce katlandığını söyler. Buna dayanarak, sessiz kalma hakkına sahip olduğunuzu belirtiyoruz. Ama başkalarının acı çekmesi söz konusuysa sessiz kalmaya hakkınız *yoktur*. Kişinin kendi düşmanlarını bağışlaması soylu, hatta ruhsal açıdan yüceltici olabilir. Görünüşe göre, Dalai Lama öyle yapmıştır. Ve Hz. İsa, kesinlikle bu ideali örneklemiştir. Ama *başka* masum kurbanların düşmanlarını bağışlamak düpedüz yarıdakçılıktır. Eğer adın gerçekten Hak'sa senin.

Hâsılı, iyi kötü sarıldığım, yüceliğe erişmiş, tuhaf ve korkunç kardeşimin mesajı buydu.

Puccini'yi severdi; üniversite giriş sınavlarında ortalamanın üstünde puan tutturmuştu; kız arkadaşı vardı, bir veterinerde yarım gün çalışmıştı ve annemle babamı alışılmadık bir heyecanla severdi.

Büyüdüğümüz Pueblo, Colorado'da isyancı falan değildi; ama tek kardeşim, ağabeyim ve civardaki çetelere karşı koruyucum sıfatıyla haklı saplantımdı –mecazi anlamda. Uykumda benle konuşan, uçmam için kanat veren içimdeki ikizim, bana özel,

güdümlü füzemdi. Artan kaosu, kişisel cehennemleri ve muhteşem yabancılaşması, delikanlılığımdaki bilinçsiz evrimimi gölegeledi. Raylarda yürür, hevesle böcekler, kızların memeleri, kâğıt oyunları ve Puccini üzerine konuşurduk. Bunu yıllar boyu yanlışlıkla bir tür pinpon maçı gibi algıladım. Ama o zamanlarda bile bana, hep konuşmanın çoğunu ben yapıyormuşum, Dirkson (aslında, yeterince tuhaf, o hep soyadımızla, Felham diye çağırılmayı isterdi –arzusuna uyuyorum) kendi iç diyalogumu yaratıyormuş gibi gelirdi. Büyük bir şeye hazırlandığımı biliyordum. *Kayıp Dünyalar* üzerine hayal kuruyordum. Sinema hastasıydım. Ama gerçekte neydi hazırlandığı? Başlangıçta, hiçbir fikrim yoktu.

Sekiz yaşındayken bir ikinci el dükkânından öylesine aldığı eski bir gramfon plağından, hışırtı ve çıtırtılar arasında ilk Puccini yorumunu dinlediğinde, ilk Everest'ini keşfettiğini düşünmüştü herhalde; *La Boheme*'den, anladığım kadarıyla yüreğini burkan 'Donde Lieta' aryasına kendi yorumunu düzenlemişti... *Donde lieta u-sci al tuo gri-do d'a-mo-re tor-na so-la Mi-mi al so-li-tar-rio ni-do...* Çevirisini bulmayı başarmıştım... *Bir kez daha kendi kokusuz çiçeklerime döneceğim, anılarımla yaşamadan önce bir kez daha yapayalnız...* Ne tuhaftı. Annemin doğumgününde söylemişti bunu; ona bir buket siyah gül vererek. Neden siyah, merak etmiştim.

Yıllar sonra, Hava Kuvvetleri Akademisine gidişini izleyen ilk Noel'de, eve döndüğünde her şeyiyle değişmişti. Başkalaşımın evden uzakta geçirdiği sürede gerçekleştiğini düşünmüştüm. O bildik Ortabatı Noel partilerinden biriydi –öylesi Amerikan, öylesi beyaz ve yapmacık; onun durumunda ise zorunlu ve sabır isteyen– ve uzun, çok uzun zaman önce, o rayların üzerinde, bir Mimi'nin, bir Caravadossi'nin ve Puccini'nin, tüm diğer acıklı kişilerinin derin ıstırapları arasında başlamış daha derin bir sendrom algılamıştım.

Herkes klasik Noel şarkılarına –*Dinle haberci meleklerin şar-*

kısını, Yeni doğan krala şan olsun; dünyaya barış ve merhamet, Tanrı ve günahkârlar uzlaştı– katıldıklarında yüzleri kararıp kesilmiş sütün suyu gibi ürkütücü bir renge bürünürken... –*acı çeken, inleyen, kanayan, ölen*... Birinden sonra bir başka Noel... *Baba'nın sözü şimdi ete kemiğe bürünerek görüntüyor*... *Dört öten kuş, üç Fransız tavuğu* ve devam– durup artan –neyini?–Tiksintisini? Acısını?– daha baştan hastalıklı bir hayata, umutsuzlukla örülü bir yaşam anlayışına uyum sağlamaya çalışmış gibi uzaklara bakan, sosyal öpüşmelere karşı kısılan, karışmamak için mücadele eden gözlerini izlemiştim. Ve o an, orada yanlış bir şey yaptığımı anlamıştım. Belki de korkunç bir şey. Ölüyor, soluyordu. Kimsin sen? Yalvardım içimden.

Ve o Noel, şarkılar yükselir, kutlamalar doruğa ulaşırken, ben de kilitlenene, aramızdaki uzaklık kapanmazlığa erece kadar –gözlemedim– daha da uzaklaşmıştı.

Ona dair –kimsenin bilemeyeceği, anlayamayacağı– tek bir fikir öne sürülebilirdi: yavaş bir intihar. İntihar sürecinde ise büyük şeylere ulaşmaya niyetliydi. Tanrı'ya varan bir zafer. Ve normalde terörizm adı verilen şeyin fikri böyle başladı. Ciddi ve derin düşünülmüş bir nedenle başlamış, kendi iç yıkımına, dünyevi ve empatik bir şarta, kendini yok etmeye ayarlı bir hareket; insan âdetlerini –ürperiyorum– kendine karşı akıl dışı gören hayvan sevgisiydi bu. Neden sen?

Ve bir hayat nerede ayrıma ulaşır? Veya öylesi felsefik ve sorgulayıcı, kriz durumu denmeye uygun bulunabilecek kadar gaddarca dürüst, acılı ve ölümcül hale gelir? Ne zaman şeylerin gerçek yüzünü görmek aniden artık olduğumuz ya da olmak istediğimiz şey olamayacağımız anlamına gelir? Başka deyişle, ne zaman ayıbı görmek ve imhayı gerçekleştirmek sonsuza dek artar? Yardım girişimleri ya da inanç gibi, *tanık* da sonsuza kadar yeniktir. İçi boşalmıştır. Bu teatral havadan bir an bile şüphe etmeyin. Yıllar boyu önce bundan aydınlık çıkarmaya ve ardından onu görmezden gelmeye, içimden atmaya çabaladıktan sonra

hazırlıksız, zayıf ve tümüyle icazet içinde yakalanmıştım. Kader, bu sözcüklerden bir diğeri idi.

Felham'ın akli depremini tetikleyen biyoloji dersindeki ilk senesi miydi? Sonuçta, ilke edindiği söz Descartes'a ithafen seçilmiş, öncesini sindirebilen için bir de özel güne sahip, fazlasıyla modern bir kurumdu orası. Kurbağaları unutun. O çocuklara göreydi. Çocuğu ilk ısırışlarında veya sahibin yatağına ilk pisletişlerinde tuvalete atılıp üzerlerine sifon çekilmemiş hamster ve hintdomuzlarını unutun; evlerinden kovulmuş kedileri, sokaktan toplanıp Biyoloji 101'in arka kapısında aç bırakılmış, umutsuz, miyavlayan, üzerlerinde bilimsel deney yapılmasını değil, şefkat ve süt bekleyen kedileri de unutun. Ve balıkları, semenderleri ve kurbağaları da unutun. Yarın diye bir şey yokmuşçasına kesilmiş yüzlerce solungaç, akciğer damarı, aort çatalı, toplardamar, küçük kafatası, kurbağa bacağı... Bunlar daha işin başı, bilimde geleceği bulunmayan hassas midelilerle, gerçek çömezleri ayırmaya yarayan ikincil eğitimin larva aşamasıydı.

Devamında, Biyoloji 101'in konusu köpekti. İyi bakılmış, beslenmiş, şık aile köpekleri değil, tüyleri keçeleşmiş, gözleri bezgin ve açlıktan eklem iltihabına yakalanmış umutsuz çeneleriyle yarı vahşi alt-türler... Titrek bacaklı bir kurt köpeği, aylar önce kaybolduğu belli bir kırma, biyolojik malzeme satan firmaların artıkları, yanılığa düşüp çalınmış ya da bilim adına doğranmak üzere kiloyla satılmış köpekler. Ama bir zamanlar hepsi, her biri birer aile köpeğiydi... Ve bu, bekleme, umut etme tarzlarından belliydi. Laboratuarda duygulu anlar yaşandı çünkü başlangıçta öğrencilere, duyguları bilimden ayırmak, buna inansalar bile, zor gelmişti. Ama sonunda çoğu, kendi kusmuqları ve gözyaşları arasında, amatörce uyuşturulmuş inleyen köpeği kesmeyi, çırpınışlarını kontrol altına almayı ve sonunda sınıfı geçmeyi başardı. Oh ama daha kötüsü vardı; sonunda.

Macaca Mulatta ya da diğeri adıyla Rhesus maymunu... Hatır-

layın: bu, Amerika'da Siyahların hâlâ otobüslerin arka tarafında oturmaya zorlandığı, Avustralya'da köpeklerin hâlâ Aborjinler'den üstün tutulduğu, Hindistan gibi ülkelerden yapılan minik Rhesus ihracatının yasaklanmasından (gerçi Birleşik Devletler hükümeti, ulusal araştırma laboratuvarları adına araya girebiliyordu) çok önceki zamandı. Ama o günlerde, görünüşe göre yılda yirmi bin tanesi bu ülkeye türlü amaçla getiriliyordu. Pahalı değildiler. Yerel iki yıllık yüksekokulumuz, bir firavun faresinin yanında bunlardan da iki tane edinmişti. Biyoloji sınıfımızın yarısı, öldürülmelerinde bulunmak için düzenlenen geziye katılmıştı. Bir tür dönem sonu ödülüydü bu gezi. Vardıysa, hangi yasaların atlatıldığını veya görmezden geldiğini; on dört yaşındaki çocukların hayatlarının sonuna dek bu iki zarif, zavallı primatin soğukkanlılıkla katline katılmışlığın yüküne nasıl mahkûm edildiğini bilmiyorum. Düşündüğümde, gözümün önüne izlediğim tüm siyah beyaz Frankenstein filmleri geliyor: ilkel köylüler, sınıf arkadaşlarım, ellerinde tırmıklar, meşaleler ve çiftelerle, korkmuş ve kafası karışmış canavarı sisli mezarlığa doğru kovalıyor... Sebepsiz. Sadece şeyden su yüzüne çıkan nefret... Nereden? Oldukları her şeyden; iki minik, çaresiz maymundan canavar yaratmak için eğitildikleri yerden.

“Neden okul hayvanı, maskot olarak kalmasınlar?” diye sormuştu lise öğrenci derneği başkanı; konuyu gündeme getirecekti. “Çünkü hastalık taşıyabilirler,” diye geldi yüksekokulun sanat ve bilim dekanının saçma, düşünülmemiş yanıtı.

O tıp heveslisi hamburger çocukları, o sivilceli ergenler, iki zavallı yaratığın derisini neredeyse canlı canlı yüzdü. Eylemde bariz intikam duygusu vardı... Öylesine karmaşık ve soydan gelen bir şeydi ki, bir anlam çıkarmayı bile başaramıyorum. Lise ve yüksekokuldaki insan davranışları her türlü ‘en kötü senaryo’ için gayet uygun model teşkil etmeli bence. Maymunlar küçük bebekler gibi ağlamıştı; kırışık parmakları başka bir primattan, Tanrı’dan, annelerinden yardım istemek için havayı dövmüş;

koca kara gözleriyle, keskin aletlerini çoktan kaldırmış, lise öğrencilerinin canlılarla ilişkilendirebileceği her türlü duygudan arî, umursamazca mazeret üreten kötü niyetli ve beceriksiz yeni yetmelere bakmışlardı. Aslında maymunlar cehennemın gözlerine, her türlü iyilikten, güzellikten, mükemmellikten intikam almaya bakan zebanilerin gözlerine bakıyorlardı. Birkaç kız laboratuardan koşa koşa çıkıp tuvaletlerde kusabilirdi ama bilim adına kesip biçmeler hızlanacaktı. Bu, sanki futbol takımına girmeye çabalamak gibiydi. O okulda insan cinselliği üzerine nadi-ren tartışılırdı ama işte, o çocuklar, yüksekokullularla beraber genç hanımların önünde, hayvancağızın (okulun aldığı iki maymun çiftti; kaderlerini düşününce daha da anlamlı) taşaklarını avuçluyorlardı –gerçek bir baştan çıkarıcıydı, tahmin edersiniz. Kendinize Rhesus'un, onu bıçaklamaktan başka şey düşünmeyen bu yeni yetme sadistlerden daha fazla acı hissedip hissetmediğini, daha hassas, daha büyük ihtiyaçlara, sorgulanamaz bilgeliklere ve daha kalıcı arzulara sahip olup olmadığını sormaya bile başlardınız. Onlar, gün gelip kartlar tersine dönene, bıçaklar kendilerine çevrilene kadar ne yaptıklarını asla anlayamayacaklardı. Ve Felham'a, bugünkü gün ışığımıza bağlantı işte burada, kulaktaki sarsıcı patlamada, öylesi dolambaçlı insan çilesinde, öylesi karmaşık titreyen ruh ve tefekkürde, yarı düşün-celerde, kısıtlamalarda, kötü şanstaki kuruldu... Ve telafisi yoktu.

Bu, Amerikan kaderinin, küçük bir Colorado sığır kasabasın-da yaşanan ortaya çıkışını ilk görüşümdü. Eter ya da her ne halt-sa kullandıkları, tam anlamıyla bilim değildi. Ve müdür, maymunların sinekler gibi ürediğini ve duyguları olmadığını öne sürüyordu. Maliyeti, parça başına sekiz dolar civarıydı o günlerde. Öğrenci başına bir dolar veya bir sinema bileti parası. Herkesin payına düşen aptallık oranıysa, devasaydı.

Ama öyleyken bile, anlam ve nedenin ağızda gevelenen bütünsel çürümesi hesaba katıldığında bir genç adamın Batı'sının –ve buradan harketle, aileden öğretmenlere, okullara, işlere, si-

vil görevlilere, komşulara, sınıf arkadaşlarına, dönüşülen her şeye, kişinin kulağında yalanlarla dönüştüğü yetişkinlikten uzak çılgınlığa karışan sistemin her yüzünün- çöküşü anlaşılabilir, çöküşün ona bulaştığı o öylesi yabancı ve tehlikeli anı nasıl atlayabilmiştim?

Bir şey onu, tetiği ilk kez çekmeye yöneltmişti. İçindeki bir devrimdi bu... Ağaçtan düşen bir elma, Paul Revere'in gece yolculuğu, labirentten çıkabilen ilk fare... Bu andan sonra çektiği her tetik, artık çocuk oyuncağıydı. Özgürdü. Böylesi varoluşçuluğu kim tahmin edebilirdi?

Jessie, marşa basıp tepeden aşağı inerken *gününün* nelere gebe olduğunu nasıl bilebilirdi? Ya da siz, öylesine alıverdiğiniz bir şeyin ilk birkaç sayfasında ileride neler olacağını nasıl bilebilirsiniz? Jessie kim mi? Jessie onu çözen kadındı. Aynı zamanda, alegorik anlamda, onun hayatta kalmasını garanti eden kadındı. Peki, siz kimsiniz? Ne yaptınız? Biri, zamanın birinde bunu soracak biri, yanıtı bulacak. Belki Kıyamet Gününde. Ya da belki buna, *Felham Kanunu* denmesi gerekiyordur.

Hukukta, her türlü hukukta belirtildiği üzere, suç ortaklığı söz konusu ve her gün, onun gibi benim de başıma kötü bir şey geleceğinden korkuyorum. Gelip beni alacaklar... Veya geç saatte işten dönerken tuzağa düşürecekler. Etrafımda bir komplo dünyası olmalı; tahmin edemeyeceğiniz kadar nefretle dolu, filmlerdeki değil, gerçek insanlarla çevrili bir kuşatılmış bölgeyim. Bana bunu, bu derece burnumun dibinde gösterdiği için ondan nefret ediyorum. Hayatım, her türlü tartışmadan, çekişmeden uzak kalmasına her şeyden çok değer verdiğim hayatım, bana ait değil.

Çoktan ölmüş olmasını dilerdim... Veya sonsuza dek sürgüne gittiğini söylemesini... Ya da tanık koruma programına gönüllü katıldığını... Bilmemeye dayanamıyorum. Sürekli bir bomba bekliyorum. Dresden bombardımanında doğan çocukların çoğunun neden büyüyünce eşcinsel olduğunu anlayabiliyorum. De-

mek istediğim, gerçekten anlayamıyorum ama tahmin edebiliyorum. Sürekli kafana bir şeyin düşeceği hissi... Asla bilememek... Memelerin altına sığınma, zangır zangır sallanan sığınak... Ne zaman dışarı çıkmanın güvenli olacağını ve sokağın nasıl görüldüğünü sürekli merak etmek...

Bazen, tam yerini bilsem onu ele vereceğimi düşünüyorum... Arafına, bitmeyen o lanet kaygı haline son vermek için.

Buna ihtiyacım yok. Sürekli tutulur bir şey değil. Bunu bilmeli. Bana karşı daha hassas olmalı. Demek istediğim, ben de bir hayvanım... Bu seviyede konuşulacaksa. Ve çok çabaladım. İşletme doktoram var ve biraz olsun huzuru hak ediyorum. Bir binanın tepesinde rüzgâra karşı durmuş, ne yapacağı meçhul bir dallama gibiyim. Yüksekten korkarım ve yükseklik korkuma iyi gelecekmiş gibi, atlayıp atlamayacağımı bilmiyorum. Felham'ın bana ulaşıp ulaşmadığını da bilmiyorum... Ya da kulaklarımın yalanla dolu olup olmadığını ve hastalığın, ulumanın sinirlerimi bozup bozmadığını... Sinir hücrelerim birer dinamit... Ve her gün, mayın tarlaları ve elektrikli tellerle dolu bir ıssızlıkta, korkuyla yürüyorum.

Sabah, oğlum Bart'a göz kulak olmasını rica etmiştim. İyura, Bart'ın annesi, karım, yirmi yaş dişlerini çektirecekti ve benim de şehir dışında işim vardı. Fikre bayılmamıştı ama oğlanı, bebeklerin sosyalleşsinler diye anneleri tarafından götürüldüğü oyun evlerinden birine götürmeyi kabul etti.

İşte, Felham kollarını kavuşturmuş, neşeli çocuklar ve mutlu annelerle çevrili oturuyordu. Ve bileği kanamaya başladı.

Ağır makyajı Rubens'in şiddetli, aceleci fırça darbelerini hatırlatan bir sarışın, "Bu kan mı? Kesin kan... Birinin kanaması var!" diye bağırdı.

Odada bir gölge belirdi. Kimse yazgının orada şekillendiğini bilmiyordu; ağabeyimin hikâyesi... Kaçan bir arabanın camını döven yağmur gibi.

Felham, oğlumla koşuşturuken farkında olmadan bileklerini

birbirine vurmuydu. Bu, lanetlenişinin başlangıcıydı... Şanslı yıldızlarının uçup gidişinin başlangıcı.

“Lanet,” diye mırıldandı, kalktı, peşinde kan damlaları bırakarak duvara ilerleyip diğer ayağındaki çorabını çıkardı ve kanayan bileğine sardı. Bu, onu diğerlerinden uzaklaştıran kendi acımasız gerçeğiydi. Gerçekten normal biri gibi insanlarla kaynaşmaya çalıştığı nadir anlardan biriydi.

Odadaki tüm gözler bileğe çevrilmişti. Tiksintiyle karışık öfke, önseziyle dolu şaşkınlık...

Kafasının içindeki sarmallarda patlayan bir el bombası gibi, içteki kanın saçılan fiyaskosu. Kan düşünceleri...

Kanama devam etmiyordu ama kolayına da tedavi olmayacaktı... Hiçbir yerden gelen kan damlaları. Tıbbi muhabbetler dışında kim kandan bahsedirdi? Kan davaları, aç, soğuk, peşinde, kanlı para, kan, kan basıncı. Kanlı et. Kanın uçsuz bucaksız arazileri. Hepsi. İçimde. Şu an.

Kan sayesinde düş kuran, hareket eden, gören, uman, inanan ve hatırlayan ama kanı nahoş, tartışılmaz gören bir dünya. Mükemmel yuvarlaklıkta kan damlaları, iki metrelik bir cümle—duvara doğru hareket etti—

... yere düşmüş herhangi bir Kâse kadar kutsal anın, acı çeken kalıntıların bir pasajı. Üzerine basılıp geçilmiş tehlikeye dair bir fısıltı işareti...

Bir daha, kafasında çılgılık atmaya başladı. *Korku dolu canhıraş ulumalar, kendinden geçerek okunan dualar, davranış ve zekâ derdi bulunmayan bu kan seli...*

İşte, yenidoğanlar ve annelerinin döşemesine saçılan kendi kanını, hayvanlara yapılan işkencelerle tanımlamayışını gördünüz. Onların kanlarıyla. Doğrusu, denklem açıktı. Ama o kendine özgü belli inanışlar çerçevesinde yaşıyordu. Bir bakıma tepkisel. ‘Göze göz’—bu, Felham’ın hayvan dünyasıyla kurduğu son yemek bağlantılarının şiddetine yaklaşamıyordu bile.

Yüreğim bileğini, etrafında biçimlenen yazgıyı; tek yasal sa-

vunması veya savunma hakkı, haklar bildirgesi, kim nasıl tarif ederse artık, ağabeyimin yüreği olan şiddetin muazzam coğrafyasını böyle düşünüyor. O bilek, bir bakıma son çağrı, idam için valinin son imzasıydı. Üç metre ötede oturan ve yazgı sayfalarının açılışını izleyen Jessie'nin umabileceği, tahmin edebileceği her şeyin ötesindeydi.

Amazon'dan Laponya'ya* kadar öldürmeler. Her gün. Her gün. Öldürme üzerine kurulu bir uygarlık. Düz akım, kasap kâğıdı, plastik kap, köpükten yapma kutular, sanayi ve kimya... Öldürmeleri korumak için üretilmiş oligarşiler.

Hepsi parmaklarını uzatıp aynı musibet bileği işaret etti. Beklerini kapıp uzaklaştılar. Bir tek Jessie kaldı.

San Francisco'daki bir oyun evinde Felham'ı acının kör kuyusuna yuvarlayan adımları kaç kere tekrarladım acaba? Kendini beğenmiş, alaycı, nefes alacak an bırakmadan, sonsuza dek barsaklarında burulan, sonsuza dek peşindeki bürokratik polis gücü... Bana göre kişinin acısı kişiseldir, nokta. Ve hepimiz aynı ringe çıkıp son raounda nakavt olmayı bekleyebiliriz. Yanılmayın; bir son raund mutlaka olacaktır. Kimi erken yaşta içine dalar, itilir ve kafasına yumruğu en beklemediği anda yer; diğerleri içine çekilir veya kandırılır. Ve daha diğerleri de vardır; onlar aniden, kanser gibi, midelerine yapıştırılmış bir yumruk bulurlar ve tam nerede durduklarını bulmak için savaşmak zorundadırlar. Felham midesine ilk yumruğu nasıl yedi ve o yumruk nasıl şimdi benimkinde? Neden ben? Felham'ın eve döndüğü nokta yumruğun hayatın özü olduğu noktaydı. Kişinin geç değil, erken kabulleneceği. İrlandalılığı.

Bir çil diğerini algılar mı? Jessie'nin kızıl saçındaki sonbahar izleri, ağabeyimin içindeki sonbaharı tanımlıyor muydu? İrlandalı, İrlandalı'ya mıydı?

*Finlandiya'nın kuzeyi, Laponlar'ın yaşadığı bölge

Bu olaydan, kundaklar arasındaki bu kandan sadece dört gün önce Felham, bileği gazlı bezle sarılı, lastik ayakkabısının içi kanla dolu, Tayland'da gümrük kontrol sırasına girmişti. Birkaç dakika sonra, kuyrukta ilerlerken, bir gümrük muhafızı havayı koklamış ve doğrudan gözünün içine bakmıştı. Yakalamak üzere, sorgunun tiz çılgılığıyla, kötücül merakla, erkekten erkeğe bakan unutulmuşun, hiçliğin gözü... Felham her şeyini kaybedebilecekken, kuyrukta, alışmadığı savunmasızlığın teri içinde beklerken, tıknaz, tabancasıyla, beklenmedik anda öldürmeye kabil, resmi ve hizmet yemini altında, kötü bakışlı bir yabancı... *Kendimi öldürecek miyim? Başkalarını yanımda götüreceğim miyim? Bunu yapmaya ne kadar yakınım?* dedi içinden.

Felham geri adım atmadı. Bu kederli ülkeden çıkmalı, yiyecek kılığındaki işkencenin kokusunu burun deliklerinden atmalıydı. Karnavalda rol alan yiyecekler, on iki yaşındaki AIDS'li köle Burmalılar, kokular, tümü değerli ve rayihalı baharatlar... Öldürmeler. Artıklar. Kafa kesildiğinde şah damarından fışkıran kan. Keçiler, boğalar, domuzlar, tavuklar, ördekler, köpekler, kuşlar... Kim bilir hangi asi Hmong kabile adamının Kamboçya sınırında işkence ederek kestiği hayvanlar. Her canlı bıçağın, diğer adıyla Tayland mutfağının hedefiydi. Tom kai kai. Pad Thai. Mee krob. Hepsi et yemeği. Derisi yüzülmüş bacaklardan, ızgara deriden, oyulmuş gözlerden, egzotik adlı kemiklerden yapılan yemekler... Yüzen çiçek dükkânlarına hapsedilmiş miniklerin çılgınlıkları, beyaz veya siyah-mavi tüyler, sarı gözler, günler, haftalar boyu acı sonu beklerken kıvranan bilinçler... Hepsi bağlı, tekmelenmiş, alay edilmiş, aç bırakılmış, etrafında sinekler uçuşan, küçük yem parçacıklarına ulaşamayan, sıcak su ve ceza içinde yaşayan... Her evin arka bahçesi uzun vadeli kurbanların kanıyla doluydu. Ormanlardan şehirlere ticaret... On binlercesi yakalanmış, bağlanıp havasız kutularda Almanya'ya, Kanarya Adaları'na, Küba'ya veya Meksika'ya ihraç ediliyor... Resmîletin satın alınabildiği, kafaların diğer tarafa çevrilip boş boş gülmüşendiği kolay liman ve sınırlara gidiyorlar. Kanın tadını al-

mış o ülkelerin dişsiz ve kanunsuz sırtışı. Çabuk para. Ve insan haritasında bir tane gözyaşının dahi bulunmayışı...

Tayland'ın, uçsuz bucaksız yüzme havuzlu beyaz otelleriyle ve gülünç öğleden sonralarında havada gezen uyduruk tanrıça maketleriyle umulandan fazlasına susayanları hoş tutuşuyla ün-lü o görsel manzaraları... Hepsi tülün altındakini görmekten acizler için cafcıflı ve heyecan verici pencere süsüydü. Bakmayı reddedenler için... Karen kabilesi dâhil, nasılsa geriye kalmış pek az yerli tür, son vejetaryenler, ormanlarda ölüyordu.

Ki tüm bunlar okura, Felham'ın Tayland'dan umutsuz kaçışını nasıl böylesi somut tarif edebildiğimi sorduracaktır.

İşin doğrusu bana bundan önce de, bazısını kederli gevşeklik, çok kişiliklilik veya delikanlımsı panik anlarında ayrıntısıyla anlattığı kaçışları olmuştı.

Bu anlardan birinde anlattıkları, bizi, şu an için mantık labirenti dediğim şeye götürmüştü.

"Neden... Yani nasıl... NEDEN?" demiştim ona o zaman. "Ve neden bana anlatıyorsun?" Kızgındım; dehşete kapılmıştım; kulaklarıma inanamıyordum ve o gece, o uzun, o reddedilemez ağırlığın ilk gecesiydi. Banyodan, elinde uzun sargı bezleriyle çıkmıştı. Ve tuhaf, ölü balıkla hayvan leşi arası bir kokusu vardı.

"Çünkü bilmeni istedim, o kadar. Çünkü sen benim tek erkek kardeşimsin."

Sözcükler, aramızdaki boşlukta yankılandı ve ilk defa kendi durumum ortaya çıktı; aile bağı. İstenmeyen nefret dolu bir bağı. Kendimi aşağılanmış, kirli hissettim. Ortaya çıkarılışıma, meydana fırlatılıverişime dair hislerimi asla unutmuyacaktım. Tayland, bu açılımların sadece en yakın halkasıydı.

"Bu dünyada kötülük var," diye sakince hatırlattı bana. Şimdi de vaizliği tutmuştu.

"Ve sen de buna katkıda bulunuyorsun," diye mırıldandım.

"Hayır. Kendimi onu durdurmaya adadım."

"İnsanları öldürerek mi?"

“Genel şiddeti azaltmak için payıma düşeni yapıyorum. Aynı nedenle Japonya’ya atom bombası attık; birkaç yüz bin Japon’u öldürmenin iyi olacağını düşündüğümüzden değil, sonunda yok ettiğimizden fazla hayatı kurtaracağımızı –belki de haklıydık bunda– kestirdiğimiz için.”

Amcası savaşta karşı tarafta çarpışan Japon yengesine, karıma rağmen bunu çekinmeden söylemişti. Ama düşüncesinde kişisel, alınacak bir yan yoktu. O kadarını biliyordum.

“Bu farklı. Biz saldırıya uğramış bir ulustuk ve intikam için ulusal bir karar almıştık. İntikam demek istemedim, yani...”

“Cezalandırmak demek istedin.”

“Karşılık vermek için,” dedim. “Haklıydı.” Sözümü geri almalydım belki. Çünkü adalet ve savaş, herhangi bir savaş, zihinimde hiçbir zaman birbiriyle örtüşmemişti. Ve öldürmeyi ne haklı kılabilirdi?

“Cezalandırma gücün işbaşı yapmasıdır,” diye devam etti. “Bize şeyleri yaptırın fiil –cezalandırma arzusu. Cezalandırma-daki saflık, cezalandırmadan gelen tatmin... Bunu kimse yadsıyamaz. O piçleri sakatlamak istemiştik. Acı çekmelerini istemiştik. Yarım yüz yıl sonra barıştan söz etmek kolay. Ama Pearl Harbour yaşandı.”

“Peki, sen kimi cezalandırıyorsun?” diye sordum. “İnsanlı-ğı mı?”

“Nereden başlayacağımı bilmiyorum,” dedi sabırsızlıkla iç geçirerek. “Senle ben, bizim bakış açılarımız toptan farklı.” Sesinde, geçmişteki eylemlerine sırt çevirmişliğimden gelen, tümüyle dışında kalmamı, hakkında o derece az şey bilmemi ayıplayan bir kırgınlık vardı. Az, yeterliden fazlaydı. Beni perişan edecek denli yeterli.

“Dinliyorum,” dedim kuru bir sesle.

“Yeryüzünde hepimiz eşitiz. Her hayvan, acıyı ve sevinci, en az tanıdığım herkes kadar hisseder. Sinir sistemleri, en basit deniz canlısında bile, aslında bizimki kadar karmaşıktır.”

“Basit deniz canlılarıyla mı konuştun?”

“Dillerini bilmiyorum ama Tibetçe de bilmiyorum... Japonca da. Ama bu Tibetlilere veya Japonlara hayranlık duymamı engellemiyor.”

“Senden daha zekice bir kıyaslama beklerdim.”

“Dinle küçük kardeş, hayvanlar tüm zekânın, tüm benzeşirmenin kalbidir. Sanatta, edebiyatta, insani düşüncedeki her mecazın... Şüphe mi ediyorsun? Zekice kıyaslama için hayvanlar âlemine bak. Onlar akıllıdır evlât; herhangi birimizin tahmin edebileceğinden daha akıllı... Sayısız defa kanıtlanmıştır bu; on binlerce farklı durumda.”

Evlât... Bu geçmişteki bir hayattı. Farkı, artık saf değildim. Ve bu şartlar altında, çocukluğum da artık önemli değildi. “Bana bir örnek göster,” dedim.

“Dalga geçiyorsun.”

“Hayır. Ciddiyim. Bir örnek.” Ayrıntısında belki ama edebiyat konusunda cahil değildim. Ama kaypak görünüşü, konuyu olandan, insanlığa karşı suçlarından farklı yöne saptırması karşısında dehşete kapılmıştım.

“Washoe.”

“Şempanze?”

“Evet.”

“Hakkında bir şeyler okumuştum.”

“Onun hakkında.”

“Tamam, onun hakkında. Yıllar önce, bir yerlerde, bir bilim dergisinde okumuştum. Yanlış hatırlamıyorsam, yazılanlar her türlü tartışmaya açıktı. Beni ikna etmemişti zaten; gerçekten anlamadan ezberlenmiş kelimeler...”

“Sallıyorsun... Ve orada değildin sen.”

“Ya sen?”

“Hayır, ama laboratuarlarda bulundum... Bir sürüsünde. Şempanzelerle konuştum; sana Washoe'nun ne söylediğinin farkında olduğumu söyleyebilirim ve yüzlerce İngilizce kelime ve

kavramdı bu. Ortalama Amerikalı'nın günlük kelime kullanımı ellinin altındadır. Sen kaç kelime Şempanzece bilirsin? Aynı goril Koko için de geçerli. Fazlasıyla dışa vurumcu, sağlam bir hayvan... Koca bir beyin. Kocaman düşünceler. Kocaman bir yürek. Kedileri seviyordu.”

“Bence sen araştırmada canın neyi görmek istiyorsa onu görüyorsun.”

“Hayır, sen inatçı ve körsün çünkü seni başka türlü düşünmeye itebilecek bir şeyi –baştan– kabullenmek istemiyorsun.”

“*Farklı düşünmek* kasten adam öldürme konusunu tam özetlemiyor, değil mi?”

Gözlerini kapadı ve sonra vakarın ketumluğuyla açtı. Felham'ın öfkesi, genel acelesi bana olan doğal koruyuculuğuyla hararetleniyordu. Ona göre, ben hâlâ evde yaşıyordum. “Amazon'dayken kuzeybatıdaki bir ırmak boyunda bir yerli kabilesinin üzerindeki ağaçlarda yaşayan nadir bulunan papağanlar hakkında anlatılanları duydum. Bu insanların varlığı gibi, papağanlarla ilgili bilgi derhal yayılmış. Hemen bir antropolog yerli köyüne gitmiş... Ama geç kalmışmış. Yerliler ortada yokmuş. Papağanların çoğu da ölmüş ama geriye bir tanesi kalmış. Ve kuş, antropologu gördüğünde, insanlara özlemi kabarmış, uçup adamın yanına gelmiş ve yerlilerin dilinde konuşmaya başlamış. Adam da böylece önemli ayrıntılarına kadar kabile hakkında bir sürü şey öğrenmiş. Düşünsene; tüm bir halk adına konuşabilen son kişi, bir kuşmuş.”

“Bana hikâye gibi göründü.”

“Hayır. Paris'te polis mahkemede bir kuşun ifadesine dayanmıştı. Kuş evde, tüneğinde otururken giren hırsızların kendi aralarında konuşmalarını dinlemişti.”

“Doğru mu bu yani?” Şüphe ediyordum.

“Brezilya'daki papağan yıllar, on yıllar, hatta genetik açıdan binlerce yıl boyu gözlemlemişti... İnsanların varlığını özlemişti. Onların da ruhu var küçük kardeş; fazlasıyla egzantrik kişilikle-

re sahip bireyler onlar, severler –ihtirasla sevişirler. Çoğunlukla hayat için çiftleşirler. Gözleri zevkten yarı kapalı, tüylerini gagalarıyla düzeltirken görürsün onları. Burada oturup sana vahşi hayat biyolojisinin temellerini anlatacak değilim, çünkü... Eh, açıkçası, şu anda fikirlerinin betondan farksız olduğunu görebiliyorum.”

“Kimseye zarar vermediğin sürece istediğin fikri sunabilirsin,” dedim. Sözünü kesmeli, hatta bir sonuca varmasını engellemeliydim çünkü aksi takdirde yönümü kaybedebileceğimi, batağa saplanacağımı görebiliyordum.

“Eh, bu benim fikrim. Buna inanıyorum. Öyle olduğunu biliyorum... İçimde, her şey kadar yoğun hissediyorum.” Delirdi, diye düşündüm. “Annemle babama duyduğum sevgi kadar. Tüm yaşam türlerinin paylaşılan kaderi temeldir. Ve benim kitabımda insan olmak sorumluluk, anlayış ve sevgi demektir.”

“Büyük laflar. Kolay laflar.”

“Hiç de kolay değil.”

“Jüriye söyle de ne oluyor, gör.”

“Benimle misin, değil misin? Bilmem gerek,” diye bastırdı.

“Tabii ki SENİNLEYİM, aptal... Sevgiden söz eden sensin...” Tarifi güç bir hiddetin doruğundaydım; onu sertçe uyarmak istiyordum ama hakkım yoktu, konuşmanın asilliğine karşı güvensizdim. Soğukkanlı bir katil nasıl böylesi güzel sözler edip haklı çıkabilirdi? “Ted Bundy’nin de IQ’sunun yüksek olduğu söylenir.”

“Ben sevgiden bahsediyorum.”

“Ben adam öldürmem. Tanrım, Felham... Benden ne istiyorsun?”

“Yaptığıma inandığımı bilmeni. Onlar adaletten yakayı sıyrılmış insanlardı.” Benim konuşma sıramı kullanıyordu. Fark ettim. Farklarımızı daha da zorlaştırdı.

“Onlar suçluysa, sonunda yakalanacaklardır. Sen kanun değilsin.”

“Ben *bir* kanunum.”

“Hassiktir... Sen kafayı yemişsin! Sen lanet bir çatlaksın!”

“Ben *bir* kanunum küçük kardeş. Yüreğimin kanunuyum. İnsan, bir şey uğruna yaşamalı. Sonunda bir farklılık yaratabildiğini söyleyebilmeli.”

“Eh, bu son değil... Veya benim için değil. Gerçi görünüşe göre kendine fazla zaman bırakmamışsın.”

Her şekilde durumunun farkındaydı. Tüm varlığı elektrik, farkındalıkla kabaran hesaplanmış bir ağırbaşlılık, tümüyle dış kültüre ait bir kibirdi... Bir yalnız, bir dogmatist, üzerinde alçakgönüllülüğün zerresi dahi bulunmayan bir adam. Korku üzerine çalışan, gerçek içgüdüler... Akşam yemeğinde onunla olmak bile bu kadar yoğun adrenaline yol açmıştı. Yanında, başıma konacak ödülü hissettim.

“Bak, bunu anlamaya çalışmalısın,” diye devam etti, rahatlamış bir hava yaratarak. İçki tutan elinin titrediğini görebiliyordum.

“Başka yollar var,” diye sözünü kestim. “Hayvanların iyiliğini düşünen binlerce insan bir farklılık yaratıyor... Ve bunu barış içinde yapıyor.”

“Yaptıkları çok az.”

Bir *Tehlikedeki Türler Hareketi*'nin varlığından haberdardım. *Hayvan Refahı Kararnamesi* çıkarılmıştı, çünkü ortalama, duyarlı insanlar protesto yapmış ve hükümeti bir şeyler yapmaya ikna etmişti. Ona bunu söyledim. Doğrusunu söylemek gerekirse, bu tür kanunlar hakkında, yaptıkları veya yapmadıkları hakkında gerçekten birşey bilmiyordum.

“Aynı eylemciler, iyi niyetle, başka çevrecilerle birlikte, Kongre üyelerine yirmi sentlik kartpostallar ve valilere mektuplar yazıp, bozaylıların öldürülmesinden yasa dışı laboratuvar deneylerini görmezden gelmeye kadar her türlü taciz şekline son verene dek, eyaletlerini ve eyaletlerinden gelen tüm ürünleri boykot edecekleri tehdidinde bulundu. *Tehlikedeki Türler Hareketi*'nin

dokuzuncu bölümü tehdit altındaki veya soyları tükenmek üzere olan her türlü canlının öldürülmesini yasaklar.”

“İşte. Bu bir kanun.”

“Ve her eyalet hükümeti bu yasayı, her saat, her gün gerçekleştiren, izi sürülmesi zor öldürmelere göz yumarak çığnıyor. Bazısı önleme zahmetine katlanmıyor; öldürmeleri tümünden görmezden geliyor. Bu gezegende, sakız veya ruj üretimi üzerine, tümüyle hayvanlarla ilgili olanlardan çok daha fazla yasa var. Sana bir sürü şey anlatabilirim. Ama umursayacağından emin değilim.”

“Saçma. Elbette umursarım. Neden vejetaryenim sanıyorsun? Senin yüzünden. Harcayacak bir milyon dolarım vardı... İsteddiğimi yapabiliyordum...” Annem ve babam bir araba kazasında ölmüşlerdi ve Felham’la ikimiz, başkalarıyla beraber bir tazminat davasına karışmıştık. “Ama vejetaryen lokantası en iyisi gibi görünmüştü. En ahlâklısı...”

“Siktir. Sen onu para için açtın.”

“Doğru değil, lanet olası! Lokantaya babamın adını vermeyi öneren bendim. Sen değil!”

Ralph. Ralph David Felham. Öldüğünde sadece elli beş yaşındaydı ve harika bir babaydı. Maçoymuştu, doğru; savaş kahramanı, madalyalı, falan. Ama liberal olmuştu. Kibar. Kabullenilebilecek, anlaşılabilir ve neredeyse kıskanılacak türden, mükemmel bir paradoks. Onu, Leonardo DaVinci’nin Colorado’daki küçük kasaba *versiyonu* diye düşünmeyi severdim: sanat ve denizaltılar, makineli tüfekler ve ‘nü’ler. Ve iması yüzünden gözlerim doldu; ağabeyimin göğsünü yumruklamak istedim... Ama yapmadım. Katil değildi babam. Asla. Ne yaptığını söylemek Felham’a düşmezdi. Onun ne kadar sapıtmış olduğuna dair fikrim böyleydi. Tümüyle tehlikedeydim.

“Tamam,” diye mırıldandı.

Tartışmasına kendimi kapamıştım; öyle yapacağımı zaten biliyordu ve özetle defolup gitmesini söyledim. Benim, karımın,

çocuğumun yakınında bulunmasını istemiyordum. Sonsuza dek uzaklaşmasını istiyordum. Sadece korktuğum, hayatımın yarısını kendisine benzemeye çalışarak geçirdiğim ağabeyimden korktuğum için daha diplomatik davrandım. “Açmazını düşünürsek,” dedim –sözcüğü bilerek kullanmıştım– “hiçbir şey olmamış gibi iş ortaklığımıza devam etmemizi bekleyemezsin herhalde?”

“Ne öneriyorsun?” diye sordu.

“Bilmiyorum.” Sözcüklerle vakit kazanmaya çabalıyordum. Sonuçta yarım –annemle babamın ölümü hesaba katılırsa daha da fazlam– olan birini, yaşayan tek akrabamı uzaklara sürmekten korkuyordum.

Biraz düşündükten sonra, sesinde bir tevazu tonuyla, ilişkimizi ve lokantamızı kast ederek, “O benim diğer hayatım... Bir paravana ihtiyacım var,” dedi.

“Paravan?”

Doğrusu neydi? Ne demeli, ne yapmalıydım? Bana bu konuda yardım edecek kimsenin bulunmadığını anlayabiliyor musunuz? Hayatım sona ermişti.

“Olmaz!” dedim sonunda yüksek sesle, irademin sağlamlığını göstererek.

“Bundan sadece hayır gelecek.”

“NEDEN sadece hayır gelecek?” diye dıklendim.

“Kolaylaştırıyorsun...” Devamını duymadım. *Kolaylaştırmak*. Jüri bunu hatırlayacaktı. Dirkson’ın kardeşi ve iş ortağı operasyonu kolaylaştırdı. Suçlu.

“Bizi kendinle sürüklemene izin veremem,” dedim sonunda.

Kafasını öne eğip koltuğa çöktü. Hayır demeliydim ama böyle yapınca bir tehdit, ileride kafama kakılacağını bilmeden geçmişte yaptığım bir şeyi öne süreceğini hissettim. Çocukluğumuzdan kalma bir şey, belki... Reddedemeyeceğim, kendimi sıyıramayacağım bir şey. Ebeveynimizin ölümü. Bunu kullanırmıydı? O anı değerlendirirken paniğe kapılmaya başladım: ya

bu işe çoktan gırtlığuma kadar battığımı söylerse? Dört yıldır beraber iş yapmamız, onu beyin, bir tür muzaffer muhasebeci yaparak işini çoktan kolaylaştırmışsam? Ya lokantanın kârını kulanmışsa... şeyi için...

“Peki,” dedi karamsarca.

Yüzüne baktım, kesin cevap için. Sonra kafasıyla onayladı. “Gidecek misin?”

Peki, dedi. Gidecekti. Tüm bu bahsettikleri unutulacaktı. Onu şirket kayıtlarından çıkarabilecektim. Avukata meslek değiştirdiğini söyledim. Taşındı; vallahi nereye, onu bilmiyorum. Derken, gerilimi tümünden görmezden gelerek yemek hazırlamayı tekelif etti. Evdeydik. İyura ve Bart, İyura'nın kuzenindeydi.

Daha sonra, küçük sohbetimizin cehennemî dramasını kapadıktan sonra, neredeyse, Felham'ın boşa çıkmış bir takım karanlık niyetlerini süsleyerek kendi ahlâk oyununu abarttığını düşünmeye başlamıştım. Acı çektiğini gördüğüm tüm canlılardan daha fazla acı çektiğini biliyordum. Veya belki de duyarsız görünmek yerine sabırlı davranması; *bu* bir abartmaydı. Hem ben acı çekmeyi ne bilirdim? Ama hikâyesi herhangi bir gerçeğe, karakter çalışmasına veya aile hikâyesine az çok benziyordu. Hiçbir yerden gelmişti ve hiçbir yere gidiyordu. Bu ağabeyim değil, itiraf ettiği tedirginliklerinin gerçek temelindekilerden tekinsiz, sözel bir sapma olmalıydı.

“Bana *gerçekten* ne olduğunu anlatmak ister misin?” diye sordum ertesi gün. “Annemle babamın ölümüyle mi ilgili bunlar?”

Sonsuza dek pişmanım; anlattı. Ta baştan bir daha başladı veya denedi, çoğunda dili sürçerek, adım adım. Nefretinin Tayland kısmında, Felham zehirli ve aşırı yoğun bir açıklığa ulaşıyordu.

Benden başka onu rahatlatacak herhangi bir aile bağı yoktu. Onun için bir mıknaş gibi idim. Bana ulaşabileceğini biliyordu çünkü beni çok iyi tanıyordu. Dahası, şimdiden çoğu Neanderthal, Romalı ve On Dokuzuncu Yüz Yıl öncesi insanından daha

uzun yaşadığı gerçeğine dayanıyordu. Başkasına bir şey ifade etmezdi bu ama Felham'a göre, bundan sonra yaşayacağı günler, aylar veya yıllar önemli değildi. Ne bakış açısı ama. İyi açıydı, gerçekten. Tarihi, net ve adil. Bu geniş düşünce çemberine neredede vardığını bilmiyordum. Pueblo'da değil, orası kesin. Jake & Al Sports'da yüzerken, fast food yiyip litrelerce kök birası içerken ve cumartesi geceleri bowling salonundan arakladığı kızlarla Silver Creek'teki nehir boyunda polisleri atlatmaya yönelik alengirli planlar yaparken veya Big Thompson bulvarından aşağı hızla araba sürerken değil... Size bir sürü şey söyleyebilirim –dünyevinin yücelişi. Rahatlık. Aşk. Güvenlik. Küçük şeyler. Pamuk tarlalarında, Cicada'da gece. Harika doğa. Küçük tartışmalar. Sartre'la ilk karşılaşması ve fazlasıyla edebi büyükanne-miz Dora'nın, ağabeyimin bunaltıcı *Bulantı* analizi karşısında pes edişi. Büyükanne, bunun ağabeyimin içindeki, onunla remi oynayan ve kazanmasına izin verecek şekilde hile yapan –bu açıdan çok tatlıydı– o on üç yaşındaki çocuğu harap etmesinden korkmuştu.

İşte şimdi karşımda tüm bunlardan ayrı, devasa bir değişim duruyordu. İsterseniz buna kişisel olgunlaşma diyebilirsiniz. Felham'ın durumunda, basit bir metafizik sorundan fazlasıydı. Ağabeyimin herhangi bir noktada kendini sorgulayıp sorgulamadığını, korku ve titremenin farkına varmak için durup durmadığını ya da kararın, beyhude Mor Kalp* kazanma veya hayvanlara karşı savaşı durdurma umutları arasında değil, ileri gitmek üzerine derin düşüncelerinin ön saflarında, *kendi* hayatta kalışında alınıp alınmadığını bilmem gerekiyordu. Ruh üzerine düşünmüş müydü? Onu ilgilendiren kendi *ruhu* muydu yoksa başkalarının mi? Ve eğer öyleyse, ruh neydi? Bu soruyu anlamayacak olanı kurcalamak için değil, dinsel meselelere veya neden üreten şeylere dair kafa karışıklığımı itiraf etmek için so-

*ABD savaş gazilerine verilen madalya

ruyorum. Etrafımı çevreleyen kanunların zihinsel kurbanı haline gelmişim. Ağabeyimin dinsel bir açıdan hareket ettiğini düşündüğümünden değil; gerçi öyle de olabilirdi; ama yaptıklarını ruhu hesaba katarak yaptığını öğrensem, fazlasıyla şaşardım. Peki, bunları başka nasıl açıklayabilirdim? Ne diyecektim?

Diğer yandan, kanun nezdinde o çoktan ölü bir adamdı. Tamam. Kaybedecek hiç, kesinlikle hiçbir şeyi yoktu. Tümüyle özgürdü.

Sonunda tüm anlayabildiğim FBI'ın ağabeyimin peşine düştüğü oldu. Ve bu, sonsuza dek, FBI onu yakalayıp tümüyle bitirene dek sürecekti. Ve aniden içim onun kaçışına katılıverdi.

Küçük bir parçamın Felham'ın hikâyesinin heyecanına kapıldığını saklamayacağım. Bir sonraki hamlesini tahmin eden ya da sonunda gazetelerde ne zaman haberlerini okuyacağımı merak eden Psikolojik bir Corpus Juris Canonici* Yatarken yanımda götürdüğüm, rüyalarım giren ve korkuyla uyandıran o tedirginlik buydu işte. Ağabeyimin en yüksek idealinin gölgesi. Ve belki benim de. Ama bu, bahsetmeyeceğim ya da katlanmayacağım küçük bir yanımdı. Keşke hiç var olmasaydı. Dediğim gibi, bazen o beni ele geçirmeden, onların onu ele geçirmesini dilerdim.

Eve Bart'la birlikte henüz dönen eşim, bunların hiçbirini, sevdiğim kadından gizleyerek yaşamam gereken şeyin ne derece baskıcı olduğunu bilmiyordu. Iyura, şehir merkezinde, On Dokuzuncu Yüzyıl Amerikan ve Avrupalı resim ustaları üzerine yoğunlaşan kaliteli bir galeride çalışıyordu. Doktorasını, hüznüne ve gölgelerine hayranlık duyduğu Federico Zandomeneghi adlı bir ressam üzerine yapmıştı ve izlenimlerini mükemmelştirmek, ihtirasını yaşanabilir bir hayat tarzıyla barıştırmak için yıllarını harcamıştı. Düşünsenize: gölgeler üzerine kurulu bir meslek! Kara gözlü, narin belli, Kyoto'lu Iyura. Aile birliğine inancını sarsmaya hiç niyetim yoktu. Onu güvenli estetik orta-

*Kilise Kanunnamesi.

mından, harika açılışlardan ve sergilerden alıp Felham'ın cehennemine sokmak, bir şekilde savuşturabilirsem eğer, gereksizdi. Benim feda edilmem, aile için yeterliydi.

Böylece Felham'a lokantayı paravan niyetine kullanmaya devam edebileceğini söyledim. Yapabileceğimin en azı buydu. Eski bir alışkanlığın bastırılmış sessizliğinde yerine getirilen bir kapris.

Ve şansıma, çoğunlukla uzak bir yerlerdeydi Felham. Hiç sormadım. Rahat ve sırrı bizde saklı, sıkı bir nezaket halini koruduk hep.

Ertesi gün geldi ve nasıl olduğunu sordum.

"İyi," dedi. "Hiç bu kadar iyi hissetmemiştim kendimi."

"Acaba..." İşte o zaman hazır İyura dış meselesiyle meşgulken Bart'la ilgilenmesini rica ettim. İçimde onu bize yakınlaştırma arzusu vardı. Tuhaf maceraları ne derece dehşet verici olsa da, görünüşe göre –bir şekilde fazlasıyla belirgindi bu– her seferinde kendini kolayca sıyrınıveriyordu. Ve ben de tuhaf bir biçimde asla yakalanmayacağı hissine kapılmaya başlamıştım. Belki de hepsini hayal ediyordum.

Bu gerçeğdışılık, sonunda, talebimde ısrar etmeme yol açtı. "Bu arada, nerelerdeydin?" Bilmem gerekiyordu.

"Bilmek istediğine emin misin?"

"Tabii. Neden olmasın?" Kolayca kafalanmam zaten en kötü sonuçla çelişiyordu; kendi adıma ihanetle yüklü bir hamleydi... Daha farkında değildim gerçi.

"Tayland," dedi fısıldayarak, keten perdeli ofisimin kapalı kapıları ardında.

Bir siteye tel kesiciler ve makineli tüfikle girdiğini görüyordum. Bir birliği indirmeye yetecek kadar kurşunu kamuflaj giysisinin üzerine dolamıştı. Hanımeli ve Ahududu ağaçlarını geçince kıyısında Dalgıçkuşlarının dolandığı lotus çiçekleri ve yılanlarla dolu çamurlu hendeklere ulaşıyordu. Dalgıçkuşları yakalanıp yerliler tarafından yeneceklerdi. Palmiye ağaçları kır-

mızı karıncaların işgali altındaydı. Uzaktaki çevre yolundan, göğü dizel dumanıyla dolduran hızlı kamyonların seslerini duyuyordum.

Naylon askılı kemerinde bir Bowie bıçağı vardı ve aniden çekip ilk darbesini tıknaz, bıyıklı, tüfekli bir muhafıza indiriyordu. Kafayı neredeyse kestiğini, ardından da titreyen bedeni, devasa bıçağını temizlediği suya hiç zorlanmadan sürüklediğini görüyordum. Aynı şeyi bir daha yapıyordu; bu kez bir kadına. Uzun, siyah saçlı bir Tayland güzeli. İncil'de emredildiği gibi hızlı ve en ufak tereddüt göstermeksizin. Kadın herhangi bir şey hissedemeden boğazı kesiliveriyordu. Sıfır tereddüt. Sonra, işin bu derece basit devam etmeyeceği ana merkeze ilerliyordu. Bir sürü insan, daha baştan alınabilen ahlâksız bir kokuyla ve paslı kafeslerle dolu kocaman bir sera. Kuşların sesleri duyulmuyordu. Ne beklemesi gerektiğini biliyordu Felham. Zalim, içine kapanık bir sessizlik; herhangi bir insanın katlanabileceğinin çok ötesinde zulüme maruz bırakılmış, yaşamla ölüm arasında bir yerdeki kuşlar. Fırınımsı hapisaneler.

Felham zorluğa doğrudan dalıyordu. Halledecek çok şey vardı. Koşması gerekecekti. Arabasını kuzeye, Pathum Thani'ye giden yolun kenarında, ormana park etmişti. Tesisle arabanın arası bir kilometreydi. Üç dakika. Bu arada başka kaç kişi durumu fark edecekti? Ve orada kaç kişi vardı? Tropik bitkilerin arkasında bekliyor, şeylerin yerine oturmasını izliyordu.

On bir adam ve iki kadın sayıyordu; aralarında ayırım yapmayacaktı.

Diğerlerinden daha ayrı duranları uzaktan, sessizce tek tek avlamak için susturucusunu takıyordu. İlk çılgılla ileri atılacak, ateş saçacaktı. Felham silahını tanıyordu.

Üçünü indirdi. Kafalarından ya da kalplerinden vurarak. Asla ıskalamıyordu. Ama üçüncünün beraberinde bir çılgılık ve genel alarm geliyordu. Şimdi üzerine üşüşüyorlardı.

İleri atılıyor, dört adamı yere indirirken biri sıvışıyordu. Pen-

cerelere ateş ediyor, yakındaki minibüslerin lastiklerini patlatıyordu. Ateş açıyorlardı. Felham çamura atlıyor, yuvarlanarak binaya yaklaşıyor ve rakibiyle yüzleşiyordu. Öldürücü bir yaylım ateşi. Sekizi gitti, diye sayıyordu seraya doğru koşarken. Eğilerek, yuvarlanarak ateş yağmuru altında ilerliyordu. Ama daha fazla uluma geliyordu ardından; *mutant*, genizden gelen Taylandca; kızgın bir eşek arısı ordusu. Başka kötü tipli adamlar dalıyordu tesise; hepsi tepeden tırnağa silahlıydı. Kot pantolonlu, takım elbiseli adamlar, VietKong'a benzeyen kadınlar.

Seraya ulaşıyordu nihayet. Koku berbattı. Felham kapıyı tekmeleyerek açıyor ve en kötü kâbusu gerçekleşiyordu. Birkaç bin nadir kuş. Paslı, eski kafeslere tıkıştırılmış hepsi. Asla temizlenmemiş. Hastalıkla dolu bir mekân. Hepsini serbest bırakmak en az on dakika sürecekti. Bu, sorun yaratabilirdi. Bu kadar fazla kuşla uğraşacağını hesaba katmamıştı.

Felham bir pencerenin altına sığınıyor ve pencere dışarıdan gelen kurşunlarla parçalanıyordu. Girişe doğru ilerlerken kendini makineli tüfek ateşiyle koruyor, dışarı çıkıyor, yaklaşan iki kadını görüp indiriyordu. Adamlar iki yana dağılıyordu. Birine doğru ateş açıyor, ardından göğsünde asılı el bombalarından biriyle köşede park etmiş iki cipi havaya uçuruyordu. İkinci bombayı eve sallıyordu. Evin, içindeki tüm belgelerle yandığına emin olmalıydı. Patlamalar rakiplerini azaltıyordu. Ama Felham, gürültünün er geç yetkilileri oraya çekeceğini biliyordu.

Muhtemelen şehirdeki kuş pazarlarında dolanırken duyduğu dört pislik kardeşten biri olan takım elbiseli bir adamın peşine düşüyor, kaçan adamı evin ön tarafında ormana dalarken uzaktan vuruyor, sonra görevine geri dönüyordu.

Vurduğu kadınlardan biri önünde, çamurun içinde yatıyordu. Hayattaydı, zorlukla nefes alıyordu. Boğazı kanıyordu. Felham duraklamıyordu; kadının kafasına, içindeki hayvanı acısından kurtarmak için bir kurşun sıkıyor, ardından kuş evine dalıyordu. Normalde insani acıya aldırmaz, acı çekmesi için bırakır gi-

derdi. Ama o gün intikam lüksü yoktu. Çok fazla şey olmuştu. Kendini fazlasıyla göstermişti.

Hızla kafesleri açmaya, canlı hayvanları doğuya, şehirden uzağa kışkırlamaya girişmişti şimdi. Türlerin bazılarını tanıyordu; Asya'nın her yanında, Mergui Archipelago'da, Hainan Adası'nda, Burma'da, Assam'da, Bangladeş'te, Tibet'te yakalanmış kuşlar. Tepelikli, Zümrüt gerdanlı papağanlar, kendini koruyamayacak denli zayıf düşmüş bir gri başlı balıkçı kartal, Los Angeles'ta bir servet edecek soluk renkli Celebes papağanı. Muhtemelen Borneo'dan gelme, baştan aşağı kırmızı, son derece güzel bir Hintbülbulü çığıllıklar atıyordu. Vahşi doğada bir şansı vardı; ama kargaya benzer, hantal ve Java'lı, muhtemelen dişi Siyah Drongo yaşayamazdı. Bir sürü kahverengi ve siyah boyunlu sarıasma kuşu... Canlıydılar; şüphesiz yakında getirilmişlerdi. Sonsuz av. Çoğu uçamıyordu. Daha geniş boyutta ama tanıdık bir manzara. Çoğunluğu çoktan ölmüştü; bedenleri yara bere içindeydi. Gagalar, kafalar, küçük pençeler, dökülmüş tüyler gibi sağa sola dağılmıştı. Bazıları çığıllık çığıllığa uçmayı başardı. Hatta bazılarında yaşamayı...

Ev yanıyor, karanlık bir duman göğe doğru kıvrılarak yükseliyordu. Az sonra helikopterler gelecekti.

İşini bitiriyor, tabancası dışındaki silah ve bombalarını yanarı jipin arkasına atıyor, kendi aracına doğru koşuyordu.

Kesip girdiği çitlerden çıkarken bir mermi bileğine saplanıyordu. Felham, yere kapaklanıyor, dönüyor ve tabancasını kurşunun geldiği yöne boşaltıyordu. Ama kimseyi göremiyordu. Ardından silahını suya atıyor, silah hemen batıyordu. Kiralık Mercedes'ine yolcu tarafından dalan Felham geniş bir U dönüşü yapıp güneye, Bangkok'a doğru gaza basıyordu. Birkaç dakika içinde, ilk helikopter görüldüğünde Felham, peşindeki aracı fark ediyordu.

Bir dakika geçmeden İtalyan terzi elinden çıkma polyester takımları içindeki kötü adamların peşine düştüğünü görebiliyor-

du. Felham ellerindeki tabancaların farkındaydı. Açık hedef teşkil ettiği anda, etrafta insanlar olsun olmasın ateş edeceklerine şüphesi yoktu. Kaçarken attığı silahı olmadan kontrol altındaki koca bir havaalanından geçebilecek miydi? Bugün ölmeye niyeti yoktu.

Bunun sonu yoktu, biliyordu. Yayılan hastalık, her sınır boyunca yayılan iç organlar metatstazi, umursamazlıkla yıkanan bir dünya. Olanaksız olduğunu bilmeliydi. Bir Rahibe Teresa bile şurada ya da buradaki yerel yardım evlerinden daha elle tutulur hiçbir şeyle uğraşamazdı.

Ama neredeyse bağlantısını kaçırarak olduğu göz önüne alırsa, sorunu düşünmeye vakti yoktu. Güvenli bir yer; diğer turistlerden ayrılmadan, Phuket'e dönen sahil avcıları. Nefesini tutup, başına konmuş büyük ödülle gümrükten geçmek. *Kuyruk on dakika sürer... Uçağı kaçırma riski bahanesiyle kuyruğun önlerine kaynamaktan başka çare yok. Muhafız bileti isteyecek ve vaktinde geldiğimi görecektir. Ne bu acele? Kanın kokusunu alınca, ters giden bir şey var, diye düşünecek.*

"Bilet?" dedi gümrük memuru. Yanında tüfekli bir muhafız vardı. Silahı elinde, askeri bantlarla belirlenmiş sıraya dönüktü. "Pasaport?" Geçenlerdeki uçak kazasından sonra ortalıkta dönen tartışmalar yüzünden güvenlik artırılmıştı. Ters basınç mıydı yoksa suikast mi?

Felham, biniş kartıyla beraber üzerinde dikkat çekmeyen bir Avrupa ismi ve fotoğraf bulunan sahte pasaportunu uzattı. Pasaport incelendi, bilgisayardan kontrol edildi ve her nasılsa—Muppet sayesinde—kolayca geçiş damgasını aldı. Gene de yürek durduran bir an yaşandı: pasaportta yer kalmamıştı; ek sayfa gerekiyordu.

Gümrük memuru düşündü, hafifçe kafasını salladı, ardından Felham'ı inceledi. Felham *bir şey mi var?* diye mırıldandı. 'Sorun' kelimesini hiç kullanmazdı. Sorun, sorunu artırırды.

Ama önündeki kapsamlı yolcu listesini inceleyen gümrük

memuru bir şey demedi. Listeden fazlasını görüyor, diye düşündü Felham. Gerçi pasaportu, özellikle bir gezginin, hepsi de güvenilir, bitmek tükenmek bilmez gezi kayıtlarıyla yüklüdü.

Felham, peşindekilerin arkada olduğunu hiss ediyor ve önündeki, görünüşe göre hayat hikâyesini sormaya hazırlanan memurun sarsaklığı karşısında sabrı taşmış gibi bankoya eğiliyordu.

“Yer kalmamış,” diyordu memur. Çıkış damgasını basacak yer bulamamaktan rahatsız görünüyordu.

Felham sakince gülümsüyordu. Memur, mührünü bir Burma damgasının üzerine basıyordu. Bir hafta önce Felham, Rangoon’un hemen güneyinde, deltanın muazzam miktarda çamur biriktirdiği ve nehir ağzınının Himalayalar’dan gelen sayısız kuşa çiftleşme alanı sıfatıyla hizmet verdiği meşhur Tayland av bölgesinde işini görmüştü. Kamufraj giysili kaçak avcılarını lazer güdümlü uzak mesafe tüfeğiyle vurmak kolaydı. Gece ya da gündüzün uygun zamanında sular yükseldiğinde, dost köpekbalıkları çamurda yatan cesetleri halledecekti. İyi spor. Tatil sayılır. Tayland piçleri geberiyordu. Dünya üzerinde kendi türündeki en geniş çaplı operasyonlardan birinin yüreğini sökmüştü.

“Kan!” diye bağırdı gözleri faltaşı gibi açılmış ikinci bir genç anne, şehirde nicedir dolanan laflara bakıp AIDS’le ilgili bir şeyden bebeğini kaçırarak. Oyun odasının huzurunu kaçıran hastalık korkusu; zanlıya yönelik öfke; bir annenin koruyucu içgüdüsünden doğan, başka hiçbir öfkeye benzemeyen öfke.

Kanayan dev, utanarak, inkâr ederek, gizlemeye çalışarak o tuhaf kaçış pozisyonunda, özür dilercesine yakalanmıştı.

Önce biri, sonra diğer bebekler korkudan altlarını ıslattı.

“Yardım edebilir miyim?” dedi tek tiksinimeyen anne –Jessie– elindeki talk pudralı, güzelce katlanmış bandajla Felham’a yaslanacak bir omuz verirken. Altmışlardan kalma, hangisine ait olduğu anlaşılmayan bir klan ekosesinden pantolonu, modadan uzak, haki renkte Banana Republic* safari ceketi ve keten basketbol ayakkabılarıyla duvarın dibinde zar zor ayakta duran iri

yarı bir adam. Üzerinde, görünürde, deriye dair hiçbir işaret yok. Profesyonel. Zorlu. Bir koleksiyoncu, diye düşündü Jessie.

“İyiyim,” dedi, kadının kollarından sıyrılıp.

“Ne oldu orada?”

“Yanlış tarafı ovdum.” Felham açıklama bulmaya çalışıyordu.

Derken boynunda bir yara fark etti. “Sakar birine benzemiyorsun.” Jessie, Felham’ın havasındaki bir şeye vurulmuştu bile.

Tümüyle Amerikalı, ucuz lolipop paketlerinin arkasındaki fotoğraflarda görülen part-time mankenler gibi güzeldi. *Onu daha önce görmüş, hoşlanmış mıydım?* Gerçi onda başka bir şey de vardı, diye düşündü Felham; duruşunda ve saç renginde tahmin edilemez, zorlu bir şey vardı.

İrlanda-İskoçya-Idaho kökenli Jesilia (Jessie) Moran, yakın arkadaşı Astrid’in on dört aylık bebeğine, gayet uygun takma adıyla Squirter’a**, bakıyordu. Kentin bu bölgesindeki pek çoğuna aşinaydı ama bu, daha önce hiç gelmediği bir oyun odasıydı. Diğerleri arasında tek erkek olarak onu hemen fark ettiği açıktı. Siyah, özenle kısaltılmış bıyık ve o göze batan yara. Giysileriyle beraber bakıldığında yara, bir gergedan tarafından açılmış veya gırtlak kanseri ameliyatı geçirmiş izlenimi veriyordu. Belki de bir çeteyle kapışmıştı.

Çete fikri biraz heyecanlandırdı Jessie’yi. Çok iriydi. Tabii, iriliğine karşılık tüm o kasları ve erkeksiliğiyle alenen dalga geçen, orasına burasına tırmanan bebeğine nasıl özenli davrandığını da görmüştü. Adam sarhoş bir defans oyuncusu gibi davranmış, kahkahalar atmış, şaklabanlılık yapmıştı. Çocukla geçirdiği her anı sevdiği açıktı. Belki çocuk bakma işinde yeniydi. Belki yeni boşanmıştı.

Duyarlıydı. Gözlerini kırpışından belliydi. Kesin boşanmıştır diye karar verdi. Adamın içindeki kırılğan çocuğu ortaya çıkaran, mutlu, lekesiz bir evliliğin aniden yıkılmasının getirdiği

*The Gap şirketine bağlı giyim mağazaları zinciri ve giyim markası

**Su tabancası

yumuşak derili maçoluğu söz konusuydu. Şimdi, belki yıllardır ilk defa kendisi için yaşıyor, çamaşırlarını kendi yıkıyor, kendini çocuğuna adıyordu. Tahminen, çocuğun bezlerini ters bağlıyordu.

Belki de duldu. Belki de gırtlak kanserinden ölen karısıydı. Gözleri koyu renkli... Antwerp mavisiydi; aydınlık olmaktan çok uzaktı gerçi. Kanlıydı gözleri; on adımdan bile anlaşılabilirdi... Başarıyı simgeleyen güreşçi Kalahari kaşlarının altında karanlık gölgeler. Sıradan meslekleri kafadan kenara ayırırdınız. Bankacı değildi. Bu eski püskü ekose pantolon kesinlikle Montgomery Street giysisi değildi. Tarih okutmanı? Belki. Emlakçı? Asla. Adam yanık tenliydi; çok gezmişti... Uyumlu giyinmeye karşı neredeyse şık duruşuna bakarsak, belki de paralı. Faizler felaket düşüktü ama California'da emlak için para biriktirilemeyecek kadar değildi. Avukat? Hayatında bu kadar pespaye avukat görmemişti. Doktor? Duyardı mutlaka. Muhasebeci, müdür, araba satıcısı? Ciddi ol. Ama Felham hafifçe gülümserken, Jessie merak etmeye devam etti.

Sıradışı biri, diye karar verdi. Tam koordinatlar ve sıfatlar eksiğe de, iyi bir başlangıç. Ama içgüdüleri hata yapmayacak kadar keskindi. Kesinlikle. Sağlam duruşlu. Acıyla yumuşamış bir yabancı. Muhtemelen Pasifik yakasından, Stanford tayfasından; doksan beş kiloluk belirgin yapısına bakarsak, o sağlam Sparta heykelleri gibi... Kâşif, kovboy, belki pilot diye düşündü seven bir bakışta.

Hepsi bir kenara. "Benim adım Jessie. Bu da Squirter." Konuyu, yenidoğanların dünyanın yarısını yutma hevesine çevirircesine bebeğin ağzından sarı plastik kaşığı çıkardı.

"Güzel isim, herhalde," dedi Felham kadının içe işleyen bakışını savuşturmaya çalışarak. Kadın-erkek şeyleriyle, sinyallerle uğraşmak istemiyordu. İlişki istemiyordu ama elinin altında hazır bir manevrası da yoktu. Jessie onu şaşırtmıştı. Kendi ortamının dışındaydı; ilk kez bebek bakıyordu.

Odanın sorumlusu kadın yanına yaklaştı. “Buna baktırsanız iyi olacak.” Demek istediği açıktı. HEMEN gitmesi en iyisiydi. Felham söylenene uymaktan memnundu.

Kadının yardımcısı banyodan bir sürü kâğıt havlu getirmişti ve nazıkçe Felham’a yerdeki örtüyü temizlemesini söyledi. Kâğıt havluları, sanki bir bombayı imha edermiş gibi abartılı bir hareketle Felham’a uzattı.

Felham ufaklığı yere bırakıp dizlerinin üzerinde temizlik işini halletti. Sonra da havluları çöp kutusuna attı.

“Gel, Bart,” dedi gitmeye gönülsüz ufaklığı kucaklarken. Diğer kadınlar bebeklerini kucaklamış, oyun halısının etrafında toplanmıştı.

Jessie’ye teşekkür etti ve çıktı. Jessie kapıdan çıkışını izledi ve böylesi garip bir rezilliğin ortasında nasıl kuyruğu dik tutabildiğini merak etti. İri yarılığına tümüyle ters bir uysallık göstermişti. Gözleri sükûnetini korumuştur. Adamda bir terslik sezmişti; yüz kızartıcı, kapalı, elektrik saçan... Ve zihnini birkaç dakikalığına bu gizemli adamın görüntüsüne ve fiziksel çıkarımına devam ettirmeye bırakmıştı. Jessie, şeylerin özüne gittikçe daha fazla takılıyordu; başka deyişle, arzuyu umuttan ayırma yollarına. Giden ve hiçbir yere gitmeyecek ve onu öncesinden daha yalnız bırakacak bir adam fikrinin, bir hoşlanmanın acı sıkıntısıyla fazlasıyla sık karşı karşıya kalıyordu. Yenilgiden yorulmuştu.

Bir saat sonra, West Portal yakınlarındaki bir dükkânın önünde, Jessie’nin alışveriş arabasının yolu aynı adamla kesişti.

“Tekrar merhaba!” diye seslendi. Jessie’nin göğsü sıkışıyor-du. Böylesi rastlantılar hayatta nadirdi.

“Utanç vericiydi,” dedi adam doğrudan. “Adınız...?”

“Jessie.”

Havadan sudan konuştular. Felham, adının Clyde Maybe* olduğunu söyledi.

*Maybe: Belki (İng.)

Sonunda, "Anne nerede?" deyiverdi Jessie.

Başka birinin, kız kardeşinin bebeğine baktığını (öylesine) söyleyiverdi Felham. Tabii, kız kardeş falan yoktu.

Alışveriş arabalarını yan yana sürdüler. "Bu rastlantı değilse, nedir?" dedi Jessie yüksek sesle, genel konuşmadan ziyade kendi hayrına.

Bir an düşündükten sonra, "Bilmem," dedi Felham.

Jessie vazgeçmeyecekti. "Evli falan mısınız?" Yüzük görmüyordu.

Felham durakladı. "Evet, elbette."

"Ah. Peki, iyi." Anı devam ettirmeye niyeti kalmamıştı ama adamdan nasıl ayrılacağını bilemiyordu.

Derken, ürkmüş gibi, aniden konuştu Felham. "Aslında, değilim."

"Evli mi? Ama dedin ki..."

Ne yapıyorsun, diye homurdandı beyni. *Bilmiyorum*. İnsandı sonuçta o da. "Sadece savunma... Sanırım," dedi.

"Neye karşı? Bana? Yoksa genel mi?"

"Genel."

Orada bulunmadığıma memnunum. Utangaçlık içinde çağıldayan anlamsızlıklar; ilk konuşmalarında on iki yaşında çocuklar gibi davranan iki yetişkin...

Tüm o annelerin arasında tetiklenen güvensizliğinden bahsetti Jessie. On yıllık temkinli halinden bir şey elde etmediğini söyledi. Jessie ilerlemeye niyetliydi ve bu adam, çekiciliği bir yana, iyi birine de benziyordu. Onu gününden, işinden, herhangi bir şeyinden alabilecek herhangi biri, kız kardeşi de olsa, iyi biri olmalıydı. Adı *Clyde* olsa bile.

"Sonra senin gibi biri çıkageliyor. Kalın kollar, güzel bir gülümseme... O yarayı nasıl edindin?"

Felham aniden durdu. Jessie'yi çekici buluyordu ama bu be-dava çiçek teklifini, sözlerle tanımlanamayacak oranda davetkâr görüyordu. Bir an için kendini eskisi gibi, yarı ölü adam olma-

dan önceki gibi hissetti. Nasıl olduğunu hatırladı. Özgür olmayı. Ve kendisi için imkânsız bir hayatta, korkmadan bir kadına bağlanmayı. Bu, ona gerekeni ve neredeyse on yıldır fanatik çılgınlık ve sistematik soğukkanlılıkla yaptıklarını unutturdu. Bir papaz gibi.

“Belâlısın, ha?”

“Annem de hep böyle der. Galiba büyürken gerçek bir başbelâsıydım.” Felham’a duygularının esiri olmadığı güvencesi verircesine geri çekildi, ardından döndü ve “Görüürüz,” dedi. Tatsız bir vedaydı.

“Gidelim, Squirt,” diye ekledi. Kasaya ilerlerken Squirt omzundaydı.

Felham, katil ağabeyim, istemeden bir yarayı kaşadığını fark etti. Somuta, en ufak iğnelemeye hazır, gururlu bir kadındı o.

“Bir dakika...” diye seslendi peşinden giderek. Bart, Delaware nehrini geçen Washington gibi, alışveriş arabasının yüksek kısmında oturuyordu.

“Geç kaldım,” dedi Jessie sıraya girerken.

“Demek istediğim, belki biz...”

Anı değerlendirdi Jessie; sabırsızca bakınarak. Sonra duraklandı. “Tercihin var mı?”

“Ne konuda?” dedi Felham.

“Yemek,” diye hatırlattı Jessie.

Ayrıldılar. Felham hafif acılı bir rahatlamayla gülümsedi.

Lanet! Daha sonraları Felham, bu feci geri çekilişin tozunda, gözlerini ovuşturarak kendine lanet okudu.

Kısacası Felham, tatlı kadının girişkenliğinden memnun, bağlantıyı geçiştirmeyi denemiş, açıkça duyarlı biri diye gördüğü kadını kırmamaya çalışarak, başarısız olmuştu.

Önceki on beş yıl boyunca, anlaşıldığı kadarıyla hiç başarısızlık yaşamadığı için, bu yenilgisini ilginç buldum. Demek istediğim, kardeşim (şu ‘Clyde Maybe’) onca zaman boyunca hiçbir kadına kişisel gözle bakmamıştı. Ya da bende yarattığı izlenim

buydu. Ve şimdi, birdenbire kendini, kadını Marin County'deki* bir lokantada akşam yemeğine davet ederken buluvermişti. Herhangi bir lokantaya da değil; bizimkine. Aptal! Gerçi bunların hiçbirini ona söylememiştir. Ya da henüz söylememiştir. Sanki böyle bir sırrı saklamak mümkünmüş gibi.

Arayıp iptal edebilirsin diye düşündü. Aniden bir şey çıktığını söylersin; beklenmedik bir şey. İnsanlar böyle şeylere anlayış gösterir. Alınacak bir şey değil. Bu, sanki bulaşıcı bir hastalığı varmış gibi değildi. Bu, artık tahmin edilebileceği üzere, Dirksen Felham'ın görüldüğünden fazlası olduğuydu. Ve olduğu, dönüştüğü şey, sessizliğin tamlığını, yıllar boyu acımasızca ve sistemli bir şekilde kurduğu bir belirsizliği gerekli kılıyordu. Benden başka gerçek Felham hakkında bir şeyler bilen tek kişi, mastodon** kılıklı, Muppet gibi sevimli bir adla anılan, kot pantolonlu bir Falstaff'tı.***

Muppet. İkisi, Hava Kuvvetleri Akademisi'nde bir yılı beraber geçirmişti. Size, ağabeyimin evden uzakta okula gittiğinde onunla teması kaybetmem ve en iyi arkadaşı hakkında hiçbir şey bilmemem konusunda nasıl bir şey söyleyemiyorsam, bu erdem örneğinin, bu küresel müziğin, Puccini kılıklı bu dahi çocuğun nasıl böylesi had safhada skandal bir sahtekâra bulaştığını da söyleyemem. Ama olan tam da buydu.

Anladığım kadarıyla, çocuğunun kariyerine kafayı takmış madalyalı bir subayın Akademi'de burslu okuyan oğluna, arkadaşları Mickey'ye sınav sorularının yanıtlarını sızdırmışlardı. Mickey, silahlı kuvvetlerdeki en iyi pilotlardan biriydi ama kafası matematiğe hiç basmıyordu. Felham'ın çok sonradan anlattığına göre, Muppet'la ikisi çoktan askeri kariyerlerinden vazgeçmişti: onlar paralı askerdi; otoriteden nefret ediyor ve Viet-

*San Francisco'yu da içine alan ve şehre ünlü Golden Gate köprüsüyle bağlanan, Bay Area'daki idari bölgelerden biri

**Bir mamut türü

***Shakespeare'in dört oyununda yer alan (Henry IV, bir ve ikinci bölümler, V. Henry ve Windsor'un Şen Kadınları) iri yarı, şakacı karakter.

nam'da haftada elli dolar karşılığı köy bombalamaktan daha kazançlı ve heyecanlı maceralar arzuluyorlardı. Ve ikisinin de Komünistlerle alıp veremediği yoktu. Ağabeyim, daha o zamandan önemli çıkarımlara varmıştı.

İlk bakışta Felham'la, kafa dışında herhangi bir ortak yanı görülmeyen Muppet'in Peru'da, uyuşturucuyla savaş gündeme gelmeden çok önce kokain işinden para kazanan uzak bir akrabası vardı. Uyuşturucu işi Muppet'in, umrunda değildi ama en çok istediği şey yolculuk yapmak, özellikle de vahşi ormanlara gitmekti. Önlerinde değerli askeri veya ilgili bir diğer konuda kariyer fırsatı açık dururken, bu iki delikanlının sisteme karşı böylesi eksiksiz, böylesi gizli ve beklenmedik bir nefreti paylaşmaları benim açımdan anlaşılır değildi. Şiir yazar North Beach hippileri dışında bu tür şeylere, o zamanlarda çok rastlanmazdı. Böylece, kafayı Lima'ya takan Felham ve Muppet fırsat bilip arkadaşlarının suçunu üstlendi. Hava Kuvvetleri'nden anında kovulmak için akıllı bir yoldu, herhalde. Ve kovulmaları daha iyi bir zamana denk gelemezdi. 1968'in başlarıydı. Savunma Bakanı MacNamara, hızla şiddetlenen savaş yüzünden kimilerinin sinir krizi dediği haldeydi. Bankacılık sektöründe bir iş bulmuş, istifa ediyordu. Ve muhtemel yeni bakan, Clark Clifford, savaş konusunda en az onun kadar gergindi. Dönemin gazetelerine göre, başkan Johnson'ın domino teorisi üzerine kurduğu hatalı rüyadan dolayı fazlasıyla tedirgindi. Johnson savaşı Teksas'ta dolu fırtınasında kalmış bir otosopçu gibi algılıyor, tüm maçoluğuyla iki yüz altı bin kişilik ek kuvveti Asya'ya göndermeye hazırlanıyordu. Felham ve Muppet tahminen arkadaşlarının çoğunun aksine, savaşı bir paralı asker için çekici bir av sahası gibi görmemişti. Bu ikisinin bir av sahasını diğerinden nasıl ayırabildiğini söyleyemiyorum.

"Ama nasıl bir aptalın suçunu üstlenebilirsin?" demişti anemle babam şaşkınlık içinde. Felham'la Muppet kendi kafalarındaki suçun savunusunu, Amerika'nın güney Asya'ya karış-

masına saldırarak yapmıştı. Görüşleri, Muppet'in memleketi Missouri'de pek hoş karşılanmıyordu. Okulda yediği haltların ortaya çıkışından birkaç gün sonra Muppet'in ailesi onu reddetmişti. Bir yüzkarasını kabul edemezlerdi. Bizimkiler zaten savaşa karşıydı; savaş yerine New Hampshire'dan aday gösterilen Eugene McCarthy'yi desteklemişlerdi. O yüzden daha hoş görüldüler. Babam Vietnam'ı çoktan anlamıştı: II. Dünya Savaşı'nın amaçlarının hiçbiri bunda yok, diyordu. Ve bu görüşü savunuyordu. Daha baştan, oğlunun Akademi'ye yazılmasına karşı sessiz endişelerini dile getirmişti. Annemse, herhalde yeteneklerine bakarak, müzik eğitimi almasını tercih ederdi.

Sahtekârlık yapmak Felham'ın umrunda değildi. İkisi de neredeyse on dokuz yaşındaydı. Muppet şişko, ağır zekâlı, sevimli moron kültürel şablonunu doğrulamak yerine, diğerlerinin canını sıkacak bir şekilde giriş sınavlarında Matematik ve İngilizce'den tam not almıştı. Başarısı epey ses getirmişti ve ağabeyimin aldığı sonuçtan yüksekti. Çoktan *bodyguard* ölçülerine ulaşmıştı; insanı şöyle candan bir kucaklaması tehlike yaratabilirdi. Daha o zamandan yüz kırk kilo civarıydı. Amerikan futbolu oynuyordu ve kilosunun çoğu da kastı. Bir de bunun üzerine, fark edilebilen tek etkisi herhangi bir uzvuna yönelik acıya –sıcak tava, iğne, kurşun; fark etmiyordu– karşı bağışıklılık olan bir arazi vardı. Tüm bunlar, aynı duyarsızlaştırıcı etkide, onu tehlikeye karşı uyaran ama asla fazla canını sıkmayan tuhaf bir dürtüde toplanıyordu. Güney Ozark dağlarında çiftçilik yapan babasından da sinirli yapısını miras almıştı. Beynindeki sinyallerin karışmasıyla ilgili bir şeydi. Hepsi birden, atış poligonundaki nişancılığıyla birleştiğinde ona bir ölüm makinasının tüm özelliklerini veriyordu. Ama bir şey daha vardı: Muppet, aile toplantılarında veya *34. Cadde'de Mucize, Bir Günlük Hanımefendi* gibi eski filmleri izlerken, kabul edeceğinden çok daha fazla gözyaşı dökerdi.

Colorado Springs'teki kız arkadaşının dediği üzere, Muppet, *Sevimli bir Kocaoğlan*'dı.

İki kafadarın okulu bırakmalarından önceki yarıyıl tatilinde, Muppet'la bu kız, Rocky dağlarına motosikletle gitmişti.

Sağ pazusundaki, New Mexico'daki hızlı bir gecenin sonucunu belgeleyen denizkızı dövmesi, Muppet'in yeni imajına eklenmişti. İkili, vosvoslarıyla Muppet'in Lima'daki kuzeninin yüksek güvenlik önemli evinin kapısına dayandığında, aralarında çat pat, kadınlarla ise gayet akıcı İspanyolca konuşuyor ve Guatemala polisi tarafından bir benzinciden para ödemededen kaçmak suçuyla aranıyordu (ölçüsüz tekila içmiş, iki yüz elli kiloluk metabolik enerjiyi sağa sola saçmışlardı; düzgün düşünemiyorlardı). Yolda buldukları bir iguanayı Danny'ye ev hediyesi olarak sunmuşlardı. On iki dolarlık bir çek Mazatenango'daki benzin istasyonuna yollandı.

Danny —o da Missouri'dendi— aile içi dedikodulara göre milyonlarca dolar kazanmıştı ama sonradan anlaşılacağı üzere, artık rahat bir adam değildi. Rüşvetleri, borçları ve maaşa bağladıkları, kazandığı kanlı paranın hayrını yok etmişti. Çorak tepelerdeki fazlasıyla korunaklı evine, yarım düzine adamına rağmen Danny'nin başı dertteydi. Korumaya, güvенеbileceği korumaya ihtiyacı vardı. Muppet'la Felham tarife uyuyordu. Açıkçası, neye daldıklarının da farkında değillerdi. Hepsi macera arayışı hayallerinin parçasıydı.

'Meslektaşları', ürün tetkiki sırasında, doğu ormanında Danny'yi kıstırdı. Ateş açıldığında Felham, Cadillac'ın arkasında çişini yapıyordu. Muppet'ı kurtaransa, onca yıl boyu yediği yağlı patates kızartmaları ve kallavi dondurmaları. Felham dördünü indirdi... İlk öldürüşüydü bu. Akademi'deki atış dersleri semeresini vermişti. Danny omzundan vurulup kanlar içinde yere devrildi. Muppet kalan ikisini hallettikten sonra bayıldı. Küçük bir makineli den çıkan bir sürü kurşun kasiğine saplanmıştı. Delik deşik Cadillac kullanılmaz hale gelmişti. Üçlü, ormana yaya kaçtı. Gece boyu sivrisinek ve sülükler tarafından didiklendiler. Gün ışıırken kapibara denen yerel su kemirgenlerini, ağaçlarda çiftleşen kanopileri, çingiraklı yılanları, gölgeler

arasında koştururan kanopi sürülerini gördüler. En büyük olayı radyodaki piyesler olan bir köye ulaşmaları beş gün sürdü. Oradaki bir şifacı Danny'nin yaralarını sarıp Muppet'ı kırmızı karcıncalara teslim etti. Birkaç dakika içinde Muppet'ın barsaklarındaki kaşıntı ve kaşıntıyla beraber kanama da durdu. Ardından şişlik kayboldu veya en azından görünmez oldu. Bu arada Danny, intikamı planlamak için yeterince iyileşmişti. Felham'a gelince; o, vurduğu dört adama fazlasıyla takılmıştı.

"Ormanda hep onları düşündüm," diye anlatmıştı bana. "Aileleri vardı... Kardeşleri, anneleri, babaları... Onlar da en az benim kadar korkmuştu. Ölüm anlarında, her nasılsa, korkuları bana geçti... Şimdi o korkuların hepsi bende."

Gerçekten anlamamıştım. O anlamış mıydı, bilmiyorum. On dokuz yaşında bir çocuk, dört adamın katlini nasıl gerçekten anlayabilir? Öldürmek anlamaktan çok daha kolay... Gençliğe atfedilmiş beylik bir laf.

Sırf kendini savunma örnekleri değil, tahminimce hızla gittiği panteizm adına bir teori oluşturmaya başlayarak, "Nefs-i müdafaydı," demişti özenle. Muppet'la ikisi ormana âşık oluyorlardı... Onunla ilgili her şeye.

İntikam alındı ve daha fazla belaya yol açtı. Danny tutuklandı. Missouri'den bir senatör, Danny'nin amcasının bir arkadaşı, onu değişik tokuşla Los Angeles'a aldırmaı başardı. Owens Vadisi'nde bir kokain nakliyatı yakalanmıştı. Danny'nin avukatı anlaşma talep etti. Mahkeme çabuk bitti. Danny on beş yıl yedi; af söz konusu değildi.

Felham'la Muppet eğlencenin tümünü kaçırdı. Şafağa doğru kurşungeçirmez yelekleriyle federaller, Danny'nin kalemsi evini çevirip gaz bombaları attıktan sonra iki tankla duvarları yıkıp geçtikleri sırada, Danny'nin iki koruması, Brezilya'nın Manaus kenti yakınlarındaki bir yol kenarı barında *pina colada* içmekteydi. Danny, orada kızıl saçlı, yumuşak sesli, Amazon'un en zengin sanayicilerinden birine uyuşturucu sağlayan bir Avrupa-

lı'yla iş yapmıştı; uyuşturucuların ödemesi, bir miktar paranın yanı sıra yağmur ormanındaki bir sürü pis iş için verilen rüşvetle yapılıyordu.

Ama Felham ve Muppet'in gözleri yazgıya kapalı değildi. Sanayici Bijou için çalışmaya başladılar.

Peki ama kendini okuldan attıran bir şeref listesi öğrencisi, neden Amazon'daki para emici fahişelerin ve uyuşturucu baronlarının emrine girmişti? Çünkü Bijou, Puccini'ye tapıyordu. Ve çünkü zavallı ağabeyim umarsız bir idealistti. Patronunun çevre düşmanı olduğunun farkında mıydı? Muhtemelen hayır. Çünkü orada dünyanın geri kalanında olduğunu sandığından çok daha fazla dokunulmamış çevre görmüştü.

Brezilyalılar henüz kuzey ormanlarına üşüşmemişti. Orada hâlâ bir milyondan fazla yerli, ilkel insan yaşıyordu; hâlâ ırmaklarda balık, ağaçlarda kuş ve ufuğu kaplayan az duman vardı. Hâlâ Amazon'da yağmur yağıyordu. Ormanların zenginliğini yağmalayarak 'Brezilya'yı kurtarmayı' planlayan dört general henüz kendilerini ülkenin başkanına satmamıştı. Ağaçlar henüz yol yapmak adına kesilmemişti. Ama sorunlar başlıyordu.

Üç yıl boyunca Muppet ve Felham orman hayatına daldı; katliamda kullanılabilecek, ister ilkel ister yüksek teknoloji ürünü, her türlü silahı tanıdı. Ormanı okumayı öğrendiler. Gerçekte yasal Brezilya pazarı olan rakiplerle, Bijou'nun gittikçe çoğalan rakipleriyle mücadele ettiler. Gizli dinleyiciler kurdular, cüretkâr altın arayıcılarını, hevesli diğer uyuşturucu baronlarını, kısacası Şirket'in yoluna çıkan herkesi vurdular. Peki, neydi bu Şirket? Felham'a göre Şirket, Matto Grosso'nun fakir halkına istihdam sağlayan en büyük işverendi. Kovboylarla iş yapmıyordu; ağaç dikiyor, Güney Afrika'daki Yeşil Hareket'ten çok önce, yerli Xingular'a ve kabilelere hassas dengeyi korumaları için yüklü paralar ödüyordu. Şirket'in görünüşüne aldanmıştı Felham. Uyuşturucudan rahatsızdı ve bildiğim kadarıyla hiç kullanmamıştı. Amazon'un yukarılarındaki kendi deneyimlerine dayana-

rak bunları önemsiz ahlâk zaafı gibi görüyordu. İşin bu kısmı benim için bulanık, çünkü bu meseleye sadece ihtiyatlı davranma konusuna geldiğimizde değinmişti.

Sabahın eken saatlerinde ırmağın üzerini sis basardı. Gizli argolar ve fikir alışverişleri çerçevesinde dolanan konuşmaların sesleri yankılanırdı. Bir sürü El Dorado* duymuştu; çağlayanlar, yosun tutmuş kalıntılarla ilgili söylentiler... ve böceklerle renklerin arasında bir sürü nadir şeye şahit olmuştu: beden çizgileri, dişler, kuş kanatları, devasa ağaçlar, kabile kadınlarının duyarlılığı... Kafasında hepsi, orada bulunma nedenini onaylıyordu.

Bu arada, bir doksan üçlük boyuyla Amazon'da yüz metreyi on üç saniyede koşabilen Felham, Bijou'ya yapılan üç suikast girişimini önlemişti. Muppet'la adam başı yılda otuzar bin dolar kazanıyorlardı; yetmişlerin başı için iyi paraydı bu. Rahat evleri, yerli kadınları vardı. Sosyal sigortadan, kâr paylaşımından söz edilemezdi elbette ama Bijou'nun havuzunu, tenis kortunu ve özel jetini kullanabiliyorlardı. Ormanla çevrili çelişkiler. Felham'a göre işin bu kıyak yanları çok önemli değildi. Zaten tenis oynamazdı.

Sonunda Felham büyüdü; garip ve güçsüz işinden huzursuzluk duymaya başladı. Fazlasıyla rahatsız edici şeyler yapmış ve görmüştü. En sonunda Bijou ve işin tümünü görmeyi başardı; başka bir deyişle çocuksu maceracılığını aştı.

Tüm bu huzursuzluğu, ormanda yaralı bulup iyileştirdiği ve ev hayvanı niyetine büyüttüğü bebek jaguar Coocoo çalındığında dönülmez noktaya ulaştı. Hırsızların peşine düştü; ormana daldı, kilometrelerce iz sürdü ve sonunda işçi kamplarından birine vardı. Buradaki işçiler en düşük maaş seviyesinde, Bijou'nun altın madenlerinde çalışan ve çadır-kentlerde yaşayan sefil *mestizolar*** Pek çok açıdan beni uyarayan Felham'ın jagua-

*İspanyolların Amerika kıtasına geldiklerinde duyup yıllarca aradıkları efsanevi Altın Şehir

**Brezilya'daki Yerli-avrupalı melezler.

rı anlatışıydı: işçilerin karşısında, hatırladığım, dostluk konusunda hassas genç adam duruyordu. Bu bela demekti. Bana burundan solumasını hatırlatan bela.

Yağmur yağıyordu. Sabahın üçüydü. Çoktan hırlamaya başlayan bağlı köpekler Felham'ın dikkatini çekmişti. Benekli bir fila brasiliero; İspanyol istilacıların kaçan köleleri yakalamakta kullandığı, kokuyla iz sürme şampiyonu bir av köpeği... Ve katil diye bilinen, beyaz, kırk beş kiloluk bir dogo argentino... Bir jaguarı kovalayabilecek, yaşayan tek köpek.

İşçiler iyi niyetli görünmüyordu. Mekânlarına karışılmasından hoşlanmıyorlardı. Felham'ın yanında bir tabanca ile irice bir av bıçağı vardı ama burada bunlar, pek silahtan sayılmıyordu. Elli kadar silahlı işçi etrafını sarmış, henüz mahmur görünen düşmanlığı infaza çevirmeye hazırdı. Mestizoların birkaçı onu tanımıştı; kendi aralarında fısıldaşıyorlardı. Tek başına bir korumadan çekinmiyorlardı. Felham etrafına bakıp durumunu tartarken kampın yerli reisini gördü ve adamları kırık dökük Portekizcesiyle konuştu.

Kuyruğundan ve pençesinden asılı düzinelerce hayvan vardı. Bazıları az çok canlıydı, sisli gece karanlığında kıvrılmış, acıyla nefes alıyorlardı. Diğerleri tentelerin altında, közlenmiş ateşin üstünde cansız asılı duruyordu. Hemen yakında bir krematoryumun* kalıntıları görülüyordu: parçalanmış leşler, sağa sola dağılmış kemikler, canlıların birbirine karışmış külleri. Kısa süre sonra izleri kalmayacaktı. Felham henüz anlamamıştı ama Bijou'nun verdiği zarar, yerlilerin sadece bildik sanayi gelişimi çerçevesinde yerlerinden edilmesi değildi. Amazon'un her yerinde böyle krematoryumlar kurulmuştu... Yüzlerce.

"Benim evcil jaguarım nerede?" dedi Felham.

"Yok burada jaguar," diye geldi sinsi cevap.

Konuşan adamın arkasında biri geçirdi.

*Ölümlerin yakıldığı yer

Felham geğiren adama doğru yürüdü ve sorusunu tekrarladı.

Adam esnedi, ardından yere tükürdü ve arkasını döndü. Felham bunun hakaret anlamına geldiğini biliyordu. Adamın, içinden duman çıkan çadırının kapısını tekmeyle açtı. Bir okun deldiği ve ancak Coooco'nun Felham'ın bakımında kalmasıyla büyüyecek, yüzülmüş benekli kürkü gördü. Kürk ıslaktı. Hayvanın eti kızartılmış ve büyük kısmı yenmişti.

Bu sefer Felham yutkunarak etrafındaki gerilimi tarttı. Muppet evde uyuyordu. Felham durumundan hoşlanmadı.

Kamptan ayrılırken kahkahalar ve köpeklerin vahşi havlamaları peşinden geldi.

Felham birkaç gün bekledi ve hiç kimsenin, lafın kolayca kuşağına gittiği Bijou'nun bile beklemediği şeyi yaptı. Felham kampa, bu sefer Muppet'la beraber döndü. Gün ortasıydı ve kamptakilerin çoğu ortada yoktu. Felham iki gecedir uyumamış, olanları düşünmüştü.

O iki gece, kesinlikle baş katalizördü... Ve kendi hayalimde onları düşünmek Pascal, Margaret Cavendish ya da Jean-Jacques Rousseau'yu Amazon'da düşünmek gibiydi. Felham öldürme arzusunu zaten tatmıştı. Pek az kişinin küçümseyebileceği şeyler yapmış ve görmüştü. Cinayeti ve uyuşturucu baronlarını savunmayı nasıl sindirdiği, bu toy yeteneğin ormanın bataklığında nasıl kaybolduğu ve bu kaçak avcılarla hesaplaşma işinin nasıl bu ihanet ortamına karşı durduğu, zihnimde bir felsefeye pek ulaşmadı. Tümüyle tiksinti verdi. Ama Felham bunun üzerine epey düşünmüştü. Ve düşünmesi dramatik sonuçlara varacaktı.

Felham'la Muppet barbarlığı ucuna kadar götürmeye niyetliydi: zayıf bir direnişle karşılaştılar, bir sürü adam öldürdüler ve hayvanları serbest bıraktılar. Çoğu zaten ölüydü. Pek azı, kaderi lanetlenmiş ormanına dönebildi. Yaratıklardan biri, bir siyah panter, Felham'a saldırdı ve bir darbeye göğsünün üst kısmıyla boğazını yırtıverdi. Felham o zaman korunaklı giyinmeyi öğrendi. Ama o yaraya daima değer verdi. Muppet içinse, acıyı din-

dirmek, o hayvanların vahşi ormana kaçısını görmek hayatının doruk noktasıydı. Muppet da bu an için uzun zamandır hazırda ve kendi Sırat Köprüsü'nü çok önceden, lisedeyken geçmişti.

Bu, şirketteki son günleri ve gizli yolculuklarının başlangıcıydı.

Kimi buna kolayca 'bir kendini arama daha işte,' diyebilir. Ben böyle düşünmüyorum. Felham sıradan bahanelerin ötesindeydi. Kararlılıkla hareket etmişti. Artık beraber büyüdüğüm Felham değildi.

Lokanta kalabalıktı. Jessie yirmi dakika gecikmişti. Felham bir önceki saati arkada, üst katta kitaplara göz gezdirerek geçirmiş sonra da beklerken atıştırmıştı.

"Selam, Clyde," dedi yeterince sakın. Masaları köşede, tam suyun üstündeydi. Felham uyanık davranıp girişteki resepsiyonist kıza, Liz'e, grup adı *-Clyde Maybe-* vermişti. "Üç kişi olacağız," demişti kıza.

Kalktı ve Jessie'nin oturması için sandalyeyi çekti. Jessie, Felham'ın sol elinde daha önce dikkatini çekmeyen bir yarayı fark etti. Doku sanki camla kesilmiş ve asla tamamen iyileşmemiş gibiydi. İlk karşılaşmalarında bunu fark etmemesine şaşırırdı. Çirkin yara. Hoşbeş kısmı geçtikten epey sonrasında bile soru işareti kafasındaydı. Birkaç defa etrafına bakındı, mekânı takdir etti ve tekrar kendini bekleyen bakışlara döndü.

"Güzel yer."

Felham tanışmalarına kadeh kaldırdı.

Jessie, parmak boğumlarında bir yara daha tesbit etti.

Gene de sormanın anlamı yok diye düşündü mesleğini tahmin etmeye çalışırken. *Oduncu? Futbolcu?*

Sonunda dayanamadı: "Futbol oynadın, değil mi?"

"Hayır." Ellerini gösterdi. "Eh, kesinlikle arabalarda çalışan biri gibi giyinmiyorsun."

"Yaraları merak ediyorsun."

"Etmemek zor."

Felham hazırlıklıydı. “Helikopter tamir ederdim.”

“Sahiden mi?”

Yalandı. “Vietnam’da,” dedi palavralarının en az birkaç saat dayanabilmesi gereğini hesaplayarak. O anda, belki ateşli gözleri ve yağlı göğüsleriyle yerli kadını anımsayıp, kadına dair doyunluğunu tattı ve neye daldığını kavradı. Büyük bir zarar yoktu ortada. Sonuçta bu, inanç ya da bekârlık meselesi değildi.

Jessie için ise, bu yanıt yeterliydi. Vietnam sendromunun yirmi yıl ardından normal görünebilecek durgunluğu kurcalamaya niyetli değildi. Bildik korkular, diye geçirdi içinden. Büyük kuzeni Seamus, orada ölmüştü.

On dakika sonra, Felham kendini hafifçe açılır buldu; Jessie’nin sakin hevesinden ve güzel cilvelerinden etkilenmişti. Kendi sorusuna geçti; gerçi yanıtı biliyordu: “Hayatında biri var mı?”

“Şanslıyım, herhalde.”

Bu incinmiş yaratığa kanının ısınmasına engel olamıyordu.

Karşılıklı çekim söz konusuydu. Jessie de, Felham kadar ne yaptığını bilmiyordu. Felham, Jessie’nin ihtiyatlılığından korkmasına neden olmuştu. En ufak arzu, kafadan boğulurdu. Yıllardır ihtiyatlı davranıyordu Jessie. İzleyici uzaklığına çekip, adama ani ilginin toplayabileceği her türlü cesareti verirken, yüzündeki kaslar içindeki tereddütü ele veriyordu –hepsi bir önceki hayalkırıklığı ve sonucundaki şüphecilikle dolu yüzündeydi. Felham oltaya gelmiş görünüyordu. Jessie yeni bir arazide dolandığını biliyordu. Tabii, kişi herşeyi düşleyebilirdi.

“Peki, kardeşin nerede?” diye sordu.

“Birkaç günlüğüne Toronto’da.”

“Neden?”

“İş.”

“Ne iş yapıyor?”

Felham aklına ilk geleni söyleyiverdi. “Avukat... Bölge savcısıdır.”

Ya şansa, daha önce aynı oyun odasına gittiyse? Ya İyura’ya

tanıyorsa be salak! diye haykırdı içi. “Aslında buranın da... Sahibidir.” Sesi inandırıcılıktan uzaktı.

“Bak sen şu işe!” dedi Jessie.

Felham’ın zihni geriye gitti: *Ne diye böyle bir bilgi verdim? Oyun odasına daha önce gitseydi Bart’ı bilirdi ve Iyura’yı sorardı. Sormamıştı.*

“Peki, Bart’a kim bakıyor?”

“Kardeşim evli. Nancy... Karısı, bu sabah meşguldü... Ben de çocukları severim.” Söyledikleri kendine tuhaf geldi. Neredeyse büyüleyici, sırf duyulabilirin ötesinde uzak, inanılmaz gerçeklerin bir habercisi.

“Senin yok mu?”

“Belki bir gün.”

“Belki.” Sırıttı. “Clyde Maybe. Maybe ne?”

“Hı?”

“Yani kökeni ne?”

“Kökeni... Flaman,” diye uydurdu gene.

“İlginç.”

“Ne yemeyi düşünüyordun?”

Menüye baktı, kafasını kaldırıp, “Ne zamandır vejetaryensin?” diye sordu.

“Hemen hemen yetişkin olduğumdan beri.”

“Söylemem gerek... ve belki de bu, taze ilişkimizin sonu olacak... Ben sık sık hayvan eti yerim. Kırmızı et değil ama... Balık.”

“Belli.”

“Nereden belli?” diyerek gözlerini kıstı.

“Beden kokun... Ve cildinden.” Ne yaptığını ve neden yaptığını biliyordu.

Sadece sözler değil, sözleri kullanışı Jessie’yi şaşırttı. Sivriydi ve kasten öyleydi. Bundan fazlası, diye düşündü, yorumda dehşetli şizofren bir şey vardı. Jessie gülümsedi, menüyü bıraktı. “Sana gerçekten tatlı dilli olduğunu söyleyen oldu mu hiç?”

Hafif bir jestle bunu söyledi ve randevularına nazik bir son vermeyi düşündü. Tavrından hoşlanmamıştı; derken bitmemiş işi bırakmamaya karar verip fikrini değiştirdi. *Bir şans daha tanımaya* karar verdi. Başka bir dallama olduğu ortaya çıkan bu esrarengiz yabancıyla ilgili defteri henüz kapamak istemiyordu.

“Tarzın var.”

“Bak,” dedi sakince, “Kötü demedim. Sadece farklılığını ortaya koydum. Et, barsaklarında dokuz gün kalır. Bu derecede sindirim kendine has beden izi olur.”

Yarı kıkırdar yarı öfler bir sesle inanmazlığın göstererek bakışlarını uzaklara, denize yansıyan ışıklara çevirdi.

“Bu gece gelmeden memnunum,” diye devam etti solan zevkin farkında, çoktan siniri bozulmuş kadına. *Tanrı aşkına, Felham* diye zonkladı kafası. *Ne halt ediyorsun?*

“Kaba dürüstlük,” dedi Jessie. “Herhalde ben daha beterini yapardım.” Garson geldi, çift porsiyon al dente ısmarladılar. Felham, göz temasından kaçınarak şarabını içti.

Bir çağrı cihazı konuşmayı böldüğünde Jessie’ye işini soruyordu. Felham masaya bir telsiz telefon getirtti. Jessie kliniğini aradı ve gitmek zorunda olduğunu söyledi.

“Squitter’in kız kardeşini görmek ister misin?” diye sordu Jessie.

“Squitter’in?”

“Doğmak üzere... Benim doğum kliniğimde.”

Kuzey Kaliforniya’daki ilk ‘evde doğum kliniği’ni kurmak Jessie’nin hayaliydi. Daha şimdiden dört yüz kadar bebek Viktorya tarzı evde, yasemin kokuları arasında, Vermeer tipi ışıklandırma altında ve doktorsuz, küvözsüz, iğnesiz, kısacası herhangi bir teknolojik yardım almaksızın bu dünyaya gözlerini açmıştı. Jessie kendini, dünyaya atılan ilk mutlu adımlara kol katmamaya adanmıştı.

Felham kendi kurallarına göre yapmaması gerekeni yaptı. Arabasıyla Jessie’yi izleyerek geceyi devam ettirdi. Golden Gate

köprüsünü geçtiler, 19. Cadde'ye sapıp Park'tan geçerek kliniğin bulunduğu sahile yöneldiler. Jessie hızlı sürüyordu.

Doğum odasına girdiklerinde saat ona geliyordu. Jessie'nin en yakın dostu Sarah, bekâr bir anneydi ve hamileliği boyunca her gün bir saat kundalini yogası çalışmıştı. Sıcak suyla dolu bir küvette oturmuş, acılı bir orgazm sırasında çıkacak türdenmiş gibi görünen inlemeler eşliğinde zorlanmadan bebeğini doğurmuştu.

Sarah, Olivia adını verdiği bebeğini sudan alıp göğsüne bastırdı. İki yardımcı kadın geri kalanı halletti. Göbek bağı kesilince bir parçasını Felham'a hediye ettiler.

"Yenebilir," diye belirtti kadınlardan biri.

"Ben vejetaryenim," dedi sertçe kliniğin girişindeki tuvalete giderken. "Birazdan dönerim."

Yıllardır kendinden uzak tutmaya çabaladığı şey yakasına yapışan Felham, aynaya baktı. Bir kabine girdi ve yeni duygularını düşünmek üzere klozete oturdu.

Çılgınlık bu! diye tekrarladı içinden.

Derken biri şık tuvalete girdi. Kapı kapandı. Boyalı fayanslara çarpan metal sesi duyuldu. Felham kabin kapısındaki dar aralıktan fazla bir şey göremiyordu. Ama ayakkabıları görebiliyordu. Hademe ayakkabısı değildi bunlar. Timsah derisi. Hademe? Doğum kliniğinde? Musluğun açıldığını duydu. Ardından kurutma makinesi.

Beyninde alarm zilleri çaldı. Tayland timsahı? Özürlüler için konmuş tutamağı yakalayıp hazır pozisyonda bekledi; hareket-siz, nefessiz, muhtemel ateş hattının dışında.

Felham yanında silah taşımıyordu; arabada bırakmıştı.

Timsah ayakkabılar kıpırdamıyordu.

Kabinin kapısındaki kilit kurcalanmaya başladı. Felham, harekete hazır, bedenini gerdi.

Bir duraklama oldu.

Bir paspas, önündeki zemini silmeye başladı.

Tuvaletin kapısı bir daha açıldı ve bu sefer açık kaldı.

“Hey Jess!” dedi adamın sesi.

“Selam Tom. Clyde?”

Felham derin bir nefes aldı, kendini topladı ve kapıyı açıp çıktı. Hademe, dar pantaolonlu, uzun saçlı ve timsah derisi ayakkabı giyen bir öğrenciydi.

“Gitsem iyi olacak,” dedi Felham gergin bir gülümsemeye.

“Bir dakikalığına ofisime gelmez misin?” dedi Jessie.

Jessie'nin peşinden gitti. Duvarda kadının, bir sürü tıp kitabı önünde bir adama sarılmış resmini fark etti. Rahatça döşenmiş odanın her yanında düzinelerce bebek fotoğrafı vardı.

“Babam,” dedi Jessie, Felham'ın bakışını fark ederek. Masasının önünde, Clyde'dan dostane bir mesafede duruyordu.

“Yaa...”

“E, ne düşünüyorsun?” diye başladı Jessie.

“Düşünmek?” Salağa yatmıyordu; hâlâ şaşkındı.

“Başka bir gün, aynı yerde, vejetaryen bir yemek daha... ne dersin?”

“Şehirden ayrılmam gerek.”

“Ne zaman döneceksin?”

Felham bu tür sorularla karşılaşmayı beklemiyordu.

“Eee... Birkaç gün sonra.”

“Güzel.” Neşesini koruyordu. Jessie, ne olursa olsun kenara itilmemeye ya da görmezden gelinmemeye karar vermişti bile. Clyde'ın rahatsızlığını anladığını düşünüyordu. Geçmişinde acı bir şeyler yaşamıştı. Etkisi uzun süren bir şey. Erkekleri tanıdığı söylenemezdi. Onlardan nefret etmesi ya da sevmesi için özel bir nedeni yoktu. Öyle şifacı-saplantılı veya Bay Area tipi Toprak-Analardan da değildi; grup terapili, aşırı kilolu, mutluluk şarkılı ve New Age saplantılı o tipleri baştan yadıyordu. Hayır, Jessie böyle biri değildi. Vermeer ışıklandırmasının New Age'le ilgisi yoktu. Öte yandan ağabeyim, nedenlerini tam kavrayamamakla beraber Jessie'den epey hoşlanmıştı. Jessie onun hakkında sahiden hiçbir şey bilmiyordu. Diğer adamların aksine, hiç-

bir girişimde bulunmamış, herhangi bir şaka yapmamış, aptalca iltifatlara kalkışmamıştı ve iş, para veya kariyere karşı tümüyle ilgisiz davranmıştı. Bunlardan önemlisi, dosdoğruydu Felham.

“Döndüğünde arar mısınız?” diye sordu Jessie.

“Sahiden mi?”

“Evet. Hoşuma giderdi. Peki, nerede oturuyorsun?”

“Marin County,” dedi Felham.

“Peki... Al, bu kartvizitim. Kaybedersen kliniği biliyorsun zaten. Seni tekrar görmek isterim.” Kararlılığı Felham'ın canını sıktı.

Felham, Jessie'yi yanağından öptü. Güzel kokuyor diye düşündü. Keşinlikle ölü hayvan eti değil. Elleri hafifçe, çekinerek Felham'ın omuzlarına dokundu. “Güzel kokuyorsun,” dedi Felham.

Jessie sırttı. “Karar senin.”

“İyi geceler,” dedi Felham.

Felham her zaman yaptığı gibi kapüşonunu kafasına geçirip kobalt rengi Vantage Vilante Aston Martin'ine atladı, köprüyü, Tam* kavşağını ve kum bahçesi manzaralı, üç-tatami-şilteli, kocaman koltuklu küçük bir odasında ara sıra kaldığı bir Zen Budist çiftliğini ve Amidha Center'ı geçti. Bilinen tek adresi olan bu merkezde, vazolu bir çay masasının yanı sıra, bahçıvan giysilerini koyduğu hint meşesi dolabı dışında herhangi bir eşyası yoktu. Felham'ın belgeleri de Jason'un muhasebecilerinin Ralph's'ın Sausalito şubesinde tuttuğu yıllık kayıtlarla sınırlıydı. Yüz yetmiş beş bin dolara aldığı Aston Martin dışında Felham, maddi dünyadan elini eteğini çekmiş bir adam gibi görünüyordu. Muppet arabanın nasıl her şeyi maskeleydiğine gülerdi hep.

Merkezde, çoğu keşişlik yolundaki batılı öğrencilerden oluşan yüz kadar kişi yaşıyordu. Varlıklı Marin County Zen Budist-

*Tamalpais tepeleri; belli bir açıdan bakıldığında yatmış bir kadın silüetine benzemesiyle ünlü tepeler

lerinin bağısladığı paha biçilmez mülke sahip topluluk, gerçekten de kendi kendine yetecek durumdaydı. Felham da payına düşen bağışı yapmıştı.

Yolculukları dışında kalan zamanının çoğunu bu merkezde geçirirdi. Amidha Center'ın otuz kilometre ilerisinde, Point Reyes'e yakın, tam yol kenarında, Bolinas ile Dog Town arasında, Muppet dışında kimsenin bilmediği –ben bile bilmiyordum– bir de döküntü çiftlik evi vardı. Muppet burada yaşıyordu. Felham, yolculuk öncesi hariç oraya hiç gitmezdi ve gittiği zaman sadece gecenin geç saatlerini seçerdi. Bu, onların kuralıydı. Aralarında herhangi bir keyfi davranışa yer yoktu, hem de hiç.

Geceyarısını geçmişti. Felham, Tamalpais tepesini aşan yoldan çiftliğe gidiyordu. Altı yüz metre aşağıda, deniz kıyısındaki sis, ormanlık araziye ilerliyordu. İki şeritli, dolambaçlı yol ıslak ve sisliydi. Farların ışığında ağaçların arasında dolanan yanıtıcı hayaletleri görebiliyordu. Gündüz vakti okyanus manzarası, martıları ve kayalarıyla bu yolu severdi Felham.

Kilometrelerce aşağıdaki Stinson Beach'e inen yola girdi. İlk Tamalpais kavşağında karşılaştığı bir çift far arkada, belli bir mesafede belirdi. Felham hemen hızlandı. Hızlanması, çocukken onu ağaçların arkasına saklandırıran veya yüzükoyun kuma atlatıp araç geçene kadar o halde yatıran tepkinin aynısıydı. Bu içgüdüler ebedidir. Önemlidir.

Birkaç dakika içinde arkadaki araba yaklaştı. Arkasından gelen Porsche yaklaştıkça şoförünü daha iyi seçebildi. Doğuluydu adam. Felham yaklaşan dönemeçte hızlandı ve yerin kayganlığına aldırılmadan körlemesine girdi. Porsche da aynısını yaptı. Peşindeki profesyoneldi.

Felham dikkat kesilmişti. Koltuğunun altındaki yarı otomatikli alırken gaza bastı. Kurşun deliği bir yana, son isteyeceği şey arabanın yeni boyasına zarar gelmesiydi.

Porsche, bir dönemeçte onu sıkıştırmaya çalıştı. Felham dikiz aynasından silahı görmüştü. İki araç da saatte yüz kilometrelik

hızla dönemeçlere giriyor, her iki şeridi de kullanıyordu. Bu dönemeçlerde normal hız sınırı otuzdu.

Felham hızlandı. Yolu iyi bilmenin avantajına sahipti. Başarabilirse, silah kullanmak zorunda kalmamayı tercih ediyordu.

Dönemeçlerde zigzag yapmaya başladı. Porsche'la arasını biraz açtı. Adam nişan alıyordu. Felham gazladı. Posche da ardından.

Artık yol bomboştu. Hızını yüz kırka çıkarıp içgüdüğü zamanın geldiğini söyleyene kadar karanlık gecede yoluna devam etti. Çılgınca frene basarak yetmiş derecelik bir dönüş yaptı. Kısaydı. Yolun kenarındaki çöplere çarptı ama yuvarlanmadan durmayı başardı. Ardından kimsenin gelmediğini gördü ve ikinci sert dönemece doğru inerken fren yapmadan vites küçültmeyi başardı. Fren izleri çamurlu toprakta ydı.

Aniden Porsche üzerinden uçarak geçti. Adam Felham'ı aynı hızla izlemişti ama önündeki sert dönemeçten habersizdi. Tepe den aşağı, havada döne döne uçtu.

Aşağıdaki çayırdaki bir patlama oldu.

Kiminle dans ettiğini sanıyordun, hıyar! diye mırıldandı Felham.

"Jason? Jason, tatlım, neyin var?"

"Hı?"

Iyura parmaklarını nazikçe ter fırtınama koyarak yatakta oturmuştu.

"Kötü bir rüya gördün, sevgilim."

Karanlığa bakakaldım. Felham durmamıştı. Yakınında Stinson Beach banliyösünün evleri vardı. Etrafta polis olmasından çekinerek hızını kırka düşürmüştü. Marketin önündeki dur işaretinin yanına çekti, biraz bekleyip devam etti. Stinson Beach uykudaydı. Felham gölet boyunca devam etti. Deniz seviyesinde sis dağılmıştı ve ay ışığı okyanusta parlıyordu. Lastiklerini atıp başka marka lastikler almayı unutmamalıydı. Lastik izlerinden bulunabilirdi.

“Korkacak bir şey yok,” diye yineledi İyura.

Saldırganın kimliğine dair şüphem yoktu. Ağabeyimin şüphesi yoktu. Adamın ortakları, yani Felham’ı havaalanına dek kovalayanlar, sabah elemanlarının erken emeklilik haberini alacaklardı. Felham’ın fazla zamanı kalmamıştı.

İçi içini yiyordu. Ne salaklık, ne zayıflık... Flörte izin vermek. Başkaları için en doğal şey. Felham için ölümün öpücüğü. Ne pahasına? NE PAHASINA? Bu alaycı mide bulantısı... Gerçek ve felaket getirici bir birlikteliğe ağıt. İzlenmesi ve patlama aklını başına getirmişti. Felham'ın kitabında bu anlık sapmanın kolay açıklaması yoktu. Erbiyum* veya Carel Fabritius'un** çalışmaları kadar nadir bir anomali. Ama gene de, pençesini böylesine gevşetmesi için bir nedeni olmalıydı.

Felham Aston-Martin'ini çiftlik evinin arkasındaki, keresteler arasında saklı, her yanını ahududu ve leylak sarmış kızıl meşeden yapılmış döküntü garaja bıraktı ve Muppet'a yolda başına geleni anlattı. Sinirleri sağlamdı. Muppet, biraz sikkın, lokantadan itibaren mi izlendiğini sordu. Pek kavgalı etmezlerdi ama bu fazlaydı.

*Ender rastlanan bir element

**Rembrandt'ın öğrencisi, Hollandalı ressam (1622-1654). 1654'te, Delft kentindeki büyük cephane patlaması ve izleyen yangında hem kendi, hem de eserlerinin büyük bölümü yanan ressamdan geriye bir avuç eser kalmış, ancak bu kadarı bile aralarında Vermeer ve Hooch gibilerinin bulunduğu bir resim akımını biçimlendirmeye yetmiştir

“Lanet olsun, bu çok salakçaydı!”

“Biliyorum... Böyle oldu işte. Üzgünüm.”

Jessie'nin kiliniğinde görülmüş müydü? İzini nasıl bulabilmişlerdi? Başkaları da var mıydı?

“Lastikleri değiştirmeliyim. Arabayı da en az bir hafta ortaya çıkarmamalı,” dedi Felham. Taylandlıların yanı sıra polisi de düşünüyorlardı. Onca yıl boyunca hiç kimse kendi topraklarında peşlerine düşmemişti.

“Veya daha fazla,” diye yanıtladı Muppet. “Bu sefer ucuz atlattık. Ters giden neydi?”

Felham, kendisini Bangkok havaalanında takip eden üç adamı tarif etti. Artık eski kırmızı Range Rover'ı kullanacaklardı.

Felham, Rover'a atlayıp gerisingeri döndü; Aston Martin'in çamurdaki ve eve giden yoldaki lastik izlerini yok edene dek defalarca hepsinin üzerinden, ileri geri, açılar yaparak geçti. Sonra inip emin olmak için izleri kontrol etti. Bir lastik dişinin izi bile belli olmuyordu artık.

Bu arada Muppet, Mill Valley Kütüphanesi'nde, Anaheim'daki güvenilir bir kontakla konuşarak ödevini yapmıştı. Kitap falan almazdı; hatta kütüphane kartı için bile başvurmuşluğu yoktu. Kütüphanede bir iki saatten fazla kalmaz, kütüphane fişlerini kurşunkalemle, o kargacık burgacık yazısıyla doldurur, sonra da gidip çoğunlukla yakarak kütüphane tuvaletine, en az iki klozete atıp sifonu çekerdi.

Çiftlikte, kararlaştırdıkları üzere, ne kayıt, ne defter, ne dergi, ne bilgisayar, ne de herhangi bir kimlik izi vardı. Çiftlik, Felham'ın biri paravan üç ayrı yabancı emlak firmasından satın aldığı, Çek göçmenlere ait eski bir yapıydı. Telefonu yoktu. Tüm aramaları telefon kulübelerinden yapıyorlardı. Adresi de yoktu. Bölge resmi düzenleme altında değildi. Posta gelmiyordu. Halloween'de* kapıya gelen çocuklar da yoktu. En yakın komşu beş

*ABD'ye has, geleneksel cadılar bayramı

kilometre ötedeydi. Bina, kontrolsüz büyümüş ormanın içinde, ormana giden, yoldan sayılmayacak çamur patikadan, tepelere yönelen ve bir yere varmayan bir başka çamurlu patikadan ve Point Reyes'e giden iki şeritli yoldan uzaktaydı. Kısacası, yoktu. Tepelerden turistik herhangi bir yere varılmıyordu. Yukarıdan görüş de yoktu: ne helikopterle tarama mümkündü, ne de iniş alanı vardı. Tepelerin ardındaki plajlara tümüyle farklı bir yoldan gidiliyordu ve böylece, bu var olmayan mekân, münzevi yokluğunu koruyordu. Ve var olmamak neredeyse keyfiliydi. Dünya'ya şehirdeki modern bir adam sıfatıyla değil, sınırlar üstü, kutupaşırı bir bulutun parçaları, herhangi bir bağı bulunmayan münzevi dervişler gibi gidiyorlardı. Özgür, vahşi ve umarsız.

"Kamyon tamam, ha?" dedi Felham elbiselerini çıkarıp duşa girerken.

Artık sakinleşen Muppet, başıyla onayladı. "Büyük bir şey. Hayvanat bahçesi için hayvan taşıma lisansı var. Fazlasıyla yeterli gelmeli."

"Nedir?"

"Süresiz park alanlarından birinde bulacaksın. H-11... Los Angeles uluslararası havaalanında. Üzerinde 'Mordechai'nin Koşer Turşuları' yazıyor. Çok amaçlı kullanılıyor. Aracı gün batmadan önce herhangi bir saatte, Palomar Dağı'na giden kuzey yolu üzerinde, Aguanga'daki ana mola yerinde, Taneki Market'in arkasına bırakacaksın. Arkasında, motorsikletin anahtarlarının yanı sıra, aletlerinle beraber bir de harita olacak."

"Ya silah?"

"Susturculu Mac-10. Aynı yerde. Dolu."

Mac-10, Felham'ın en sevdiği makineli tüfekti. Muppet iş için gerekli aletlerle silahı veya silahları, daima şoför koltuğunun arkasına yerleştirdiği bir metal kutuya saklardı.

Bir şey kiraladıklarında, satın aldıklarında ya da biriyle geçici bir bağlantı kurduklarında, gerekli tüm işlemleri sahte isim-

lerle ve kendilerini fazla göstermeden ayarladıkları bir takım tiplere, nakit karşılığı yaptırırlardı. Üçüncü kişiler elbette tehlikeydi ama şimdiye kadar Muppet mükemmele yakın götürmüştü skor; zaten bu, oyun falan da değildi.

“Kaç kişi var karşımda? Zencefilli sabunum nerde yahu?”

“İşte,” dedi Muppet duş kabinine sabunu uzatırken. Sonra döndü, havayı kokladı. “Parfüm sürmüşsün!”

Felham duşu kapadı.

“Bana hiçbir şey olmadığını söyle,” dedi Muppet.

“Söyledim zaten.” Yalan mı söylüyordu?

“Adı?”

“Jessie.”

“Ve seninki?”

“Clyde Maybe.”

“Başka bir şey?”

“Yok.”

“Planda bunlar yoktu.”

“Üzgünüm dedim ya. Unut artık.”

“Hata.”

“BIRAK ARTIK!”

Muppet, yıllar önce Felham’la görevlerine karar verdiklerinde kadınlardan kolayca vazgeçmişti. Olan buydu: taşa yazılı, Hristiyanlık tarihindeki herhangi bir emek ağırlıklı yapı kadar tarihi ve fanatik bir görev. Kime ya da neye dönüşüyorlardı? Dünya acı çekiyordu, Muppet ödetmeliydi. Sadece kadınlardan değil, belki de kasten, ailesinden de vazgeçmişti. Ülke savunmasında bir temsilcilerinin bulunmamasından hicap duyan İsa’nın askerleri, Amerikan ateş gücünün her zerresine inanan, savaşa hazır vatanseverler. Birkaç yıl sonra Muppet, eski kız arkadaşı vasıtasıyla annesine haber göndermiş, iyi olduğunu, Newfoundland’de yaşadığını, koyunculukla uğraştığını, eski günler için pişmanlık duyduğunu ama uydurma bir şiirsellikle tarif ettiği yeni çevresinde kalmaya kararlı olduğunu bildirmişti. Ama bir

daha asla konuşmadılar. İşin doğrusu, o sırada Rio'da, Felham'la beraber Brezilya'nın gittikçe büyüyen soyu tehlikedeki hayvanlar ticaretini baltalamak için plan yapmaktaydı.

Bu iki kararlı Güliver, arzu etmediklerinden değil, sonuçlarından çekindikleri için yalnız yaşamaya devam ettiler. Bununla ve et yiyenlere karşı duydukları kayıtsız şartsız nefretle.

Muppet bir adamın ya da kadının yüzüne bakıp et yiyip yemediğini anlayabilirdi. Pişkinlik var, derdi. Dudaklarında, dişlerinde, eklemelerinin hareketinde görebilirdiniz bunu. Kesinlikle kokularında, auralarında, âdem elmalarının kalınlığında, derdi. Çok yolu vardı. Bu insanların şeyleri tutuşu, etrafa bakışı ya da bir tehlide karşı verdikleri tepki... Dünya'daki etoburların, gaddar, insafsız ve yanılığa yer bırakmayan bir ortak dili vardı.

Amerika'daki herhangi bir fast food sokağına, örneğin Fresno'ya giden 140 nolu yola girse beti benzi atar ve Çernobil'de görev yapan bir itfaiyeci gibi elden ayaktan kesilirdi. Rengi kararır, sakinlikten çılgınlığa geçer, kanı kaynar, dumanı tüter ve tükürük saçardı. İçinden haykırır, surat asar, köpürür ve sıcak basar ve tıslar ve kafasına takardı. Nefesinde kılıcıyla Amerikan kültürünün yan yollarını kasıp kavuran bir fırtına. Tümünü yüz kırk kiloluk otobur öfkesi.

Çoğu dünücenin antropolojik, fizyolojik paradigmasına barksak Muppet, şaşırtıcı bir şekilde -şişmanlık etle bağlantılıdır-bir gurme vejetaryen aşçıydı. Izgara, sote, fıstık yağında kavrulmuş tofuda* ustaydı. Avokado, papaya, kara hardal tohumu, Gujarati kxanui, quesadillas, buğday, arpa ve kepeği severdi; taze soğan, maydanoz, dereotu, yoğurt vesaireyle hazırlanmış mükemmel mezeler yapardı. Ve Sezar Salataları. Veya kızarmış çamfıstığı, ceviz ve domatesle lahana salatası. Domates ve hardal. Alman, İngiliz ya da Fransız... her türlü hardal. Acılı Endozneya ketçabı, hint turşusu, sebzeli börekler ve moo shi -erik

*Tofu: Soya sütünden yapılan, peynire benzer yiyecek

sosunda kızarmış kökler, fıstıklar. Hindistanceviziyle fasulye. Kızarmış mercimekli köri. Kavrulmuş karnabahar, ıspanak, yeşilbiber, kırmızı soğan ve ananaslı pizzalar; hindiba, fontina ve marine sarmısak yemekleri; taze pazı, kâğıtta fırınlanmış pırasa, erişte, kabak, balkabağı çorbası, buharda kara fasulye, körili patlıcanla pişmiş vermicelli, keşkülü soğuk domates çorbası, mozzarella salataları ve gece yarısı patates kızartmaları. Sonuncusuna dayanamıyordu. Santa Cruz, Eureka veya Grass Valley gibi yerlerdeki küçük işletmelerden, genelde fazla geldiği için bedava verilen, tümüyle doğal yetişmiş bu ender şeylerden başkasını yemiyorlardı. Organik beslenmiş, insanca büyütülmüş şeyler. Sevilmiş hayvanlar. Aziz falan değillerdi: ikisi de çikolata ve Ferraro'nun sıcak sosunun bağımlısıydı; sinemada çikolata kaplı üzüm, pastalar, gofretler... Huguenot turtaları. Muppet'in ikilinin yiyicisi olduğu su götürmezdi. Ağabeyim, elinden gelse yeme işini tümünden bırakırdı. Sık sık oruç tutardı.

“Anlat,” dedi Felham.

Muppet karnından nefesini düzene sokarak kendini toparladı. Pahlı bir borunun üzerinde yavaşça dönen bir vana gibi, ayrıntıları anlattı. Şeyleri tümüyle, keskinlikle, korkusuzca yapırdı. Ve acıyı az hissettiği ya da hiç hissetmediği için, herhangi bir ortamda Felham'a göre çok daha fazla tehlikeliydi. Amazon'da yüz metreyi ağabeyim kadar hızlı koşabilirdi. Ağırılığıyla beraber bu hızı ona, Boris Pasternak'ın farlarının aydınlattığı geceyi delip geçen lokomotifine eşit bir kütle kazandırıyordu.

“Gündüz, iki bekçi ve bir güvenlik görevlisi var.”

“Emin misin?”

“Etrafta konuşulan bu. Güvenlikçi Taylandlı. Belinde Magnum var. İki tane de temizlikçi ve bir de bilerek beklenmedik kontrollere gelen tarım bakanlığı temsilcisi var ama inanma buna. Hepsi sahtekâr.”

“Tabii.”

“Bu gündüz kısmı.”

“Ya gece, Mup?” Felham sabırsızdı.

“Gece, senin doğulu pislikler arasında lafın ne kadar hızlı yayıldığına bağlı tabii, daha kolay olmalı. Görgü tanığı var mıydı?”

“Olmadığını umuyorum.”

“Hazırlansan iyi olur. Silah yeterli gelecektir.”

“Dert etmiyorum.” Kendine göre en iyisiydi.

“Ama şanslıysan, tek derdin güvenlik görevlisi ve görünüşe göre genelde arka taraftaki odasında takılan bekçi olacak. Bekçi sorun gerçi.”

“Neden?” dedi Felham düşün altında.

“Bugün öğrendim. Gece bekçisi işte yeni. Muhtemelen masum. Mümkünse ona dokunmamayı düşünmelisin.”

“Hızlı sakinleştirici.” Masumlara saygıları vardı. Yaptıklarının temeli buydu, ancak daha karmaşık ayarlamalar gerekebiliyordu.

“Hayır.”

“Neden?”

“Onu esirgemek için çok geç.”

“Plastik mermimiz var, değil mi?”

“Evet ama...”

“Öyleyse yanıma alırım.”

“Air West’te olmaz. X ışını şeklini görecektir.”

“Paketleyip günlük kuryeyle göndersek?”

“İyi fikir. Nereye teslimat yapılınsın?”

“Aptalcaydı.” Felham gözlerini ovuşturdu.

“Havluyu ver. Sabun...”

“Peki, ne yapacaksın bekçiyi?” dedi Muppet.

Felham, beyaz pamuklu bornozunu giydi ve saate baktı. Sabaha karşı biri yirmi geçiyordu. Ertesi akşam altında Los Angeles’da olmak istiyordu.

“Hallederim.”

Bu seviyede riski göze almaktan hoşlanmasa da, buna benzer sorunları daha önce de halletmişti.

“Bu da plan.”

Muppet kuş karantina istasyonunun içini hafızadan çizmişti. “Giriş kapısındaki güvenliği hallet... Şurada. Tel makasına ihtiyacın olacak. Kamyonda var.”

“Kameralar?”

“Yok.”

“Alarm sistemi?”

“Basit cinsten.”

“Piçler pek rahat, ha?”

“Öyle. Şimdi... Orada bine yakın kuş var. Her hafta bir bu kadarı da getiriliyor.”

“Her ay sanıyordum?” dedi Felham.

“Öyle olmalıydı zaten... Deli Dana hastalığının kuluçka süresi kadar. Ama sistemi bozmuşlar. Görünüşe göre, psittacosis* tedavisi de yapmıyorlar. Yüzde doksanı o cehennem çukurunda ölüyor. En sağlıklı çıkanları Los Angeles ve San Diego'daki hayvan mağazalarına gidiyor.”

“Son parti ne zamandı?”

“Dün. Kuşları bileklerindeki çelik kelepçelerden kurtarmalısın; mesele de o zaten. Sekiz yüz papağanla başa çıkabilecek misin?” diye sordu Muppet.

“Gelmek ister miydin?”

“Maryland şeyini düzenlememi istiyorsan, hayır.”

“Doğru. Başka bir şey var mı? Temiz miyiz, Muppet? Benzin, ehliyet, plaka?”

“Umuyorum.”

“Ya Mr. Hıyar?” dedi Felham, mafya babasını kast ederek.

“Tam aile işi. Dr. Alick Prawkaow. Bangkok'taki elemanın kuzeni.”

Felham ismi tekrarlamaya başladı.

“Adresini haritada daire içine aldım. Kuşları hallettikten son-

*Kuşlardan insanlara bulaşabilen bir zatüree türü

ra, tepelere dönerken darbeni indirebilirsin. Görünüşte sıradan bir mahalle. Elektrikli bir kapısı bile yok.”

“Nasıl bu derece güvenebiliyorlar kendilerine?”

“Çünkü bu işi, Federaller’den hiçbir müdahale görmeden yıllardır yürütüyorlar. Alfie’dekilerin tahminlerine göre, kesinlikle Birleşik Devletler’de yasa dışı yakalanmış papağan satanların en büyüklerinden biri.”

“Alfie’den kim bunu söylüyor?”

“Edward.”

“Edward?” Felham ismi ilk kez duyuyordu.

“Yeni biri.”

“Bilgisinin sağlamlığı hakkında ne biliyoruz?”

“Alfie geçmişte iyi işler çıkardı.”

“İçeriden biri mi?”

“Muhtemel. Yeni gelen biri var. O olabilir.”

Alfie, kendi aralarında, duruma göre önemli bilgi veya ayrıntı edindikleri, pek çok ülkede bulunan bağlantılar arasındaki soruşturma ağına, hayvan kurtuluş hareketlerine verdikleri addı. Alfie’nin herhangi bir üyesi, Felham veya Muppet’ı gerçekten tanımiyordu. Yerler, isimler, esas amaçlar... Hiçbiri bir araya getirilmemişti.

“Önemli bir katkıda bulunmuş olacağız, Dirk.”

Felham yatağa yöneldi. Şu kadın, Jessie yüzünden huzursuzdu. Ölümcül bir günah işlediğini, şu anki hayatının en sağlam tabusuna karşı en kötü aptallığı yaptığını biliyordu. Ne onunla işi vardı, ne de kendini kaptırabilirdi.

“Bira?” diye sordu Muppet, uzlaşmaya hazır.

“Olur,” dedi Felham bezginliğini silkeleyerek. Yedek M&M* paketlerinden aldı ve kendini odasındaki Burma keşiş yatağına –hint meşesi ve gümüş– fırlattı.

Ertesi sabah Muppet, Felham’ı, Range Rover’la havaalanına

*Çikolata kaplı şekerler

götürdü. Felham, yanında küçük bir çantayla Los Angeles'a uçtu. Çantada siyah maske ve eldivenleri, bir çağrı cihazı (Dog Town'ın on kilometre ötesindeki John Muir Café'deki bir telefon kulübesini kullanıyor, izlenmemek için cep telefonundan uzak duruyorlardı) ve plastik bir çakmağa benzeyen, karanlıkta yüz metre içinde 98.6 derecenin biraz üstü ya da altını, köşe ve kalın duvarların ötesini bile gösterecek şekilde tarayabilen kullanışlı bir cep tipi ısı-takip lazer cihazı vardı. NASA kaskları gibi bir sanal gerçeklik aletiydi bu. Ek olarak, Felham'ın yanında bir de anahtarlığına takılı ve anahtar büyüklüğündeki elektronik maymuncuk vardı. Bu, neredeyse bilinen tüm kilitleri anında açardı. Nasıl kullanacağına dair bilgiyi, kasa açma dâhisi, efsanevi zekâ W.R. Cram'ın *Emniyetsizlik ve Gizlenme* adlı kitabından edinmişti.

Felham bir yıldan beri Los Angeles'a gelmemişti; sayısız şairin aşağılayıp umudu kestiği şehirden uzak durma eğilimindedi. Ama bu şehirde Felham'ın nefret ettiği, basit akıl yürütmenin söze döküleceğinden daha fazla içgüdüsellikle belirlenmişti. Şekilsizliğe şekil verebilecek tek şey nefretiydi. Boyuta, inorganik yayılmaya (canlı şeyden daha fazla çelik ve beton ve kimyasallar, pislik, hastalık, çöp ve insan ürünü şeyler) çevresel tükenişe duyduğu nefret. Sadece şehirlerin kuşattığı o kendini bilmezlik. Madde. Deccal. Bu niteliklerin bileşimi, Los Angeles'ın büyük kısmını çoğu canlı türü için yaşanmaz kılıyordu. Kuşların ve insanların, kaniş ve çakalların Sunset'in epey kuzeyine kaçtığı öne sürülebilirdi. Ve bu doğru da olabilirdi... En azından zenginlerin yeşillendirilmiş siteleri ve kurtarılmış parsellerine, Mulholland Drive'ın kaçtığı kadar kuzeye. Ama şehir, Sunset'in kuzeyinden daha büyüktü. Şehir çok daha büyüktü. Kayıp ve korkmuş on binlerce hayvan her gün öldürülüyordu. Los Angeles'taki kirlenmenin doğrudan ya da dolaylı etkisiyle on binlerce, neredeyse Vietnam'da ölen Amerikan askerleri kadar insan ölüyordu ve bu, pek dikkate alınmayan bir gerçektir. Tüm bunlar, Felham'ın içindeki muhasebeye ekleniyordu.

Felham çevreyollarının ortasında kalakalmış, kilometreler boyu yürüyen, susuz, şaşkın, korkmuş ve yavaş yavaş açlıktan, yorgunluktan ve araba ekzostlarından ölen köpekler görmüştü. Yolun herhangi bir tarafına asla –ASLA– geçme şansı bulamayan köpekler. Bir keresinde, kent merkezine inen Harbor 110’da bir polis, bu durumda kalmış bir kurt köpeğini, aracını durdurup kurtarmak yerine oracıkta vurmuştu. L.A. Times’da, memurun insanlıktan yoksunluğundan dem vuran küçük bir yazı sesini yükseltmişti. Ertesi gün, ses kesilmişti. Köpek ölmüştü ve hayat devam ediyordu.

Genelde bir köpek veya bir kedi, hayvan toplama biriminde dokuz gün geçirdikten sonra uyutulur. Bu eylemde bir yaşam gaddarca sökülür, acı ve ölüm korkusu umursanmaz, insanla hayvan arasında kurulmuş duygusal bağa ihanet edilir ve şehir kendini aşar. Toplu katliamlar, toplu yakılmalar... Bir çölü yeşertecek kadar gübre. Ama Los Angeles’da bu türde bir gübreleme yoktur. Çocuklar sevgili hayvancıklarının ölümüne tanıklık etmeye çağrılmaz; böylesi bir kâbus asla silinmez çünkü. Son korunma çabalarıyla çırpınan köpek sürüklenerek götürülür; yalvarır, gerçekten yalvarır... O insanlara yalvarır; onlar gözündeki son somut sığınaktır... Hepsi yalandır hâlbuki. Yalvarması boşadır. Bu fazlasıyla sağlıklı koruma uzmanı ne yapmıştır? Güzel görünüşlü, harika tüylü, içe işleyen bakışlı, ılık nefesli, sıcakkanlı, bir zamanlar bebek, bir zamanlar genç olan, bir zamanlar seven, hâlâ seven o hayvan, bir günlüğüne, belki çöp kokulu bir hafta sonu boyunca serbest kalmaktan başka ne yapmıştır? Başiboş dolaşırken yakalanmış, ağla yakalanıp sürüklenmiş, az su, az yiyecek verilip hırpalanarak öldürülmeye hazırlanmıştır. Bir şırıngayla öldürülmeye. Korkakça, bir şırıngayla öldürülmeye. Köpek ve kedilerin Gulag’ıdır orası* Sokağın orada, mezbahalar, tutkal fabrikaları, hayvan dükkânları. Her lağımında, kafası

*Siyasi suçluların toplandığı Rus esir kampı.

kesilmiş kuşlar... Her köşe başında, dalağı patlamış, barsakları anüsünden, ağzından veya gözlerinden fırlamış ölü bir tarla sıçanı... Hepsi sahnenin birer parçasıdır.

Los Angeles hayvanlardan nefret ediyordu. Şehirler hayvanlardan nefret ediyordu. Felham, şehirlerden nefret ediyordu.

Otoparka geldi, çaktırmadan aletlerini ve haritayı inceledi, ardından yola koyuldu. Kamyon kocamandı; kullanması zordu. Yavaşça çıkışa ilerledi, iki günlük park ücretini ödedi ve 405 Güney yoluna çıktı. Tırmandığı rampa bitmeyecek gibiydi; trafik keşmekeşi başa çıkılmaz cinstendi. Baş ağrıyordu. Korkuyordu. Sinirlerini geren bir uyarı duygusu, üzerine gelen farlar ve durmadan çalan kornalar gibi gözlerini karartıyordu.

Saat dokuzda Good Earth lokantasında akşam yemeğini yedi ve sözde karantina binasına doğru yola koyuldu. Şansına, bir blok ötedeki bir kamyon parkında yer buldu. Orada eşyasını çantasına doldurdu ve kalan üç yüz küsur metreyi yürüdü.

Bina, tam Muppet'in tarif ettiği gibiydi. Şansa devasa ışıkları devre dışı bulunan bir beysbol sahasının hemen yanında, bir benzin istasyonu ile yanındaki Metodist Kilisesi'nin karşısındaydı. Felham, beysbol sahasının yanındaki ağaçlı sokağın gölgelerinde maske ve eldivenlerini taktı, çantasını sırtlayıp bir elinde makinelisi, diğerinde tel kesicilerle binaya yöneldi. Yumuşak bale ayakkabıları giymişti. Eldiven ve ayakkabılarında deri bulunduğunun farkında değildi.

Bir köpek yanına geldi, kokladı, havlamaya hazırlandı. Felham köpeğin başını okşadı. "Sakin ol evlât."

Binanın ışıkları yanıyordu. Yan tarafında park etmiş dört araç vardı. Binanın belirli bir girişi de, üzerinde belirtici bir yazısı da yoktu; ölümden uzman bu depo, yazısız bir şekilde ortadan kaybolmuş gibiydi. Oturulan bir sokak. Herhangi özel bir tanımı yapılmamış bir alan. Sadece kuşlar biliyordu. Dikkat edene katledildiklerini sesleriyle anlatan kuşlar. Pek gelen geçen yoktu. Felham binayı inceleyerek yürüdü. Bu işte iyiydi; silahını göz-

lerden uzak, bacağına yapışık tutuyordu. Köpek peşinden gitti.

Sokağın karşısında biri vardı. Felham soğukkanlı davrandı; gölgede kaldı. Ağzına kadar teneke kutuyla dolu bir market arabasını iterek yürüyen adam, Onu görmeden geçti. Çınarların üzerinde, belki de içerideki cılız acı çığlıklarını duyup gelen kuşlar vardı. Binada kapana kısılmış uzak akrabalarını hissettikleri belliydi. Köşede bir rampa vardı. Kamyonun yükünü boşalttığı yer burasıydı. Yanında bir güvenlik kapısı; tıpkı Muppet'ın söylediği gibi, girişte dikenli tel vardı. Kapının kullanılmadığı belliydi. Anlaşılan, güvenlik ve diğer tüm personel, ön tarafı tercih ediyordu.

Felham dışarıyı taradı ve kamera görmedi. Ardından lazerini kullandı.

"Kahretsin," diye mırıldandı. Dört termal siluet yakalamıştı. *Diğer ikisi kimdi?* Silahına dokundu. Dibinden ayrılmayan köpek, silahı kokladı.

Sertçe fısıldadı. "Git buradan." Belayı hisseden köpek, uzaklaştı.

Ağabeyim hızla, bir barmenin akıcı hareketleriyle işe girişti; teli kesti, kapıya ulaştı, iki asma kilidi kesip özel anahtarını üçüncü kilide soktu.

Çantasından bir yağ sıkacağı çıkardı –kamyonun edevatı içinde bulmuştu– ve gıcırdamasın diye menteşelere yağ sıktı.

Squirter, diye düşündü.

Mac-10'unu kaldırıp kapıyı yavaşça itti. İçeriye kesti. Bir bakışta her yanı gördü. Birden gözü bir noktaya takıldı: beş metre kadar ilerisinde, kahverengi uzun saçlarını atkuyruğu yapmış, kot pantolonlu, göz alıcı bir üniversiteli, kendisi kadar güzel bir Sümbül Papağanıyla konuşuyordu. Felham, Alfie bağlantısına küfrederek öfkeyle titredi. Neden bu kız ona bildirilmemişti?

Birden Felham'ın görüş alanına bir kadın daha girdi. Belki hademe... Etrafı süpürüyordu ama çabası boşaydı. Mekân iç bulandırıcıydı. Yılların hayvan pisliği, tozu, atıkları, havada uçtu-

şan tüyler binanın her yanına yayılmıştı. Kafes başına kırk, diye tahmin yürüttü Felham. Bu, bu piçlerin ayda dört bin, yılda, muhtemelen kırk beş bini orada ölen, elli bin kuş getirdiği anlamına geliyordu.

Kafesler otuzar metrelik ağaç askılara asılıydı. Geniş bir binaydı burası. Hepsini kamyonu yüklemenin yarım saatini alacağını düşündü. Yan kapıdan, yeni parti diye gelenlerin arasındaki bir sürü cansız hayvanı görebiliyordu.

Felham'ın kuşları sevdiğini söylemeye gerek yok. Bu duyguyu nereden edindi bilmiyorum çünkü büyürken evde kuşumuz yoktu. Amazon'daki, jaguar hikâyesine benzer başka bir deneyimden geldiğini tahmin ediyorum. Duyduğu öyküler, mucizevî maceralar. Bilimsel yazıları okumuştı; papağanlar hakkında epey bilgisi vardı ve bu kuşların zekâ ve erdem konusunda pek çok hayvan ve insanı geçtiğine fazlasıyla inanıyordu. Kuşların, devekuşundan serçeye kadar, duygusal kapasitelerinin efsanevi olduğunu öne sürüyordu. Biyolojik toplumun böylesi sevecen üyelerinin tarifin ötesinde şiddete maruz kalması, vurulması, doğranması, hayatta kalanlarının vahşi ormanlardan ağlarla yakalanması, sınırdan geçirilmek için tekilayla uyuşturularak çamurluklara tıklması veya vücutlara bantlanması fazlasıyla dehşet vericiydi. Yaşamlarının –vahşi doğada yüz yıl sürebilecek yaşamlarının– her saniyesi gangster ve bürokratların, aç gözlü duyarsız piçlerin ve –suç zincirinin son halkasındaki– evlerinde sözde hayvan besleyen gerzeklerin elinde acıya dönüşen bu hayvanların hali onu öfkeden deliye döndürüyordu. Kafesteki bir kuşun durumu hapisteki bir adamdan bile daha beterdi; çünkü kuş, olanı biteni anlayamıyordu. Bir kuş yalnız yapamazdı. Bir kuş şefkatin varlığından uzak yaşayamazdı. Şefkatten uzak bir yol çizip hayatta kalan çoğu insan, sadece hayatta kalmaya alışmış olurdu, o kadar. Genetik açıdan, ahlâki açıdan insanlar köleliği, egemenliği bilirdi. Ama insanlar kuşaklar boyunca o kaygan, yapış yapış kelimeye, umuda sarılabilirdi. Umut, muh-

temelen diğer tüm canlılarda eksik kalan güçlü bir panzehirdi.

Felham'ın gözünde kuşların katli, tüm canlıların katlini simgeliyordu. Ama kalbinde o kanatlı yaratıklar için özel bir yerin varlığı su götürmezdi. Onlar uçmak, özgür olmak için yaratıldıklarından, katledilmeleri her şeyden ötede bir aşağılamaydı. Bir kuşu azat edemezsek, derdi, kendimizi asla özgür kılamayız. Kölelik devam edecekti. Siyahlar. Yahudiler. Beyazlar. Sarılar. Dünyadaki her canlı organizma aynı fiziksel, duygusal ve ahlâki kurallara bağılıydı. Böyle derdi.

Birden başka ayak sesleri duydu ve yere eğildi. Biri güvenlik görevlisi, iki adam –ikisi de Taylandlı– kadınlara doğru ilerliyordu.

Felham böyle durumlarla daha önce de karşılaşmıştı. Biliyorum. Kalbi gümbürdüyordu. Benimki patlardı. Kaçınabildiğinde masumları öldürmezdi, o kadarını söyleyebilirim. Zaman kazanmak için geri çekildi. Bir şey, büyükçe bir çakıl taşı onu ele verdi. Kendini merkezi bir konumla karşı karşıya buldu. Toprak zeminde bir gacırtı sesi oldu. Bileğinin çeliğe değdiği yerde bir çarpma.

Korumalardan biri etrafına baktı ve yan kapıdaki bir değişiklik, küçük bir hareketi fark etti; bağırdı: “Hey!” İkisi birden silahlarına davranıp sesin geldiği yöne koştu.

Felham lazer aletini cebine tıktı, silahını kontrol etti ve kapının hemen dışında konum aldı.

İlk koruma iç tarafta duvara yapışarak yaklaştı. Felham adımlarının zeminde çıtırtısını duydu, bekledi.

Adam aniden dışarı fırladı. Felham onu kafasından vurdu. İkinci koruma onu izledi ve aynı muameleyle karşılaştı: ikisi de tetiğe dokunamadan kurşunları kafalarına yemişti. Acı çekmemişlerdi. Zaten Felham ölümden anlam ya da teselli aramazdı.

Bedeni kararsızlıkla kavruluyordu. Lanet kadınlar! Muppet'in intikamı, diye düşündü. Felham kararını verdi. Bekleyecekti.

“John?” diye seslendi kadınlardan biri. “Deensau?”

“Ne oluyor?” dedi daha yaşlı olan kadın. Felham, kuşların gü-rültüsü arasında bile seslerini duyabiliyordu.

“Yardım çağırmalı mıyım?”

“Hayır,” dedi üniversiteli kız. “John? Ne oluyor orada? Hey?” Felham kapıya ilerleyen ayak seslerini duydu.

“Dikkat etmelisin belki,” dedi öteki kadın. “Burası daha önce soyulmuş muydu?”

Ama diğeri gelmeye devam etti. Felham bunun tam da korktuğu şey olduğunu anladı. İki masum kişi.

Kötü yakalanmıştı. Kimseyle işbirliği yapmazdı; asla güven-memeye yeminliydi. Güven hiç işe yaramamıştı.

Kız kapının iç tarafında, bir metre kadar uzağında, kıpırda-madan bekliyordu. Cesetleri göremiyordu; cesetler dışarı, görüş açısının dışına düşmüştü.

“John, ne oluyor?”

Biraz daha yaklaştı. Felham kalktı, başı kazan gibiydi. Otoma-tik silahını sıkı sıkı tuttu.

Kız dışarı çıktı. Felham kolunu boynuna dolayıp boştaki eliy-le ağzını sıkıca kapadı. Kız onu göremiyordu.

İkinci kadın seslendi: “Joanne?”

Joanne kafasını biraz çevirmeyi başardı. Felham’ın ona bir da-ha bakabilmesi için yeterliydi bu: hoş, korkmuş bir kız. Muhte-melen yirmi beş yaşında. Göz göze geldiler.

Felham içeriden gelen telaşlı ayak seslerini duydu. Seçeneği kalmamıştı. Rehineyi çekiştirerek içeri daldı, silahını doğrulttu ve bağırdı: “DUR! KIPIRDAMA!”

Kadın tökezleyerek durdu, ellerini kaldırdı.

“Ne istiyorsun?” dedi Joanne adlı kız. Felham’a karşı bir ha-rekette bulunmamıştı.

Felham için için, çılgınca yanıyordu. Olayların bu gidişatı, planladığından çok uzaktı. Hiç böylesi bir duruma düşmemiş, konuşmak zorunda kalmamış, asla kimse tarafından görülme-

mişti. Kafaya kurşun ve hayvanların hızla, etkin bir biçimde salıverilmesi. Belki de bu işler için yaşlanıyordu.

“Lütfen...” diye yalvardı kız.

Felham, silahını yerdeki kadından ayırmadı, esmer kızı da bırakmadı.

“Onları öldürdün,” diye mırıldandı kız.

Konuşmaya niyeti yoktu ama içinde bir şey, çekimle gurur arasında bir şey onu iteliyordu. “Kuşları kurtarmaya geldim. O kadar,” dedi sakın bir sesle.

Kız, “Sana yardım edeceğim,” dedi.

Felham şaşkınlıkla titredi. “Lanet.” Düşünürken başı döndü.

“Yardıma ihtiyacım yok. Hem zaten burada ne işiniz var?” dedi sertçe.

“O daha dün işe başladı. Burada dönenlerden haberi yok.”

“Ya sen?”

“Ben yardım etmeye çalışıyordum.”

“Palavra.”

“Hey, ben dönenleri biliyorum. İçimi yakıyor bunlar. Lütfen, bayım. Ben sizden yanayım.”

“Bana öyle görünmedi.”

“Bu gibi yerlerde dönenleri soruşturmak için içlerine girdim. Bana inanmalısınız. Hayvan hakları gruplarına katılmadan önce üniversitede veterinerlik bölümünü bıraktım.”

“Neden?”

“Çünkü yapılanlara katlanamıyordum.”

“Ne yapıyorlardı? Çabuk.” Felham yapılanları gayet iyi biliyordu.

“Eee... Şey... Sokaktan toplanıp hayvan evlerine kapatılan hayvanları alıp kesiyorlardı... Neredeyse sırf spor olsun diye. Veterinerler! Tam gaddarlık. Hepsi para için. Tıp fakültesinden beter. Anestezi kullanmazlar. Hiç. Profesör, anestezi için fon ayrılmadığını ve öğrencilerin hayvanların acı çekmesini görmelelerinin daha iyi olacağını söylüyordu. Veteriner eğitimi adına bin-

lerce hayvanı işkence ederek öldürdüler. Bana hayvan barınağına gidip sağlıklı, yeni gelmiş şirin bir köpek almam—" Kız hızla, çılgınca anlatırken Felham saçından kavrayıp silahını boğazına dayadı. "-ve dört bacağına da kesmem söylendi. Budamak... Bu kelimeyi kullanıyorlardı. Anestezi yapmadan. Bilim adına yapılmış en feci işkence. Bana inanmalısınız. Daha getirilir getirilmez, sırf zaman ve onları uyutmak için enjeksiyona para harcamamak adına kuşların boyunlarını canlı canlı kıran veterinerler gördüm." Kızın sesi korkuyla titriyordu. "Koridorlarda yürüdüğümde her yandan gelen hayvan çığlıklarını duyardım. Lütfen. Canımı yakıyorsun."

"Tamam, bu kadarı yeter," dedi Felham. Dikkatli. Çabuk. Fazla zaman harcamıştı. Daha fazla gereksiz lafa izin vermeyecekti. Yumuşamayacaktı. Biriyle dostluk etme sınırlarını fazlasıyla aşmıştı bile.

"Arka tarafta ip ya da tel var mı?"

"Var. Ambalaj malzemeleriyle beraber."

Felham, Joanne'ı kolundan çekti, yerde ses çıkarmadan onları dinleyen kadına da kalkmasını işaret etti. İkisini de arka tarafa götürdü.

"Lütfen, acele edin!" dedi, sesindeki nezakete kendi de şaşıtı.

Kafeslerin yanından geçerken Felham, yuvalarından koparılmış, akla gelebilecek her türlü yere tıklıp hava ve sudan mahrum bırakılarak sınırlardan kaçak yolla geçirildikten sonra pislik ve sefalet içindeki kasalarla buraya getirilmiş, akraba ve eşlerinden ayrılmış, onlara hayat veren ve ataları dinozorlardan bu yana evrim boyunca onlara hayat veren her şeyleri ellerinden alınmış bu yaratıklara uygulanan iç bulandırıcı gaddarlığı görebiliyordu. Kuşlar çığlık attı. Felham'a şiş gözler ve sersem bakışlarla baktılar. Tüyler ve başka korkmuş kuşların parçaladığı tüy parçacıkları deponun her yanında uçuştular. Böylesi şartlar genelde saldırganlığı ayaklandırır ancak o zayıf düşmüşlüklerine rağmen savaşmak kuşların âdeti değildi; onlar, katatonik hasta-

lar gibi enerjileri ve yaşam arzuları buhara dönüşürken kendi içlerinde boğulurlardı. Kuşlar her gece ölüyordu; gözleri yavaşça kapanıyordu.

Ülkede bu tür karantina istasyonlarını denetlemekle görevli az sayıdaki özel müfettiş, gerçekte kuşların ölümünü görmeye hevesliydi çünkü bu durum açık pazara girmemesi gereken sözde bir hastalığa delalet ederdi. Şartlar kötüleşip kuşlar öldükçe müfettişler kendilerini daha iyi hissedirdi. Ve bu sendrom, kuş sayısı azalıp ona bağlı pazar talep yükselirken, kuşlara yönelik vahşi saldırıların artmasına yol açıyordu. Son kullanıcılar, yani evlerinde hayvan besleyenler ise tüm bu perde arkası dehşetine illa ki kayıtsızdı.

Bu kuşların araba ve kamyonlarda taşınmasının, kimbilir hangi akla ziyan nedenle çıkartılmış, bu hayvancıkların taşıma boyunca tüylerinin yolunmasına izin veren kuralları bile vardı. Canlı kuşlara ait tüyler, yol boyunca kirliliğe dair herhangi bir cezai yaptırıma uğramadan araçtan atılabiliyordu. Su ve tüy, kirlenmeden sayılmıyordu.

Felham geçen yıl içinde ülkeye kaçak sokulan muhtemelen birkaç milyon kuştan yalnızca altı yüz kadarına federaller tarafından el konduğunu biliyordu. Kurallar ve kuralların minik yaptırım gücü göstermeliydi. Ender yakalanan kaçakçılar ceza alıyor ve anca binde biri parmaklıklar ardında hiçbir anlam taşımayan birkaç yıl geçiriyordu. O sırada o egzotik kuşların neredeyse hepsi bu rüşvetle bezeli sanayinin çarkları arasında yok ediliyordu. Kuşlar ya yolculuk boyunca veya daha yakalandıkları anda ya da işte bu feci şartlarda ölüyordu. Yasaya uygun şartlarda. Kaçak getirilen kuş karantinaya alındığı anda yasal konuma giriyordu. Soyu tehlikedekiler listesinde bulunmaları bile bunu engellemiyordu. Sadece hastalık ve zulüm, o kadar.

Sıklıkla sahipleri veya müfettişler, yüz bin dolarlık büyükleri hariç ki onların hastalığına falan bakılmazdı, kuşları daha istasyondayken öldürüyordu. Herhangi bir salgın çıktığında kuş-

lar ya alelacele satılır ya da federaller yakalarsa, boğularak veya gaz verilerek veya ateşe atılarak yok edilirdi. Rüşvet bu tür soy-kırımları genelde bir-iki haftalığına, kuşları satmaya yetecek kadar erteletirdi.

Prawkaow ailesi için iş, yılda rahat on milyon dolar demekti.

Felham hızla ardından kapıyı kapatıp kadınları yere, sırt sırta oturttu. Masada duran bir walkie-talkie'yi* fark etti, aleti yere atıp ayağıyla parçaladı. İp ve bant buldu, genç kıza, Joanne'a diğer kadını bağlamasını emretti. Kız söyleneni yaptı. Felham düğümleri kontrol etti. Joanne onu izliyordu.

"Bana bakma," dedi Felham.

"Sen O'sun," dedi kız. Merak korkusuna karışıyordu.

"Konuşma."

Felham kızı da bağlamaya başladı, ardından ikisinin birbirine yardım edebileceğini düşünerek kızı ayrı bir odaya koymaya karar verdi.

Kızı çekti ve ana depo bölmesine doğru itekledi.

"Sana yardım edebilirim," diye fısıldadı Joanne. "Kim olduğunu biliyorum."

Bu laf üzerine Felham irkildi. Kızdan uzaklaştı. "Sen neden bahsediyorsun?"

"Sen şu Delaware şempanzelerini kurtaran adamsın. O anestezi uzmanını sen öldürdün."

"Ben ona sadece hayvanlara yaptığı şeyi yaptım. Aynı sandalyeyi kullandım. Aynı kelepçeleri taktım. Aynı parçalama aletiy-le. Kanun gözünde bir primat, bir primattır. Bazısı masumdur. O değildi. Şimdi gel buraya."

"Lütfen, yardım edeyim," dedi kız. Öteki kadının duymasını istemiyordu; çoktan duyduğunun da farkında değildi. Felham küçük farklara dikkat ederdi.

"Kafayı yemişsin sen," dedi kıza.

*Kısa mesafeli telsiz

“Neden buradayım sence? Alfie adına gizli çalışıyorum. Sana söylememelerine inanamıyorum. Bağlantın kimdi?”

Felham yanıtlamadı. Peşinde dolaşacak bir dişi hayran, en son ihtiyaç duyacağı şeydi. Saatine baktı ve “Geç oldu. Otur,” dedi. “Kıpırdamazsan seni bağlamam, tamam mı?”

Kız alelacele konuşmaya devam etti. “Bırak sana yardım edeyim. Doğu Afrika’daki av yasağıyla ilgili hükümet tekniklerini incelediğimi mi sanıyorsun? ‘Önce Dünya!’cılarinkileri?* Yardımına ihtiyacın var.”

Felham şaşkınlıkla gözlerini kırpiştırdı. Daha fazla sürprizle, aşırılıkla karşılaşmayacak kadar kendi kurallarını aştığını sanıyordu. Kızın konuşmasına izin verdi. Ama bundan sonra Alfie’ye güvenmeyecekti; orası kesindi. Ve yalnız iş görmeyecekti. Muppet kafasını kütüphanelerden çıkarıp ait olduğu yere, kavganın göbeğine dönecekti. Bu Ar-Ge işi fazlasıyla saçmalıktı.

“Alfie battı,” diye mırıldandı.

Kız hem şaşkınlık hem can acısıyla konuştu. “Anlamıyorum.”

Felham kızgınlıkla söyleniyordu. “Tamam. Cesetleri içeri taşımama yardım et.”

Kız yardım etti. Cesetleri, arkalarında kalın, kanlı bir iz bırakarak içeri taşıyıp duvar dibine yatırdılar. Felham tek elini kullandı; diğerinde silahını tutuyordu. Emniyeti açtı.

“Islak bez getir, kanı temizle. Haydi!” İçeride ve dışarıda fazlasıyla kan vardı. Betonunu yıkıyor, her yöne doğru akıyordu.

Felham, bu sefer kafesleri ayrıntılı bir incelemeye tabi tuttu. Aralarında bir de kafesinden büyük, Karayıpler’den gelme, muazzam bir Imperial Amazon Dominica’nın da bulunduğu pek çok Asya-dışı kuşu fark etti. Dominica hasta, umutsuz görünüyordu. Ölmeden satışa çıkarılabilirse pazarda muhtemelen yetmiş beş bin dolar ederdi. Güney Kaliforniya tepelerinde yaşamak için bir şansı olabilirdi. Ve bir ikinci kuş vardı: tüneğinde

*Earth First!: Aktif çevre mücadelesi için bölgesel örgütlenen bir grup

duracak hali kalmamış, tıkış tıkış kafesinin içinde diğerlerinden ayrı, daha feci durumda, kafesinin köşesinde, tabana serili gazete kâğıdının üzerinde bir tüy yumağı... Felham bunun, çok nadiren rastlanabilen St. Vincent Amazon'u olduğunu düşündü. Söylenene göre doğada sadece dört yüz tane kalmıştı. Şimdi bu sayı üç yüz doksan dokuza inmek üzereydi.

Kuşların yarından fazlası kımıldamıyordu. Kimi tellere takılmıştı. Diğerleri kaskatı yatıyordu. Bir kısmıysa ölü bedenler arasında kendine daha rahat yer bulabilmek için halsizce kımıldamıyordu. Böylesi rahatlık temelden gelirdi; bir dokunuş, bir bakış, hatta bir saniyelik bir göz göze geliş bile kuşun ağlamasını gece boyu durdurabilirdi. Kuşlar ağlardı. Gözlerinden yaşlar akıtarak değil, her terk edilmiş öksüz çocuğun çıkaracağı türden, Bach'ın Si Minör konçertosu misali acıklı seslerle ağlardı. Küçük bedenlerinin karanlık köşelerine, akla hayale gelmez duygularına çekilirlerdi. Böylesi bir sevgi yaratığının bu kafeslere tıklması kötülüğün en kötüsüydü. Kafesler çelik, korkunçtu... Ama taşınabilirdi.

"Pekâlâ, Joanne'di, değil mi? Yardım etmek istiyorsun; edebilirsin. Bu kuşları buradan bir buçuk saat mesafedeki, bolca yaban meyvası ve az insan bulunan dağlara götüreceğim. Ve hepsini salacağım. Onlar için biyolojik açıdan ideal bir durum değil, biliyorum ama orası buradan kat kat güvenli. Bu ikisini öldürdüm, çünkü suçluydular. Ve çünkü mesaj alınacak."

"Evet. Alınacak." Bu konuda pek şaşırılmış görünmüyordu.

"Şimdi... Sokağın başında bir kamyonum var. Kafesleri içine yüklememe yardım edebilirsin. Sonrası sana kalmış. Sana zarar vermeyeceğim."

"Teşekkürler."

"O zaman benimle kamyonu kadar gel."

"Tamam."

Felham malzemelerini çantasına doldurdu ve Mac-10'unu süveterinin altına gizledi. Silahın namlusunu kızdan ayırmıyordu. İçeri girdiği kaldırımından yürüdüler.

Sokakta artık dikkate değer ölçüde trafik vardı. Genelde, tahminen bir maçtan evlerine dönen gençler dolanıyordu etrafta. Felham kızın ardında kendini huzursuz hissetti. Kız da aynı şeyi hissediyordu.

“Normal yürü.”

“Herhalde,” dedi kız. Sesinde bir şeyler çeviriyormuş gibi bir ton vardı.

Kız kamyonun yolcu tarafında kapıyı açmasını beklerken Felham kamyonu bindi. Kız, eğer kaçacaksa, şimdi tam zamanıydı. Otoparkın girişinde yirmi dört saat açık bir lokanta vardı. Oraya varmak için çakıl taşlı yolun üzerinde topu topu yirmi metre gitmesi gerekecekti. Altına girip kaybolabileceği bir sürü kamyon vardı. Bunlar aklından geçiyordu herhalde. Felham şansını denemeyi seçti. Kızın bu işte onunla olduğunu düşündü. Polisle çalışsaydı veya Taylandlılar Tam’daki ölü ortaklarını öğrenseydi, mekân kaynıyor olurdu.

Kız sutyenini düzeltti ve kamyonun yolcu mahalline tırmandı. Felham otoparktan çıktı ve karantina binasının boşaltma rampasına geri geri yanaştı. Joanne inip kamyonun rampaya tam hizada yanaşabilmesi için yardım etti.

Felham, elinde silah beklerken kıza ana kapıları açmasını söyledi. Motorsikleti kenara çekti ve el arabalarına yüklemek yerine –zaman kaybı– kafesleri sürüyerek kamyonu taşımaya koyuldu. Girişteki masada duran telefon çalmaya başladı.

“Aç şunu,” diye emretti Felham. Kız, üzerine dönük namlunun gölgesinde, normal bir tonla yanıtladı arayanı.

“Deensau’yu ver, çabuk,” dedi telefondaki koyu Tayland aksanlı kadın sesi.

Felham kıza doğru bir hareket yaptı, Joanne kastedileni anladı.

“Dışarıda, John’la kahve içiyorlar.”

“Beş dakika sonra bir daha ararım. Eğer bu arada içeri dönerlerse beni aramalarını söyle, anladın mı?”

“Kimmiş?” dedi Felham.

“Patronun karısı,” dedi Joanne.

Felham, inanmaz bir ifadeyle iç çekti. Bir ihmal daha. Uğraşacak bir kadın daha...

Felham'la Joanne, kuşları çabucak kamyona yükledi. Kız ona zaman kazandırmıştı. Felham motosikleti en son sıradaki kafeslere yasladı. Kaplıları kapadı, arkasına döndü ve bir tabancayla burun buruna geldi.

"Kıpırdama," dedi Joanne. Sesi buz gibiydi. Silahı bluzunun altında gizlemişti. Şimdi ise iki eliyle Felham'a doğrultmuş, yüzüne nişan almıştı. Tam karşısında duruyordu. Telefon bir daha çaldı. Kız ellerini kontrol için kendini zorluyordu. Alelacele ahizeyi kaldırdı. Felham kendini yere attı, yuvarlandı.

Kızın silahından çıkan kurşunlar yağlı beton zeminde iri parçalar kopararak yere saplandı. Ardından, Mac-10'dan yağın kurşunlarla delik deşik, kendi de yere indi. Parçalanan boğazından kan fışkırıyordu... Ve yüzü, saniyeler önceki o güzel yüzü şimdi acıyla kasılmıştı. Kızın bedeninden kopan birçok parça, Felham'ın şimdi ayağa kalktığı yerdeki duvarlara kadar saçılmıştı. Silah kuvvetliydi.

Kız profesyoneldi, tamam. Felham'ın o güne dek gördüklerinin en ustasıydı.

Hemen arka tarafa koştu, tir tir titreyen sarışının önünde diz çöküp silahını, işini bitirmek amacıyla, kafasına dayadı. Kadının titremesi, kontrol edebileceği sınırı aşmıştı.

Felham tereddüt etti; ardından kadının kafasını kaldırdı. Kadın Felham'ın sadece maskesini görebiliyordu. Göz göze geldiler. Çalışan bir anneye benziyordu. Burada gerçekte neler döndüğünden habersiz biri. Bilmemek cezalandırılır mıydı? Tarafsızlık, eğer yardıma muhtaca sırt çevirmek anlamına geliyorsa, evet, cezalandırılabilirdi. Ama bilmemek? Hiç düşünmemişti. Bu kadının durumunda kesinlikle. Aptallığı onu dehşete düşürüyordu ama bir yandan kadının burada dönenleri bilmemek veya bilmek istememek için kendince nedenleri bulunduğunu düşünüyordu. Her ne düşünürse düşünsün, kadını öldürmeye hazır değildi.

Şansını denedi. Kadının kulağına, sesinin önceki kadar ifade-siz çıkmasına dikkat ederek bir şeyler fısıldadı. Sesini, bir ya-bancının sesiymiş gibi değiştirmişti. Kadın başıyla onayladı. So-luğu düzensizdi.

Felham koşarak kamyonu bindi ve on altı tekerleğin on altısı-nı da cayır cayır bağırtarak yola çıktı. Artık önceki eylemiyle il-gili şüphe kalmamıştı.

Güney Kaliforniya'nın boş bir köşesindeki terk edilmiş bir ka-sabanın yakınındaki, döküntü bir kasaba dükkânına, Taneki's'e kadar normal hızla sürdü kamyonu. Dükkânı geçti, dağlara doğ-ru on beş kilometre daha devam etti. Ormana giden bozuk yola saptığında geceyarısını geçmişti. Görülme ihtimali kalmayana dek, birkaç yüz metre daha ilerledi.

Güney tepelerinde yaz vaktinde Kaliforniya'nın gece havası yumuşak ve kusursuzdur. Yıldızlar, tıpkı Mars'ta yaptıkları gibi beyaz granit yığınları üzerinde parlar. Çekirgeler caz yapar. Ra-kunlar gevezelik edip aşırıdıklarıyla ziyafet çeker. Geyikler ho-murdanır, arada sırada bir cougar* yolun diğer tarafından bağı-rır. San Diego ve Orange County'nin çılgınlığı uzakta, buraların bu haliyle birkaç yıl daha kalmasını sağlayacak kadar uzaktadır.

Felham'ın bu geceki görevi kolaydı. Kuşları salıvermek. On-ların ardından dua etmek. Kendilerini ait hissedebileceklerini umarak onları yeni bir doğaya salıvermek. Güney Amerika'daki-lere kıyasla meyve çeşidi azdı burada. Toprak, daha zorlu, daha az vericiydi. Üstelik tanımadıkları rakip organizmalar, kuşlar ve yırtıcılar da vardı. Ama gene de bu, özgürlüktü işte. Evrenle bir daha uyuma girebilme şansıydı.

Bütün kafesleri açtı. Kuşların çoğu çıkmak istemedi ya da kı-pırdayacak halde değildi; titriyorlardı, karanlıkta acınacak hal-deydiler. Korkuyorlardı. Bu zavallı hayvancıkları zorla kafesle-rinden çıkarmak Felham'ın içini burktu. Bırakıldıkları çalılık-larda, çığıllıklarında ya da soğuk toprağa değdiklerinde öylece

*Amerika'ya özgü dağ aslanı

beklediler... bir yılanın gelip onları yutmasını beklediler. Çoğu zaten yolda can vermişti. İzleyen yarım saat içinde, canlı kalabilmiş kuşlar yürüyerek ya da uçarak etrafa dağıldı. Felham ölenler için –yüzlerceydi– çukurlar kazdı; onları gömdü ve üzerlerini taşlarla örttü.

Bir kuş, dost canlısı bir kabarışla tuttuğu parlak zümrüt yeşili kanatlarıyla üç yüz gram bile etmeyecek ağırlıkta, gagası yüzünden büyük, canlı, kiraz kafalı bir Amerikan papağanı, Felham'ın omzuna kondu ve ayrılmaya hiç niyeti yokmuş gibi orada kaldı. Kuş, orada, Samanyolu'nun pırıltısı altında ağabeyimin boynunu gıdıklamaya, dilinden yem almak için kendi diliyle tıkrıtlı sesler çıkarmaya başladı. Kusursuz eşini bulduğunu belirten erotik gurultular çıkardı. İşte böyle. Felham ona Tüy adını verdi. Tüy, ağabeyime 'Wa-wa' adını taktı.

Beraberce kamyona atlayıp Taneki's'e döndüler. Felham –hâlâ maskeli ve eldivenli– aracı kilitledi, anahtarları belirtilen yere bıraktı. Küçük kuşu yakasından içeri sokarak motosiklete atladı ve hızla havaalanının yolunu tuttu.

maine ormanları

öfke

Otuz dokuz yaşında, heyecanlı, ukala, iri yapılı bir kovboy eskisi, şimdinin G-7 Federal ajanı Wes Madrid, kıdemli ortağı özel ajan Robert Jerassi'yi Dulles Uluslararası Havaalanı'na götürüyordu. Madrid –asla bilek güreşinde yenilmemiş (eh, bir kere, o da Jerassi'ye) ve asla eyerden düşmemişti (Wyoming'te rodeo yapmıştı)– Washington'da FBI'daki işini almadan önce Denver Üniversitesi'nde suç hukuku üzerine eğitim görmüştü. Saat 23.00'tü. Dodge Impala'sının üzerine yeknesak bir düzende ışıldayan kırmızı bir yanardöner yerleştirmişti. Yaz melteminde saatte yüz otuz beş kilometre hızla gidiyorlardı.

Sırf yirmi üç dakikalık sessiz yolculuğu kırmak adına, “Eski karından haber alıyor musun?” dedi Madrid.

İkisi de düşünceliydi; dikkatlerini cinayetlere kilitleyen telefona odaklanmışlardı. Zaman Jerassi'nin içini parçalıyordu. Son altı ayda ortalıkta görünmeyen umut, her geçen saniyede daha fazla ufalanıyordu. Peşine düştükleri iz boş çıkmıştı. Şimdi ise içinde bir şey, bu sefer yakaladıklarını söylüyordu.

“Hayır mı?” dedi Madrid. Boşu boşuna Cloris konusunu didikliyordu.

“Cloris? Cloris, iyi. Onu görmek için nedenim yok. Yanış yapmıyoruz, biraz yavaşla.”

“Fazla zamanın yok, Bob.”

“Beni iyi dinle Wes. Bu Taylandlılarla ilgili tam bir finans araştırması yapmanı istiyorum.”

“Yetkimiz yok.”

“O zaman yetki bul. Kinesey’yi yataktan kaldır. Yılda aldığı altmış bin karşılığında bir şeyler yapmalı. Yarın sabah, ilk iş. Kiminle iş yapıyorlar? ABD içinde ve dışında. Los Angeles polisinin bu işe karışmasını beklemiyor ve istemiyorum. Yani bana yerel gözlem bürosunu bul; vakit geçirmeden.”

“Bana Los Angeles’taki cep numaramı ver.”

“Yazmıştım.”

Birbirlerine baktılar. “Bir daha yaz... şunun arkasına.” Madrid, kızgın Jerassi’ye bir kibrit kutusu uzattı.

“Havaalanındaki Hilton’da kalacağım. Hepsi bu.” Aynı anda havaalanının kıvrılan yoluna girdiler.

“Beni ara,” dedi Madrid.

İki adam, rakip diyeceğiniz bildik tiplerden değildi. Madrid ihtiraslı, Jerassi ayrıntıcıydı. Madrid’in henüz başarısızlıkla yüzleşmemiş hayalleri vardı. Jerassi şansını zorluyordu ve bunun farkındaydı; pek az arkadaşı vardı; cinsel açıdan bir münzeviydi ve iki bin yedi yüz günden fazla süren boş bir araştırmanın ardından profesyonel arzularının karşısında harabeye dönmüştü.

Bir seksenlik bir kas yığını, Jerassi, kabaca kalabalık arasından yolunu açtı, kimliğini göstererek uçaktaki yerini bir üst sınıfa geçirdi; bir bardak cin-tonik içine 15 miligramlık Dalmane attı ve *Suç ve Ceza*’yı okurken uyuyakaldı. Yıllar boyu dergi karıştırmaktan, boş bakışlarla TV veya video filmlerini izlemekten, havaalanlarındaki kitapçılardan edinilen o parlak ve kabartma kapaklı çoksatanları okumaktan bıkmıştı. Çoksatanlardan bıkmıştı. Her biri aynı bilgisayardan çıkmış, sayfaları doğrudan hu-

kuk ve havayolları kütüphanelerinden alınmış gibi geliyordu ona. Masumiyet ve suçluluk vardı. Jerassi'nin evreninde ödün vermek yoktu. Yarım yamalak iş görmek, işini birine devretmek, anlaşma yapmak, söz vermek, acımak yoktu. Dost kaldıkları sürece dostlarını kucakla ve düşmanlarını yok et. Demokratik yaşam tarzını yerleştirmek için basit, anlamlı bir yol. Hayata kötücül bir yaklaşım mıydı bu? Hiç de bile.

Dostoyevski, Jaressi'ye havaalanı ve marketlerde satılan romanlardan bir veya iki gömlek üstün göründü. Adam derin; psikolojik, farklı, kimi yerde anlaşılmaz diye düşündü. Capote'un *Soğukkanlılıkla'sı*, Norman Mailer'ın Gary Gilmore'la ilgili romanı ve bir keresinde, şimdi ölmüş ortağının önerdiği *Titus Andronicus*'a yaptığı başarısız bir girişim dışında Jerassi, 'Klasikler' diye bildiği kitapları hiç okumamıştı. O arkadaşının Baltimore Limanı'ndaki gangster tarzı bir ölümle karşılaşmasında hayat, sanatı örneklemişti. Adamı öyle parçalamışlardı ki balıklar ve martılar adamdan kalanları polisten çok önce sahiplenmişti. O noktadan sonra Jerassi sözde büyük edebiyat denen o şeyle arasına mesafe koymuş, eğer birilerine uygulanabilecekse, daha iyi yazmanın daha tehlikeli olduğuna karar vererek suçu Shakespeare'de bulmuştu.

Bu, sanatın batıl bir yorumuydu. Jerassi bundan gurur duymuştu ve şimdi, tam tersine, kaybetiği izi yakalamak için on dokuzuncu yüz yılın bu ölü Rus'undan medet umuyordu. Alabileceği her türlü yardıma muhtaçtı. Her gece birkaç sayfa bitirmeyi başarmış, davaya kendini kaptırmış, oradaymış gibi davranmış, edebiyat olsun olmasın, kan izlerini ve çılgınlığı kovalamış ve her iki yöne de erişen o psikolojinin içine dalıvermişti.

Sabah 07.15'te Jerassi, Los Angeles polisinin patoloji laboratuvarına doğru yola koyulmuştu. Los Angeles'la ilgili geçmişe yönelik duyguları vardı. Birkaç yıl önce ulusal boyuttaki gizli bir insan avının parçası iki Melek Tozu satıcısını burada enselemişti ve şimdi yeni ve dipdiri bir halde arabasını ana caddeden kent

merkezine sürüyor, sabah trafiğinin içinde sağa sola sapmadan sistemli ve sürekli bir kinle ilerliyordu. İnce dudakları içindeki öfkeyi belli ediyordu. *Terminatör* tarzı güneş gözlüklerinin altındaki gözleri griydi. Bir eli direksiyonda, diğer eli yan koltuktaki plastik fıstık poşetindeydi. Plastik poşetlerden nefret ederdi. Kolay yırtılmazlardı ve ne şekilde yırtılacağı da bilinemezdi. Bir keresinde, bu poşetlerden birini açmaya uğraşırken dişini çatlatmıştı.

Jerassi işi, işi de Jerassi'ydi ve benzettiği üzere, bu görev gezisi onun için primden az değildi. Diğerlerinin 'prim' beklentisi olmadığından değil ama o zamanlar Jerassi gibisi de pek yoktu. Suçlular bu şehirde zirvedeydi. Kanun adamları da. Guaymalar da* balık tutmak gibi. Öldürmek için. Beraber, Jerassi'nin zihninde sürekli ve silahlı çarpışmayı garantileyen gergin, hareketli bir kozmik düzenlemeyi çağırıyordu. Savaş bölgeleri. Ganimet vaadi. Bu, fahişeleri ('eskorları') işe girişmelerinden birkaç dakika sonra enselemek ya da tıka basa suşi yemek gibi, bağımlılığa yakın bir şeydi. Solucanların canı cehennemeydi.

150 Kuzey Los Angeles sokağındaki Parker Merkezi'ni yani emniyet müdürlüğü ya da yerel polisin taktığı adla 'Cam Ev'i gördüğünde, *Dragnet*'la** büyümüş Jerassi, garip şekilli omuzlarında (ikinci sınıfta omurgasında sorun çıkmıştı) ve normalden daha kıllı kollarında ürpertilerin dolaştığını hissetti. Bina, mesleğine o şeyi kazandıran televizyon havasını koruyordu. Neyi kazandıran peki? Eşsiz saygınlığı? Değerliği? Saflığı? İnsan ırkının islahına dair gelenekler bir polis binasının içinde kutsanmıştı. O güvenlik binasına, çoğu şehir otobüslerinden kayarak,

*Porto Rico'daki mercan kayalıkları

**1949'da radyo programı olarak başlayan, 1951'de televizyona geçen ve 1959'da biten, tümüyle gerçek olayları anlattığını iddia eden polisiye dizi. 1967-1970 arasında *Dragnet* 1967 adıyla ve her sezonda adın arkasındaki tarih değiştirilerek devamı çekilen dizinin, 1987 ve 2003'te iki yeni devam serisi yapılmıştır. Ayrıca 1966'da bir TV filmi çekilmiş, 1987'de ise Dan Aykroyd ile Tom Hanks'in rol aldığı komedisi yapılmıştır

sürünerek girip çıkan, haklarından mahrum pisliğin arasından geçerken savaş atlarının süslü örtülerinin tadını birkaç blok öteden bile alabiliyordu. Los Angeles Polis Departmanı'nın üç blok civarında kötü giyinmiş herkes, Jerassi'nin tahminine göre, artık bir yaya, hak sahibi bir yurttaş değil, bir şüpheli sayılırdı. Faul. Siyah. Dejenere. Uyuşturucu satıcısı. Bir bela yumağı. Kendine bahşedilen aftan yaralarlanıp dışarı çıkar çıkmaz sapıtan biri. Zimmetine para geçiren biri. Bir film yapımcısı. Dolandırıcı. Oğlancısı. Bombacı ve çocuk tacizcisi. Kent merkezindeki döküntü evlerden, izbe otel odalarından, eski eşlerden tırtıklanmış şiltelerinden kalkıp yaya seline karışan, iflah olmaz suçlular. Jerassi her türlü in ve bok çukuruna aşınaydı. Ya da altlarında çalıntı veya toplama 57 Chevrolet'ler veya benzer döküntülerle kente inerlerdi. Jerassi, mahkûm eskisi kocalarını beklerken tırnaklarıyla meşgul olan, böylece parkmetrelere para atmaktan sıyrılan kadınlarla ve kızlarla dolu arabaları gördü. Kadınlar, kimi genç, kimi orta yaşlı: hepsi âdet dönemindeymiş gibi görünüyordu. Ahlâksız kadınlar. Özünde. Sokakta, başka yerde, binlerce defa aynı haltı yiyenler ve 3. Birim'e yönlendirilen kafayı yemiş sürücüler, aşırı çalışan akıl dışı bir sisteme açılan sürekli hareket halindeki döner kapılardan, ilgisizce kafa sallayarak onaylayan görev başındaki nöbetçi amirinden, devriye polislerinden mürekkep labirentten, trafik polislerinden, narkotikçilerden, şikâyet başvuru memurlarından ve tıbbi değerlendirme biriminden, bölge ve şehir savcılarından, psikologlardan geçip USC* tıp merkezindeki psikopatlar koğuşuna yollanır veya aşırı kalabalığı kaldırabilecek başka bir yere tıkkılırlardı.

FBI ajanı aracını özel bir VIP** yerine park edip akla ziyan kalabalığın arasına daldı, girişteki iki iri yarı, biri erkek diğeri kadın Afro-Amerikan*** güvenlik görevlisine kimliğini göstere-

*University of Southern California; Güney Kaliforniya Üniversitesi

**Very Important Person; Çok önemli kişi

*İrkçılık çağrıştırdığı için Amerika'da bir süreden beri zenci, renkli ve siyah kelimeleri yerine kullanılan tanım

rek kontrol cihazının arkasında uzayan kuyruğa girmekten kurtuldu. Cekedini açarak standart silahını, omuz kılıfına takılı 9mm Beretta'sını gösterdi. Bu silahla, 92-F ile, tekrar doldurmaya gerek kalmadan on altı saldırıyı öldürebilirdi. Polis ve Birleşik Devletler ordusunun daha önce kullandığı 38 kalibrelik Smith & Wesson modelinin aksine, Beretta insana seksi bir duygu veriyordu. Jerassi'nin ve muhtemelen o küçük kaltağı taşıyan diğer pek çoğunun zihninde silahın tetiği, tutuşu, dengesi, gücü, duygusal, dokunuşa duyarlı bir kadın orgazmına denk düşüyordu. Tam tatmini garanti eden bir boşalma hazır oluşuyla silah, beden bir parçası bile olabilirdi. Silahını göstermesine rağmen hâlâ üzerini arayan kadına ki kadını tümüyle profesyonel bir ifadesizlikle kabullenmişti, "Ne arıyorsun?" dedi.

"Bomba," diye cevapladı kadın.

"Bomba?"

"Kafayı yemiş polislerden epey çektik."

"Biraz safradan kurtulmak iyi," dedi Jerassi.

"Onunla meşgulüm," dedi kadın hafif bir gülümseme eşliğinde.

Fıstıkları arabada (koltuğun altında) bırakmıştı ve şimdi, Şef Sutton'ın sekizinci kattaki ofisine çıkarken tarçın kaplama bir kürdanla dişlerini temizliyordu. Sutton'la hiç karşılaşmamıştı. Telefonda bir kere konuşmuşlar, Sutton ona olayın genel bir özetini sunmuştu. Bölgesel yetki dalgası yüzünden ayrıntılar üzerinde pek az konuşmuşlardı. Jerassi adamın yardımını istemiyor ve yardıma gereksinim duymuyordu. Ve bunu gayet açık belirtmişti. Ona kalsa doğrudan suç mahalline giderdi. Ama cesetler buradaydı.

Asansör sallandı ve hareket etti. İçi çelik ve ter kokuyordu. Yukarı doğru iç bulandırıcı çıkış boyunca yedi kişiden asla ilgilenmeyeceği dördünü fark etti: fazla göze batan, muhtemelen yedek olarak işe alınmış ve alışlagelmişlerine ihanet eden bir İrlandalı polis -Adama iğneli bir tavırla, "Sizin burada *badi* sa-

lonunuz var mı, millet?” dedi ve karşılığında bir başka gülümseme aldı— ve şartlı salıverdikleri belli, yırtık kot pantolonlu, pis kokulu, tıraşsız, topluma faydasız, asla dışarı salınmaması gereken iki tip. İrlandalı polisin gülümsemesini öyle bir ışıltılı, enerjik ve saygınlık uyandırmasıyla karşıladı ki diğer ikisini anında korkuttu. Adamlar kalabalık asansörün içinde kıpırdanıp İrlandalı polisin arkasına doğru geçtiler. Bir diğeri de her yanından kötülük akan, çirkin yaşlı bir cadalozdu; Jerassi'nin çenesine anca geliyordu. Jerassi kısa boylu ve çirkinlerden nefret ederdi. Üstüne epey dar gelen ceketi ve ucuz polyester çantasıyla bir Asyalı; muhtemelen şartlı salıverilenler türü kaşarlanmış suçluların davalarını alarak yolunu bulan boktan bir de avukat vardı. Ve bir de genç, kızıl saçlı sekreter... Başka bir gezegenden gelmiş, vücuduna sıkı sıkı yapışmış giysisinden ağdalı bacakları görünen bir kadın. Bacaklar Jerassi'ye ıslak ve kötü niyetli bir baştancıkarıcı gibi görünüyordu.

“N'aber?” dedi kıza.

En ustasından bir santral memuresinin ifadesiz sesiyle ve Jerassi'ye pek bakmadan, “İyiyim, teşekkürler,” dedi kız.

Asansörden, yaşlı cadalozun yolunu keserek çıkıp şefin ofisine doğru yürürken ‘Aman, boş ver,’ diye düşündü. Girişteki banko demir parmaklıklıydı. Her köşede güvenlik şeridi vardı.

Parmaklıkların ardında ayağa kalkan ve pek dostane görünmeyen sarışın kadın polis, “Ne vardı?” dedi.

Yüzünü ekşiterek, “Ne vardı?” diye tekrarladı Jerassi. “Nasıl bir selamlamaysa bu?”

Kadın dudaklarını büzerek baktı. “Bir derdin mi var, ahbap?”

“Var: sen. Neden tatlı bir hanıma dönüşüp patronuna ziyaretçisinin geldiğini söylemiyorsun?”

Uyuz bir sesle, “Kimmiş o?” dedi kadın öne eğilerek.

“Ziyaretçi mi, patronun mu?” dedi Jerassi aynı alaycı ifadeyle. Böyle didişmelere bayılırdı. Didişme kulüpleri, didişme toplulukları falan olsa, dünya çapında üne kavuşurdu. “Senin pat-

ron, güzelim. Adı Sutton, unuttuysan.”

“Randevun mu vardı?”

“Aynen.”

“Otur. Patron meşgul.”

“İzninle ayakta kalayım. Çağır onu. Şimdi.”

Kadın hafifçe başını eğdi. Jerassi bundan hoşlandı. “Adın?”

“Jerassi. FBI.”

“Kimlik görelim.”

Jerassi kimliğini çıkardı. Kadın kimliğe abartılı bir süre boyunca baktı –Jerassi belki de sadece salaktır diye düşündü– fotoğraftaki yüzü anormal bir şüphecilikle inceledi.

“Bir sorun mu var?”

“Sadece emin olmak için,” diye yanıtladı kadın.

Jerassi karşılık babında, pirinç rozet tarafından gayet şiirsel bir tavırla vurgulanmış mavi üniformayı yırtıp çıkıverecekmiş gibi duran göğüsleri izlemeye daldı. “Armstrong yazıyor,” dedi kadın.

“Eh, Judy,” dedi Jerassi. “Ya gözlüğe ya da lise eğitimine ihtiyacın var. Muhtemelen eğitim daha fazla işine yarar.”

Armstrong telefonu kaldırıp en duyulur sesiyle konuştu: “FBI’den bir götveren Sutton’ı görmek istiyor. Patron oralarda mı?”

Jerassi kilise korosunda şarkı söyleyen ufak bir çocuk gibi gülümsedi. Kadına hakkını teslim etmek gerekirdi. Şöhretlerini hak ediyorlardı: lafın altında kalmayan bir polis gücü. Jerassi’nin niyeti kötü değildi zaten; sadece biraz hava basıyordu.

Şef göründü ve Jerassi’ye gelmesini işaret etti. Bankonun yaylı kapısını açan elektrikli düğmenin sesi duyuldu.

Jerassi, Armstong’un yanından geçerken iğneli bir tonla, “Sonra görüşürüz, tatlım,” dedi.

“Bok ye,” dedi beriki hiç sektirmeden.

“Günaydın. Ben Sutton. Uzun bir geceydi herhalde. Gözlerinden belli. Ya da gözaltlarından.” Adam kibarca Jerassi’ye gözlüklerini çıkarmasını söylüyordu. Jerassi çıkarmadı. Washing-

ton tarzının yüzde yüz dışındaki bolosuyla* duruşunu bozmayı yeğledi. Bir rezervasyon** anlaşmazlığı sonucunda, ya da başka bir deyişle cinayetten kırk dört yıllığına içeri çıktığı bir kızılderiliden alınma, Zuni*** gümüşü kakmalı bir boyunbağıydı bu. O sürüngenin eyalet hükümetinin bakımındaki karısı, bunu geri almaya pek istekli görünmemişti.

“Robert Jerassi, FBI,” dedi ölçülü ve ilgisiz bir tavırla elini uzatarak. “Ekibiniz pek dikkatli.”

Ofise yürüken Sutton, Armstrong’un on üç yaşındaki kızının okul tuvaletinde yakın zamanda tecavüze uğradığını anlattı. “Kızgınlığı anlaşılmaz değil.”

Jerassi, minik bir suçluluk hissini boğazına tıkanmasına izin verdi.

“Kahve?” dedi Sutton.

“Hayır, teşekkürler.”

Sutton burada yeniydi ve Jerassi adamın, gözden düşen halefinin işlerini toparlamak için gırtlığına kadar davalara gömüldüğünü kestirebiliyordu. Kahverengi *Loaferlar* içinde kocaman ayaklar, beyaz, gevşek pantolon askıları, onlara uyumlu yüzde yüz pamuklu beyaz gömleği ve kömür karası kravatı adama akıllı bir hava veriyordu.

“Havaalanında karşılayamadığımız için üzgünüm. Oradan buraya çalışacak limuzin servisine ayıracak paramız yok. Eh, burası belediye başkanının sarayı değil haliyle.”

“Dert değil.”

“İçeri gel. Dosya masamda.”

“Eğer dert değilse, önce cesetleri görmeyi tercih ederim.”

Jerassi, Sutton’ın kötü gününe denk gelmişti. Bir an için, öylece, nerdeyse burun buruna denebilecek şekilde durdular. Kötü başlamışlardı.

*kravat yerine boyna takılan ince, süslü ip

**ABD’de kızılderililer için ayrılmış yarı özerk bölgeler

***Meksika pueblolarında yaşayan bir kızılderili topluluğu

“Pekâlâ,” dedi Sutton. Jerassi’nin şöhretine uygun davranacağını kestirebiliyordu. Ama ona zorluk çıkarmamak için kendi nedenleri ve kafasını meşgul eden daha önemli konuları vardı.

Üç ceset, neredeyse yarım gündür soğutucudaydı. Beyaz giysili laboratuvar teknisyenleri her birini teker teker çekip çıkardı ve yan yana dizdi.

“İçecek soğuk bir şeyleriniz var mı burada?” dedi Jerassi.

Şaka yapıp yapmadığını anlayamadılar. Sonunda aralarından biri, uzun saçlı bir Koreli, eğilip cesetlerin arasındaki bir kaptaki sakladıkları diyet gazozlardan bir tane çıkarıp verdi.

“Bu da uyar.”

Jerassi, diğerleri cesetleri örten beyaz çarşafları kaldırırken tenekte kutuyu açtı. Gözlüğünü çıkarıp Armani taklidi gri ceketinin göğüs cebine soktu. Şimdi kendi gözleriyle Joanne’in, ardından parçalayıcı bir imza ya da patika bırakan aşına Mac-10 kurşunlarıyla delik deşik edildiğini görebiliyordu. Jerassi, adam kadar o silahın da izini sürüyordu.

“Evet,” dedi ironik bir tonlamayla.

Şef Sutton, bunun kendini aşan bir dava olduğunu, sırf Federal yetki alanına giren bir karantina binasında gerçekleşmesinden değil, ölüm şeklinin üzerinde çalıştıkları diğer iki seri katil vakasındakilere ve diğer yerel davalara hiç benzememesinden zaten biliyordu. Herhangi bir beden parçası kesilmemiş, kadının ağzına herhangi bir şey tıklanmamıştı. Çoktan merkezde Tayland operasyonunu sorgulayan, ellerini taşın altına koymaları gerektiğini belirten vızıldanmaların başlamasına rağmen FBI’nın işi devralması işine gelecekti. Sutton, tüm bu hevesleri bastırmak uğruna ilgili dosyaların üzerinden geçmişti: davanın Jerassi’nin kendi Golgotha’sı* olduğunu biliyordu. Varolan şablona tam uyuyor gibi görünen kurşun kalibreleri ve ölüm şekillerinde yazıyordu her şey. Hayvan bağlantısının sözünü bile etmeye gerek

*Kudüs’te, Hz. İsa’nın çarmıha gerildiği tepe

yoktu. Bildiği kadarıyla, başka hiçbir ülke ya da eyalette, hiçbir seri katil sürekli hayvan bağlantısına girmiyordu.

Jerassi, önündeki çelik masada vahşi bir hayvan tarafından parçalanmış bir mankeni andıran görüntüsüyle yatan genç kadına takılmıştı. Ama tüm mankenler gibi, had safhada tahribata rağmen, bu da arzu ürünüydü. Jerassi tutulduğunu hissetti. Güneş yanığı renginde bir vajina. Buz tutmuş koyu renk kasık kılları. Sorgulayan dudaklar. Can verdiği anda, son anda bir şey söylemek istemiş gibi açık kalmış. Ama duruşunda bir şey, boyun eğmez bir şey daha vardı.

Jerassi imzayı tanıdığını düşündü: kadının boynunu, göğsünü, yüzünü ve sağ elini parçalayan on sekiz kurşun. Jerassi'nin her yanını, diyelim ki Agamemnon'un ölüm maskını, Pompei'nin lav altında kalmış bedenlerini veya Grönland'daki bir buzulun ardında bulunan Eskimo mumyalarının keşfinde duyulabilecek türden bir ürperti sardı. Çok hafif çürüme. Kürklere sarılı altı yaşında bir çocuğun donmuş zamanın ötesine bakan gözleri. Dudaklarda aynı soru: Neden?

Bir kısmı karantinanın duvarlarından cımbızlarla toplanıp cam şişelere konmuş yüzünden geriye kalanların arasında bir göz vardı. Jerassi o tek göze baktı. Koyu mavi. Hâlâ parlak. Korkmuş veya şaşırmış. Göz, Jerassi'ye bakıyordu sanki.

İki Taylandlı güvenlik görevlisi kıza oranla daha sade biçimlerde ölmüştü. Kafaya ve enseye birer kurşun. Bu yüzlerde, az çok her şey yerindeydi; ağız ve burun etrafındaki kan garipsenecek türde değildi. Bitirdiği gazozun kutusunu çöpe attı.

"Adı neymiş?" dedi Jerassi.

"Joanne Jerome," dedi Sutton.

"Çevirin," dedi Jerassi.

Kızın vücudunda akacak kan kalmadığını bilen asistan söylemeni yaptı. Jerassi kızın sıkı ve biçimli kalçalarını beğendi. Parmaklarıyla kızın saçlarının bittiği yere, en az iki kurşunun kafatasını parçaladığı deliklere dokundu. Jerassi, kurşunların ağırlı-

ğını ve şekillerini hissediyor, kadını yokluğa yollayan hızlarını hayal edebiliyordu. Gözlerini kapadı, parmaklarını bir büyücü doktor gibi yerleştirip tetiği çeken parmakları duyumsadı. Sutton ne yaptığını merak ediyordu.

“Adama yakınlaşıyorum,” dedi Jerassi fazlasıyla kuru bir sesle. Gözleri hâlâ kapalıydı. Ve kurşun deliklerinin, kana bulanmış saç tutamlarının, saniyede binlerce kilometre hızla parçalanan etlerin ıssızlığında oğlunu hatırladı.

Sekiz yıl önce, Maine'deki av sezonunun ilk haftasında Jerassi arkadaşlarıyla, Baxter Devlet Parkı yakınlarındaki pis bir otopark alanında kafa çekiyordu. Sabahın dört buçuğuydu. Gökyüzü, her erkeği gaza getirecek cinsten, Hemingwayvari bir altınmaviye bürünmüştü. Soğuk bir rüzgâr, kürk yakalı ceketlerini dövüyordu. Jerassi ve on bir yaşındaki oğlu Tom... ikisinin de elinde birer .375 H&H Magnum kalibreli Winchester 86 vardı. Tam Amerikan silahları. Jerassi 105 Howitzer'i tercih ederdi.

Karısı Cloris, “Bu silah Tommy için fazla büyük değil mi?” demişti.

Hikmeti kendinden menkul klişeyi kullanarak, bıkkın bir ifadeyle “Erkek gibi davranma zamanı geldi,” demişti Jerassi. Karısıyla sorunları vardı. Kadını cinsel açıdan soğuk buluyordu ama henüz bunu ortaya koyacak cesareti yoktu.

Silah kullanmayı bırak, bahçe hortumunu bile doğru tutamayan Cloris'e gelince: kadın, kocasının av merakından, silah bağımlılığından, adalet takıntısından ve kötü adamları tepeleme sevdasından had safhada bıkmıştı. Resmi göreviyle koltuk altında 9mm'lik Beretta taşımak mecburiyetindeki Jerassi, bir silah koleksiyoncusuydu. Namlu, horoz ve kalibre dilinden konuşurdu. Bir türlü düzenleyemedikleri bodrumları gerçek bir cephanelikti: Av tüfekleri, Browningler, Rugerler, toplu DA ve Colt-SAA tabancaları, otomatik silahlar, çifteler ve makineliler. Eski Walker tüfeğine barut doldurmaya bayılırdı. Ama en değerli parçası, babasının verdiği 1935 model .357'lik Smith & Wesson

Magnum'du. 1935, bu silahın piyasayı çıktığı yıldır ve babası –o zamanlar Pinkerton ajanıydı– bu silahla Joliet'deki bir mafya çatışmasında bacağından vurulmuştu.

Jerassi babasını pek az görebilmişti ve beraber geçirdikleri zamanın bir kısmı hatırlamak istemeyeceği cinstendi. Çoğu durumda babası onu ya yakasından ya da tişörtünden tutup ince halılı merdivenlerden, beton bahçe yolundan sürükleyerek garaja götürür, deri kemeriyle acımadan döverdi. *Piçin tekisin!* diye bağırır, sıklıkla masayı tekmeler, bir vazo kırardı. Bu davranışının alkol, hatta manyaklıkla ilgisi yoktu. Genelde onu kudurtan şeyler daha yoruma açık türdendi: Jerassi, çocukken bile, kızlara sataşır, eteklerini kaldırır ya da saçlarını yakmaya kalkışırdı. Kimi zaman bıçağıyla okul malzemesinin üzerine babasına duyduğu nefreti kazırdı. Babasının asıldığı gömlek yırtılır, yüzü, gözü, beli, kolları, bacakları bere içinde kalırdı. Bu asla taciz değildi; bu, cezalandırmaydı. Bazen babası onu bodrumda, o fare dolu karanlık, rutubetli yerde yatmaya zorlardı. Babası bir kanun adamıydı ve yaptıkları annesinin gözünde, hatta küçük Jerassi'nin kendi gözünde bile yasaldı.

Aile geleneği devam etti. Jerassi, kendi oğlunu büyüdükçe daha sert tokatladı. Annesi çocuğu fazla yumuşatıyordu. Tom doğa-dışı bir uzaklık sergiliyordu: soğuktan, spordan, hatta kızlardan bile uzak duruyordu.

“Lanet olası bir yumuşağa dönüşüyorsun Tom! Tam bir homoseksüel gibi. Bu ne demek, biliyor musun?” Jerassi bir gece çocuğu omuzlarından yakalayıp tokatlamıştı. Bir sağ, bir sol vuracaktı. Tom eğildi. Jerassi onu yüzünden yakadı ve bir daha, bir sağdan bir soldan tokatladı. Oğlan bu tokatlardan nefret ediyordu ama tıpkı Jerassi'nin kendini inandırdığı gibi, o da tokatları hak ettiğine inanacaktı. Kanun şaşmazdı.

“Seni askeri okula göndereceğim, ne dersin Tom?” Oğlunun adını bile değiştirmişti. Tommy tarih olmuştu artık.

Tom, onca sıkı adam tavrına karşın babasından o kadar da

nefret etmiyordu çünkü sınıf arkadaşları arasında FBI, 'vay be'lik bir şeydi. Babası bir gün okula, kanun kuvvetleri hakkında konuşup onları uyuşturucular ve kuşları hakkında (genelde kullanmadığı bir kelimeydi ama okuldaki her kız ve erkek öğrenci neden bahstettiğini anlayacaktı böylece) uyarmaya geldiğinde silahını, sanki bir düello yaparmış gibi, sanki metal bir kuşmuş gibi çıkarmıştı ve bu hareket unutulmaz bir heyecan yaratmıştı.

"Bizim FBI'da en önem verdiğimiz şey, baylar ve bayanlar," demişti ve Tom arkadaşlarının bundan etkileneceğini biliyordu. "Düzendir. Bunun tersi nedir, bilen var mı? Ha?"

Kimsenin el kaldırmadığını söylemeye gerek yok elbette.

"Kargaşa. İşte bu. Kulağa bir hastalık adı gibi geliyor, değil mi? Öyle, çünkü bu bir hastalıktır. Hastalandığınızdaki gibi; çünkü bedeninizin düzeni bozulmuştur. Sınırı aşarsınız, etrafta dolanır, kötü bir şey yaparsınız; uyuşturucu çeker, seks dergileri okur, okuldan veya kiliseden kaçarsınız, mahalle bakkalından ya da annenizin çantasından bir şeyler çalarsınız; ne tür yanlış yaparsanız yapın, vücut buna tepki verir. Tıpkı FBI gibi. Aynen öyle. Gece olunca aklınız başınıza gelir. Pişmanlıktan uyuyamazsınız. Başınız ağrır. Kâbus görürsünüz. Kusarsınız. Cildiniz sivilceyle dolar. Ya da beteri, damarlarınız şişer. İyi düşünün; çünkü daha siz ne olduğunu anlayamadan etrafınızdaki herkes, aileniz, arkadaşlarınız, hepsi kötü bir şey yaptığınızı fark edecektir. Gözlerinizden okuyacaklar. Kokunuzu alırlar. Aynen öyle: kötülük, kötü kokar. Yüzünüz sizi ele verir. Sivilceler. Çürük dişler. Kırmızı burunlar. Bunu unutmayın. Karşılaşacağınız ilk polis, bu çocuk kötü bir şey yapmış, aliverelim şunu diyecektir. Çünkü yasadan kaçamazsınız. Bundan ötesi, Tanrı'dan kaçamazsınız. Ailenizden de, öğretmenlerinizden de... İşte FBI bu yüzden var. İşte bu yüzden bu tabancayı taşıyorum... Bunu da..." deyip aniden John Wayne havasında -vay be- iki silahını birden parmağında çevirerek çekip ön sıradaki çocuklara çevirmişti.

“Sen! Ve sen! Ve siz!”

Konferans salonunu dolduran çocukların hepsi birden ellerini kaldırmıştı. Jerassi, ölgün bir bıkkınlıkla ne yapacağını bilemeden oturan Tom hariç, bütün salonu ele geçirmişti. Öğretmenler ise, söylemek gereksiz, durumdan fazlasıyla rahatsız olmuştu.

Jerassi gülümseyerek silahlarını yerine koymuş, hareketinden önce salonu kaplayan neşe ve heyecan havası geri dönmüştü.

Büyük bir gündü. Okul müdürü müteşekkirdi. Sır değildi; uyuşturucu sorunları vardı (birkaç hamilelik ve tartaklama olayının yanı sıra). Öğrenci dolaplarındaki rasgele aramalar skandal sonuçlar vermişti. Haşhaş. Hustler dergileri. Uyuşturucu ve uyarıcı haplar. LSD ve bir sürü bıçak. Bir sürü, ufak tefek çalıntı mal. Kendi mahallelerinden uzakta olmasına rağmen Jerassi, Tom’u bu okula yazdırmıştı; oğlanın işin daha sert yüzünü görmesi gerektiğine inanıyordu. Bu Afro-Amerikanları daha yakından tanımalıydı. Latinleri. Sokak çocuklarını.

Ve işte şimdi Tom kesinlikle arkadaşlarının gözünde bir yer kazanmıştı. Birden sır sahibi ve yenilmez olmuştu. Hepsinden öte, artık korunacaktı. Babasının ziyaretinden sonra Tom’un çevresini, sanki o da birazcık FBI’danmış gibi, bir hare sarıvermişti. Tom da sanki omuz kılıfı varmış ve kılıfta kendi deyişiyile ‘emanet’ taşıyormuş gibi davranmaya başlamıştı.

Şafak sökmeyen, belden aşağı şakalarla bezeli boydan boya erkek işi bir gecenin sonunda ava çıkmadan önce, Jerassi’nin üniversiteden üç arkadaşıyla şerefe kadeh kaldırmışlardı. Jerassi, gece yarısı gelen görev çağrılarını yüzünden iki kere iptal ettiği bu tatili aylardır iple çekiyordu.

“Becerebilecek misin evlât?” dedi oğluna yüzüne hızlı bir tokat atarak. Tokat Tom’un canını yakmıştı ama bir şey demedi. Rüzgâr yüzünden kulağı ağrıyordu; gene de kendini zorlayıp ses çıkarmamayı başardı.

Jerassi, oğlundan gurur duyarak, “Aferin,” dedi. “Bugün, er-

kekliğin için mucizeler yaratacak. Bana teşekkür edeceksin.”

Şafağa kalmadan meşhur bir tepeye tırmanacak, vadinin en ucuna kadar etrafı inceleyip bir geyiğin izini süreceklerdi.

Jerassi en tatlı duygularla doluyudu: avın yerini bulmak, o muhteşem yaratığın en can alıcı noktasına nişan alırken dipçiği omzunda hissetmek, parmak ucunda yaklaşmak ve tetiğe milim milim parmağını bastırmak.

Patlama kilometrelerce ötede yankılandı. Geyik hızla kaçtı. Jerassi ve oğlu, av ateşi içlerinde, koşarak peşine düştü.

Bir kere çamura battı mı bir daha çamurda iyi iş görmeyen botlara yabancı çocuk, tökezledi. Düştüğünde tüfek kafasına çarptı.

“Çamura yattın evlât!” dedi Jerassi sabırsızlıkla tepesine dikildiğinde. “Kalk!”

Tom korkmuştu. Kalkmak istemiyordu; hem de hiç. Elini kafasına götürdüğünde kanadığını fark etmişti.

Jerassi, “Haydi, gidelim,” dedi çocuğa eliyle işaret ederek. Oğlanı mücadeleye tekrar sokmak istiyordu.

“Dert etme bunu. Ben de hep takılıp düşerdim. İyi misin?”

“Sanırım,” diye yanıtladı oğlan.

Jerassi durduk yerde, “Etraftaki en sıkı çocuk sensin, bunu biliyorsun, değil mi?” deyiverdi. “Bir gün iyi bir kanun adamı olacaksın; tıpkı deden gibi.”

“Tıpkı babam gibi,” dedi Tom babasının tavırlarını taklit ederek. Kulakları fena acıyordu.

Jerassi oğlanı tüfeğiyle dürttü. Bu, sevgi anlamına gelen bir hareketti. “Aynen.”

Baba yönü tayin etsin diye bir süre sessice dikildiler.

“Şu havadaki Davy Crockett* havasını kokla. Evlat, bu tanıklık ettiğin *National Geographic* ışığıdır!”

Gerçektende hatırladığı gibi bir gün ışığı, göğü yamalayan bu-

*Tennessee’li politikacı, sınır kâşifi ve avcı. Alamo kuşatmasında öldürülmüştür. (1786-1836)

lutların arasından yolunu bulmuş, Jerassi'nin kıvrık omurgasından geçerek zihnini bileliyordu. O günlerde ormanlarda dört bacaklı hayvan avlamak sık yaptığı bir şey değilse de, Jerassi sabahın erken saatlerinde ava çıkardı. Genelde beton ormanlarında ya da sokaklardan beşinci viteste gidenlerin patinaj izleri bıraktığı asfaltta, destek güçleri ve kurşungeçirmez yelege ile avlanırdı.

Çeliğin dokunuşu, dipçiğin verdiği duygu ve av mevsiminin yüzlerce kilometresinde yankılanacak patlamanın beklentisindeki dinsel hava az değildi. Ve sokakta veya beklenmedik bir tanıık berbat etmese gayet temiz halledilebilecek, kapalı mekânda öldürmekten çok daha saftı.

Hayvan öldürmek Jerassi'yi sakin, her yerde Tanrı'yı gören birine çeviriyor, içini açıklanamaz bir coşkuyla dolduruyordu. Avcılığın doğaya en fazla yaklaşılabilecek konum olduğuna inanıyor ve bu tutkusunu oğluna aşlamak istiyordu. Hayallerinde kendini, tabii maaşı düşünülmediğinde imkânsızdı bu, Weatherby Ödülünü kazanırken görüyordu. Ama altı kıtada ses getirecek başarıyı yakalamak kesinlikle çekiciydi. Tıpkı, bir gergedanı indirebilecek kendi türündeki tek silah olan 460 kalibrelik Weatherby tüfeğinin kendisi gibi. Wetherby'siz Jerassi'nin kalbi, Kuzey Amerika Yarışması'nda Grand Slam* yapma ateşiyle çarpıyordu. Yirmi dokuz büyük memeli öldürmek gerekiyordu. Jerassi daha çok başlarda olduğunu biliyordu.

Öldürme hakkını kazandığını düşünüyordu. Vietnam'da canını dişine takarak savaşmış ve eve döndüğünde pek çoğu gibi, savaşı protesto eden o ibne piçlerle orospuların suçlamalarına maruz kalmıştı.

Amerika karşılıklı suçlamalara girişmeye niyet etse bile temize çıkamazlardı ve Hollywood, o ibne piçlerine övgüler düzerek ödüllendirip sinema izleyicisine ihanet etmeye eğilimliydi. Bu

*Briç oyununda bir eli sıfır hatayla kazanmaya verilen ada ithafen, birden çok etapta bitirilen bir yarışta tüm etapları kazanmayı tanımlayan terim

Hollywood'un işiydi. Ama Jerassi'nin zihninde, birileri vatani savunurken felsefe yaparak ahlâk üzerine atıp tutmanın özrü yoktu. Etrafını çevreleyen sıradanlığa rağmen tümüyle 'ya sev, ya terk et' noktasında da değildi. Ama Başkan'ın emirlerini, sonunda adam da herkes kadar ölümlü çıksa bile, büyük bir heyecan, disiplin ve sadakatle yerine getirmişti.

Sonunda FBI'ın öfkeli bir gazi için en iyi çözüm olduğuna karar vermişti. Ağabeyi de Vietnam'a gitmiş ama savaştan sonra ayrılmayıp orduda kalmıştı. Babası ise bu arada, ölmeden önce emekliye ayrılarak annesiyle beraber Florida'daki Tapron Springs'e taşınmıştı. Annesi hâlâ orada yaşıyordu. Annesine karşı duyduğu sevgi, bir keresinde söylediği ve asla affedemediği bir söz yüzünden yüzde yüz değildi.

"Zayıf bir çenen var," demişti annesi. Sesinde gizli ince alay, süpheye mahal bırakmaz cinstendi.

Belki oğlundan kendi yapamadığı şeyi, kocasına karşı çıkmasını ummuştu. Ama ona bunu yaptırmanın en iyi yolu değildi bu; Jerassi biliyordu.

Savaştan sonra bir gün annesi, bir kısım basın mensubunu bile toplayan bir kahramanlık olayının sabahında, Jerassi'nin FBI'dan arkadaşlarının önünde bu çene meselesinden bahsetme kötülüğünü göstermişti. Jerassi'yle röportaj yapıyordu. Bölüm içinde yeni parlayan bir yıldız olduğundan söz ediliyor, cesareti ve işine kendini adaması övülüyordu. Annesine görüşleri sorulmuştu. *Gurur duyuyor olmalısınız Mrs. Jerassi* demişti muhabir, *oğlunuz tıpkı müteveffa kocanız gibi*. Kadın, kendi ironik tonlamasıyla sevecen denebilecek şekilde yanıtlamıştı muhabiri. Ya da belki de kendince bir kerelik kayıtlara geçsin ve herkes bilsin diye, karısını döven bir adamın otuz saniyelik tohum saçışıyla uzun zaman önce kendi imgesinde bir zorba yarattığını anlatmaya çalışıyordu. *Evet, demişti. Hem de bu çeneyle! Görüyor musunuz?*

Jerassi patlamış ve annesine bir daha asla ama ASLA çenesin-

den bahsetmemesini söylemişti. Annesi söyleneni yaptı ama Jerassi bunun altından hiç kalkamadı. Jerassi'nin tüm fotoğraflarında aklının o yararsız çenesine saplanıp kaldığı görülebilirdi. Ve bir keresinde bu konuda ukalaca bir şaka yapmaya kalkan bir polisi dövmüştü. Doğru dürüst sakal uzatamadığı için de –özrü- nün üstüne bir de genetik hakaret– yumuşak çenesi ve annesinin gerçekte onu hiç istemediği şüphesine saplanıp kaldı. Bula bildiği en iyi savunma iltifatına karşılık vermek olmuştu. O zamandan beri görüşüyorlardı.

Bu arada Jerassi hızla yükselmişti. Düzinelerce pisliği içeriykti. Koku alması efsaneviydi ve piyasadaki en sıkı tetik parmağına sahipti. Karısı evde oturuyor, telefonla Avon ürünleri satıyordu. İşini seviyor, oğlunu seviyor, kocası ve kısa süre önce Alexandria'dan taşındıkları Maryland'in Columbia'sındaki topluma mensup komşularıyla geçinebiliyordu. Oturdıkları on blokluk sitenin kendine ait güvenlik görevlileri ve Doğu Kıyısı'ndaki herhangi bir siteden çok daha fazla çeşmesi vardı. Jerassi ailesinin evi, komşularınıninki gibi, harika bir bahçeye, pişmiş tuğladan yapılmış iki kata sahipti ve markete, Tom'un okuluna, güzellik salonuna, sinemaya, dört benzin istasyonuna ve içinde Saks Fifth Avenue'nün* de bulunduğu kocaman bir alışveriş merkezine sadece dört dakikalık mesafedeydi. Buna rağmen çevre yolunun dibindeydiler ve köpekler dokuz yüz evlik sitenin yakınına dahi yaklaştırılmıyordu. Yani, etrafta bela falan yoktu.

Düzenli bir hayattı.

Jerassi'yle Cloris'inki lise aşkıydı. Cloris'in başından, yirmi yaşındayken ailesinin mahkemeye başvurup düşürdüğü bir evlilik geçmişti; motosikletlinin tekiyle Güney Dakota'ya kaçmış, yıllık Cehennem Melekleri gösterilerine katılmıştı. Bir aylık motosiklet macerası ne yıllar boyu Jerassi'nin kafasında çizdiği

*ABD kökenli ünlü bir giyim mağazası

Cloris resmine ne de, kavga ettikleri gecelerde Cloris'in intikamcı rüyaları hariç, simgelediği o 'dehşet, dehşet' olaya uyuyordu. Jerassi, Cloris'in Jack piçini düşündüğünü biliyordu. Cloris'in anlattıklarına göre, Jack, onu sadece bir kere, o da sayılmazdı, 'düdükleyen' dallamanın adıydı ve Dead Wood yakınlarındaki bir grup sapkınlığı sırasında evlenmişlerdi. Neyse ki adamın 'düdüğü' fazla kıvılcım yaratacak cinsten değildi. Cloris hastalık falan kapmamış ve kesinlikle hamile kalmamıştı. Kaldıysa da Jerassi bunu hiç bilemeyecekti. Zaten öyle bir şey olsa onunla asla evlenmezdi. Tabii Jerassi, Jack'i, lalelerle bezeli nikâh masasında 'Evet' dedikten sonra öğrenebilmişti.

Jerassi işe yakındaki Amtrak'le* giderdi. Bir dava üzerinde çalışmadığı zamanlarda bütçe ve personel sıkıntısı çeken Yasal Eylem Enstitüsü'nün ve görevi meclise gelecek her türlü silah karşıtı yasayı engellemek olan NRA'in** Washington'daki lobi-sinin adına konuşmalar yapardı. Jerassi, iyiye karşı kötü konusunda epey ses çıkarırdı.

"Hepiniz aradaki farkı bilirsiniz," derdi.

En büyük iddiası, ısrarla söylüyordu bunu, eğer Çinliler kendi İkinci Düzenlemelerini yapıp silah sahibi olma ve taşıma hakkını elde etseydi öğrenci olaylarının bastırılmasındaki faciyanın yaşanmayacağı üzerineydi. Bazen, kafayı bulmuş, korkmuş, nefret dolu veya intikam peşinde birinin namlusu onu hedef aldığı anda kendi kendineyken, bu hakkı sorgulamışlığı da vardı elbette.

Onları bakışlarıyla ezer, çoğunu eroin çektikleri izbelerde, çevre yolundaki çatışmalarda hatta üniversite yerleşkelerinde bile haklardı –hastalık yayılıyordu– ve bağışlayıp polise teslim ettiklerini de kimi zaman üzerinden saatler geçmeden bir kez daha dışarıda görürdü. Sistemin kanun kuvvetlerinin önünü tıkadığını biliyordu. O ve ortakları, denk getirebildiklerinde duru-

*ABD demiryolları

**Ulusal Silah Topluluğu

mu 'halletmeseler' sistem adaleti sağlayabilir veya sağlayamazdı. Hepsini işe dâhil olacak o puşt avukatlara bağlıydı. Bunun anlamı, asla ama asla birilerine suçlu kanıtlanmadan suçlu muamelesi yapmama gereğini es geçmekti. Önce vur, sonra sor zihniyeti. Jerassi'nin bir nedeni vardı. Arkadaşları, kendisi bununla yaşıyor, ailesi bundan geçiniyor ve anayasada bunu okuyordu.

Her şey silahtaydı.

Tom, Maine'deki o günden önce bir silahla fazla haşır neşir olmamıştı. Babasının gözünde doğuştan ödleğin tekiydi. Ama istediği kadar hayvanat bahçesini sevsin ya da evde tavşan beslesin, birkaç öldürme her çocuğu adam ederdi. O yaşta bile anasının oğluydu Tom; iç bulandırıcı derecede asıldı. Babası ona bunun gururlanılacak bir şey olmadığını anlatıyordu. Jerassi, oğlunun yıllık FBI pikniğinde hedefi vurmak üzerine bilinmesi gereken ilk şeyi bilmeyen tek çocuk olduğunu görünce utançtan yerin dibine batmıştı. İşte o zaman Tom'un okulunda konuşma yapmak için gönüllü olmuştu. Belki bu oğlanı gaza getirebilirdi.

Daha sonraları boşandıklarında o buz kılıklı ve uzak Cloris, jüri önünde kocasını *'akla ziyân ölçüde inatçı ve kendini beğenmiş'* diye tanımlamıştı.

Suçlama onu değiştirmiş miydi? Jerassi boşanmayla ilgili duygulara karşı kapalıydı. Kendi başına yemek yapmaktan nefret ediyordu. Cloris lezzetli yemekler yapardı. Jerassi ne bulursa mikrodalgaya tıkıyordu. Cinsel arzuları için ava çıkmak durumunda kaldığını fark etmesi, gece kulüplerindeki birkaç başarısız geceden sonra sinirlerini bozdu. Tom'la geçirdiği ayda iki hafta sonu artık değerliydi. Ve belki de bu, ayrılmanın tek kârlı tarafıydı. Diğer şeylerde ise Jerassi haklı olduğunu biliyordu. Kavgalar Cloris'in kabahatiydi. Sızlanma onun genlerindeydi, kendininkilerde değil. Hiç şüphesi yoktu: kaynanasıyla Cloris, şıracı ve bozacıydı. Sembolik aşığılama. Bu her şeyi açıklamıştı.

Jerassi tarafından bir şeyden şüphe edecek kişinin gidip mesleki siciline şöyle bir bakması yeterdi. Sicili sanki özenle el ki-

tabından aktarılmış gibiydi. Kusursuzdu. İçişleri onu kontrol etmişti –şiddetli davranış raporları yüzünden– ama sonunda daha ileri bir soruşturmaya gerek duymamıştı. Onun örnek bir FBI mensubu olduğunu ve kuruma göz ardı edilemeyecek denli büyük katkılarda bulunduğunu kayıtlara geçirmişlerdi.

Koşturan bir geyik gördüler ve geyik peşine düştükleri için hemen sindiler. Jerassi geyik etine bayılırdı. İrice bir geyik ailesi ve dostları için yıllarca yetecek biftek demekti. Gerçi işin bu kısmı palavraydı tabii. İşler asla böyle gitmezdi. Jerassi'nin ağabeyinin ailesi, baldızın diyeti yüzünden eti istemezdi. Doktorun emri. Kadının mazereti kabul edilebilirdi. Ve bundan ötesi, Cloris donmuş geyik etiyle uğraşmak istemediği için sıklıkla dışarıda yemek yerlerdi. Çünkü bu etin çözülmesi demekti; günler önce başlardın ve zamanı ayarlayamazsan her yanı kokuturdun. Çoğu zaman Jerassi fikrini değiştirip çözülmüş eti dondurucuya geri koyardı ve bir dahaki seferde, Cloris çözmek için eti dışarı çıkardığında ette buz yanığını fark eder, atmak zorunda kalırdı. Doğal ete bağlı buna benzer tonla sorun vardı.

Gözden kaçırdıkları kurbanlarını bir saat kadar aradıktan sonra başka av bulmaya karar verdiler. İlk avlarını elden kaçırmakla kalmamış kendilerini ormanın derinlerinde bulmuşlardı. Günler boyu yağın yağmur yerleri tümünden balçığa çevirmişti. Tom, bu derece yoğun bitki örtüsü ve çamur arasında hareket etmekte güçlük çekiyordu. Birkaç kere daha avı kaçırdılar. Gerçi o sabah ormanda dolaşan sekiz yüz avcı varken hiçbir şey uzun süre kaçamazdı.

“Cinsel organlarında bir şey bulunmadığına emin misin?” dedi.

Sutton görevli patoloji uzmanına baktı.

“Herhangi bir müdahale, tecavüz vesaire için gerekli kontrolleri yaptık. Bir şey çıkmadı.”

Onu anılara sürükleyen çıplaklıktı. Joanne Jerome'un çıplak cesedinin başında dururken Jerassi, o çok uzun yıllar önceki

Maine sabahının insanları nasıl Tanrı önünde çıplak bıraktığını hatırlamıştı.

Birden sık ağaçların arasından bir avcının, donmuş göldeki bir çatlağın büyüyerek ilerleyişini anımsatan çığlıklarını duydu. İlkın Jerassi ve biraz da Tom, ayağını avladığı koca geyiğin üzerine koymuş zafer çığığı atan avcı görüntüsüyle ürperdi. Saatlerdir avlayacak bir canlı bulamadıkları içleri kıskançlıkla dolmuştu. Ama ardından Jerassi'nin zihninde kana bulanmış çığığlıklar, bir deja vu* hissiyle patlayıverdi.

“Gel, Tom!” diye emretti. Oğluyula beraber çığığlıkların geldiğı yöne doğru koşmaya başladılar ve koşarlarken başka çığığlıklar, karmaşık bağrısmalar, savrulan küfürler vahşi doğanın havasını doldurdu.

Çığığlık atanın arkadaşı serseri bir kurşunla kafasından vurulmuştu. Ölü adam, Rönesans döneminden kalma pastoral bir resimde uyuklayan bir çoban gibi, sakın bir tavırla bir ağacın dibinde oturuyordu. Tek fark, arkadaşının yanında paranoyaya boğulmuş çığığlıklar atmasıydı. “Oh, Tanrı'm.”

“Ateş etme!” diye bağırdı Jerassi, Tom'u ikisi birden ortaya fırlayıp adamı ürkütmesin diye yere iterken. “Biz değıldik!”

Avcı kime güvenebileceğini bilmiyordu.

“Biri arkadaşımı vurdu! Kahretsin, geyiğı görüş alanımıza almıştık!” Tüfeğini her tarafa çevirip duruyordu.

“BEN POLİSİM! KIPIRDAMA!” diye bağırdı Jerassi. Durumu nasıl ele alacağını bilemiyordu ki uzaktan bir başka ses bağırma-ya başladı.

“Oh Tanrı'm... Tanrı adına lütfen bize yardım edin...”

Birden her taraftan silah sesleri duyulmaya başladı. Seslerin geldiğı yönü de, amacını da kestirmek imkânsızdı.

“Baba?” diye sızlandı oğlan.

“Kes sesini ve ne diyorsam onu yap!”

Jerassi, oğlu ve ölü avcının arkadaşı, eğilerek ağaçların arası-

*Herhangi bir olaya dair daha önce yaşanmışlık hissi

na daldı. Kendilerini kapana kısılmış hissediyorlardı. Ürkütücü imdat çılgınlıkları hızla artmaya başlamıştı. Aniden tuğla büyüklüğünde bir tahta parçası Jerassi'nin kafasının iki santim yanında, bir beyaz çamın gövdesinden koştuktu. Üçü de kendilerini yere attı. Jerassi körlemesine havaya ateş etti. Hiçbir şey görmemişti.

“BURADA İNSANLAR VAR! BENİ DUYDUNUZ MU?” Durakladı. “BURADA İNSANLAR VAR DEDİM!”

Yavaşça kalktılar, ilerlemeye başladılar. Yakınlarında bir patlama daha oldu. Ağaca saplanan bir çelik parçası daha. Bir kayanın arkasına gizlendiler. Üçü de soluk soluğaydı. Tom'un heyecan ve korkudan beti benzi atmıştı. Her zamanki desteğinden mahrum Jerassi, karısının daha sonra söyleneceğini düşünerek karşısındakinin kim olduğuna bakmadan ağzına geleni söylemeye başladı.

“BENİ DUYDUNUZ MU OROSPU ÇOCUKLARI? BURADA CANLI İNSANLAR VAR, GEYİK DEĞİL, HAYVAN HERİFLER! ATIN SİLAHLARINIZI! HEPİNİZ TUTUKLUSUNUZ!”

Taleplerini sessizlik karşıladı; ardından daha uzak bir yerden gene silah sesleri yükseldi. Klostrofobik doğanın içindeydiler ama açıklık etraflarını çevirmeye başlamıştı: ağaçlar onları hem gizliyor, hem de vurulabilir kılıyordu. Maine'nin çok uzun zaman önce bitmiş buzul çağından kalma granit kayalar sadece tek taraflı korunma sağlıyordu. Etraflarını saran atış partisinde hiçbir sığınak yeterli değildi. Otopark alanından uzaktaydılar. Dostlardan uzaktaydılar. Hatta Jerassi kaybolduklarını bile düşünüyordu ve durumu henüz kavrayamadığı için ne yön tayini yapabiliyor, ne doğru dürüst düşünebiliyor, ne de durumu kontrol altına almak için profesyonelce hareket edebiliyordu. Siyah beyaz kesinliğinde parametreleri yoktu. İyi adamlarla kötü adamlar yoktu. Biri kötü bir hata yapmıştı ve izleyen olayları tetiklemişti.

“Buradan kıpırdamalıyız,” dedi artık üçlü grubun parçası haline gelmiş şaşkın adama. Esas amacı önderliği bu yabancıya bı-

rakmaktı. Kahramanlığı ona bırakacaktı; ilk çıkan o olsundu.

Adamı kayadan öteye iterek, "HAYDİ, YÜRÜ!" diye bağırdı.

"Temiz," diye bağırdı adam. Sesi gerekenden çok daha yüksek çıkıyordu.

"Haydi, Tom," dedi Jerassi.

Anlıktı. Tom kurşunu boynuna yedi. Giren kurşunun vahşi hızı oğlanı bir bez bebek gibi savurdu. Kafası kayalara çarptı, bedeni bir defa sarsıldı ve durdu.

"HAYIR!" diye bağırdı Jerassi hızla oğlunun nabzını kontrol ederken. Ardından bir kertenkele hızıyla çamurda sürünerek çıktı. Vietnam da böyleydi.

Ve iki adam -Jerassi ve ölü avcının arkadaşı- çılginca ağaçlara doğru ateş etmeye başladılar. Rüzgâr silah seslerini, artan dehşeti, patlayan barutun kokusunu alıp silahlı terörün vahşetiyle birleştirerek av sezonunun açılışını perişan bir Lübnan'a çevirmişti.

Karşıdan ateş devam etti; diğer adam korkmuştu. Soru sorulmuyordu. Dakikalar içinde ormanın her yanını çığlıklar kaplamıştı. Her yandan geliyorlardı. Yukarıdaki tepeden, vadideki, ardına ya da içine saklanılacak her deliğe kadar.

Avlıyor ve avlanıyorlardı. Karmaşanın arasında Jerassi oğlunu, ağaçların arasına, geldikleri yön diye düşündüğü tarafa doğru sürükledi.

Tom sessizdi; Jerassi'nin sürüklemesinden çok daha hızlı kan kaybediyordu. Daha önce görmedikleri bir dereye geldiler.

"Bu dereyi daha önce görmüş müydün?"

"Ne?"

Serbest eliyle adamı avcı ceketinin boş fişekliklerinden yakalayıp sarsarak, "BU DEREYİ DAHA ÖNCE GÖRMÜŞ MÜYDÜN?" diye bağırdı Jerassi.

"Hhh-hayır," diye kekeledi adam.

"Kaybolduk! KAHRETSİN! KAYBOLDUK! SENİ KODUĞUMUN GÖTVERENİ! VAHŞİLER! ALLAH BELANIZI VERSİN!"

Beyni ve kelimeleri ve şeytanları dışarı çıkmıştı. Ölümsüz felsefeler, beylik laflar, kırk yıllık yere sağlam basma... hepsi önünde yerle bir olmuştu. Derin yankılar açılmıştı. Sonunda avlanan adam olmanın derin hayal kırıklığını yaşıyordu.

Baygın oğlunu kaldırmaya çalışırken, "Yardım et," diye mırıldandı diğer adama.

Jerassi'yle yabancı Tom'u kilometrelerce sürükledi. Şafak söktü. Ateş yakmaya çalıştılar, başaramadılar. Bir kutu kibritleri vardı, yetmedi. Jerassi saldırıya hazırlıklı gelmemişti. Yanında işaret fişeği yoktu. Gece ısı gündüze göre yirmi derece düşüktü. Kürk ceketleri onları koruyordu ama Tom'a fayda etmemişti. Küçük bedenini hızla solmuş, teni porselen gibi yumuşamış, günahsız ruhun sükûnetini veya kendinden geçmeyi yansıtan ışığın özüne dönmüştü.

Jerassi'nin hâlâ biraz cephanesi vardı ve otopark alanına savaşa savaşa gitmeye hazır. Ama bunun gereksizliği ortaya çıktı.

"Silahlarınızı bırakın," diye uyardı megafondan gelen ses; yukarıda yaklaşan helikopterlerin gürültüsü arasından. Gelen eyalet polisiydi.

Jerassi ve yanındaki adam ellerini yukarı kaldırdı.

Helikopter gürültüyle dolanıp yere indi; içinden çıkan görevliler Vietnam tarzı saldırı formasyonunu koruyarak tek tek indiler.

Elinde kimliği, "FBI!" diye bağırdı Jerassi.

Elli sekiz avcı ölü bulunmuştu. Daha önce böyle bir şeye rastlanmamıştı. Geyiklere gelince; biri bile vurulmamıştı.

Bir yerel radyo istasyonu, "Trajediye hepimiz derinden üzüldük; öte yandan doğal yaşamımızın karşılaştığı beklenmedik şansı da not etmeden geçemiyoruz," dedi.

Eyalet polisi kurbanlardan, sekizi erkek, ikisi kadın (ikisi de anneydi) en az onunun, aynı, meşhur büyük yarışma kurşunu, 300 Weatherby Magnum'la vurulduğunu ortaya çıkardı. Ama düzinelerce farklı kurşun da vardı. Tom Jerassi'nin boynuna sa-

niyede dokuz yüz metre hızla saplanan kurşun, *120-grain ballistic tip* bir Nosler'dı. Otopsilerde, bir alına çarptığında yaratacağı etkiyi, New York'taki Dünya Ticaret Merkezi'nin tepesinden aşağıdaki kaldırıma atılan bir kavunun halini görerek anlayabileceğimiz .405 WCF'lerin yanı sıra düzinelerce 30-30'luk bulundu.

Kısacası, ipini koparmış ölümcül bir psikopata dair anlaşılır şüphelere rağmen, ilk ateş ve yol açtığı ürkütücü katliamın av sezonu açılış gününde yaşanabilecek trajik bir şanssızlık olduğuna dair bir kanıt asla bulunamadı. Basın bu olaya sarıldı ve yakın zamanlarda yayınlanmış, insan aptallığına dair en büyük eleştiri öyküsüne çevirdi.

Ama Jerassi ve FBI'daki meslektaşları, aynı haftanın ilerleyen günlerinde Maine ıstakozları üzerine uzmanlaşmış bir lokantalar zinciri sahibesinin, mutfağındaki büyük bir kazanda haşlanmış bulunmasıyla daha da güçlenen kendi sonuçlarını çıkardılar. Kadının cildi deri şarap kılıfının veya Brezilya Armadillosunun sertliğine ulaşmıştı. Altmış beş canlı ıstakoz çalınmıştı ve yerleriyle durumları bilinmiyordu. Herhangi bir mesaj bırakılmamıştı. Cinayet nedeni belli değildi.

"Herifin ıstakozlarla ne derdi var sence?" demişti Wes Madrid yüksek sesle. Meslekte henüz üç aylık Madrid, Washington'dan Jerassi'yle çalışması için getirilmişti.

İşte iz sürme orada başlamıştı. Maine'de kayboluş... Binlerce metrelik bir güzergâh boyunca kızılıcıklara, akağaçlara, çamlara bulaşmış yaralı oğlunun kanı... Jerassi o anıyı hâlâ o kalın çalı demetinin üzerine yatırmış, çekiyordu. Tıpkı babasının temiz bir sopa çekmek için onu gölgeliğe sürüklemesi gibi.

Hayalleri, yankıları, benzeşimleri kafasından atamıyordu. Tom'u taşıyamamıştı çünkü ayağa kalkmaya korkmuştu. O kadar. Her yanda kurşunlar uçuşmuştu. Kafayı yemiş bir yabancıyla geçen bir gece. *Polissen bir şeyler yap kahrolası!* deyip durmuştu adam. Yıldızların ışığında on bir yaşında bir beden. Köktüçül vahşi doğa. Tom'un, akla ziyan bir hızla arkasındaki kaya-

ya, sanki ona gelen kayaymış gibi savruluşu. Vurulan pekâlâ Jerassi de olabilirdi. Önden yabancıyı, arkadan da oğlunu yolladığının bilinciyle içi kavruluyordu. O an, ikinci gidenin çok daha emniyette olacağına sahiden inanmıştı. Yoksa oğlanı, kendi babasının dehşetli anısı altında kendisinin olduğuna inandığı bir şehit olabilmesi için muhtemel ateş hattına atarak deniyor muydu? Yıllar yılı, büyüdüğünde babasından intikamını alacağı öngörüsüne sarılarak dişini sıkıyordu.

Ama babası ölmüş, intikam anlamını yitirivermişti. Annesini saymazsa. Ama o ayrıydı.

Özel hayatı, acılı düşünceleri, hepsi baş aşağı dönmüştü. Eline kalan işi ve şimdi alınabilir bir somutluğa bürünen intikamıydı.

Cenazeden bir ay sonra bir CEO'nun* kapaklı gümüş bir tepsi içine konmuş kesik kafası, domuz kafalarını kesme aletleri üzerine uzman büyük bir şirketin yönetim kurulu toplantısı için hazırlanmış masanın altında bulundu. Adamın kafası en üst seviyede hassasiyetle kesilmişti. Kesen bıçak Birleşik Devletler Tarım Bakanlığı onayına sahipti; on sekiz santimlik işlenmiş krom-molibden alaşımıydı ve hafifliği ve kullanışlılığı, operatörün sıfır tehlikeyle işini görmesini sağlıyordu. Bu, her yıl yüz milyon domuzun doğrandığı piyasada şirkete ciddi bir ün kazandırmıştı. Ve eh, bu bıçaklar merhametli aletlerdi. Hatta Upton Sinclair, hayvanın anlık ve acısız ölümünü sağlama tarzlarına bakarak *harika* bile diyebilirdi (tabii bacadan asılmayı, elektrikli vagonlarla taşınmayı ve öldürülmek için gidilen uzun yürüyüş görmezden gelinirse).

Saldırgan, ev ödevini iyi yapmıştı: ofisleri tanıyordu; özel bilgilere sahipti ve güvenlik görevlilerini geçip asansörlere ulaşabilmişti.

Bunu yapanın Maine'deki katliamı yapan kişi olduğuna ina-

*Chief Executive Officer: şirketlerde, duruma göre, yürütme kurulu başkanı, mrahhas üye veya genel müdür diye tanımlanabilecek üst düzey memur

nan FBI, adamı bulmaya kararlıydı. Soruşturmanın başına Jerassi'yi geçirmişlerdi.

Artık açık ve onu canlandırabilecek bir amacı vardı; özgeçmişinin, Vietnam savaşının, Tom'un, yıkılan evliliğinin ve ABD anayasasının intikamını bir seferde alma şansını ele geçirmişti. Oğlunun ölümünden suçluluk duymuyordu; o hisse kapılmıştı ama sonra, çabucak değilse de yavaş yavaş kendi mantığıyla üzerinden atmıştı bunu. Ama bunun sorumlusuna ya da sorumlularına duyduğu nefret artık gemlenemez hale gelmişti. Hayatını da, savaşı kişiselleştirmeye eğilimli görünen bu dünyada miltanlığını güçlendirip kötülükle savaşta başta gitmeye adarken duyduğu pişmanlık kırıntılarını da, bir kenara bırakıvermişti.

Düşmanın hayvanlarla ilgisi açıktı. Ama Jerassi, Yedinci Güncüleri*, Quakerları** ve Ünitaryenleri*** elemişti. Üstüne üstlük, kan davaları, yöntemleri insanlara zarar vermeyi dışlayan hayvan özgürlük eylemcilerine göre fazlasıyla hesaplı ve ölümcüldü.

Ama zanlının amacı Amerikan tüketicisini veya çevreci hareketi sarsmaksa, şu ana kadar başarıya ulaşmamıştı. Böylesi terörizme karşı yükselen çılgınlık baş döndürücüydü. Pek çok vejetaryen bile cinayetleri lanetlemiş ve 'herifi yakalamaya' yemin etmişti.

Birçok ekoloji temelli hayır kurumu da işlenen suçları lanetlemede birbiriyle yarışıyordu. Bu, orta yolcu gruplara bağışların yönlendirilmesi, uzlaşmaya, 'mantık'a çağıran sesin yükseltilmesi için bir fırsattı. En eski hayvan-öncesi lobilerinden biri, bir milyondan fazla üyesine insaniyetsizliğe saldırmanın daha iyi

*İsa'nın yeniden dünyaya gelişinin 1844'de gerçekleştiğini savunan bir Protestan mezhebi

**İlahi deneyimin herkese açık olduğunu ve bunun için özel bir uygulama gerekmediğini öne süren George Fox tarafından 17 YY.'da İngiltere'de kurulmuş Religious Society of Friends adlı mezhep mensuplarına verilen ad

***Kutsal üçlüyü reddedip bireysel özgürlüğü savunan bir doktrin olan Unitarianisme inananlar

yolları bulunduğunu hatırlattı ve bülteninde, örgütün *Mezbaha İşlemlerinde İnsani Yöntemler* adlı mihenk taşına ne kadar büyük destek verdiğini belirtti. Bu yasaya göre, kongreden geçirilmiş *Hayvan Refahı Eylemi* altında hiçbir hakka sahip olmayan besi hayvanları ve kanatlı çiftlik kuşları, mezbaha öncesi bir takım kolaylıklara sahipti. Örneğin yumurta üretim çiftliği sahipleri, geleneksel dokuz yüz yirmi dokuz santimetrekarelik bir tel kafese beşten fazla yetişkin tavuk koyamayacaktı. Bu tavuklar genelde hayatlarını, her birine otuz iki santimetrekarelik yer düşen metal kasalarda geçirirdi.

Bu tavuklar, bunu kabul etmek gerekir, şanslıydı: her gün yarım milyon erkek civciv, piyasaya faydasız görülerek daha doğumda öldürülürken, dört milyar kadar daha gelişkini ise parçalanıp vakumlu paketlere konarak marketlere yollanıyordu.

Bu rahatsız edici gerçekler olumlu bir ışık altında sunuluyor ve üyeleri, hayvanların yararına eylemlerin –ne kadar zahmetli ve fazla olursa olsun– şiddete başvurmadan gerçekleştirilebileceğine inandırmayı amaçlıyordu. Ülkedeki birçok örgütün yöneticisi, iki yüz yıllık saygın hayvan haklarına karşı bir avuç ruh hastasının giriştiği bu saldırıya karşı öfkelerini ilan etti.

Tüm bunlara rağmen, Jerassi bu örgütlerin içinde, sırf ipucu yakalamak uğruna bir sürü gizli operasyon yürüttü. Ama kısa zamanda bu grupların, katilin hayvanlara yapılan kötülöklere dikkat çekme amacına sempati duymakla beraber, iş başındaki o manyağı gerçekten kendi iradeleriyle lanetlediği anlaşıldı.

Bu sempati meselesi Jerassi ve Madrid'i tiksindirdi. Onlara göre, ekolojistlerin yorumladığı gibi, hayvanlara yapılan tacizlerin hiçbir trajik yanı yoktu; çünkü ekolojistlere göre, hayvan tacizi sanılandan çok azdı. Tamam, kimi insan evinde beslediği hayvana kötü davranabiliyordu; onlar zaten pislik tiplerdi. Jerassi birinin bir atı kırbaçladığını görse, iki çift laf etmekten fazlasını yapardı. Ama daha önemsiz canlıları bırak, hayvanları, sokak köpeklerini, sığırları, koyunları, kuşları veya sayılabile-

cek tüm o grubu dikkate alınacaklar arasında görmezdi. Bu yaratıklarla zekâ veya duyguları ilişkilendirmek sorun yaratırdı; konuyu böyle bağlıyordu: 'sorun yaratır'. *Vicdani* sorunlara bulaşılmaması gerektiğini düşünüyordu. Ona göre Doğa bize, öldürme hakkını, yeme hakkını, diğer tüm yaşam şekillerini masamıza yiyecek olarak koymaya dair o Kutsal hakkı veriyordu. Bütün Havariler et yemeyi emrederdi! Papalar et yerdı. Tibetli Dalai Lama, Martin Luther, Calvin, o büyük teolojistlerin çoğu, yahu onu bırak, Tanrı bile et yerdı.

Ve böylece sonunda, kendine veya meslektaşlarına veya ilgilenme zahmetine giren herkese insani niteliklerin hayvanlarla ilişkilendirilmesinin, Kutsal Hakkın ağaçlara, çalılara veya çiçeklere aidiyetini öne sürmek kadar anlamsız olduğunu açıkladı.

Katilin eylemleriyle savunduğu ve gösterdiği üzere, insandaki bu eğilimi tersine çevirmek için –Jerassi'ye göre– uygarlığın beşiğine saldırmak gerekiyordu. O herifin bitirilmesi gerekiyordu... Çabucak.

Ama şu ana kadar Jerassi ve ekibi, izini sürdüklerinin bir seri katil ya da katiller olduğuna dair hiçbir ize ulaşamamıştı. En ufak ipucu yoktu. Bu katliamları yapan her kimse, işinin fazlasıyla uzmanıydı. Ardında herhangi bir mesaj bırakmıyordu. Katiller hayvan çalıyor ama onları, eğer salıveriyorlarsa, nerde salıverdikleri bulunamıyordu. Zanlılarla karşılaşanlar ne başlarına geleni biliyor, ne de onlar hakkında bilgi verecek kadar yaşıyorlardı. Ne bir iz, ne de başka bir şey bırakılıyordu. Hiçbir bildiri yayınlanmıyordu. Sokaktan hiçbir bilgi edinilemiyordu. Silahların nereden edinildiği, nereye gittiği bulunamıyordu. En ufak bir fikir bile yoktu. Geleneksel delillere, doku parçalarına, DNA'ya, parmak izine gelince: unutacaktınız.

Ama en azından Jerassi ve Madrid'e göre bunun hayvan hakları *eylemleri* falan değil, bir ya da birden fazla *adamın* canavarı bakış açısı olduğu açıktı. Jerassi, bir kadının bu haltları karıştırmayacağına karar vermişti.

Jerassi, bir Vietnam gazisinden, bir komandodan –ya da komando grubundan– özel eğitilmiş güçlerden, birinin kafasını böyle kesecek, gündüz vakti Manhattan'ın göbeğindeki gökdenlere görülmeden girip iz bırakmadan çıkabilecek yeteneklere sahip adamlardan şüphelenmeye başlamıştı. Tüm eylemler inanılmaz bir kusursuzlukla düzenleniyordu.

Birkaç yüz koli dolusu dosya getirtti ama FBI bu kadar bilgiyi kolayca sindirebilecek halde değildi. Jerassi, Madrid ve sekiz kişilik bir takım, aylar boyunca hiçbir şey bulamadan dosyaları taradı.

Yarım düzine, bu işleri yapabilecekmiş gibi görünen savaş gazisini izlediler; özel timlerdeki, görevlerine sadakatte biraz tökezlemiş vejetaryenleri, ormandaki üç ayının sonunda şerefsizce görevinden alınan bir başkasını. O adam sonra kendini öldürdü; diğerleri de bir sonuca varmadı. Ne fena; çünkü bir noktada Jerassi ilk defa bir şey yakaladığını sanmıştı: Birleşik Devletlerdeki tüm askeri akademilerin tarihinde gelmiş geçmiş en keskin nişancı, kolayca Delta Force'un gözdesi olabilecek, parlak bir öğrenci ama bir sahtekâr, Brian Laffont. Ama Laffont 1960'larda Hava Kuvvetlerinden kovulduktan sonra Güney Amerika'da kaybolmuştu ve buldukları bir polis kaydında, uyuşturucu baronları arasındaki bir hesaplaşmada öldüğü belirtiliyordu. Bu arada katil işine devam etmekteydi.

Kesik kafa olayından üç hafta sonra Aspen'in en namılı kürkçüsü, Ajax tipi dağ evinde canlıyken derisi yüzülmüş halde bulundu. Korkunç bir işkenceye maruz kalan elli beş yaşındaki Scarsdale'li işkadınının parçalanan etleri, pahalı evini döşediği tilki, mink, kaplan ve kar leoparı kürklerinin üzerine saçılmıştı. Jerassi'nin araştırması sonucunda kadının önce, elbette silah zoruyla çınlıplak soyulduğu, ellerinin ve altın yıldız ojeli tırnaklarının mink tuzağıyla ezildiği ve bakımlı ayaklarının genelde vaşak, kunduz ve tilkileri yakalamada kullanılan kapanlardan biriyle parçalandığı ortaya çıktı. Ardından büyük bir kasap bıça-

ğıyla hâlâ kendindeki kurbanın derisi, üzerine bal dökülmüş Danimarka usulü domuz hazırlanışındaki gibi özenle yüzülmüştü.

Apsen Şehir Gazetesi Jerassi'nin şu sözlerini manşetine taşımıştı: *Onu enseleyeceğim.*

Yerli halk kısa zaman önce, kentlerinde kürk üretimin yasaklanmasını öneren ulusal çaplı bir kampanyanın hedefi olmuştu. Yasak onaylanmamıştı. Şimdi biri çıkmış bunun hesabını kesiyordu ve herkesi dehşete düşürüyordu. Kayak mevsimi ve beraberinde getirmesi beklenen onlarca milyon turist dolarına bir ay kalmıştı.

Jerassi dava üzerinde günlerce, aylarca kafa patlattı. Mesele içini kemiriyor, kavuruyor, rüyalarına giriyordu. Yediği pizzanın üzerinde ayrıntıları çiziyordu. Bir gece katili gördü. Yüzlerce metrelik hareketsiz kürk yığınlarının arkasında birden bire bir kütle belirmişti. Ayı değildi, geyik değildi ama bir namlu Jerassi'ye doğrultulmuştu. Bitmek bilmez bir duraklama anı boyunca hava patlamaya hazırdı; bir kuş sürüsü havalandı. Hilal şeklindeki ayın pembemsi ışığı ufukta belirmişti. Jerassi, "HA-YIR!" diye bağırarak oğlunu, Tom'u iterken ürpertici sessizliği yırtan bir silah sesi duyuldu.

Jerassi yataktan fırlarken umutsuz bir çabayla savurduğu sol elini sağ gözüne vurmuştu.

Kâbusu hatırlayarak uyanmış, nefes nefese kalmıştı. Kuşlar ve binlerce defa seken kurşunun gürültüsü hâlâ içinde yankılanıyordu. İşe giderken metroda içi titremeye devam etmişti. Gazete alırken, yolda, bilgisayarının başında, Madrid veya Mudon'la, Ned, Tulsı, Shelley veya takımındaki diğerleriyle konuşurken de içi titriyordu. Kuşlar bağrıyıyordu.

Bu felsefi bir artçı sarsıntı değil, soruşturmanın her adımında oğlunun ölümüne ait sarsıntıyı tekrarlayan kozmik bir benzerlikti.

Soruşturma hayatındaki diğer her şeyin önüne geçmişti. Takımındakilerden istediği şeyler –kimine göre– aşırıya kaçıyordu.

Bunlardan en son şikâyet edecek kişi, Madrid, durumu ilk fark edendi. Ama aynı zamanda ortağının içine düştüğü açmazı anlıyordu: Jerassi bunu saplantıya çevirmişti çünkü elinde başka hiçbir şey yoktu. Beyaz Saray'a yürüme mesafesinde, sağlıklı yaşam lokantalarıyla henüz donanmamış gettoya bir taş atımı uzaklıkta, Doğu Pennsylvania Caddesi'nde bir ev ve Etiyopya veya Afganistan'dan gelme bir döküntü... Jerassi'nin elinde sadece cipi ve silahları kalmıştı. Önceki hayatına ait, ne karısının, ne de oğlunun resmini taşıyordu. Geçmişle ilgili bir dipnotu bile bulunmayan günlük bir beyaz sayfa. Gaz alevleri çıkaran sahate bir şömine. Banyoda masajlı duş. Mutfakta yepyeni ıvır zıvır. Jerassi, wok'unu,* fondü makinesini, sarımsak ezeceğini, ekmek pişiricisi ve elektrikli patates soyucusunu seviyordu. Yüz yirmi ekran televizyonunda futbol maçlarını ve *NYPD Blues* dizisini seyrediyordu. Yazları bazen, bir arayış içinde at yarışlarına veya porno oynatan sinemalara gidiyordu.

Yasaya harfiyen inanıyordu ve kendini duyarsız, askeri, kursesiz bir örneğe çevirmişti. Bir Columbo zarafetiyle uzaktan yakından ilgisi bulunmayan inatçılığını, koku peşinde yılmazlığını gizleyemiyordu. Kendi yolunda, Jerassi bir katildi. Ne göz yaşları, ne de korku onu yolundan çevirebilirdi. Ne bir insanın, ne de bir hayvanın çılgınlıkları onu sarsabilirdi.

Günün birinde, takımından biri, hafif bir kariyer geçişi yaparak Büro'ya girmeye hazırlanan, Adalet Bakanlığından bir genç kadın, Shelley Pendergras, dikkatine sunmak üzere bir şey getirdi.

"Şu Hava Kuvvetleri Akademisiyle ilgili tipi hatırlıyor musun?"

"Biran Laffont."

"İyi hafıza."

"Uyuşturucuyla ilgili bir meselede ölen tip."

"Yanlı."

Ve kadın, orijinal bilginin eksikliğini göstermişti. Hazine Ba-

*Çin mutfağına has, içbükey tava

kanlığındaki bir arkadaşından edindiği daha güvenilir kaynaklara göre Brian Laffont'un tarifine uyan –Yirmili yaşlarının başında, Portekizce konuşan bir Amerikalı– 1970 veya 1971'de, Brezilya polisinin, ülkenin güney tarafındaki bir ırmak kıyısındaki kaçak avcı kampına yaptığı baskında yer almıştı. Deri paraları Arizona'daki gümrük memurlarının cebine kadar gidiyordu.

“Köstebek miymiş?”

“Gizli Servis adına, diye düşünüyoruz.”

“Düşünüyorsunuz?”

“Kimse emin değil. Dosyalar net değil. İşin tümü karmakarışık. Ama bu bir ipucu. Belki de iyi bir ipucu. Geçen hafta şu Smithsonian'daki doğal hayatı koruma konferansına katıldım. Konuşmacılar arasında kaçak avlanma karşıtlığı konusunda uzman biri vardı. Ona bu bölgede son yirmi yıl içinde faaliyet gösteren bu türde, kendi başına kanun uygulayan tipleri duyup duymadığını sordum.”

“Ve?”

“Kenyalı bir sinema yapımcısı, Sumatra, Borneo, Doğu Sibirya, Tibet'teki çeşitli kabile tipleri ve şu Brezilya'daki şişko herif... Amerikalı.”

“Adı neymiş?”

“Brian.”

“Brezilya polisindeki bağlantısı kimmiş?”

“Ölmüş biri.”

“Bak bakalım ne bulabileceksin... ama zaman harcama.”

Bir hafta sonra, Jerassi'yle Madrid, Ulusal Galeri'nin orada öğle yemeğindeydi; merkezdeki kafeteryadan uzun zaman önce bıkışlardı ve o gün orada, Madrid'in ilgisini çeken bir kovboy sanatçılar sergisi – çoğunlukla Remington*– vardı. Madrid, Jerassi'nin aklını biraz başka şeylere verebilmesinin adama iyi geleceğini düşünmüştü.

*Frederic Remington: Vahşi Batı üzerine pek çok çalışma yapmış ABDli ressam ve heykeltıraş (1861–1909)

Madrid, körili lokmasını iştahla çiğnerken, “Yüz kadar da kitap yazdığımı biliyor muydun?” dedi.

“Remington da kim yahu?” dedi Jerassi.

“Dostoyevski okuyorsun ve Remington’ı bilmiyorsun, öyle mi?”

“Ne sikimi anlatmaya çalışıyorsun?”

“Şu, üzerinde kovboyu olan bronz at. Herkes bilir onu.”

“Ha, şu. Tabii. Remington’ı biliyorum.”

Madrid buzlu çayını içti, kafasını kaldırdınca Shelley’yi gördü; eliyle kadına gelmesini işaret etti. Güzel kadın onlara yaklaşıırken, Madrid, “İlginç bir şeyle gelebileceğini söylemişti,” dedi.

Shelley, Jerassi’nin önüne bir saydam zarf koydu. İçinde tek bir sayfa vardı; bir faks mesajı.

Faks mesajında Biran Laffont’un 1980 yılında bir sirkteki iki güvenlik görevlisinin öldürülmesiyle ilişkili olarak Tokyo’da nasıl gözaltına alındığı anlatılıyordu. Yüzlerce beyazı kapsayan bir aramada enselemişlerdi. Polis raporunda Laffont’un, sadece cinayet değil, aynı zamanda pek çok büyük memelinin çalınmasını da kapsayan olayda suça tanık bile sayılamayacağı sonucuna varıldığı yazılıydı. Bir saat sonunda, daha fazla sorgulanmadan karakoldan salıverilmişti.

1981’de, gene Laffont’un tanımına uygun biri, bir düzine protestocuyla beraber Wisconsin’deki bir biyo-medikal laboratuvarının girişini kapatmakla suçlanmıştı. Kefaletle bırakılmıştı.

“O protestonun filmi?” demişti hemen Jerassi.

“Ne yazık ki yok,” dedi Shelley. “En azından bildiğimiz kadarıyla.”

“Ve hepsi bu mu?”

“Şimdilik.”

Jerassi ve Madrid hiç konuşmadan bu bilgiler üzerinde düşündü. Sonunda Jerassi ilgi çekiciliğini kabul etti. “Ve eğer o –affedersin– şişko piçi bulursak şablonumuza oturacağına eminim. Kusura bakma Shelley. Çalışmanı küçümsemeye niyetim

yok. Sadece bu bir şey değil... Henüz." Daha fazlasını söylemesini istediklerini biliyordu. Madrid'e döndü, "Remingtonlarımızı görelim," dedi.

Jerassi dağılmaya başlamıştı. Madrid bunu görebiliyordu. Sırf sürgit kâbuslardan değil, nafakadan da. Nafaka adamı kurutuyordu. Her şey amirinin zararına işliyor gibiydi. Telefon faturasını boş verebilir, hatta kentteki evini bile kiraya çıkarabilirdi. Jerassi yalnız kovboyu iyi oynuyordu ama işin aslı, yalnızdı. Madrid'le karısı onu kimi Pazar akşam yemeğine çağırırlardı ama on yaşındaki kızları Alice, adamın huzurunu kaçırıyordu. Veya bazen onu da alıp hokey maçlarına giderlerdi ama Jerassi'nin yüzü orada da iyice asılır, daha fazla sessizleşirdi. Takımın bir parçası gibi hareket etmiyordu. Dava, adamın kendi özel savaş alanına dönüşmüştü. Belli bir ayının peşine düşen avcılar gibi. Shelley türü amatörlerin rekabetini istemiyordu.

Beş ay daha geçti. Dava falan yoktu. Hiçbir şey. Shelley'nin bilgi kaynakları kurumuş, diğerlerinin daldığı bütün yollar dönüp dolaşp hiçe varmıştı. Madrid'in dikkat çekici keşfi dışında: CEO'nun doğrandığı toplantıya yiyecek hazırlayan şirketten iki bulaşıkçı ya da her ne haltlarsa, bu ikisi, şişko birinden söz etmemişler miydi? Aha... Yani kısmen aha. Jerassi raporunu yazıp bölüm başkanı Raymond Kinesey'e vermişti.

Kinesey, emekliliğine yaklaşmış, aşırı temkinli, heyecana kapılmayan türden bir adamdı. Herkesin saygısını kazanmış, kimse'nin düşmanlığını edinmemişti. İş kişiselliğe dökmeden candan davranabilen bürokratlardandı. Görünüşe göre, kimseyle halledecek bir derdi yoktu. Kimseye kötü görünmeden yükselmişti. Gayet alışılmadık bir biçimde, iki kızını da FBI'da çalıştıyordu. Madalya veya zafer peşinde koşmayan, sadece işine bakan bir aile.

Aynı zamanda Kinesey –Jerassi'den sekiz yaş büyüktü– başkalarının ihtirasını anlama ya da kabullenmeyi beceremiyormuş gibiydi. Bunun profesyonelliğe uymadığına inanıyordu.

Jerassi karşısına oturmuştu. Dosya, Kinesey'nin elindeydi.

"İki şarjör, yetmiş avcıdan herhangi birine ait değilmiş gibi. Neredeyse on beş yıllık bir geçmişe uzanan, bir Portekizli veya Fransız veya Amerikalı bir paralı askere ait bir dosya. Bana kal-sa bu işi kovalamazdım. Bunlardan anladığım kadarıyla, nere-deyse üç bin saatlik ilgisiz görüşmeler yapılmış. Istakoz işiyle il-gili elinde neredeyse hiçbir şey yok. O feci Aspen cinayetiyle il-gili de elin boş. Herhalde bu ikisinin kadınları hedef alan cina-yetler olduğunu söyleyebilirsin, o hariç. Ve o av fiyaskosu hak-kında Maine Eyalet Polisinin bulamadığı bir şey de yok burada. Bir de şu... Neymiş bakalım? Bir mutfakta rezil bir iş yapan iki sinirli New York İtalyanı, bir şişman adamla kendileri gibi uzun, yanık tenli, bıyıklı, 'Belki gergin' bir herifi gördüklerini hatırlıyor. Harika! Ve hepsi bu."

"Rezil bir şey yok; ikisi de alın teriyle çalışan işçiler."

"İyi. İşçiler. E?"

"Şişman bir adam," diye vurguladı Jerassi. Umutsuzdu ve far-kındaydı.

Kinesey öylece bakmakla yetindi.

"Şişman bir adam dediler. İkisi de beyaz, şef kıyafeti giymiş şişman bir adam gördüğünü söyledi."

"Görüyorum. *Uomo da Molto*. Şişman bir adam ya da iri bir adam. Belirsiz."

"Adamı tarif ederken Ralph Goodman veya Pavarotti gibi de-diler... ama daha çok futbolcu veya lejyoner türü bir vücudu varmış."

"Harika."

"Yemek şirketini araştırdık. Öyle şişman bir adam çalışmıyor. Herif kılık değiştirmişti. O paralı asker de şişkoydu. Bu işin bir sonraki safhasına geçmek istiyorum."

Ama Kinesey çoktan muhabbeti kesmişti. Dosya hakkında ka-rar vermişti.

"Burada, Washington'da senin gibi uyuşturucu işinde dene-

yimli birine ihtiyaç duyduğumuz bir dava var, Bob. İşin içinde diplomatlar, dokunulmazlık ve Uzak Doğu'dan yapılmaya devam eden nakliyatlar var.”

Jerassi, teninden fıskıran öfkeli tere ve darmadağın sinirlerine karşın, kıpırdamadan oturdu. Kinesey çok daha sağlam bir şeylerle karşısına geçmeliydi yoksa buraya kadar diyecekti. FBI'dan istifa bile edebilirdi. Dava onun için bu denli önemliydi.

Kinesey, “Bu davaya kendini fazla kaptırdığını biliyorsun Bob,” diye devam etti.

Raymond, yumuşak, sarsılmaz bakışları ardında Jerassi'nin, boşanmasının hemen öncesinde yer alan oğlunun ölümüne ait tüm ayrıntıları, evinden ayrılışını, Tom ve boşanma yüzünden muhtemelen yıllarca çalışamayacak olan Cloris'e nasıl yıllık kırk dört bin dolarlık maaşının yarısını kaptırdığını ve şimdi Washington'daki boktan bir apartman dairesinde, bir hayalet zanlıyı yakalama saplantısıyla nasıl yaşadığını biliyordu.

“Kişisel duyguları profesyonel görevden ayırmayı bilirim. Çoğu kişiden iyi bilirim.”

“Davanın taze bir bakışa açısına ihtiyacı var bence.”

“Bu işte on kişiyyiz Ray. Sadece ben değilim. İş kitabına uygun yürütüyoruz. Her taşın altına bakıyoruz.”

“Ondan şüphem yok.”

Karar verilmişti. Jerassi yalvarmakla geçmişe ait iskeletleri dolaptan çıkarmak arasında tereddüt ediyordu. Derken Raymond kararını bir daha belirtti. Jerassi'nin seçeneği kalmamıştı.

“Herhalde üç sene önce kızının başının nasıl derde girdiğini anımsıyorsundur,” diye lafa girdi.

“Julie'min hayatını kurtardın. Sana sonsuza dek borçlu kalmadığımı sanma, çünkü öyleyim,” dedi Kinesey.

Jerassi, kızın büyükbaşların karıştığı bir haraç hikâyesinin şüphelisi, FBI'dan iki dönem arkadaşıyla öğlen yemeğine çıktığında üzerine yerleştirilmiş dinleme cihazıyla nasıl yakalandığını hatırladı. Jerassi ve diğerleri durumu lokantanın köşesinde-

ki bir minibüsten takip ediyordu. İçeri dalıp kızı, düştüğü çaresiz durumdan kurtarmıştı. İki eski arkadaşını vurması, düzelmeden önce şöhretine taklalar attırmıştı. Bu hareketi Kinesey'ye şimdiki konumunu kazandırmış ve kızının kışını kurtarmıştı.

"Ben senin kariyerini uzun vadede düşünüyorum," dedi Kinesey. "Belki de iyiliğin için fazla endişeleniyorum, Bob. Çok fazla şey yaşadın."

"Ve ilgine müteşekkir olmadığımı düşünmeni istemem. Ama inan, beni delirmekten alıkoyan ki bunu kastettiğini biliyorum, tek şey bu işi doğru düzgün halletmek. Başladığımı bitirmeliyim. Böyle çalıştığımı bilirsin. Ortalıkta dolaşan bir manyak var... ya da iki. Belki de başlı başına bir komplo söz konusu. Şimdi kokuyu aldığımı düşünüyorum. Evet, oğlumun onun öldürdüğünü söyleyemiyorum ama kişisel bir derdim var; inkâr etmiyorum. Bulduklarım henüz oğlumla ilgili meseleyi desteklemiyor." Buna bir an için bile inanmasa da, en azından Kinesey'nin önünde kabul etmeliydi. Ama bunu söylemesi, işi kitaba uygun yürüttüğünü belirtmesi amirine gerekli güvenceyi verecekti. "Onu istiyorum Ray. Ona muhtacım. Bunu anlayabilirsin."

Kinesey konuyu bir iki gün düşündü. Onu zorlayan, işin parasal yönüydü. Operasyonun masrafı diğer bölümlerin bütçesinden yiyordu. Ama sonunda pes etti. Julie adına bu borcu reddedemezdi. Ve Robert Jerassi için, pek çok benzeri gibi kaderini bir başka adamın yakalanmasına eşlemiş bu kanun adamı için üzülüyordu. Kinesey günlük pis küçük ayrıntıların üzerinde kalarak kendine ait küçük resmin ötesine geçebilmişti. Sosyal yaşamı FBI Başkanıyla haftada en az iki kere yemeğe çıkan büronun ağır toplarından biri sayılacak kadar genişlemişti. Meclis üyelerini, Beyaz Saray çalışanlarını tanıyan, Robert Jerassi'nin ancak lafını duyabileceği ama asla katılamayacağı resmi Washington partilerinde boy gösteren yüksek rütbeli yöneticilerden biriydi. Jerassi'nin katıldığı partiler mangal tipi yıllık bölüm piknikleri veya Potomac nehri kıyısındaki maçlardan ibaretti. Hoş, Jerassi,

Tom yaşında pek çok çocukla karşılaştığı için o partilere gitmeyi de bırakmıştı.

Kinesey'nin Jerassi ve takımına araştırmalarına devam etmeleri için izin vermesinden iki ay sonra, Parisli bir parfüm üreticisi kaçırıldı ve bağlanıp gözleri, yıllardır şirketinde küçük memeliler ve kemirgenler üzerinde denenene kimyasal maddelerle –asetonlar, saç spreyleri ve deodorantlar– yakılmış halde bulundu. Adam, haykıra haykıra ölmüştü.

Fransız polisi hiçbir iz bulamadı. DGSE, Fransız Dış Güvenlik İstihbaratı da. Suçun tek veya çokluğu üzerine, içeri giren ya da girenlere dair hiçbir şey bulunamadı. Tek bulabildikleri suçun işlendiği zaman ve bunu yapan her kim ya da kimlerse, yöneticinin işe geliş gidiş saatlerini özenle, belki aylarca inceleyip öğrendiğiydi. Zanlı ya da zanlılar, adamın tam ne zaman şehir dışındaki villasına geldiğini, limuzininin tam nerede park edildiğini, eve giriş şifresini, güvenlik kameralarının yerlerini ve diğer şeyleri biliyordu. Jerassi suçun işlendiğini duymadan önce altı hafta bir para transferi üzerinde çalışmışlardı. Para, Karayiplerdeki bir hesaptan çıkıyor, dolanıyor ve sonunda gayet yasal yollarla Jersey'deki bir şirket portfolyosuna giriyordu. Başka bir deyişle ortada çalınan bir para yoktu. Bir başka çıkmaz sokak. Jerassi Paris'e gidip soruşturmanın ayrıntılarını inceledi. O sırada ayrıntılar muğlâktı. Ve sözü edilecek bir delil bulunmadığından yolculuğu da boşaydı. Ama Jerassi'nin canını sıkan, FBI'ın verdiği adla *Hayvan*'ın Fransa'da bağlantıları bulunduğu ya da orada yaşadığı olasılığıydı. Eğer böyleyse, Jerassi'nin soruşturmada yetkileri sınırlanacak, hatta işin içine uluslararası rakipler karışacağından, belki de adam yakalandığında yapılacak teslim işleminde söz sahibi bile olamayacaktı.

Ama tüm bunlar, başka ülkelerde cinayetlerin devam etmesiyle anlamını yitirdi. Jerassi, o zamana kadar işlenen, bildiği yüzden fazla cinayetin aynı elden çıktığına inanıyordu artık. Ve hâlâ bir şey bulamıyordu. Kariyerindeki hiçbir şey bu dosya ka-

dar cansız ve aciz değildi. 'Olaylar'ın tuhaf yapısı hiçbir şekilde, ne coğrafi ne de zamansal bir düzene oturuyordu. Asla iz bulamıyordu. Olacak şey değildi.

Hayvan asla hata yapmıyor ya da arkasında bir mesaj bırakmıyordu. Bir sonraki hamlesini kestirmek de imkânsızdı. On Beşinci Yüzyılın Fransız satanist ve oğlanı katili Gilles de Rais gibi biri bile en azından kestirilebilir türdendi. Aynı şey, işken-ce ettiği neredeyse otuz küçük oğlanı öldüren Teksaslı elektrikçi Dean Corll için de geçerliydi. Albert DeSalvo, David Berkowitz, Angelo Buono, John Gacy ('*Palyaço Katil*'), Albert Fish ve Ted Bundy de böyleydi; hepsi de elle tutulur ipuçları, bıçak şekilleri, ağız ve buruna tıklanmış yabancı maddeler bırakmıştı. Onlar yakalanmak, asla kendi seviyelerine çıkamayacak bir polisle ilişki kurmak istemişti. O polisin aşağılığını yüzüne vurmak istemişlerdi. Hepsi de suçlarını dar bir zaman aralığında işlemişti. Cesetleri evlerinin bodrumuna ya da arka bahçelerine gömmüşlerdi. Vajina, penis ya da anüs hastasıydı hepsi. Ya da eşcinsellerden nefret ediyorlardı. Sınırlı bir bölge dâhilinde, sınırlı bir süreç içinde hep aynı tip kurbanı kovalamışlardı. Ama bu değişmezlerin hiçbiri bu *Hayvan* için geçerli değildi. Zorluk Jerassi'yi bitiriyordu.

Zanlılar herhangi bir yere saldırabiliyordu. Dört milyon fazlalık koyunu, yün için ucuza satmaktansa imha etmeye hazırlanan, Avustralya'nın Yeni Güney Galler eyaletindeki büyük bir çiftliğe saldırılmıştı. Hükümetin imha onayının üzerinden sadece altı gün geçmişti. Yani saldırıyı yapan her kimse, çiftliğin işlerinden haberdardı ve saldırıya hazırды. O andan itibaren Jerassi bu işi yapanların iki kişi değil, iyi örgütlenmiş, maddi açıdan iyi desteklenen, hareket kabiliyeti yüksek bir uluslararası çete olduğuna inanmak durumunda kalmıştı. Alman ve İngiliz gizli servisleri, hatta KGB dosyalarını paylaşmayı öneren yeni Rus yönetimi bile işe katıldı ama sonunda ortaya çıkan, Jerassi'nin kan davası duygusunu daha da körükleyen hiçlikten başkası de-

ğildi. Bu arada, takımdakilerin hayvan hakları davalarındaki araştırmaları da boşa çıktı. Bu insanlar sahiden iyi niyetli, Mahatma Gandhi'nin izinden yürüyen tiplerdi ve yapabilecekleri en aşırı şeyler, Rektörlük binasının önünde gürültülü protestolar, ara sıra laboratuvar hırsızlığı veya malzeme tahribatı ve birkaç hayvancığın sembolik olarak salıverilmesinden öteye gitmiyordu. Birkaç milyon dolarlık zarardı hepi topu.

Osaka'daki büyük balık pazarında, yerel kartelin üç önderi –işyerlerini denetlerken yakalanmışlardı– taze Kaliforniya böreği* ve Yakitori şiş kebabından** müteşekkil mükellef bir yemek şekline sokularak öldürüldü. Japon polisi şaşkın şaşkın dolaşmaktan öte bir şey yapamadı. Bu tür suçlar hakkında zaten fikir sahibi değildiler. Ne para, ne de balık çalınmıştı. Rakipler temizdi. Yakuza'nın işe karışması söz konusu değildi. Protesto falan da yoktu. Onlara göre, bunu yapan her kimse, Japon değildi. Ama bu umut, destekten mahrumdu çünkü tanık yoktu. Hiçbir zaman tanık çıkmıyordu zaten. Ama utançları daha derin bir soruşturmadan alıkoydu onları. Eski Brian Laffont dosyasını yeniden açmaya da hazır değildiler.

Jerassi geceyi, suç mahalline trenle otuz dakika uzaklıktaki Kyoto'nun Pontocho bölgesinde, genç bir geyşayla geçirdi. Amerikan vergi mükelleflerinin iki bin dolarını kıza harcadı. Odalarının nehre bakan pencerelerindeki panjurda kocaman bir peygamberdevesi asılıydı. Zarif neon ışıkları, altlarındaki nehrin suyunu dalgalandırıyor ve unutuşun fısıltılarıyla besliyordu. Jerassi yüzünü kızın göğsüne gömüp meme uçlarını her biri akide şekeri kadar sertleşene dek emdi. Geçen trenlerin, uçan jetlerin ve dışarıdaki kalabalığın gürültüsü içini bulandırıyordu. Hiçbir yere varamıyordu. Her anlamda. Üzerinde kazanması için müt-his bir baskı vardı ve ahlâkın bu konuyla ilgisi yoktu. Ahlâkın ötesine geçmişti Jerassi.

*Yengeç eti, avokado ve salatalık turşusuyla yapılan bir tür sarma

**Tavuk Şişin bir türü

Washington'a döndükten bir hafta sonra Jerassi, güney Kaliforniya'daki bir hamburger lokantasındaki katliamı haber veren gece yarısı telefonuyla uyandı. *Et* bağlantısı barizdi tabii ama saldırgan ölü ele geçirilmişti. Jerassi adamın cesedini inceledi, akrabalarıyla görüştü, kiralık dairesine gitti ve sonunda *Hayvan* olamayacağına karar verdi. Acaba bir terörist grubunun üyesi miydi? Kimse bilemeyecekti ama Jerassi öyle olmamasını umuyordu.

Üç hafta sonra, Montana'daki federal hükümet onaylı bir bizon avında altı genç avcı öldürüldü. Birkaç saat geçmeden Madrid olay yerine varmıştı. Jerassi işi halledemeyecekti; arazi ve ayrıntılar evine çok yakındı. Gene de kovan boyları yıllar önce Maine'de yaşanan olayda kullanılanlarla aynı değildi. Bundan fazlası, farklı kovan tipleri –farklı silahlar– söz konusuydu. İki zanlı –en az– olmalıydı ve çalışılmış bir domino etkisi de söz konusu değildi; kurbanlar yakın mesafeden vurulmuştu. Bu durum Shelley'nin Laffont'la ilgili teorisine ve Madrid'in Manhattan yemek işindeki iki İtalyan'dan duyduğu kulaktan dolma bilgilere daha fazla inanılabilirlik kattı.

Elko'da, eşeklerle gösterisi yapan bir sirkte, Avustralya'daki koyun çiftliğinde yapılane kıyasla çerez sayılacak bir eylem gerçekleşti; sirk sahibi boğuldu ve on beş eşek kaçırıldı. Ama bu sefer Jerassi'nin eline can alıcı bir delil parçası geçti: adamın biri, eşeklerin 80 numaralı çevre yolundan Ruby dağlarına doğru giden bir kamyona bindirildiğini görmüştü.

"Eşekleri kamyona kimin bindirdiğini gördün mü?" demişti Jerassi.

"Hayır," demişti ihtiyar adam. "Kesinlikle."

Hepsi buydu.

Jerassi'yle Madrid, Ruby Dağları'na giden yola düşmüşlerdi. Kırk kilometre kadar gittikten sonra yol bitmişti. Etrafta eşek izleri aramış, hiçbir şey bulamamışlardı. Elko'ya dönmek için yola koyuldular ve kente otuz kilometre kala, yol boyunca dikkat-

le yoldan ayrılan patikaları inceleyerek eşeklerin bırakabileceği izler arayan Madrid –bu işlerde pek bilgeydi– taze eşek tezeği kokusu aldı.

Bulmuştu. Dürbünleriyle taradılar ve sonunda dağların yakınındaki tatlı eğimli tepeler civarında, bir pınar yakınlarında özgürce dolanan hayvanları görmeyi başardılar. Kaçırıldığı söylenen on beş eşeğin hepsi oradaydı.

“Lastik izleri!” diye bağırdı Madrid.

“Harika,” dedi Jerassi.

Madrid, lastik izlerini bulduğu taşlı patikanın üzerine çömelmişti. İzlerin fotoğrafını çektikten sonra adaçaylarının arasına doğru on metre kadar ilerlediler. Jerassi gözlemlerini küçük el teybine kaydetti. Daha sonra kiralık arabalarına atlayıp yarı kayalık arazide eşeklere ulaşmayı denediler. Hayvanların yakalanmaya niyeti yoktu. Ama Madrid denedi. Jerassi dürbünüyle beklenmedik ziyaretçiler için çevreyi tararken, Madrid yaya olarak hayvanların peşine düştü. Yaklaşması hayvanları korkutmaktan başka işe yaramadı; Madrid’e çifte attıktan sonra yüz metre kadar koşup –gayet kararlıydılar– durdular. Madrid bir daha şansını denedi; aynı muameleyle karşılaştı.

Sonra birden, bir şey gördü. Bu, eşeklerden birinin kıçına yapıştırılmış bir kâğıt parçasıydı. Madrid bunun kendisi için bırakıldığını anladı.

Bir daha işe koyuldu; yavaşça ilerledi, dairler çizdi, eşeklerin oyununa katıldı. Eşekler, hele kalabalıkken yakalanması güç hayvanlardı. Ve tehlikeliydiler. Madrid bunları biliyordu.

Eline bir avuç ot alıp fısıldayarak hayvanlara yaklaştı; sonunda istediği eşeğin yanına varabildi.

Kâğıdı görüyordu şimdi: tükenmez kalemle bir el yazısı, bir mesaj... Ama o mesafeden okuyamıyordu. Daha yaklaştı. Eşek, kafasını kıracak bir güçle çifteledi. Madrid, omzunda, bir kaktüsün üzerine düşmüş gibi bir acıyla devrildi. O yerde kıvranırken eşek, öfkeyle zig-zaglar çizerek kaçtı.

Birden, bir başka eşek gelip Madrid'in hedefinin kıcına yapışık kâğıdı ağzıyla yırtıverdi. Jerassi dürbünle izliyordu; hayvanın zamanlaması bundan daha aşağılayıcı olamazdı. Eşek, Madrid'den havalı bir tavırla uzaklaşırken kâğıdı çiğniyordu.

Madrid pes etti.

"Kovboya gel," diye bağırdı Jerassi.

"Eşekler zorludur," diye yanıtladı Madrid.

"Onu yakalayıp midesine pompayı sokacağım."

"Yedin kafayı sonunda."

"Kararlıyım."

"Hangisi? Hepsi birbirine benziyor."

"Gerekirse hepsinin midesini ararız."

"O zaman helikopter ve ağ getirteyim."

"Tamamdır."

"Tabii bunları yapana kadar eşeğimiz yarım düzineye yakın sıracaktır. Mesajın işi bitecek. Tarihe karışacak. Çölü seviyorum."

Jerassi, Madrid'in haklı ve *Hayvan*'ın planladığının da bu olduğunu biliyordu. Mesaj *buydu*. Eşek şakası. Boku eşeletmek.

Daha fazla uğraşmadan kente döndüler. Hayvanların taşıdığı kamyon sirk sahibine aitti ve kayıptı.

"Eyalette, gösterilerinde hayvan kullanan bütün sirkleri araştırmanı istiyorum. Gece olmadan bulabildiğin her şeyi bildir," dedi Madrid telefonda Shelley'ye.

Elko'da iki gün daha kalıp yerel polisle beraber kayıp kamyonu aradılar. Yollar kesildi, havadan aramalar yapıldı ama kamyon ya çoktan eyaleti terk etmişti ya da bir yerlere saklanmıştı.

Yirmi dört saat geçmeden Utah'ta bir sirk göstericisi öldürüldü, orangutanları çalındı. Jerassi ve Madrid –sadece dört saatlik mesafedeydiler– ellerine geçebilecek şansı kaçırmıştı. Shelley yeterince hızlı davranmamıştı. Olay mahalline vardıklarında bulabilecekleri hiçbir şey kalmamıştı.

Bugün üç ceset daha vardı. Jerassi, umudunun kalmadığını

hissediyordu. Sadece Los Angeles'a gelmekten memnundu. Gelmişken birkaç film izleyebilirdi.

Hayvan, orada bir yerde, diğer on üç milyon güney Kaliforniyalı'nın arasındaydı. *Hayvan*'ın zayıf ve tüylü bir Tazmanya Echiidna'sınıninkine* benzeyen gözleri olduğunu hayal ediyordu. Sydney hayvanat bahçesinde bir tane görmüştü. Siyah, dikenli, sürüngen ve aç. Huzursuz.

Sadece otuz altı saat... Otuz altı saatte nereye gidebilirdi?

Havaalanına giderken, 'Dünya'nın herhangi bir yerine,' demişti Madrid.

Sutton, Jerassi'ye patoloji laboratuvarından çıkarken pek dostça sayılmayacak bir tavırla eşlik etti. Herhangi bir şey ortaya konmadı. Sadece farklı gündeme sahip olmanın getirdiği sabırsız acelecilik vardı. Sutton, Jerassi'nin nutuklarını çekecek havada değildi. FBI dallaması, karantina binasının parmak izi bulmak için siyah toza bulanmasından hoşnut değildi. Vah vah, dedi içinden Sutton.

Jerassi, Sutton'ın ofinin önünde adamdan ayrılıp Ms. Armstrong'un millete zorluk çıkarmakla iştigal ettiği kapıya ilerlemenden önce, "Eh, herhalde hepsi bu," dedi. "Adamlarım konunun üzerinde çalışacak. Davayla ilgili görevlilere sorulacak başka sorular çıkabilir."

Yeterince nazik bir sesle, "Her türlü yardıma hazırız," dedi Sutton. "Ve umarım ziyaretinizin kalanı sizin için iyi geçer."

Sözleri Jerassi'yi rahatsız eden bir küçümseme tonu taşıyordu. Güneş gözlüklerini çıkardı, cebine koydu, gülümsedi ve "Ben de," dedi. "Los Angeles'ı severim; insanların da. Çoğunu değil gerçi."

Sonra döndü ve çıkışa yöneldi.

Normalde Jerassi'nin Washington'dayken edinmiş olması gereken ve sorma zahmetine bile girmediği soruya dair fazlasıyla

*Avustralya kıtasına özgü, dikenli bir karıncayıyen türü

ilgisiz ve alay eder bir tonla, “Ha, bir de,” diye seslendi arkasından Sutton. “Bir tanık vardı.” İğnelemeci yanının derinliği bu kadardı.

Jerassi öfkeyle yüzünü buruşturdu. Birkaç dakika sonra, bir yüz metrecinin çılgın koşusunun ardından, iki kat aşağıda, polis psikiyatristinin koltuğunda oturmuş sigara içen sarışının karşısındaydı. Kadın bir saattir sorgudaydı. Jerassi buna da kızdı. Sorgu memurunun notlarını inceledi ve adamı dışarı çıkardı.

Jerassi kendini kadına, yıllar boyu sorgulamalarda edindiği deneyimle gayet içten ve anlayışlı bir tavırla tanıttı ve acele etmeden, elinde sorgu notlarıyla konuya girdi.

“Herhalde kötü bir gece geçirdiniz?”

“Evet.”

“İyi misiniz?”

“Pek değil.”

“Adam canınızı yaktı mı?”

“Hayır.”

“Ama bir *erkekti*?”

“Galiba.”

“Genelde bir kişi hakkında unutmayacağımız ve asla tereddüt etmeyeceğimiz bir şey vardır: o kişinin kadın veya erkek olması.”

“Travestiler ne olacak?” dedi kadın.

“Eh, doğru; böyle bir durumda kimse kesin konuşamaz. Neden saldırganın travesti olduğunu düşündünüz?”

“Adan veya kadın; maske takıyordu,” diye yanıtladı kadın.

“Notlarda görüyorum. Siyah bir maske.”

“Hı-hı.”

“Anladığım kadarıyla, erkek sesiydi duyduğunuz.”

“Doğru.”

“Yani erkek demek daha mümkün.”

“Evet.”

“Maskenin ardındaki yüze bakabildiniz mi?”

“Sayılır.”

Jerassi'nin kalbi birkaç saniyeliğine durdu sanki.

"Göz rengi?"

"Hatırlamıyorum." Kadın, plastik tokasından kurtulup yüzüne düşmüş bir tutam saçı kenara itti.

"Gözleri göremediniz, öyle mi?"

"Gördüm. Ama aklımda kalmadı."

"Neden?"

"Ne demek 'neden?' "

"Koyu renk mi, yoksa açık renk miydi sizce?"

"Sahiden bilmiyorum."

"Peki. Nasıl biriydi? Cüssesi yani?"

"İri."

"Ne kadar? Bir seksen? Bir doksan?"

"Onu söylemiştim."

"A, evet, belirtmişsiniz. Ama gene de söyleyin; şahsı kafamda canlandırmama yardım eder."

Kadın, öfkeyle titreyerek, "Beni daha ne kadar sorgulayacaksınız? Gece boyu gözümü kırpmadım," dedi.

"Fazla değil. Sadece birkaç önemli ayrıntı daha... İçer misiniz?"

"Alkol?"

"Evet."

"Bundan size ne?"

"Dün gece içiyor muydunuz?"

"İşe gelmeden önce birkaç bira içmiştim."

"Ama size göre, muhakeme kabiliyetiniz yerindeydi, öyle mi?"

"Bana trafik cezası kesecek değilsiniz ya?"

"Hayır."

"İyi. Çünkü bu gidişle ödeyemeyeceğim."

"Sadece sizi biraz daha iyi tanımaya, bu korkunç şeyler yaşarken ne durumda, yani kafaca ne durumda olduğunuzu anlamaya çalışıyorum."

Kadın durduk yerde, "Evli misin sen?" dedi.

“Evliydim; boşandım.”

“O seni boşadı, değil mi?”

“Bir kanun adamıyla yaşamak zor iştir.”

“Soru neydi?”

“Cüssesi.” Jerassi kızmamıştı. Yüzler, hatta binlerce sorgu yapmıştı. Gerçi böylesine rastlamamıştı daha önce. Önünde dev bir gökkuşağı oturuyordu, neredeyse sonundaki altınının ta kendisiydi; tabi kadının güvenini kazanabilirse.

Kadın sigarasından bir nefes çekti. “Kocamdan iriydi,” dedi.

“Yani? Kocanızı tanımıyorum, malûm.”

“Bir doksan sekiz... Belki biraz daha kısa.”

“Bu kadar mı?”

“Yok, o kadar değil.”

“Bir doksan beş?” Elini biraz indirdi.

“Birkaç santim sahiden fark ediyor mu?”

“Edebilir.”

“O zaman bir doksan iki diyelim.”

“Kaslı?”

“Evet.”

“Halterci gibi mi?”

“Hayır.” Tereddüt eder gibiydi. “Atlet gibi. Çok yakışıklı diye düşünüyorum. Sağlam çeneli.”

Jerassi bolusunu düzeltti. Hafifçe kısık duran sağ gözü seğirdi.

“Sesi?”

“Hoştu.”

“Nasıl hoş?”

“Şefkatli biri gibi konuşuyordu.”

“Üç masumu öldürmeden önce mi, sonra mı?”

“Önce ve sonra... hepsini baştan mı anlatayım?”

“Eğer zahmet olmayacaksa.”

“Olur.”

“Mecbur değilsiniz.”

“Biliyorum.”

Jerassi heyecanını, rahatlamasını saklamakta zorlanıyordu; neredeyse on yıl sonra, Tom'un öldürülüşüne giden ilk ipucu karşısındaydı. Bu kadın hâlâ üzerinde *Hayvanın* aurasını, sekiz yıllık bir çatlağı dolduran pası taşıyordu. Her yerinde adamın elinin izi vardı; onunla konuşmuştu.

"Önce, bağırdı," diye başladı kadın, kederli bir sesle.

"Söylediğimize göre 'Dur! Kıpırdama!' diye bağırılmış ve ona bakmışsınız." Jerassi'nin kalbi gümbürdüyordu.

"Evet. Hayır. Yani, önüme baktım. Korkmuştum. Bilemiyorum."

"Sesi, hatırlayamadığınız gözleri, tavrı falan sizce bir Asyalı'ya mı aitti? Veya *renkli* birine? Ya da beyaz birine?"

"*Zenci* belki," dedi kadın.

Jerassi sandalyesinin kenarında oturuyordu. Kafasında *Hayvanı* hep üst tabakadan bir beyaz olarak kurmuştu.

"Neden böyle düşünüyorsunuz?"

"Bilmiyorum. Sadece hissedilen şeyler işte."

"Yürüyüşü ritmik miydi?"

"Belki buydu... Belki," dedi. "*Siyahlar* ritme eğilimlidir."

"*Siyah* biriyle çıktınız mı hiç?"

"Evet."

"Yani buna dayanıyorsunuz. Ya da eşiniz *siyah*?"

"Değil. Bazen keşke olsa derim gerçi."

"Neden? Eğer söylemenizde sakınca yoksa..."

"O zaman biraz daha hoşgörülü olurdu belki. Belki daha kıvrak—" Kadının sesi titremeye başladı. Jerassi kadının ağlamaya başlayacağını hissetti. Tuhaf, güvenilmez bir kadındı; zeki değildi ama Jerassi'yi yönlendirebilecek yetenekteydi. Ve Jerassi, kadının bunu neden yapmak isteyebileceğini bilmiyordu. Ve kadın, profiline kesinlikle uymayan 'kıvrak' kelimesini kullanmıştı.

"Pekâlâ. Sadece aramızda. Daha önceki görevliye anlattıklarınızı unutun. Zihninizi temizleyin. Bana olanları basit bir dille anlatın. Gördüğümüz gibi not almıyorum. Kayıt aleti falan da yok."

“Gizli bir şey? Hani şu, siz polislerin vücudunuza taktığınız mikrofonlar falan... ya da kamera?”

“Yok öyle şeyler.”

“Avukata falan ihtiyacım var mı?”

Jerassi şaşırıldı.

“Siz bir suçun tanığısınız, han’fendi. Herhangi bir şüphe altında olmadığınız için bir avukatın hizmetinden yararlanmanız gerekmiyor. Tabii, bize, yani bana söylemediğiniz bir şey varsa...”

“O kadar fazla şey görmedim.”

“Ama saldırganı önceden tanıyordunuz?”

“Hayır, elbette hayır. Onu hâlâ da tanımıyorum.”

Tamam, akıllıydı. “Bana söyleyebileceğiniz her şey işime yarayacak. Devam edelim. Ben de buradan sizin kadar çabuk çıkmak niyetindeyim. Böylesi güzel bir günde...”

“Tamam, tamam.” Konuşmaya başlamadan önce biraz düşündü. Sakinliği Jerassi’nin kafasını karıştırmıştı. Neler döndüğünü hakkında sadece bir poligraf* anlayabilirdi ve içeriden destek verildiğine dair şüphe uyandıracak bir şeylerle karşılaşmadığı sürece kadını poligrafı sokmaya yetecek konumda değildi.

“Joanne kuşlarla ilgileniyordu. Ben yeri paspaslamaya hazırlanıyordum. İki güvenlik görevlisi bir şey duydu. Yan kapıya gittiler. O kapı kilitli tutuluyordu galiba.”

“Galiba? Bilmiyor musunuz?”

“Daha yeni işe girdim. Henüz binanın içini bile iyi bilmiyorum.”

Jerassi, içeriden destek meselesinin oracıkta suya düştüğünü anladı. Zamanlama, rastlaşma... içeriden bir bağlantıyla kurulmuş bir eyleme uymuyordu. Ama bu, diye düşündü, karşısından oturan maddi-manevi döküntü için fark etmezdi. “Sonra?”

“Sonra ikisi dışarı çıktı. Şey duyduk—”

“Duyduk? Kim ‘biz’ ?”

*Yalan makinası diye bilinen, sorgulanan kişinin çeşitli bedensel değişimlerini saptayan bir alet

“Ben ve Joanne... Hani, boğuk... Ateş ediliyormuş gibi... ‘dup-dup’ gibi sesler duyduk. Ama sahiden yumuşak sesler... Sanki eliyle namluyu kapatmış gibi... Hayır...” Biraz düşündü. “Evet, öyle.”

“Öyle,” dedi Jerassi, kafa sallayıp gözlerini ovuştururken.

“Silahın sesini kesen her neyse... Ama ateş mi edildi, başka şey miydi, onu tam anlayamadık. Yani bir şeyler oluyordu...”

“Ama muhafızların silahı vardı; yani orada korunacak, çalınma olasılığı bulunan veya tehlike arz eden bir şey vardı, bunu biliyordunuz?”

“A, elbette. O kuşlar epey para ediyor.”

“Yani bir takım gürültüler duyduunuz ama silah sesi mi, değil mi anlamadınız.”

“Belki anlamışızdır, bilemiyorum. Kuşlar falan... İnsan böyle şeyler beklemiyor. Bankada tamam; ama kuşlarla değil yani. Gerçi herhalde tüyler özellikle değerlidir.”

“Öyledir herhalde. Kaç ‘dup’ duyduunuz?”

“İki galiba.”

“Bu konuda haklısınız.”

“Sahi mi?” Kadın kendinden gurur duymuş gibiydi.

“Polis geldikten sonra cesetleri gördünüz mü?”

“Evet. Her yan kan içindeydi. Korkunçtu.”

“Kafa yaraları nasıl, bilirsiniz. İşin doğrusu, iki güvenlik görevlisi de kafalarına birer kurşun yemişti. Biri boğazından da vurulmuştu.”

“Öyle mi?”

“Öyle, han’fendi.”

Jerassi, kadın bahsettiği kişinin yumuşak sesli, şefkatli biri değil, planlı bir katil olduğunu anlasın istiyordu. Olay ve sonrasında gelişmelerin kişinin algısını değiştirebileceğini biliyordu. Bir keresinde, babasını öldüren bir delikanlıyı itiraf ettirmişti. O itiraf olmasa, evini ateşe veren çocuk serbest kalacaktı. Delikanlı evden çıkmış, ateşler üst kata erişene kadar beklemiş

ve babasının gözünde kahramanlığa erişebilmek için içeri dalmıştı. Ama geç kalmıştı. Adam çoktan geniş çaplı üçüncü derece yanıklarla kaplanmıştı. Birkaç sene sonra öldüğünde oğlu basucundaydı. Polis, on dokuz yaşındaki delikanlıdan şüphelenmemişti. Ama Jerassi, hastaneye gidip onları ziyaret ettiğinde yaptıkları konuşmadan huylanmış ve konuşmayı, adamın yaşam destek ünitesi kapatıldıktan birkaç dakika sonra sorguya çevirivermişti. 'Neden komşunun bahçesinde boş bir gaz bidonu bulunsun?' demişti yükskek sesle düşünerek. Delikanlının hiçbir fikri yoktu. Sadece boş bir bidon. Birkaç dakika sonra delikanlı, ölü babasının üzerine kapanmış af diliyordu.

Sorgulama satranç gibiydi. Ya da kız tavlama gibi. Belden aşağısı felçli kızlara tecavüz eden bir erkek hemşireyi, yasal 'duhül'* tanımıyla ilgili kafasını karıştırarak yakalamıştı. Jerassi'nin, yapmadığı en azından tümüyle yapmadığı bir şey yüzünden tutuklandığında FBI karşısında hissettiği utancı paylaşan, kendi kafasında, iyi biri olduğunu sanan delikanlı, sonunda kızların sadece penisini değdirdiğini, eh, belki biraz, birkaç santim de içeri girdiğini kabullenmişti. "Asla boşalmadım," diye de belirtmişti.

Karşıdakinin zayıflığı kullanılırdı. Zayıflık üzerine çalışılır, zayıflık desteklenir; karşıdakinin duyguları birbirine girene, esas plan unutturulana, pusula şaşırılana dek sempati kazanılırdı. Tüm sapmalar, değişimler poligrafta belirlenirdi. Sorgulanan kişi –Jerassi onları 'fail' diye tanımlardı– işi bilmeyenlerin düştüğü zekâ dolambaçları arasında kıvranmaya başlardı. Malzemelerinden mahrum kalmış, ormanda kaybolmuş, en küçük bir tıkırtıdan ürken, aylara ve yılanlara karşı tetikte bir kampçıya dönüşürdü. İş bilen bir sorgucunun karşısında hiç şansları olmazdı. Çözüm poligrafa yansımazsa başka yerden açık verirdi. Sorgu asla başarısız olmazdı. Ve itiraflar kendi başlarına mahke-

*Tecavüzde penisin kurbanın cinsel organına suç sayılacak denli girme ölçüsü

mede işe yaramasa bile, en ufak bir delil onları işe yarar hale getirdi. O genç delikanlıda, işi bitiren boş benzin bidonuydu. Ve komşunun bahçesine giden ayak izleri. Tecavüzcüde ise, kurbanlardan birinin çarşaflarında sperm artığı bulmuşlardı.

İşin ironik tarafı, sessizliğin asla birini mahkûm etmeye yetmemesiydi. İtiraftan mahrum kaldıklarında –somut tanık veya delil yokluğu bulunan davalarda– Jerassi ve onun tipindekilerin hiç şansı olmazdı.

“Ya sonra?” dedi doğrudan sarışın kadının gözlerine bakarak.

Kadın, sanki dün gece yaşadıklarına o anda aymış gibi yüzünü buruşturdu.

“Ve sonra Joanne seslendi; cevap alamayınca kapıya gitti ve adam onu yakaladı. Elinde silahla Joanne’i itekleyerek içeri soktu.”

“Nasıl bir silahtı elindeki?”

“Askeri bir silah... ya da bir tüfek... İkisinin arası bir şey.”

“Silahtan anlar mısınız?”

“Hayır.”

“Sonra?”

“Bağırarak ona bakmamamızı söyledi. Ben yere baktım. Sonra Joanne, ‘Size yardım edebilirim,’ dedi.”

“Joanne, adama yardım edebileceğini mi söyledi?”

“Evet. Adamı sakinleştirmeye çalıştığını düşündüm. Çok akıllıca dedim... Değilmiş anlaşılır.”

“Neden?”

“E, öldü, değil mi?” Titreyen elindeki sigarayı söndürdü.

“Sonra bana arkadaki odaya geçmemi söyledi.”

“Nasıl? İtekledi mi sizi?”

Kadın ani bir öfkeyle sesini yükseltti. “Bilmiyorum!”

“Ne oldu şimdi?”

“Bu... Çok fena. Başınıza geldiğini düşünzenize...”

“Anlıyorum. Kendimi o halde hayal edemiyorum. Rehin alınmak, aman Tanrı’m! Birkaç uyduruk kuş için hayatımın böyle

tehdit edilmesi... Cesur kadınmışsınız doğrusu.”

“Teşekkür ederim.” Kadın sakinleşmişti.

Jerassi, içecek bir şey isteyip istemediğini sordu kadına. Kadın, skoç istedi. Jerassi içeri bir şişe Pepsi getirtti. Telefon çaldı, Jerassi ahizeyi kaldırdı.

“Evet? İyi. Bekletin.”

Yerel FBI ajanı gelmişti. Los Angeles FBI Ofisi, vergi kaçırma, durumu kontrole gelen federal görevliler, olay yerinde daha önce yaşanan sorunlar, vesaireyle iligilenirdi. Ama Jerassi sorgunun havasını, yakaladığı yakınlık seviyesini bozmamak niyetindeydi. Devam etti.

“Eve gitmek istiyorum,” dedi kadın yalvarır bir sesle.

“Biliyorum. Ben de istiyorum. Pekâlâ... Herif iri yarıydı... Siyah olduğunu düşünüyorsunuz. Maske takmıştı. Maskesi yüzüne yapışık mıydı?”

“Evet.”

“Boğazını gizliyor muydu?”

“Belki.”

“Ve zenciyse, muhtemelen kahverengi gözlüydü?”

“Öyle diyebilirsiniz.”

“Sizi –iterek veya sadece söyleyerek, orasını hatırlamıyorsunuz– arka odaya götürdü ve Joanne sizi orada bağladı.”

“Doğru.”

“Tüm bunlarda cinsel bir yan yoktu herhalde?”

“Pek sayılmaz.”

“Ha?” Oh... Beyninde bir zonklama başlamıştı.

“Bana dokundu.”

“Nerenize?”

“Omuzlarıma.”

“Fermuarını indirdi mi?”

“Yaptıysa da hatırlamıyorum.”

“Size değdirmeye–”

“Hayır.”

“Size bakışı garip miydi?”

“Sizin gibi mi?”

Jerassi gözlerini kırıştırdı. “Hayır. Cinsel anlamda demek istedim.”

Kadın, belli belirsiz bir kıkırdamayla, “Evet. Hayır. Belki,” dedi. Jerassi bunu daha önce görmüştü: kurban, soru karşısında kendini özel veya önemli hissediyordu.

“Herhangi bir bedensel koku?”

“Hoş kokuyordu.”

“Hoş koku? Tatlı gibi mi? Ne demek hoş? Kolonya mı? Ne?”

“Bilmiyorum.”

“Kaç yaşlarındaydı, anlayabildiniz mi?”

“Duruşuna bakılırsa gençten biriydi.”

“Otuz?”

“Otuz derdim.” Kadın bundan biraz daha yaşlı diye düşünmüş ama son anda kendini toparlamıştı; bu adam her kimse bir dava uğruna savaştığına inanmıştı ve onu ele vermeyecekti. Bu anlık ifadesini ele verecek düşünce kırıntıları geçiciydi ve bunları gelişigüzel sohbetle kadınsı tavırlar arasına saklamayı beceriyordu. Jerassi kadında bir şeyler, sorgusunu çarpıtan bir şeyler hissediyordu ama henüz alarma geçecek bir şeye rastlamamıştı.

“Ya sonra?”

“Joanne'e öteki odaya girmesini emretti. Joanne, Alfred ve prim gibi şeyler söyledi. Adam da ona ‘kafayı yemişsin sen,’ dedi.”

“Prim mi?” Jerassi'nin kafası karışmıştı. “Prim? Ne primi? Düşün, belli bir bankadan ya da başka şeyden bahsetti mi? Para aktarımı falan?”

“Olabilir. Bir sürü konuşma duydum. Bilmiyorum. Prim... Ve yasalarla ilgili bir şey. Sonra bir süre hiçbir şey duymadım. Daha sonra adam, ‘Çamuru temizle ve sallanma,’ dedi.”

Jerassi şişmişti. “Bu binayla ilgili Alfred diye birini tanıyor musunuz?”

“Tanımıyorum. Dedim ya, işe daha yeni girmiştım.”

“Peki, sonra?”

“Sonra temizleme sesleri geldi. Sonra da cesetleri içeri sürüklediklerini duydum. Ardından, on dakika kadar hiçbir şey duymadım. Kurtulmaya çalıştım. Beceremedim. Sonra şu koca kamyonun kapıya yanaştığını duydum. Joanne ‘Tamam,’ diye bağırdı.”

“ ‘Tamam’ diye?”

“Evet.”

“Sizce ne demek istedi?”

“Bilmem.”

“Sice Joanne bu işin içinde miydi? Ve kazıklandı mı?”

“Kuş çalma işinde mi? Olabilir bence.”

“Peki, sonra?”

“Sonra fısıltılar duydum. Ne dediklerini anlayamadım.”

“Emin misiniz?”

“Eminim.”

“Sanki sahiden işin içindeymiş gibi?”

“Sahiden böyle bir şey düşünmüyorsunuz, değil mi?” dedi kadın yüzünü buruşturarak.

“Bunu bulmaya çalışıyoruz, han’fendi.”

Kadın Pepsi’sinden bir yudum aldı.

“Sonra?”

“Sonra kuşlar bağırmaya başladı çünkü kafeslerini –ikisi beraber– sürükleyerek kamyonu götürüyorlardı. Telefon çaldı. Joanne telefondakine ‘Dışarıda kahve içiyorlardı,’ dedi.”

“Kafesleri beraber sürüklediklerinden emin misiniz?”

“Evet.”

“Nasıl?”

“E, duydum çünkü... bir seferde birden fazla kafesin sürüklendiğini duydum.”

“Suç mahalline gitmedim henüz, yani kafeslerin izlerini görmedim; büyüklüklerini bilmiyorum. Çalındıklarına göre çoğu da orada yoktur zaten. Ama siz bildiğinize göre, iri yarı bir si-

yahın ikisini bir seferde taşıyamayacağını düşünüyorsunuz, öyle mi?”

“Çok hızlı konuşuyorsunuz.”

“Anladığım kadarıyla, kafesler büyük... Yani, bir kişinin birden fazlasını tek seferde taşıyamayacağı kadar büyük, öyle mi?”

“Kafesler büyüktü. Çok büyük.”

“Yani elimizde, Joanne’in en başından bu işe karıştığını söyleyebilecek senaryo var gene.”

“Herhalde. Ama biz arkadaş sayılmazdık. Yani, onu pek tanı mıyordum.”

“Hakkında ne biliyorsunuz? Anlatın. Sonra telefon işine döneriz.”

“Eh... Genç ve güzeldi. Yarım gün okula gidiyordu herhalde.”

“Nereye?”

“Raporda yazmıyor mu bunlar?”

“Yazmıyor. Okulla ilgili bir şey yok.”

“Ailesi bilir herhalde. Onlarla konuşmadınız mı?”

“Henüz değil. Siz onları tanıyor musunuz?”

“Hayır. Açıkçası, ailesinin Kaliforniya’da yaşayıp yaşamadığını, hatta yaşayıp yaşamadığını bile bilmiyorum. Yani o kadar çok konuşmuşluğumuz yoktu henüz.”

“Sizce hangi okula gidiyordu?”

“Loyola olabilir. Yakınlarda çünkü o okul.”

“Ama hiç bahsetmedi?”

“Hayır?”

“Peki, yarım gün ne okuduğunu düşündünüz?”

“Veterinerlik.”

“Ya?”

“Kesinlikle. Ne yaptığını biliyordu. O tür şeyler –tıbbi demek istiyorum– sırf işte öğrenilmez. En azından ben öğrenemezdim.”

“İşverenlerine yakın mıydı?”

“Bilmem.”

“Ve evine falan da hiç gitmediniz mi? Ya da erkek arkadaşı

falan... belki iş saatlerinde arayan biri? Ya da onu ziyaret eden biri?"

"Yok... dediğim gibi işte yeniydim ben. Yanlış şeyleri soruyorsunuz bana."

"Bir şey atlamamaya çalışıyorum sadece. Polisleri bilirsiniz."

"Bilmem, nasıldırılar?" dedi canlı bir sesle.

"Baskı altındadırlar ve hak ettikleri parayı kazanmazlar," dedi Jerassi sırtarak.

"Herkes gibi."

"Yani, ona gelen herhangi bir telefonu siz cevaplamadınız?"

"Hayır."

"Pekâlâ. Telefon çaldı. Joanne'in karşıdakine 'dışarıda kahve içiyorlardı' dediğini belirtmiştiniz. Herhalde, iki güvenlik görevlisini kastediyordu."

"Herhalde."

"Garip. Sizce neden geçmiş zaman kullandı?"

"Herifin silahı vardı yahu."

"Elbette. Şimdi, bu notlarda telefonun, muhtemelen beş dakika sonra bir daha çaldığını söylediğiniz yazıyor. Ve adam onu o zaman vurmuş. Silah sesini duydunuz mu?"

"Tek kurşun. Tek el ateş duydum. Sonra telefonun ve Joanne'in düştüğünü duydum."

"Tek el?"

"Sesleri karıştırmış olabilirim."

"Han'fendi, Joanne'in silahı var mıydı?"

"Sanmam."

"Ama kesinlikle tek el ateş edildiğini duydunuz?"

"Evet."

"Emin misiniz?"

"Evet."

Jerassi, Joanne'in on sekiz kurşun yediği, silah taşıdığı ve vurulmadan önce birkaç el ateş ettiği gerçeğini düşünerek hafifçe kaşlarını çattı. Kadın yalan mı söylüyordu? Bu işin parçası mıydı? Yoksa yaşadığı şokun etkisinde miydi? Ya da Jerassi'yle oy-

nuyor muydu? Kıvrak kelimesi canını sıkımişti. Belki de sahiden duymamıştı.

“Peki, sonra?”

“Sonra gelip bileklerimdeki bağların sıklığı yüzünden özür diledi. Arkamdaydı. Bana işimi bırakmamı çünkü bilmeden gangsterlerin yanında çalıştığımı söyledi. Sonra da telefonu söktü.”

“İşe iki gece önce mi başlamıştınız?”

“Evet.”

“Bırakacak mısınız?”

Kadın ağlamaya başladı.

“İşte.” Jerassi, koltuğun yanında duran kutusundan bir tane kâğıt mendil çıkarıp uzattı.

“İşe ihtiyacım var,” dedi sonunda. “İki çocuğum ve bacakları olmayan işsiz bir kocam var.”

“Bacakları olmayan mı?”

“Evet... ama burada gördüklerimi görmek istemezdim. Kuşları böyle tutmaları yasal mı?”

“Araştırılıyor.”

“Gangster çıkarlarsa şaşmam.”

“Mümkün... kocanız bacaklarını nasıl kaybetti?”

“Titan için –hani şu füzeler var ya– yapılmış ağır metal kaplamalardan biri kasasından mı, yoksa taşıyıcı banttan mı o kadarını bilmiyorum, düşüp adamı ikiye bölmüş. Şansına, yakındaki hastanede nöbetçi bir cerrah varmış.”

Jerassi kafasını kaşdı. Hafif kırılmış siyah, gür ve kıvrıcık saçları, sağlam yapısını ve amansız tavrını vurguluyordu. Tanımayan biri, onun New York’lu bir avukat olduğunu düşünebilirdi.

“Herhalde şirketin cömert bir sağlık planı vardır.”

“Göreceğiz. Yirmi milyonluk tazminat davası açtık.”

Jerassi şaşırmadı; kıvrak olan, bu kadındı.

“Peki, işinizi bırakmanızı söylediğinde sesi nasıldı?”

Kadın gözyaşlarını sildi. “Söyledim size... Hoş bir sesi vardı. Samimiyetini anlayabiliyordum. Sonra çıktı ve kamyonun gidi-

şini duydum. İşte o zaman Taylandlılar koştura koştura geldi... Yani on dakika sonra.”

“Kaç kişiydiler?”

“En azından, dur bakayım...” deyip biraz düşündü, “sekiz. Adamla karısı, benim patron ve beş genç. Hepsinin silahı vardı. Ve birkaç dakika geçmeden gittiler. Herkes Doğulu bir dille bağırıyordu. Neden kızdıklarını anlamak zor değil... Onca kuş gitmişken...”

“Doğulu dili bilmiyorsunuz herhalde?”

“Hayır, bilmiyorum.”

“Peki, sonra?”

“Sonra kadın polisi aradı, bana bağırdı ve çözmeden beni tokatladı. İnanabiliyor musunuz? O kaltak beni suçladı!”

“Memurlar şikâyetçi olmak, resmen şikâyetçi olmak isteyip istemediğinizi sordular mı?”

“Yok canım. Söyledim ya, hepsinin silahı vardı. Gangster olduklarına bahse girerim. Başka kim öyle davranabilir? Ben... Ben sadece kaybolmak istedim. Bundan sora gidip Dunkin'Donut'ta* çalışacağım. Önceden orada çalışıyordum ve tutup daha iyi bir iş bulabilirim demiştim. Siz bir şey söyleyeyim mi, her gün *doughnut* yiyebilirim.”

“Ben de severim.”

“Hangisini?”

“Ballısını.”

“Evet, onlar iyidir sahiden.”

“Başka, hatırladığınız ve bana söyleyebileceğiniz bir şey var mı?”

“Yok herhalde... Ha, uzağı iyi duyamam pek. Yani, kim bilir?”

Jerassi ensesini kaşdı. Bu kadarı da fazlaydı.

“Yani diğer odada konuştukları şeyler konusunda belki de yaşıyorsunuz, öyle mi?”

*ABD'de popüler olan Doughnut adlı şekerli çöreğin satıldığı mağaza zinciri

“Evet.”

“Evet, tamam. Sizin hatanız değil herhalde. Çok yardımcı oldunuz. Şimdi, size birkaç konuda tavsiyede bulunmak isteyen doktoru çağıracağım.

Kadın biraz ürekerek, “Ne gibi?” dedi. Çıkıp gitmek istiyordu.

“Bu olaydan dolayı herhangi bir baş ağrısı veya psikolojik sorun yaşamanız halinde seçeneklerinizi anlatacak.”

“Komik,” dedi kadın. “Otuz miligram Valium işi hallederdi.”

Jerassi hafifçe kaşlarını kaldırdı. “Bir de,” dedi ve kartvizitini çıkarıp bürodaki doğrudan hat ve ev numaralarını yazarak çerçeveye içine aldı. “Başka bir şey hatırlarsanız ya da bir şey olursa, beni ne zaman isterseniz arayabilirsiniz. Benimle ya da adamlarından herhangi biriyle konuşabilirsiniz.”

“Ne gibi?” dedi kadın bir daha. Artık iyice sıkıldığını belli ediyordu.

“Herhangi bir şey olacağı yok. Sadece aklınıza bir şey gelirse diye.”

“Bunları sonsuza dek unutmayı tercih ederim.”

“Unutacaksınız. Bu gibi şeyler biraz zaman alır.”

Jerassi kadına teşekkür edip çıktı. Tuhaf kadın, diye düşündü. Biraz Cloris gibiydi.

Şimdi, uykusunda bile düşündüğü, ölesiye istediği kimi noktanın onayına sahipti: siyah maske, muhtemelen *siyah* bir adam. İri yan. Tatlı dilli. Kurbanları üzerinde sakinleştirici bir etki kurabilen... Kusursuz suçlu. Bağladıklarında sempati ve cinsel arzu dahi uyandırabilen biri. Bu fikrini, kadının onunla karşılaştıktan sonra hayatta kalabilen tek kişi olmasını göz önüne alarak düzeltmişti. Jerassi'nin gözünde, adamı kusursuz suçlu ilan etmek, kendini de hafiyelerin şahı yapıyordu. İlişkilerini, bir taksidermistin* doldurduğu yaratığa duyduklarıyla özdeşleştiriyordu.

Hesaplaşmadaki coşkunun aşinalığının, hayal gücünden de-

*Süs amaçlı hayvan dolduran kişi

ğil, avcılıktan doğduğuna inanıyordu. Tanık ona kusursuz bir harç diye gördüğü su ve kumu vermiş, o ana dek içini kavuran bilmecenin parçalarını biraraya getirmişti. Resim henüz tam ortaya çıkmamıştı ama kadının yardımıyla bir takım hatlar iyice belirginleştirilebilirdi. Kadınla işi daha bitmemişti. Sırada poligraf vardı. Ama şimdi onu düşünmüyordu. Kemiklerinde ve hücrelerinde geri sayımın başladığını hissediyordu.

Ağabeyim de hissediyordu, emin olabilirsiniz.

kızışma

öfke

şaşkın ve kararsız; buna hazır değildim. Kelimeler, onun kardeşi olmanın bana neye patladığını açıklayan iç hesaplaşmanın dehşetini, ısrarlı, çığ ve acımasız yükünü aktarmaya yetmiyordu.

Aile adımızın, Felham'ın, ha bugün ha yarın gazetelerde yerden yere vurulacağına ve tüm yollarımızın nafileliğine dair hissiyatımın beni ele geçirmediği çok az anım vardı. İyura –pek çok anlık parlamalarımızdan biliyorum– ani çöküşleri, özel hayatın işgalini, evde ve hayatta kökten değişiklikleri kaldıracak biri değildi; herhalde gururundan, inadından veya anlaşılması imkânsız bir başka Doğu duygusundan, Bart'a bir Japon adı verirdi. Evliliğimizin işi, hepten bitecekti.

Pırıl pırıl bir kariyerin ortasında yaklaşan olayların gölgesinde yaşamak, önsezilerimin gurursuzluğunu taşımak, yıkımın dehşetini beklemek durumunda kalmam haksızlıktı. Hani, kimi insan vergi dairesinin, beyin kanserinin ya da bizzat korkunun korkusuyla yaşar ya, tıpkı onun gibiydi.

Kendi muhakememde tam çözümleyemediğim yarım yamalak eylemler yüzünden hapse girmekten, her şeyimi yitirmekten korkuyordum. Gerçekten sahtekârlık mı yapmıştım? Yanlış bir

şey mi yapmıştım? Yanlış? Şu ahlâki karmaşamı pek güzel saklayan, söz dalaşına girip alayla dudak büken, önümdeki toprağı tekmeleyen, beni ileri itekleyen, arkamdan sanrılar fısıldayan, güvendiğim her gerçekliği kovalayan bir lâfebeliği... Dilimi tutarak mı yanlış yapıyordum? Tek kardeşimi ele vermeyerek mi? Bu kadar mı yasa dışıydı yaptığım? Bir avukata gidip soramazdım; söz konusu bile edilemezdi bu. İnsan böyle durumlarda bir avukata güvenemezdi; kardeşi bir avukat olan karısına, hiç güvenemezdi.

Felham'ın bana güvenmesi, eski ve tacizkâr yeminler yoluyla karşıt sessizliğini ortaya çıkarmıştı. Doğru veya yanlış; iki kardeşin mutsuzca sadakate mahkûmiyetinde destansı bir şeyler ve bu şeylerin kendine has dengeleri, alegorik örnekleri vardı. Sadakatim beni köşeye sıkıştırmıştı.

İki kardeşin destansı boyutlara dalması gerekmez. Ergenlikteki rekabeti ve kırgınlıkları aştıktan sonra pek çoğu muhtemelen dost, müttefik veya belli belirsiz rakip haline gelir. Ve diğerleri de birbirine ilgisiz kalır. Örneğin Muppet ve kardeşleri böyledir. Bazen, kardeşler bir savaş alanında, farklı renkler altında, farklı görüşleri temsilen karşı karşıya gelmiştir; gerçi bu enderdir ve tarihe mal olmuştur ama sırtıma binen durumun ağırlığı, işte tam buydu. Kardeş katline doğru giden bir baskı diyebilirsiniz. Yeminimden kaynaklanan onca eksik aktarımımla kızışan sorunun parçası olduğuma göre, izin verirseniz şimdilik kendime 'o' diye hitap edeceğim. İradesizliğim, isterseniz aşırı duyarlılık deyin, gizli ve öfkeliydi.

Karanlık. Devamlı korku, bir kan pıhtısı misali üst solunum yoluna yerleşmiş ölümcül bir yumru, elle tutulabilir bir şey, balgam yüklü, tıknafes ve iğrenç ve kendi yıkımının tellerine vurmayı asla kesmeyen bir canavardı. Veya kendini böyle görüyordu; önceki aklı cennetini öylesine gasp eden ve ikimizi, tek bir profile konu, anlamdaş bir gölgeye çeviren büyük trajedinin gerçekliği de buydu. Tek ses. Bir çift el. Tek yürek. Bu avantajla do-

nanınca, onun en ufak umut kırıntısını, sesini ve aşırılığını sezebiliyor, algılayabiliyordum.

Sinir hücreleri sanki tarih kendilerine öyle emretmiş gibi, herhangi bir mantıksal ya da organik kök sistemiyle veya kalıtsal özelliklerle, herhangi bir yazılı sayfada veya sıvı eriyikte değil, polis işinin ve kaçınılmaz şanssızlığımızın bizzat kendi doğasında buluşuyordu. Zamirler, kâh çenesi kilitlenen, kâh akli başında bir şizofren misali, şaşkınlıklarını artırıyordu. Bu sekiz yıllık kâbusu sonlandıracak, şu anda bile etrafta dolandıklarına, son saldırıya hazırlandıklarından şüphe etmediğim düşmanlarla çevriliydik. Tıpkı benim hazırlandığım, düşleyip dua ettiğim teslimiyetim gibi. İnsan “TESLİM OLUYORUM!” diye bağırarak veya elinde beyaz bayrakla kekeleyerek veya sonuna kadar dövüşmesi kesinlikle intihar anlamına gelen bir kuşatma altındayken kurtulabilir miydi? O benim hayatımın ardında gizleniyordu. Ne kadar itiraz edersem edeyim, ben onun yordakçısıydım. Ne yapıyordum? Ne yapmalıydım? Erkek gibi davranıp, kimseyle konuşmadan içimde inzivaya mı çekilmeliydim? Vicdanım, onunla konuş diyordu.

Felham, sırlarının en fecilerini açarken *Sadece sev beni* demişti. Bu cümleyi onun ağzından daha önce hiç duymamıştım. Bu cümle, sırf bir kardeşin diğerine duygularını değil, evrensel şefkati kapsıyordu. Öyle efemine, öyle ayartıcı, öyle gerçek dışı, öyle çarpık söylemişti ki... *Sev beni*. Ama cümlenin bariz umutsuzluğu doğrudan gönül duvarıma gitmiş, kendini oraya kazı-mıştı. Vicdanım bu sevgiye tutulmuş, neredeyse onu savunacak hale gelmişti. Ağabeyim bana sığınmaya muhtaçtı. Ah o puşt! Tiksindiğim ve bağırma bastığım kan bağının tuzacağına düşmüş-tüm.

Jason'ı unutun. Felham için ne vardı? Hiç. Ne bir ödül, ne rahat bir emeklilik. Sadece kaçış; sürgün, lanetlenme. Elektrikli sandalye. Mahvolmuş bir varlığa deva olacak ne vardı sevgimde? Yaptıklarının doğruluğuna inançtan başka? Muppet varken,

kendi yalnız cehenneminde, karşılık marşılık beklemeden sadece buna ihtiyaç duyabilirdi zaten. Yaptıklarının desteklendiğine dair gazetelerde veya dergilerde bir satırcık olsun bir şey okumamıştım. Hayvan taraftarı gruplar onu hep birlikte lanetliyordu. Felham teröristten başka bir şey değildi. Öyleyse böylesi evrensel bir lanetlenme karşısında nasıl savaşına inanmaya devam edebilirdi?

Durum üzerinde düşündükten sonra, terörist eylemlerine az çok anlaşılır nedenlerle devam ettiği fikri bana makul geldi: çıkışı yoktu ve bu işi bırakması, hem yaptığının yanlış olduğunu kabul etmesi, hem de bitmesi anlamına geliyordu. Asla böyle olamazdı. Umarsız seri katil durmazdı; okumuştum bunu. İstemli kasları ve istemsiz felsefesiydi tetiğe asılan. Asla pes edemezdi. Her kurban, mutlak arınmaya giden merdivenin bir basamağıydı. O yüzden ona fazlasıyla gerekiydim ve sonunda o yüzden, o da bana gerekli oldu.

Ve delirmiş ruhta başka parlak ışık yoktu. Kitle katliamcısı, belki de rakibinin ya da onu bulamayacağı veya zaten öldüğü için ona zarar veremeyecek insanlığın kabaran dalgalarında yitmeyi umuyordu. Ölümü, zevk alınır kılacak denli çok ölmüştü. Kendine karşı nefreti o derece büyümüştü ki sonu, yakalanışı veya bitirilişi Bastille'in dibindeki şenlik ateşleri gibi olacaktı. İşlediği suçlar, zihninde, volkanik sayılacak denli büyük, onun yokluğunu sağlayacak denli büyük olmalıydı. Sadece suçlar, Napolyon'un savaşları, Yüz Yıl Savaşları. Amaç sahibi bir birey.

Belki aranızda, 1970'lerde, Peru Andları'ndaki altı bin yedi yüz metrelik Huascaran dağından düşen inanılmaz çığı hatırlayan vardır. Okumuştum bunu. Koca dağın Yungay kasabasına saatte dört yüz seksen kilometre hızla inişini izleyerek ulaşabileceği en yüksek noktaya, kasabanın mezarlığına koşarak en yüksek haça tırmanıp dua eden o tek sağ kalan kişiyi okumuştum. Çığ, sağır edici bir gürültüyle inmişti herhalde. Küçük bir

parçası çarptığı yerden yükselip vadinin bir kısmını ezmiş, yakındaki gölü tümüyle kaplamıştı. Ama sürtünmenin ağırlığını ateşe, lava, çamura, enerjiye çevirdiği trilyonlarca ton granit ve buz, akıl almaz bir şekilde gelip, haça tırmanmış adamın birkaç santim altında, sanki bizzat Tanrı tarafından yapılmış gibi duruyordu. Bütün ailesini, akrabalarını, arkadaşlarını, mülkünü, kasabasını, kilometreler boyunca uzanan vadiyi, tüm dünyasını yuttuktan sonra nasıl böyle bir şey olabilirdi? Bu anektodu bir nedenle naklettim: kimi zaman ağabeyimin o haça tırmandığını ve Tanrı tarafından kurtarıldığını görüyordum. Başka zamanlardaysa, kendimi o mezarlığın tepesinde görürdüm. Hangimiz bu çileden sağ çıkacaktı? Zafer hangimizin olacaktı?

Sesi yüzeye çıktı... Bu, epey zaman için, başbaşa yaptığımız son konuşma olacaktı. Felhamın olanaksız gerçeğinden çekinecek, "Kaç kişi öldürdün?" diye sordum.

"Hiçbir fikrim yok," dedi. Bu bakımdan aynı ketumluğa sahiptik.

"Hiç mi?"

"Belki elli... Veya yüz."

"Veya iki yüz?"

"Belki."

Ralph, babam, İkinci Dünya Savaşı'nda herhalde bir sürü adam öldürmüştü ve ikimiz de bu gerçek karşısında büyülendiğimizi kabul ediyorduk. Babam, ağabeyim gibi yapılı falan değildi, bol pantolonlar giyer, her zaman bir turist gibi görünürdü. Annem, Büyük Kriz zihniyeti yüzünden kendine bakmayan yakışıklı bir adam olduğunu söyleyip onun için habire yeni, moda uygun şeyler sipariş ederdi. O nazik adamın insan öldürdüğünü –düzinelercesini– düşünmek efsanevi ve muhteşemdi; babamın hayattaki, tarifi zor ve hiç hakkında tartışılmayan görevinin gerçeği üzerine gizemli bir ağıttı.

"Tıpkı babam gibi," dedim.

"Evet."

“Onun ulusal güvenlik, vatan savunması gibi şeyler kapsamında ve yasa dâhilinde bu işleri yapmışlığı hariç.” Önceden bir kenara bıraktığımız bu kıyaslamayla kendimi ölümcül yaralar alacağım savaş alanına atıvermişim. Tartışma Küba füze krizi gibi büyüdü, ağabeyimle beni karşı kutuplara yerleştirdi. Aramızda, tüm dünyayı rehin tutuyorduk.

“Ciddi bir suça ‘ulusal’ damgasını vurmanın onu doğru veya yanlış yapacağına sahidin inanıyor musun?” dedi.

“Hayır. İnanmam gerekmiyor. Üçüncü Reich örneği gibi durumlarda kesinlikle hayır.”

“Ya da Vietnam,” dedi. “Veya Şili. Veya İran. Veya Guetemala. Veya o lanet Soğuk Savaş’ın tümü.”

“Pekâlâ. Demek belki birkaç yüz kişi öldürdün. Belki daha da fazla.”

“Mümkün. Çatışmada silahından çıkanın nereye gittiğini her zaman bilemezsin.”

“Ve sen, pek çok çatışmaya girdin herhalde?”

“Eh.”

“Tanrı aşkına, Dirk.”

Yavaşça, bir kaleydoskop* gibi çevirerek izlediğim görüntü beni şaşkına çevirmişti.

“Beş bin gaddar piçi öldürmüş olsam bile, bu dünya için nedir ki? Birkaç boğaz eksiliyor işte,” diye devam etti. Yazgıyı delip geçen ışığını gayet açıkça savunmayı yeğlediği yüce amacı kavrayamamamdan rahatsızlığını saklamıyordu.

“Beş bin, ha? Sence bu mümkün mü?” Rakamlar, anlam ötesinde, astronomikti.

“Evet. Umarım öyledir.”

Umarım... Ağabeyim sıradan bir deli damgası yapıştırlamamaya denli mantıklıydı; bu da üzerime yağacak suçlamaları somutlaştıracaktı. Buna rağmen, o anlattıkça, açıklamaları daha da

*Çiçek dürbünü

mantıklı gelmeye başladı. İşte buydu benim mahvoluşum. Af gittikçe uzaklaşıyor, yerini kanla yıkanmış bir intikam dünyası alıyordu. Öyle mafya, kan davası veya töre türü intikam değil. Onun gözünde, O'nun yaratıklarına darbe vuranlara saldırmaktı bu. Tutarlılığında asla saldıramayacak veya karşı çıkılmayacak bir ilksellik vardı. Tanrı'nın tüm yaratıklarının eşitliğine inanıyor muydu? Bir katilin bile yaşamayı hak ettiğine? Kesinlikle hayır. Bana, gazabı Dünya üzerinde et yiyen herkesi yok edecek denli sertmiş gibi geliyordu. Peki, bu hevesli tümenden ceza işine kaplanlar dâhil miydi? "Hayır," dedi gayet kendinden emin bir tavırla. "*Onlar* kalabalık değil. Biz kalabalığız."

"Ne yani? Senin esas derdin kalabalık mı?" Aslında buna çocukça bir saplantı diyemiyordum çünkü ben de dünyadaki en büyük tehlikenin nüfus patlaması olduğunu düşünüyordum. Yani, açık değil mi? Aynı zamanda, sayısal açıdan önemsiz cinayetlerini bir panzehir olarak görmesi de, tümüyle delilikti.

Ama hepsi bu değildi.

"Dünyada öldürülecek beş bin kötü ruhlu piçten fazlası var," diye devam etti. "Onlardan payıma düşeni halledebilirim görevimi yapmış olacağım."

"Görevin mi? Kime karşı?"

"Sana, Jason. Bana. Annemle babamın anısına. Türümüzün en ufak haysiyet umuduna, toplu şuursuzluğuna. Ama daha önemlisi, o beş bin kişinin çok daha büyük sayılarda her gün öldürdüğü hayvanlara."

"Bunlar fazlasıyla ikna edilmiş birinin sözleri." Aslında *vaaz meraklısı* diyecektim. Minberini bulmuştu.

"İnancımı tartışacak değilim."

"Biliyorum. Bu noktada seninle tartışmam zaten. Sen ilk kez kan dökmeden önce olsaydı, belki. Belki o zaman... Ama artık çok geç."

"Sadece kabullen bunu. Bu, gerçek. Bu, benim hayatım. Doğru bildiğimi yapıyorum."

“Neden gidip Saddam Hüseyin’i öldürmedin?”

“Fazla iyi korunuyordu. Riske değmezdi. Körfeze akan petrolün yapacaklarını bilseydim... O zavallı balıklar ve memeliler... Bilmiyorum... Belki o zaman bir şeyler denerdim.”

Onları düşünmek; kurşunların suratları parçalayışını, boğazlara saplanışını, barsakları delişini, kemikleri kırışını görmek... Ağabeyimle bağlantısını kurmak ve saçlarım diken diken, üzerimde baskı, yaklaşan fırtınayı bilerek karar vermek durumunda kalmak. *Karar ver!* Kalbim hızla çarpıyordu.

“O beş bin Endonezyalı ada sakininin bir tayfunda öldüğü okusaydın,” dedi, “şöyle bir düşünüp geçerdin. Yani... Hay anasını yahu, üç yüz bin Bangladeşli tayfunlarda can verdi. İçlerinden birinin olsun adını öğrenme zahmetine girdin mi?”

“Hayır, elbete.”

“Ya da orada insanların yiyeceği falan ihtiyaç duyup duymadığını araştırdın mı, ha, zengin kardeşim? Bu *Yuppie* şefkati zırvasıyla sabrımı deneme, olur mu? Dünya çok kalabalık. Gerçek. Ne kadar insan ölürse, gezegenin kalanı için o kadar iyi. Bu da gerçek.”

“Bu, insanın savunabileceği türden bir felsefe değil.”

“Kabul,” dedi Felham gözünde ani bir sağduyu pırıltısıyla. “Bununla beraber, yaşayan, ilaç, sabun ve parfüm kullanan, et, balık ve tavuk yiyen, araba kullanan veya uçağa binen, evini ısıtan, çocuklarına şık ambalajlı hediyeler alan, emlak satın alan vesaire, vesaire yapan ki bilerek ava çıkanları, çiftlik sahiplerini veya hayvan kullanan ürünlerle ilgili sanayilerde çalışanları saymıyorum, her insanın, bizimki gibi bir tüketim ülkesinde yaşayan her sıradan insanın hayatı boyunca tahminen bir milyon hayvanın ölüm emrinde imzası vardır. Doğru bu.”

“Peki, masum bir çocuğun ve bir erişkinin akyuvarlarının her saniyede milyonlarca ölüp yeniden doğduğu da doğru değil mi? Ve her saniye tavuklar, inekler, böcekler ölüyor ve başka tavuklar, inekler ve böcekler doğmuyor mu?” Üzerine de otomobiller-

le uçaklardan bahsedenin kendisi olduğunu hatırlattım. Dünya çevresinde katliam turları atarken muhtemelen herkese düşenden çok daha fazla jet yakıtı tüketmişti. Dehşet pahalı arabasından söz etmedim bile.

“Evet. Hepsi doğru,” diyerek kafa salladı. “Ve başka üç yüz bin Bangladeşli ve Endonezyalı da doğdu.”

“E, o zaman kasten adam öldürmenin meşruiyeti nerede?” diyerek bastırdım. Doğanın kendi kuralları varsa, biz ne hakla karışabiliriz? Ayrıca, bir de masumla suçlunun farklı ölüp ölmemesi konusunu düşünüyordum. Şehvetle genç kadınların kalplerini, hem de canlı canlı söken Aztek papazları mesela, onlar ölüm karşısında, diyelim ki Helen Keller veya Mark Twain'den daha mı fazla acı hissetmişti? Yokoluşa giderken Nero'yla Budanın karşılaştırılması nasıl yapılılabirdi?

“İnsan yüreği, küçük kardeş.”

Bir şey demedim. Yürek... Ne demek istemişti? Ne hissediyordum?

O ana dek Felham'ın gerçekten sistemi değiştirebileceğini, insanlığın milyonlarca yıllık etobur iştahını tersine çevirebileceğini düşündüğü kafama dank etmemişti. Tüm dünya... Birkaç yıl içinde. Ne demeliydi buna? Saf? Cesur?

Dalmak istediği her neyse, hissettiğim her neyse, ıstırap sadece uzatılılabirdi. Ona erişebilecek psikoloji yoktu. Sevgiye, desteğe ihtiyacı vardı, analize değil. Umutsuzluğuma rağmen onu seviyordum ama böylesi sevginin, sorunlu hale geldiğinde, artık kendiliğinden veya özgün olmadığını –ona *daha fazla* mı zarar veriyorum?– düşünmesi gerekir. Benimkinin yaptığı gibi, sonunda kendinden şüphe etmeye başlar, safmış ve gerçekmiş gibi görünebilmek için maskeler takar. Yanlış ve tehlikeli hale gelir. Bu tür aile bağlarının getireceği tüm acılıkla zehirlenmiştir. Elim kolum bağlıydı. Ağabeyimin yeni evrimini sorguluyordum; çünkü yüreği öyle yapmasını emrediyordu.

Bu sevgiyi kucaklayan çok eski bir teori –başkasının dönüştü-

ğü bir şeyin yasını tutma, kahramanca, alçak gönüllülükle, kendin için yas tutma– tövbekâr sevginin günahkârları yola getirmenin tek yolu olduğunu söyler. İnsanın, hiç kimse fahişeye ilk taşı kafasına göre atıvermesin diye herkesin içinde parıldayan bir Goebbels veya Cengiz Han külçesinin bulunduğunu kabul etmesi. Bu teorinin nereden geldiğini bilmiyorum. Eski Ahit'ten, galiba. Ama tövbekâr sevginin her ne zaferi veya nevrâlji* varsa, Felham kardeşler vakasında felaketten başka bir sonuç beklenemezdi. Herhangi bir yalvarış veya kendini silme veya tam itiraf –sisteme teslim olması yani– idam sehпасı yolunda papazın son mırıtılarından öte bir şey getirmeyecekti. Bunda onun hayrına ne vardı?

Ya benim için? Ayartılma. Hâlâ şansım varken onu ele vermek. Özgürlük. Annemle babam ölü zaten. İyura bilmiyor. Kim beni yargılayabilir?

Felham'ı kabullenmek...

İçimde yanan tövbekâr sevgiyle sıkılı yumruğum. Hiçbir şeye gücüm yok. Her zaman güçsüzdüm ve bunu bilmek de işe yaramıyordu.

Varlığı bana inancın değerini anımsatan Felham'a baktım. Güçlü, yakışıklı, ilkeli bir adam. Kahveye elini sürmezdi. İnsanın, dikkate değer bir şekilde, delinin teki gibi zırvalayarak değil –ki şahsen bu *kelimeyi* yeğlerdim çünkü en azından mahkemede aklî dengesizliği öne sürme şansı olurdu o zaman– sıkı sıkıya bağlandığı inançlarıyla trajedisini aşmış diyebileceği bir adam. Doğru ya da yanlış.

Kendi derdimin dolambacında sesini duyuyordum... *Adalet nerede? Adaleti bilirsin, değil mi küçük kardeş? Dana pırzola diye bir şey varsa, adalet yoktur. Geleneksel Şükran Günü yemeği diye bir şey varsa, adalet yoktur.* Hamburger üzerine, Kennedy suikastini, çayırda güneşli bir öğleden sonrası gibi gösterecek türden bir komplo teorisi vardı.

*Sinir ağrısı

Ve o dehşetli imgeyi Nadine Gordimer'ın *July's People*'ından alınılıyacaktı. Bu onun tipik tavrıydı. Bir 'domuzcuğun' nasıl 'vurulmuş (yerde) yatarken havayı acıyla tekmelediği' veya 'o titrek bacacıklarıyla erişkin domuzların koca, güven verici bedenlerinin ardından' nasıl 'koşturduğunu düşünmek'... Bunlar, Felham'ın kendini tümüyle açışının içinde ıstırapla pırpır eden imgelerdi. İmgeyi kolayına kafamdan atamıyordum; zavallı domuzcuğu, son anda kurtulabileceğine inanarak diğerlerinin peşinden koşturmasını görmeye devam ediyordum. Felham, diğer hayvanların beynine, kırılğanlığına erişen bir türler arası psiko-biyoloğa dönüşmüştü. Onlarla ölüyor, umut besliyor, düş kuruyor ve çaresizliklerine bağlanıyordu. Tüm günahlarımız için ölmek istediğini, hayvanlarla birlikte ölmek ve insanların onlarla birlikte öldüğünü bilmelerini istediğini düşünüyordum. Galiba, ağabeyimin esas derdi buydu: ahlâki varlığının temeli. İşlediği cinayetler, sonradan akla gelen fikirler, yan düşüncelerdi. Duygular çok daha derin ve kalıcıydı.

Dünyada bir tane dahi tavuklu sandviç varsa, adalet yok demekti ve yatıp uyumam imkânsızdı... Onu herhangi 'biri' olmaktan çıkararak, türünün tümüyle kendine karşı komplo kurduğu şüphesi yaratan bir duygu... *Un passo, un detto -un mezzo, un fior- lo mettono in sospetto...* Puccini'nin büyük libretto yazarları Guisepe Giacosa ve Luigi Illica'nın *La Boheme*'de yazdığı gibi. 'Bir adım, bir cümle -bir bakış, bir çiçek- her şey onda şüphe uyandırıyor'. Çocukken bu dizeleri kişiselleştirmişti. Biz mutlu bir aileyken, herhalde.

"İşte, oku şunu," dedi elime, uzun süredir sakladığı belli bir dosyadan çıkardığı dört sayfayı tutuşturarak. "Bir makale bu," diye ekledi.

"Sen mi yazdın?" Şaşırılmışım. Ağabeyim bana bir kerecik bile mektup yazmamıştı. Kalemle arası iyi değildi.

"Lütfen, sadece oku," diye tekrarlardı. "Belki beni anlamana yardım eder."

Makale, popüler bir doğa dergisinin, Felham'a göre başıslanmaz bir çelişki yaratarak, nazikçe ama ustaca kıvırtıp et yeme ve çevreciliğe laf etmesi üzerine yazılmış bir yanıtı. Hâlihazırdaki çıkmazı ifade etmeye niyetlenmiş belgenin büyüüne kapılarak oturdum ve ağabeyimin kelimelerine göz gezdirdim. Kâğıt sararmıştı; tümüyle okunur halde değildi –belirgin bir öfkeyle yazılmıştı– ve imzasızdı. Tarih de atılmamıştı ama Felham 1970'lerin ilk yarısında bir yerlerde yazdığını hatırlıyordu. Görünüşe göre, düşüncelerini düzenleyip kâğıda döktüğü yegâne an, bunu yazdığı andı.

Belge bir delil, bir güvenilirlik veya gerçeklik barometresiymiş gibi, "Haydi, yüksek sesle oku," dedi. Belki de elimde tutabileceğim bir şeyin görüşlerine ağırlık kazandıracağını sanıyordu.

Okumaya başladım.

'Kısa bir süre önce derginiz çevrecilik ve vejetaryenlik konusunda ABD'den görüşler yayınladı. Yayımlanan örneklerden bir tanesi dahi hayvanların öldürülmesinin ahlâki açıdan savunulamazlığından dem vurmamış. Eski hayvan öldürme geleneğine karşı bir tek ses dahi yükselmemiş. Ne türde götverenler sizin derginize abone oluyor?'

Durdum. "Bunu yayınlamalarını mı umuyordun?"

"Eh, ben... Aman ya, umurumda değildi. Beni sinirlendiren editörlerin konuşmalarıydı. Devam et sen."

'Onun yerine, bu faydasız çöpün genel söylemi denli anlamsız istatistikler, birbirine olta atan yazarlar, özür ve bahanelerinin sunumunu okuyoruz.'

"İşte insanları ikna etmenin yolu," dedim okumayı keserek. "Siktir," dedi.

'Okur mektupları köşenize 'Son Düşünceler' adını vermişsiniz. Görmezden gelmek ve tüketmek insanlığa –ve editörlere– sevmek ve saymaktan daha kolay gelirken nasıl biri çıkıp

'Cenaze Töreni' veya 'Son Dualar' adını önermemiş, hayret. Bu bana Homo Erectus'un bir milyon yıl önceki korkunç halini anımsattı,' diye devam ediyordu makale. 'O zamanlar erkekler katliamla böhürülenip parmaklarındaki kanı yalarken kadınlar (besin üreten nüfusun yüzde sekseni) bakliyat, tohum, kök, böğürtlen ve yumru topluyordu. Hatta daha sonra bunları ektiler.'

Felham'a baktım. "Bunları Hava Kuvvetleri Akademisi'nde mi öğrendin? Böğürtlen ve yumru?"

"Sayılmaz."

"Ne yani, aslen et yiyicisi olmadığımızı mı öne sürüyorsun şimdi?"

"Aynen."

"İnanmıyorum. Üst seviyedeki memeliler et yer. Homo Sapiens'in gelişimin temelinde bu var. Dik duruşumuzun da. İki ayak üzerinde yürümümüzün de. Büyük beyinlerimizin de. Ete bağımlılığımızın çok iyi bir mantığı var."

Felham bana kendimi gösteren bir bakış attı. İçimde bir şey orataya çıkmıştı ve bu, gerçek ben –bir vejetaryen!– değil, antika bir öfkeyle ayağa kalkan başka bir redneck'ti*. Bir kitle katliamcısını mı önemsiz göstermeye çalışıyordum, yoksa kendimi mi?

'Et yemek ilkeliktir. İnsanlar açısından, et yemenin evrimle ilgisi yoktur ve hemen hemen tüm sözü geçen antropolog ve evrim biyoloğu bunu söylemiştir. Yayınıınızda tahripkâr arazi kullanımının, enerji ve su israfının, doğal sulardaki kirlenmenin ve istenmeyen kimyasalların kullanımının tümüyle et sanayiinden kaynaklanığını inandırıcı istatistiklerle belirtmişsiniz. Peki, ya bu kaynak yönelimli vaazın ahlâki boyu-

*ABD'nin güney-güney doğu bölgesinde yaşayan alt sınıf mensupları için kullanılan, söz konusu insanların tarlalarda çalışırken enselerinin güneşte kızarmasına atfen türemiş, cahilliklerini ve yobazlıklarını belirten bir hakaret sözcüğü

tu nerede? Bundan fazlası, 'Avlanmak doğaldır' diyen ve bu haklı, etobur mirasımızı bırakmamız halinde doğada nüfus patlaması yaşanacağını iddia ederek vızıldananlardan gelen çok daha güçlü bir sese yer vermişsiniz. Bu fazlasıyla palavradır! Gene de pek çok kişi, bir sürü bilimsel ıvır zıvırla kafa karıştırıp, hem çevremize iyi bakıp hem de et yemeye devam edebileceğimizi ustaca öne sürebiliyor. Bundan da, buğdayın, çavdarın ya da yulafın öldürülmesinin bir sığırın mezbahada kesilmesi kadar acılı ve iğrenç olduğu izlenimi yaratılarak vejeteryenlerin ahlâki dayanaklarının bulunmadığı sonucuna varılıyor.

Bu çarptımanın mantıksızlığı, garezi ve abesliği akılları karıştırıyor, yüreklerle alay ediyor. Hayatları boyu hayvan öldüren insanlar, işlerine gelmediği zaman ayağa fırlayıp domatesleri savunmaya girişiyor.

İnsanlığın ahlâki mecburiyetine karşı sorumluluğumuza değinmeden çevreciliği savunmuş gibi yapmak, Yahudi katliamına ya da o katliamın kurbanlarını kurtarma çabasına değinmeden 'İkinci Dünya Savaşı sırasında Üçüncü Reich'in çevreye verdiği zarar' üzerine, mızıldanmaktan farksızdır. Dünyanın biyolojik tarihinde bir türün diğerleri üzerinde, yani insanoğlunun kendini beğenmiş ve karşısında direnç bulmayan katliamına –ki et yemek, bu vahşetin en hesaplanmış, en geniş çaplı ve en acımasız kısmıdır– karşı gösterdiğiniz duyarsızlık bu okurunuzca canavarca cehalet ve bencillikten başkasını düşündürmemektedir.

Bu cehalet, ayartıcı bin yılın yıpranmış mantığının vurdumduymazlığını, bencilliği ve hoşgörüsüzlüğü maskeleyenlerdir ki aynı mantık, bugün aranızda kendini çevreci ilan etme küstahlığını gösterenler tarafından sahiplenilmiştir.

Ahlâki boyut gözardı edilerek çevre bilincine ve çevremizdeki ekolojik katliam sorununa çözüm üretilemez.'

Okudukça içimi kavuran buydu: Felham'ın *ahlâki boyutu*. Haklıydı, biliyordum. Bir yandan da, sırf makalesini jürinin önünde okumasını ve yaptıklarının ışığında sistemin bunları sindirmek için nasıl kıvrandığını görebilmek için onu polise teslim etmek istiyordum. Zorlu denemenin, asit testinin kralı buydu işte... Neden unutulup gideceği kesin bir makalede harcanmalıydı?

“Türlerin büyük bir hızla tükendiği, hayvanların evrensel bir kuşatma altında oldukları ve böylesi bir katliam için insanı nedenlerin teşhis edilemeyecek denli çokluğuna dair gerçeklerde tartışılacak bir yan yoktur. Pek çok türün tükendiğine dair onca bilgimiz varken, insan nasıl et yemeye gönül rahatlığıyla devam edebilir?

Bunların tümü, et yemekle çevreciliğin birbirine uyumlu güçler olduğunu öne süren sizlerin açgözlülüğünüzde, aptallığınızda ve tembelliğinizde birleşiyor. Et yemekle çevrecilik uyumlu değildir. Et yemek dildeki tat alma cisimciklerin bir işlevidir; kontrol edilebilir. Kasabın masum bir hayvanı katletmesi için gerekli içgüdü, sırf yemek için mahallemizdeki kasabı öldürmeye bizi itecek içgüdüden daha fazla değildir. Et, bağımlılık yaratan bir kimyasal madde değildir. Birkaç diğer türde yoksa da, bizde bunu aşacak güç mevcuttur. Dünya üzerindeki enerji transferinin yüzde doksan sekizinin et yemekten değil, bitkisel beslenmeden geldiğini unutmayınız.

Bunu bir kere sahiden fark ettiğinizde, farkındalığınız devam eder; çünkü bu, karmaşık değişimler dünyasında bilincinizin açıklığı ve ahlâki yegâneliğiniz haline gelir. İnsan nasıl bisiklet kullanmayı, bıraksa bile unutmazsa, yağmur ormanlarının, mercan resiflerinin, deltaların yok edilmesinin felaket veya nükleer savaşın son olduğunu unutmaz.

Karnabahar yapraklarının, bir hindi kadar acıya karşı duyarlı ve çaresiz olduğu tartışması doğru ya da yanlış olabilir. Her canlı organizmanın acı çektiği şüphe götürmez bir ger-

çektir. Ama tartışma –henüz bilinmeyen tüm açılımlarıyla– hayvanlarla bitkiler arasındaki tüm farklılıkları sıfıra indirgeyerek HER ŞEYİN öldürülmesini meşru kılmayı amaçlayanlar tarafından saptırılmaktadır. Hayatta kalacaksa, şiddeti en aza indirmek için: insanın içindeki katili değiştirmek için, tıpkı tedavi altına alınmış alkolikler gibi adım adım önlemler almalıyız. Bunun başka yolu yoktur.’

Ürkütücü ironiye şaşarak –onun kadar galiba– veya sırtarak yüzüne baktım. Bakışından anladığım kadarıyla bu saçma çelişkinin ötesine geçmişti. “Okumaya devam et,” dedi.

‘Et yiyenler, insanın içindeki katilin, bu gezegen çapındaki felaketin farkına varmıyor çünkü bu ülkede hayvanlara yönelik gündelik kötülüklerini yüzlerine vuracak bir yaptırım veya fikir birliği ya da yemek için öldüren insanlara karşı bir önyargı oluşmamıştır. Amerika –ve pek çok diğer kültür– avcılarına gururla bakar, yeteneklerine ve üretkenliklerine bayılır. Genel görüşten cesaret alan, kan hevesinin bedelinden muaf et yiyicisi, her saniye acılar içinde yok edilen milyarlarca hayvana karşı mutlu bir cehalet içinde kasaplığı durmaksızın savunmaya devam etmek için her türlü istihkâma, diğer et yiyicilerin saf büyüklüğüne sahiptir. Öldüren o kadınlar, erkekler ve gençler, tüm canlılar arasında insaniyetten en uzakta duranlardır. Hayvanlar öldürdüğü için insanın da vicdanı sızlamadan öldürebileceğini söylemek en başta ve her şeyden önce vicdanın büyüğü amacı ve *varlık nedenini* yadsımaktır. Biz çobanız, daha iyisini biliriz; hatta bazıları hayvani evrimin önderleri olduğumuzu bile söyleyebilir. Eğer bu doğruysa, o zaman Dünya’ya erdemli, nazik ve düşünülmüş bir örnek yaratmak sorumluluğunu taşıyoruz demektir. Kontrol altına alınmamış et tüketimi herkes için ekolojik, tıbbi ve ruhsal bir felakettir. Bu, en bilinen ve kabul edilen belgede, İncil’de belirtilmiştir: ‘Öldürmeyeceksin’. Nokta.

‘Eğer’i, ‘ama’sı, ‘ve’si yok bunun.’ Felham yüzünü buruşturdu. Yazının bu kısmını unutmuştu herhalde. Kafamı kaldırdım, “İlginç,” dedim. Şiddetin en aza indirgenmesi teorisi de, İncil de, ağabeyim öldürmeye başlamadan önce düşünülmüştü herhalde.

Hemen, “İncil de ‘Göze göz’ der,” diye diklendi.

“Göze göz ve tüm Dünya kör, hatırladın mı? Gandhi.”

“Kusursuz ama kullanışsız bir aforizma,” diye söylendi.

“Belki de,” dedim, “Adam öldürmeye gelince İncil’den kaynak diye yararlanmak iyi bir fikir değildir.”

Bunun üzerine sinirlenmeye başladı. “Şu sana bir şey hatırlatıyor mu, küçük kardeş? ‘Ve şehirlerinizi yok edip sığınaklarınızı viran edeceğim...’ *Levicitus*, otuz birinci ayet.”

“Alegori,” dedim yalvarırcasına.

“Bir öküz öldüren insan katletmiş gibidir.”

“Böyle dediğinden emin misin? Hiç duymamıştım.”

“Yeşaya, Altmış altı, iki ve üçüncü ayetler.”

Belleğini tartışacak konumda değildim. Ama o da sözünü birtirmemişti.

“Eski Ahit, Hz. Süleyman kitabı: ‘.. İnsanın hayvana önsel-üstünlüğü yoktur’. Gerçek akit budur, Jason. En düşük seviyedeki yaratıklar bile... Deyişler Kitabı, 6:68: ‘Karıncaya git, seni tembel. Ve onu izle, erdemli ol...’ Tanrı insanoğlunu uyarıyor. ‘Yaratıklarına dokunma, yakarım çıranı’.”

“Pek öyle demiyor ama.”

“Onu demek istiyor. ‘Viran’. Tanrı’nın kullandığı kelimenin kendisi bu. İntikam. Tanrı, Krallığı’nın kasten saldırıya uğraması durumunda insanların içinde intikam ateşinin yanacağını biliyordu. Ve bunu destekledi.”

“Ben bir iyi insan için bile Dünya’yı bağıslıyor sanmıştım. Bu arada, sen ne zaman dine bulaştın?” Felham, ailenin, hiç kaçırılmadan kiliseye giden tek üyesiydi. Ama müzik içindi gidişleri. Ave Maria’lar ve Monteverdi’nin sözleri içindi; ağabeyimin ko-

royu sevdiğini hepimiz biliyorduk. Gerçekte okunan şarkıların sözlerini *incelediğini* bir an bile düşünmemiştim.

“Bulaşmadım. Bulaşmıyorum.”

“Fazlasıyla öyle görünüyor ama.”

“Sadece gerçekleri vurguluyorum. Her dinin, hemen her mitin, folkorun, inanışın benzer bir Kitabı ve şarkıları var. Kendi sağduyusunda yapılanmış bir savunma... Bundan ötesi din değil, hayatta kalma psikolojisi.”

“Ben Tanrı sevgidir sanıyordum?” Yöntemlerini sorgulamak derdindeydim ama gittikçe daha çok aynı dilden konuştuğumuzu, en azından benzer söz dizimi ve dilbilgisini kullandığımızı hissediyordum.

“Tanrı, *sevgidir*. Kendiliğinden Tanrı’ya inanmıyorum ben. Sevgi dediğimiz –şimdi senin de bilerek dediğin– güce, yeteneğe inanıyorum. Ben severim. Annemle Babam sevmiştir. Senin de sevdiğini biliyorum. Çünkü ben çok seviyorum. Beni anlamalısın. Şunu doğru anla. En azından olabildiğin kadar–”

“Bu senin boyunu–”

Sabırsızca, çabuk çabuk devam etti: “Biz kandaşız. Biz aynıyız–”

“Aynıydık. Şimdi, gece ve gündüz kadar farklıyız.” Bu kadar kolay kabullenemezdim. Ne yapıyordum? Sonunda beni ele mi geçiriyordu?

“Sadece korkuyorsun, o kadar.”

“Korku? Midesi bulanmış, yıkılmış, ezilmiş dene bence. Sen benim en kötü kâbusumsun.”

“En kötü kâbusun mu?”

“Yerimde olsan ne tepki verirdin acaba?” dedim.

?*Tepki vermeyi* bırakır, *eyleme* geçerdim.”

“Kendi dünyamın başaşağı edilmesini istememiştım.”

“Galaktik felaketler üç aşağı beş yukarı aynıdır.”

“İyi. Galaksimi şimdi nasılsa öyle bırakmak niyetindeyim ben.”

“Hiç şansın yok... Çünkü yapamazsın. O kadar basit değil.”

“O kadar da basitti işte. Bir eş. Bir iş. Bir çocuk. İyi bir hayat.”

“Senin için.”

“Tamam. Benim için,” diye diklendim. “Ben buyum. Bu kadar. Senin kendini sandığın Mesih falan değilim ben.”

“Ne Mesihi? Yok öyle bir şey. Sadece benim istediğim... Herkes için. Ahh, kahrolası. Salak çocuk... Dünya kusursuz olabilir.”

Çocuk... Bana böyle dedi ve gözyaşına dönüşebilecek bir yumrunun yükselişini hissettim.

“Peki ya Tanrı –bırer Katolik sıfatıyla ikimizin de yücelttiği Tanrı– gerçekte bu hayvan ölümlerini planlamışsa?” dedim.

“Planlamadı.”

“Ama ya planladıysa? Ya galaktik tufan hazırlanmış ve sonunda pek çok diğer türün yok edilmesi buyrulmuşsa? Yani, gel şu gerçeklerle yüzleşelim Felham. Bahsettiğin kaplanlar. Aslanlar, akbabalar, karıncalar hatta kuşlar ve diğer primatlar bile yaşamak için et yiyor. Bu kazara değil... E?”

“Gayet açık; eğer Tanrı varsa, kendini beğenmiş diğer zorbalardan farklı değildir ve yargılanması gerekir.”

“Peki ya dünyadaki mutluluk? O da O’nun suçu, değil mi?”

Tanrı’nın kaç konuda suçlu bulunacağı fikrine gülmek durumundaydım. Kaç olayda suçluydu? Hangi jüri hepsini biraraya getirebilirdi? Himalayalar’ın, Bora Bora’nın, Yosemite’nin yaradılışına karşı Serengeti’de küçük bir cumartesi av partisi mi suçtu? Ceylanın birkaç damla kanının dökülmesi, bir anlık acı, saniyeler içinde yere yıkılması, boynunun kırılması, ciğerlerinin sökülmesi, korkuyla atan kalbi ve hepsinin merhametli ve hızlı bir ölümle yokluğa gidişi ve estetik bakımdan güzellik değerlendirilmelerinde zirveye kurulacak bir manzara içinde, yavru etoburların karnını doyurması... Bir başka deyişle, idam jürisi.

Makaleyi, daha bir yumuşak, daha bir dikkatli gözle okumaya devam ettim.

'Et yemek sadece et yemek değil, hayvanları, kimsenin savunamayacağı veya anlayamayacağı ölçülerde öldürmektir. Çelik kısıkaçların gölgesinde korkudan titrerken, kalpleri gümbür gümbür atar, ciğerleri isyan ederken, *walkman*lerinden Heavy Metal dinleyip dans eden ve genelde, her tür ve boydaki ve ustura keskinliğindeki bıçakları ve kasaturalarıyla tek darbeye işi bitiremeyen kasaplar tarafından boğazları kesilen, dilimlenen, deşilen, kimi diri diri haşlanan zararsız ve masum hayvanların öldürülmesi. Akla ziyan şartlar, derin ve kederli pis kan gölleri, harcanan hayatlar, yığınlarca dayanılmaz acı ve zulüm, klimalı marketlerde ve sıhhi korumalı et vitrinlerinde yiter ve şık parfüm şişeleri ve zarif kutularda yokluğa erişir. Ve böylece, etrafı acı çeken ruhların yokluğu, unutulmuşuyla kuşatılmış, çevre protokolleriyle, Dünya Günü*yle**, bilimsel önderliğiyle böbürlenmiş Amerika, Cehennem'i tercih edilecek bir yere dönüştürür.

Sizce yukarıdaki öldürme şekilleri et yeme alışkanlığının devamını meşru kılmakta mıdır? O halde bunu kanıtlayın; Percy Shelley'nin önerdiğini yapın. İşte o zaman, sadece o zaman kendinizi diğer, insan olmayan avcılarının seviyesinden yargılayabilirsiniz.

'Buyursun hayvan eti yeme savunucusu, savunduğu şeyin uygunluğu için kararı bizzat verdirecek deneyi gerçekleştirsin... Canlı bir koyunu kendi dişleriyle parçalasın, kafasını iç organlarına gömsün, susuzluğunu sıcak kanla gidersin; bu korkunç işi yaptığında doğasının karşı konulmaz içgüdü mühakemesine karşı ayaklandığı zaman da, 'Doğa beni bu iş için yarattı,' desin. İşte o zaman, sadece o zaman haklı çıkacaktır.**'

Dünya üzerindeki yaşamın önemini, değerini ve kırılganlığı-

*Çevreci konuların vurgulandığı gün

**Doğal Beslenmenin Doğrulanışı, Percy Shelley, Seçilmiş Şiirler, Alıntılar ve Mektuplar

na yönelik açık bir inanç tesis edilmediği sürece çevrecilik söz konusu olamaz,' diye devam ediyordu ağabeyimin makalesi.

Bunları yazanın, bugün binlerce kişiyi öldürdüğüne inanmak güçtü.

'Et yemek, özen ve kendine hâkimiyete açgözlülükle karşılık vererek ve yarım milyar yıllık biyolojik çabanın ulaştığı yaşam gücüyle alay ederek bu inanç sisteminin yüzüne tükürmektedir.

Doğanın, yürek, beyin ve bilinçle ödüllendirilmiş çocukları sıfatıyla daha iyisini becermek zorundayız: sadece Birleşik Devletler'de her sene yaklaşık yedi milyar memeli ve kanatlının yenmeye mahkûm edilmesine sırtımızı dönerken, sözde gezegenimizi önemsiyomuşuz gibi gösteriler yapamayız. Uluslararası düzeyde tüketilen hayvan sayısı hiç hesaplanmamıştır ama on milyarlarca olduğu kesindir. Sadece bir lokanta zinciri, pek çoğunun arasında sadece bir tanesi, ilanlarında otuz milyon hamburger sattığını ilan etmektedir. Ve bu durum devam etmektedir.'

Burada, yazdığından yıllar sonra, bugün yüz milyonuncu hamburger veya başka bir deyişle dünya üzerinde yaşayan her birey başına on altıdan fazla hamburger noktasına yaklaşmış Hamburger Palace'tan söz ettiğini düşündüm.

'Bu ve diğer pek çok nedenden dolayı, tüm bunları bilip de et yemeye devam eden hiçbir çevreciyi –ve bu bağlamda hiç kimseyi– ciddiye almayacağım.'

Makalesini, Milton'ın *Yitik Cennet*'inden bir alıntıyla bitirmişti:

'Işık yok ama görünen karanlık, sadece keşfe yarar,
Elemen manzaralarını,
Kederin topraklarını, mahzun gölgeleri, barış ve huzurun

Asla giremediği, umudun asla uğramadığı
Hepsine birden gelen; ama sonsuz işkence...'

Ve vaazını 'Adsız' diye imzalamıştı.

Umutsuz olduğunu biliyordum. O dergi editörlerinin böylesi dini bir tirada kulak asacağını düşünürken aklı yerinde değildi herhalde. Aldırmadıkları da açıktı. Asla yayınlanmamıştı bu makale. Felham ve doğanın çocukları kültü yalnızlığa terk edilmişti. Yayınlansaydı, bugüne dek yaşananlar olmazdı diye düşündüm. Tabii, Hitler sanat okulundan atılmasaydı diyenlerin-kiyle aynı şeydi bu.

"Herhalde ukala götleğin teki olduğunu düşünmüşlerdir."

"Bilmiyorum. Cevaplamadılar."

"Şaşırmadın, değil mi?"

"O zaman şaşırmıştım."

Ama öyle ya da böyle, sonuçta bu derece güçlü ve istikrarlı bir mantık duruşu karşısında rahatlamıştım, bunu söylemeliyim. Neredeyse aynı inanca sarılarak geçirilmiş yirmi sene. Bana göre, bir katil için biraz saygı uyandırabilecek bir durumdu. Böylesi sağlam bir manifestoyu yaşatmaya muktedir, öfkeli bir adam. Bu aynı zamanda, her gün içimde işe taşıdığım, her gece yatağa götürdüğüm o ölümcül bakteriyi, içimdeki o mide bulan-dırıcı sevimsizliği karşılıyordu. Felham'ın bildirisi, her nasılsa beni bundan kurtarmıştı. En azından artık elimde bir açıklama, ağabeyimin yaptıklarını kendime açıklamama yarayacak bir şey vardı. Yıllar önce başlattığı şey, sadece trajediyle sonuçlanabilirdi. Ama okuduklarım, yükün, hiç değilse birazını üzerimden almıştı.

Felham bu trajedinin farkında değildi. Tövbekâr sevgi, gele-neksel, Tanrı korkusu içeren sevgi, günah çıkarmayı dinleyen Pederin sevgisi... Bunlar Felham'ın gereksindiği veya istediği sevgiler değildi. Onun tek umduğu, beraber büyümemizin getirdiği, iki kardeşin güvenine, koca dünyada sadece birbirine sahip olmasına dayanan sevgiydi. Ona sırtımı dönmem, onca güzellik-

le dolu geçmişimize sırtımı dönmem demekti. Ama aynı zamanda içimdeki minik Hitler'i de görmezden gelmem anlamını taşıyacaktı. Hayır, onu böyle adlandırmıyor, onu böyle görmüyordum. O, Dirk'ti. Ağabeyim. Ama içindeki hayvan; işte parmağım ile işaret ettiğim oydu. Herhangi bir şekilde ona yakınlık duysaydım her türlü peşinden gider, içindekini korurdum.

Ona zaten lokantada bir sığınak sağlamıştım. Kararım, özünde bir karar değildi. Hiçbir şeye gönüllü olmamış, sessizliğimi korumuş, onun için dua etmişim. Hepimiz için dua etmişim. Durumu hizada, kontrol altında tutmaya çabalamıştım. Günlük hayata bu ağırlığı yansıtmamaya, hiçbir şey belli etmemeye, kara kedilerin önünden veya merdivenlerin altından geçmemeye çalışmıştım. Açık vermemeye çabalamıştım. Tıpkı fazla içip eve dönerken düz bir çizgide, direksiyona yapışarak, uygun hızı korumaya çabasında giden biri gibi.

Vurulma, yakalanma riskinin her yanı dağlar gibi sarması. Sevgim buydu benim. Kendi direksiyonuma sarılmak, pes etmek, yerini ve kimliğini ele vermemek ama bir yandan da hâlâ kararsız, her geçen günde yoldan çıkmayı reddetmek, onun safalarına katılamamak. Bana onun başındaki belaya sırt çevirme veya yakınlık duyma serbestliğini sağlayacak seçimi yapmış mıydım? İyi bir dinleyici sıfatıyla suçuna ortak mı olmuşum? Hep söylerim; Tanrı nezdinde suçluluk duygusu, kurtuluşa ve sağduyuya giden yolun başıdır. Ama benimki gibi bir suçluluk, nasıl aklanır? Felsefe nerede biter ve danışıklı dövüş nerede başlar? Fikirle eylem nerede ayrı yollara gider veya karışır? Ve ya bu konuda ne buyurur?

Biliyorsam ne olayım.

Sonuçta, sahiden suçlu muydum? Evet. Kendimi buna inandırmıştım herhalde. Yoksa ne diye acı çekiyordum? Neden ellerim titriyor, tetik parmaklarım geceleri, her sabah sanki ölü birinin ellerini açarmışım gibi zorla açacağım şekilde kilitleniyordu? Ve bu haftanın diğerlerinden farklı geçeceğini nasıl biliyordum? Fırtınanın yaklaştığını? Bilmiyorum. Ama biliyordum.

Çocukken babam bize inandığımız uğruna mücadele etmemizi söylerdi. Mücadele etmek, ölmeye hazır olmak anlamına geliyor muydu? İki oğlu için bunu istemeyeceğini biliyorum ama onun gözünde öyleydi. Başkasını desteklemek, savunmak, suçuna ortaklığını ilan etmekten farklıydı. Öyle olmasa her onurlu avukat kendini de hapse yollardı. Ama öyle olmuyor, çünkü hepimiz yaşamak isteriz. Başkasının günahlarını sırtlanmamız beklenemez. Ya da birkaçımızdan beklenir. Bu dünyaya ait olmayanlardan. Onların mesajları sonsuza dek kalır. Ama böyle mesajlardan başka geriye onlardan bir şey kalmaz.

Her zaman kendilerini feda ederek diğerlerine özgürlük davasında önderlik edecek birkaç şehit beklenecektir. Garibaldi. Jeanne D'Arc. Sonunda halkın gözünde doğru tarafa geçmiştir onlar. Çin'in büyük kısmını alt üst edip milyonları açlık ve savaşla öldürdükten sonra tek becerebildiği tüm yandaşlarını intihar ettirmek olan, Taiping İsyanı'nın önderinin aksine mesela. Sonra bir de, zararını Sovyetler'den yana atan Castro var. İnsan hangi bahsin, hangi tarih kitabının, hangi genel kanının iyi, hangilerininin kötü çıkacağını nasıl bilebilir?

Zar atar, herhalde.

Gazetedeki bir haber dikkatimi çekiyor. Mahkemenin biri, bir nükleer santralin faaliyetlerini baltalamakla suçlanan beş çevreci radikalın gerçekten suçlu olup olmadığını belirlemek durumunda. Yargıç, Massachussetsli ölmüş bir şairden yapılan uzun alıntılardan fazla etkilenmemiş. Bütün gün Walden'in* yanında oturup ahkâm kesmek kolay, diyor. Ama bir göl ve ona bağlanabilecek insani duygular, bir nükleer santral değildir diyor, yazılı beyanında. O halde mesele, sadece zararını atmak veya emsal oluşturmak veya nam salmak, hatta Felham'ınki gibi iyi hazır-

**Walden or Life in the Woods*, Massachussetsli yazar Henry David Thoreau'nun, 1854'te yayınlanmış, Walden Gölü çevresindeki ormanda geçirdiği iki buçuk yılını anlattığı en ünlü Amerikan kurgu-dışı kitaplardan biri. Bugün bu kitap, "Doğayla yakınlaşma" konusunda kült nesne kabul edilmektedir

lanmış bir manifestoyu kusursuz bir hitabetle sunmak meselesi değil. İş, yargıçta bitiyor. Sabah kahvaltıda ne yediğine bağlı... Et ve patates mi, sebze mi? Eyaletin maaşına zammı bir ay önce yapıp yapmadığına, oğlunun lise futbol takımına seçilip seçilmediğine ya da kızının hâlâ o uzun saçlı zıpırla gezip tozmadığına bağlı her şey. Belki de yargıç uzun saçlılardan, haliyle sivil itaatsizlikten hoşlanmıyordur. Belki de nükleer yoldan ucuz enerji sağlayan şirketlerden birinde hissesi vardır. Nedeni her neyse artık, yargıcın radikalleri hapse gönderdiği gün Thoreau işe yaramamıştı. Tarih, kişisel ahlâkın değerlendirilişi, bütün bir hayatın değerlendirilişi, rahatlıkla o sabah yargıcın veya cellâdın yatağın hangi tarafından kalktığına bakabiliyordu. İster et yiyicisi, ister vejetaryen.

Rezillik, elbette.

Denizin ortasındaydım. Elimde hiçbir çözümsel tedbir yoktu ve ağabeyimin açmazını ikimizi de suçtan sıyrarak şekilde çözmeye çabalıyordum. Ona katıldığımdan değil, sadece düşünerek. Hatta suçluluğunun boyutunu, verdiği zararı, ardında bıraktığı sayısız cesedi bile hissetmeden. Düşündüğüm her saniye bana suçunu yeni bir ışık altında görme fırsatı sunuyordu. Ama aynı gölge, aynı marazi kargaşa karşıma çıkıp duruyordu. Kafam ağabeyimin hayat kargaşasıyla doluydu; varlığı kolesterolümü tavana fırlatıyordu. Baş ağrıları çekiyordum ki bu yeni bir şeydi. Barsaklarımdaki gaz yüzünden ufak bir trafik kazası bile geçirdim. Ceza babında gittiğim sürücü eğitim merkezinde düşüncelere dalınca, moladan on dakika geç döndüğüm için ceza yedim. Bunun anlamı, ertesi gün sekiz dersi birden baştan almaktı. Uykularım düzensizleşti. Yatakta ilgimi kaybetim. Bunlara rağmen her şeyi birarada tutmak zorundaydım. Ne yapacaktım? Çatıya çıkıp, itiraf mı etmeliydim? Neyi itiraf edebilirdim? Ailemden bir manyağın çıktığını mı? Genler. Genleri unutma. Aile söz konusuysa, hepimiz suçluyuz. Ve artık ona deli diye bakmıyordum. Vurgulamak istediğim nokta buydu.

Ne Tanrı, ne inanç, hatta ne de mantık çıplaklığımı gizleyebilirdi. Habil'in Kâbil'e ettiği gibi, ağabeyimi öldüremezdim. Ele de veremezdim. Nod ülkesine sürgün edilmek, yedi kat intikam aramak, diğer kabileler gözünde hastalıklı sayılmak, damgalı bir adam olmak... Böylesi bilinmez sonuçlara katlanmayacaktım. Zaten bunun anlamı neydi?

Ve böylece, özünde ona katıldığım gerçeğini kabullenmek durumunda kaldım. Ama gerçekte buna hazır değildim. Düşünmek eylem yapmak değildir; en büyük açmazımız, nasıl eyleme geçeceğimizi bile *bilmememizdir*. Düşünmek hepimizi çocuk yapar. Tartışma gibi, dik durmamızı emreder. Bunu söylemek kişinin kendini ortaya atmaya, ayağa kalkmaya, kırılganlığa zorlamaktır.

Ben çömeliyordum.

Lokantanın ofis yöneticisi Magda, Eyalet sağlık müfettişlerinden birinin rutin ziyarette bulunacağı haberini almıştı. "Şu yeni Tofu markalarından emin olmak istiyorlar," dedi bana.

"Tofu'da bir şey yok, değil mi?"

Her zaman Santa Cruz yöresindeki üreticileri iyice inceleyip bizzat seçimleri yaptığım için böyle bir soru sormama şaşan bakışlarla, "Yok diye biliyorum," dedi. Ben çoktan yolumu kaybetmişim. "*Sen iyi misin?*" dedi birdenbire.

"İyiyim," dedim. "Niye? Ne var?"

"Bilmem. Kendi kendine mırıldanıyordun."

"Öyle mi?" *Ne diyordum?* diye sormak istedim, sormadım.

"Ve bunu ilk kez görmüyorum." Bana şefkatli ama aynı ölçüde şüpheli bir ifadeyle baktı. Zihninin şüpheler üzerine çalıştığını görebiliyordum. "Bence biraz ara vermelisin."

"Magda, ben iyiyim. Bart bu aralar uyumuyor... Ben de."

Yanındaki iki kişiyi arka taraftaki iskeleye götürüyordu; gelen malları teslim alıp buzdolaplarına yerleştirecekti. Sonra da ben gidip soya sütünün, makarnaların, kremaların ve bozulabilecek diğer şeylerin uygun biçimde yerleştirilip yerleştirilmediğine bakacaktım. Her şeyin kaydını Eyalet yasalarına göre tutuyordum. Organik tarım ürünü, suyla artırılmış soya fasulyeleri, buğ-

day glütteni, magnezyum klorid, ayrıştırılmış soya proteini, kanola yağı, buğday nişastası, sakız, pirinç şurubu, bakliyat ve kurutulmuş incirler, günün sebzesi ve meyveler ve diğer günlük tüketilen ürünler; bu tür birleşimler işimin özüyüdü. Ve tüm teslimatlarla mal alımları temiz, envanterler güncel ve bilgisayara kayıtlıydı. Hesap defterlerini, verilen tüm bahşişlerin uygunluğunu, vergi amaçlı kayıt altına alınmışlığını, diğer kırtasiyeyi gözden geçirmek ve hepsini incelemesi için Felham'a teslim etmekte işim. Felham'ın lokantada geçirdiği zaman, haftada ortalama bir günse de, yıllardan beri sürdürdüğümüz sistem buydu. Bankacının tekiyle, üretmek istediğimiz yeni bir ürün için, anemden kalma bir tarife göre hazırlanmış, keşulu, yenibaharlı ve daha bir düzine malzemeli, üstü parmesanlı konserve gazpacho* için almak istediğim bir kredi konusunda randevum vardı. Yiyecek konserveleme ve dağıtım işinde, özellikle sınıraşırı konularda, halledilmesi gereken bir sürü güçlük vardı. Eyalet onayları değişik dünyevi şeylere bağlıydı. Bu hafta, benim haftamdı. Bu iş için mi doğmuştum? Evet.

Jessie gündüz vakti düş kuruyordu. Clyde Maybe'nin bu aralar dönmüş olacağını tahmin ediyordu. Lokantaya gidip onu şaşırtabilirdi. Yapmalı mıydı peki? Fazla ileri gitmek mi olurdu? *Clyde, Clyde...* Kendi kendine tekrarlıyordu.

Şöyle düşünüyordu: *Bu işe zaten daldım; ciddi ciddi bakıyorum. Peki, beni görmek isteseydi, aramaz mıydı? HAYIR. O, utangaç tiplerden. Bunu zaten anlamıştın, kızım. Çocuk odasındaki halinden. Ve yarım kalan akşam yemeğindeki samimiyeti de sorguya açık. Bu da yüzünü gölgede tutma tavrına bağlanabilir.* Bekârlar muhabbetinde daha yeniydi, bir şekilde anlamıştı. *Bu iyi işte.* Jessie, deneyimli erkeklerden nefret ediyordu.

Ofisten çıktı, bir kadın arkadaşıyla buluşup bir saatlik yoga dersine katıldı, öğlen yemeğini es geçti ve arabasına atladı. Park

*Domates, soğan, çeşitli otlar, biber ve salatalıkla yapılan, soğuk içilen bir çorba türü

cezası yemişti. Yirmi sekiz dolar. Öfkesi fazla sürmedi, ceza makbuzunu torpido gözüne tıktı ve yola düştü.

Elektrik yüklü bir fırtına gibi. Her nem zerresi, her bulut süzülüğü, barometrenin inişi, havadaki bir his... Yaklaşan tehdit. Bir mıknatıs gibi dosyasını kabartan suç. Yapacağıyla dönüşü arasında saatler vardı. Tam bir gün değil. Ama o zaman sürecinde, dosyalar, egzotik bir kristalin yüzeyleri misali indiriliyor, toplanıyordu. Rakip yerini alıyordu.

Shelley Pendergras o gece, Jerassi havaalanına götürülürken, hâlâ ofiste, Brian Laffont'la ilgili küçük bir ipucundan ötesini aramakla meşguldü. Erkek arkadaşı bir grupta çalışıyordu ve grubu turnede idi; yani o gece eve bir an önce dönmesini gerektirecek bir şey yoktu. Bundan fazlası, teleks mesajları arasında ilginç bir şey çıkmıştı: Bangkok'ta bir katliam. Fazla ayrıntı yoktu. Tayland Ulusal Polis Kuvvetlerindeki FBI bağlantısına faks çekmek üzereydi şimdi. Shelley, Los Angeles'taki kuş karantina binasının sahiplerinin de Taylandlı olduğunu biliyordu. Bir bağlantı var mıydı acaba? Takım, her yolu deniyordu.

İsteddiği bilgi yarım saat sonra geldi. Raporu okudu ve Madrid'i aradı.

"Selam. N'aber? Neredesin?" dedi Madrid.

"Ofisteyim. Şunu dinle bir..." dedi ve Bangkok'tan gelen faksı özetledi.

"Aynı tipler olsa gerek," dedi adam.

"Esas şunu dinle," diye devam etti Pendergras.

"Dinliyorum."

"Dün gece ismi açıklanmayan –neden, orası belli değil– bir Taylandlı erkek, Bay Area'da* arabasıyla ölü bulunmuş."

"Oralarda Taylandlı çok."

"Wes, bu bilgi Bangkok'tan gelen raporda yazıyor. Bu ölen he-rif onlardan biriymiş."

"Nasıl bizden daha hızlı davranabiliyorlar?"

*San Francisco ve çevresini içine alan bölge

“İlginç, ha? Adamı, dağın birinden aşırı hız yüzünden uçan Porsche’unun içinde yanmış halde bulmuşlar. Yolda patinaj izleri varmış. Anlaşılan, bir kovalamaca söz konusu. Bana bu, hani Robert da LA’deyken, birileri—”

“Doğru. Bu üçlünün işareti... Komplonun üç ayağı demek istiyorum. Tabii...”

“Los Angeles’tan uçakla bir saatlik mesafe. Kolay olurdu,” dedi Shelley. Şu iki İtalyan bulaşıkçıyla ilgili fikirleri vardı. Ama Avustralya’daki eylem, işin içinde daha fazla bağlantı bulunabileceğini de düşündürüyordu. Gene de, şu üçlünün işareti elle rindeydi.

Madrid esnemeye başladı ama sinirli bir enerji esnemesini kıs a kesti, sesi boğuklaştı.

“Kimmiş arayan?” Shelley, Madrid’in eşinin sesini duydu.

“Havaalanına dönmem gerek,” diye homurdandı adam. Telefonu kapadı, Lise aşkı Cissie’yle, transit geçiş misali alelacele sevişti. Ata binmece oynadılar. Cisse iki parmağıyla kendine bir orgazm hediye etti ve dönüp uyudu. Kızları Alice’in sabah erken saate dişçi randevusu vardı.

Jerassi, kendini *lanet* bir molaya teslim etmiş, Los Angeles Hilton’ın salata barında kendine bir tabak hazırlıyordu. Karantina istasyonunda, her zamanki gibi elle tutulur bir şey çıkmamıştı; sarışın kadın poligrafa sokulmuştu. Tayland operasyonunun kendisine gelince, ne herhangi bir yasa ihlalini, ne de konuyla ilgisini kanıtlayacak bir şey vardı. Salatasına Çiftlik-usülü sosunu dökerken cep telefonu çaldı. Arayan, Pazar Sokağı’nın güney ucundaki San Francisco Polis Merkezi’nin nöbetçi amiri teğmen Baggot’ın ofisindeki Madrid’di. Baggot, badem bıyığı, fırça saç, rahat tavırları ve neşeli duruşuyla sevimli bir polisti. Terry Thomas’a* benziyordu; uzun yıllar tecavüz davalarında DNA takibi ve diğer suçbilim konularında çalışmıştı. Silahını, görenin cid-

*Kabare komedyenliğinden sinemaya geçmiş, ayrıık dişleri, bıyığı ve tiple meleriyle ün kazanmış İngiliz oyuncu (1911–1990)

den kullanabileceğine asla inanmayacağı bir havada taşırdı. Gü-lümsemesi, şehri, şehrin insanlarını, hatta kötü adamlarını ve kendi gibi polis olan belediye başkanını seven bir iyimserin gü-lümsemesiydi. Gomez Adams* tarzı sırtıtışının bir başka nede-ni de vardı: kız arkadaşının striptiz yaptığı bara iş çıkışında yap-tığı ziyaretler. Anında bağlantı. İçten. Kızın hindistancevizi bü-yüklüğünde göğüsleri ve bir müzik kutusu kadar akli vardı ve beraber hayatlarından fazlasıyla memnundular.

Baggot, Porsche 89 Turbo'nun Tam'dan boşluğa uçtuğu yer-deki keskin dönüştaki patinaj izlerinden kısmi lastik tanımı yapmıştı. Lastikler hafif, muhtemelen İtalyan veya İngiliz yapı-mı bir spor arabaya aitti. Baggot parmaklarını, kızılderi bir iz-ci gibi lastik izlerine sürmüş, kıvrımları ve eylemin amacını be-lirleyen aceleyi tanımlayan girintileri inceleyip Şekspiryen bir trajedinin parçaları gibi algılamış ve hepsini Motorlu Taşıtlar Dairesi'nin kayıtlarıyla birleştirmişti.

Madrid ortağını aramadan önce, "Bunlardan emin misiniz?" demişti.

"Pek şüphem yok."

"Çelişki seziyorum."

"Küçük bir tane var," diye yanıtladı Baggot. Patinaj izlerini iyi bilirdi. Ağırlık, lastik, şekil... Lastik satıcılarının bir seferde saymakta tereddüt edeceği her şeyi... 73 model bir Jaguarı var-dı. Atını iyi tanımak, hobisiydi.

Marin County'de yabancı spor araba sahibi tüm uzun boylu, muhtemelen *siyah* erkekleri kapsayan çoklu-çapraz karşılaştı-rmalı bilgisayar araştırması yapmıştı.

Aynı anda, şiddet yüklü, gizli bir insan avı başlıyordu.

"Şu ne demek?" dedi Madrid.

"Marin County'ye elli kadar kadınlı erkekli memur yolladık demek. Geniş bölge, malum. Bakıyorlar. Her taşın altına."

Jerassi, San Francisco'ya kalkan son uçağa bindi, indikten

*Adams Ailesi adlı dizideki 'Baba' karakteri

sonra bir Alamo Mitsubishi kiraladı ve şehir merkezine inen sapağı kaçırdı. Böylece yol onu Bay Bridge* üzerinden doğuya götürdü ve sonunda kendini Define Adası'nda** hayran hayran ufku seyreder halde buldu. Aynı anda, Madrid ve Baggot, emekli bir mimarın Stinson Beach'teki varlıklı villasında oturmuş, söz konusu gece köpeklerini gezdiren ve o sırada yoldan geçen lacivert veya siyah bir Aston Martin'i gördüğünü hatırlayan adamı sorguluyorlardı. Adam arabanın içindekini ya da içindekileri görememişti ama arabanın markasından emindi; çünkü kendi de bir Aston Martin kullanmıştı.

"Modeli?" dedi Baggot.

"Yeni sayılır," dedi adam.

Baggot on dakikaya kalmadan Sacramento'daki Motorlu Taşıtlar Dairesi'nden bölgede kayıtlı bir Aston Martin'in bulunmadığını öğrendi. Jerassi aradı; polis merkezindeydi.

"Söyle, yemek yesin. Bir saate kalmaz yanında oluruz," dedi Baggot. "Bir şeyler hissediyorum," dedi Madrid telefona.

Baggot gülümsedi. "Başka bir eyalete kayıtlı."

Madrid başıyla onayladı. "Temkinli bir sürücü."

Sabah, San Fransico Polis Müdürlüğü insan avını hızlandırırken aranan aracın yüzlerce fotoğrafını dağıttı. Jerassi'yle Madrid, China Town Holiday Inn otelinin on ikinci katındaki, Golden Gate köprüsüne kadar şehrin neredeyse tümünü görebildikleri odalarında kaldılar. Sokağın karşı tarafı *tai chi* yapan, *mah-jongg* oynayan insanlarla doluydu. Hava, yangın tehlikesi taşıyacak denli sıcaktı; etraf sakin ve huzurlu, tepeler kuru, kıyıları rüzgârsızdı. Yaşadıkları gerilim, acı ve iç yakan bir şeyler... Ancak turistler böylesi bir günü kusursuz bulabilirdi. Tenteli balkonda bir aşağı bir yukarı yürüyen Jerassi, Shelley'den gelen fakstaki bilgi parçacıklarını değerlendirmek üzere Bangkok'a telefon açıyordu. Katliamda kullanılan mermilerin kalibreleri, sal-

*San Francisco'yu Oakland'a bağlayan köprü

**San Francisco körfezindeki bir yapay ada

dırı tarzı, o ve sonraki gün gümrükten çıkış yapan yabancıların listesi.

Öğlene varmak üzereyken haber geldi. Büyük bir haber.

“Marin County. Amidha Center.” Telefondaki Baggot’tı. “Ana yoldan oraya birçok defa giriş yapan bir Aston Martin görülmüş.”

“Kim görmüş? Rengi neymiş? En son ne zaman görülmüş?”

Bunların yanıtı yoktu. Haberi verenin kimliği belirsizdi. Ama bu kadarı da yeterliydi.

Ayakkabılarını giyerken, “İşte bu olabilir,” dedi Jerassi. Eşyasını topladı, şarjörünü kontrol etti ve kapıdan fırladı. *Neden arayan kimliğini vermemiş? sorusu belli belirsiz belirdi aklında. Kızgın bir suç ortağı? Bir düşman? Yoksa adamın bizzat kendisi mi? Bir meydan okuma mıydı bu yoksa? Bundan daha garip şeyler görmüştü Jerassi.*

Madrid hamburger ve patates kızartmalarından kalanları ağzına tıktırdı, ceketini kapıp peşinden gitti.

Sekiz yıl ve onca çıkmaz sokaktan sonra Jerassi, altın arayıcısının nihayet damarı bulduğundaki hisleri yaşıyordu. Bir görgü tanığının yüzyüze *Hayvan*’la konuştuğu Los Angeles’taki ilerleme eksikliğinden canı sıkılan Madrid’se şansları konusunda daha karamsardı. Daha önce bundan daha yakın noktalara ulaşmışlar ve eli boş dönmüşlerdi.

“Bir üçgenin iki noktası,” dedi Jerassi.

“Hatırlarsan dört saatlik uzaklıktaydık Bob. Ve hiçbir şey bulamamıştık.”

“Bu sefer hissediyorum.”

“Geçen sefer de böyle demiştin.”

Baggot tüm ekibini, helikopterleri, işaretsiz arabaları toplamış Amidha Center’ı çevirmek üzere yola düşmüştü. Jerassi’nin, yerel FBI’dan çağırıldığı bir müfetiş grubu da yoldaydı.

Okalıptus ağaçlarının gölgesinde bir tepeyi dönerek çıkarlar-ken Madrid, “Hiç Zen yapmadın, değil mi?” diye dalga geçiyordu Jerassi’yle.

“Yapmam mı? Her otuz bir çektiğimde hem de.”

“Sana iyi gelebilir,” diyerek sırtıttı Madrid.

“Siktir,” dedi ortağı. “Dolusun değil mi?” Madrid’in tabancasından bahsediyordu.

“Adamlarla nazik nazik konuşalım. Böyledir bunlar.”

Jerassi onayladı. Madrid silahını kontrol etti ve telefonunu aldı.

“Baggot, ben Madrid. Merkeze yaklaşıyoruz. Neredesiniz?”

“Beş dakika ilerinizdeyiz.”

“Söyle, ortalıkta görünmesin,” dedi Jerassi.

“Duydun mu?”

“Anlaşıldı. Yardım gerekirse, bir dakikalık mesafedeyiz. Diğerleri her yandan geliyor. Uzak durmaları için emir verdim.” Hepsi tetikte, işaret bekleyecekti.

Amidha Center’da bir sürü sera, küçük bahçe, çay salonu, derin düşünme odası ve özel yaşam alanları vardı. Özgür ve zengin... Kapı falan yoktu. Jerassi, korumasız girişe yüz metre kala durdu ve dürbünüyle etrafı inceledi. Ne bir araç, ne de sıradışı bir hareket kırıntısı. Madrid mekânı kavramıştı bile; burası Teksas değildi.

Jerassi, ilk rastladıkları, görünüşe göre lahana, marul veya her ne zikkımsa, bir şeyler diken adama, “Yetkilisi nerede buranın?” dedi.

Adam, gayet ilgisiz bir tavırla arka taraftaki binaları işaret etti.

“Ne ekiyorsun bakalım?” dedi Jerassi.

“Pırasa.”

“Pırasa...” Madrid’e döndü. “Pırasa yer misin sen?”

“Adını bile duymadım.”

“Göt,” diye söylendi pencereden dışarı. Jerassi, makaraya sarıldığını hemen anladı.

Arka tarafa doğru devam ettiler. Madrid inidi ve park edilmiş arabaların yanına doğru yürüdü.

“Beni izle,” dedi Jerassi. “Belli bir mesafeyi kuru. Anahtarlar bende.”

Şüphesiz uyandırmamaya özen gösteren her polis gibi, orada ya-

şıyorlanmış veya kaydolmaya gelmişlermiş havasında, normal görünmeye çalışıp standart tandem düzeninde ilerlediler.

Uzaktaki bambu çerçeveli bir pencerenin ardında, Kano Suzuki Roshi kılıcıyla antrenman yapıyordu. Bir saat sonra bir seminer verecekti. Jerassi'nin sallana sallana gelişini hissedebiliyordu.

Çaldıkları kapıyı açan öğrenci, mavi ipek pantolonu ve üzerinde ona uygun efeminelikte bluzu ve gözündeki hafif sapık pırıltısı ve Amerikanlaşmış Japoncasıyla selamladı onları.

Etkilenmediğini vurgular bir sesle, "Buranın yetkilisini arıyorum," dedi Jerassi.

"Sensei sizi bekliyor muydu?"

"Kim?" *Nazik ol. Nazik...* Madrid evin iç tarafını kontrol edebilecek bir konum alırken kelimeler Jerassi'nin paçalarından yukarı tırmanıyordu. Rozetini gösterdi. Kırıtmaya gelemezdi Jerassi.

Narin delikanlı, "Lütfen burada bekleyin," diyerek içeri doğru pıtır pıtır yürümeye koyuldu. Jerassi beklemedi, ardından içeri girdi. Bekçi köpeği "Affedersiniz?" diyerek durdu.

"Bir derdin mi var?" dedi Jerassi aldırmaza.

"Ayakkabılarınız. Burada ayakkabıya izin verilmez."

"Artık veriliyor."

Hemen yandaki odanın arkasında, seramik fayanslar ve krizantemlerle dolu minik bir avluda, Sensei, pırıltılı katanasıyla* felsefik hareketlerini yapıyor, bir yandan da mırıldanıyordu. *Tam şu anda, Gök'e uzanıyorum...*

Tüm meşguliyetinin arasında, Sensei, konuşmaları duymuş, Jerassi'nin rozetini çıkarışını görmüştü ve şimdi, gözle görülecek bir kararlılıkla karşılaşmayı bekliyordu.

Sensei veya Usta, kel ve kalın boyunluydu. Üzerinde Asya işi, sırmalı, etrafı düşmanları simgeleyen figürlerle çevrili kabartma

*Uzun Japon kılıcına verilen genel ad

ipek ejderhalı, münzevi tarzı ama şık, süslü, uzayın tekilliğini ve simgelerin çokluğunu gösteren bir giysi vardı. Jerassi'nin, iri yarı adam kendine şüpheyle yaklaşırken fark ettiği ve kokusunu aldığı bir diklenme özeti.

Öyle bakıldığında Sensei'yi kıracağı düşünebilecek bir tonla, "İyi kılıç," dedi Jerassi. "Buna Kendo denir," diye yanıtladı Sensei. "Beni rahatlatıyor." Koreografisi kırmızı yapraklardan, boşluktan, bir kayadan ve bir öküzün boğazından esinlemiş birkaç dans adımı attı. Hareketleri zarif ama asimetrikti. Hem nefret hem geri çekilme hissi yaratan bir ışığı vardı.

"Bu silah kayıtlı mı?" dedi Jerassi.

Sensei, kılıcı indirip girişin hemen yanındaki sunak taşının altında duran kadife kaplı tahta muhafazasına koyarken sakın bir sesle, "Silah değil. Çeliğe yazılmış şiir," dedi.

Jerassi cebinden bir Aston Martin fotoğrafı çıkardı, "Böyle biraba gördünüz mü?" dedi. "Böyle bir araba kullanan birinin buraya sıkça geldiğine dair raporlar aldık. Markası Aston Martin."

Sensei, önce fotoğrafa, sonra Jerassi'ye bakarak, "Çok güzel araba," dedi. Ardından, Jerassi'nin anında kurnazlık yaptığına karar verdiği bir tavırla kafasını salladı. "Hiç görmedim."

"Öğrencilerinizden biri bizi ardı. Birkaç gün önce bu arabanın burada olduğunu söyledi."

"Mümkün. Neden o öğrenciye sormuyorsunuz? Ben bu aracı hiç görmedim."

Öfkeden kulaklarından duman çıkaracak haldeki Jerassi, *Neden o canavarı koruyorsun seni yalancı Zen piçi!* diyen düşman gülümsemesini sundu adama. Tekrar içeri girdi, tavandaki tah-ta işçiliğine göz gezdirdi. Tavan kaplaması yumuşak ve eliptikti; balsa veya hint meşesi... ve gayet iyi işçiliği vardı; katmanlı, Doğu işi. "Marangozunuz kim?" dedi Jerassi.

Sensei aynı sakın tonla, "Bay Goro," dedi. "Kyoto'dan."

"Benim gibi birine böyle işi kaç yapar? Benzeri bir avlu falan. Yani, sizce... Tam rakam şart değil, canım."

"Bir milyon dolar civarı," dedi Sensi gülümseyerek.

“Hım. Tahin etmiştim... Peki, şu resmi bir daha göstereyim. Bu sefer daha iyi bakın.” Jerassi kudurmuştu. Bir sikik milyon dolar! Bu ibne işi sanatsal zırva için!

Sensei, bu sefer sanki arabayı almak niyetindeymiş gibi, Bu-davarilikten uzak bir arzuyla inceledi.

“Hiç mi?”

“Hiç. Çok üzgünüm.”

“Neden bana bir şeyleri söylemediğinizi hissediyorum?”

“Söylenecek bir şey yok.”

Kani Roshi resimdeki arabanın kiminkine benzediğini gayet iyi biliyordu. Çay törenini ve bushido sanatını öğrettiği adam. Onun da Felham'inkine eşit bir itirafı vardı.

Merkezi çevreleyen kızılâğaç ormanında kılıç tokuşturmuşlardı. Roshi o sırada, bir savaşıyla, bir paralı askerle, sırlarla dolu bir adamla karşı karşıya geldiğini anlamıştı. Roshi'nin de kendine has, belayla yüklü yüzyıllardan gelen birikimle yoğrulmuş, Rinsai Zen öğretisinin defalarca sınındığı sırları vardı. Felham'a nerede geri çekilip nerede saldıracığını öğretmişti. İki adam, sessizliği ve belirsizliği paylaşmıştı. Bir şekilde, daha baştan birbirlerini anlamışlar, gizli şeytanların ve tasarıların karanlık ağını algılamışlardı. Roshi, sessizce Felham'a yaklaşmış, sormayarak, bilmek istemeyerek güvenini kazanmıştı. Bu savaşçıyı seviyordu. Ahlâki açıdan hiçbir şey söylememekle yükümlüydü.

Jerassi'de ise, Sensei, düşman ve korkak bir redneck algılamıştı ve ona yalan söylemekte sakınca görmüyordu.

“Aradığımız adam bir kitle katliamcısı. Eminim Japoncada da bunun bir adı vardır. Bu ülkede, böyle bir suçluya yataklık etmek ciddi bir suçtur.”

“Japonya'da, böyle bir suç, düşünülemez bile.”

“Ya?”

İki adam birbirlerin gözünün içine baktı.

“Pekâlâ, aklınıza bir şey gelirse, işte kartım.”

Konuşmaları boyunca kapının yanında bekleyen öğrenciye de

fotoğrafi gösterdi. O da, kesinlikle böyle bir aracı görmediğini söyledi.

Jerassi, bu sefer merkezde, hayvanlara özel sevgi besleyen birinin kalıp kalmadığını sordu.

“Burada hepimiz hayvanları severiz, elbette.”

Jerassi dışarı çıktı ve deminki bahçıvanı buldu.

Çıplak ayaklı Doğulu’ya, “Böyle bir araba gördün mü hiç?” dedi.

Bahçıvan omuz silkti.

Madrid’e dönüp, “Kodu’mun dallamaları,” diye söylendi.

İki FBI ajanı, etrafta dolanıp önlerine gelen herkesi durdurarak aynı şeyi sordu. Hiç kimse Aston Martin görmemişti. Birkaç dakika sonra bir gong sesi duyuldu ve bakımlı arazinin dört bir yanındaki merkez sakinleri, konferans salonuna gitmeye başladı.

Jerassi arabasına binerken yumruklarını sıkarak, “O puşt biliyor,” dedi.

Konferans salonuna yöneldiler.

“O ibne kılıklıkların hepsine teker teker göstereceğim bu resmi. Birinin adaleti engellediğini hissettiğim anda içeri alacağım,” dedi Madrid’e. “Ve burada gözcü bırakacağız.”

Madrid’in cep telefonu çaldı.

“Evet? Ne? Vay!” Karşı tarafın ne söylediği duyulmuyordu. Jerassi’ye bakarak, “Başka bir ipucu,” dedi. “Arayan Baggot. Bir şey bulmuşlar.”

“Ver şunu bana. Jerassi ben... Bu boktan daha iyi bir şey buldunuz umarım.”

“Bir yere yaz.”

Jerassi, Sausalito’daki lokantanın adını ve adresini yazdı.

“Son ne zaman görmüşler?”

“Dört gece önce. Araba meraklısı bir adamla karısı. Otoparkındaymış lokantanın,” dedi Baggot.

“Üçüncü nokta. Üçgen kapandı,” diye bağırdı Jerassi.

Amidha Center yönünden gelen yarım düzine işaretsiz ve ışıldakları çalışmaya hazır araba hızla yanından geçtiğinde

Muppet, çiftlik evine dönerken aynı tepeyi dolaşan yoldaydı. Alçaktan uçan bir helikopter peşlerinden geliyordu. Araçlardaki tipleri gördü; Jerassi'yle göz göze geldi.

Kasabadaki bir telefon kulübesinden telefon açtı; bir diğer aramayı benzin istasyonundan, üçüncüyü körler için köpek kiralayan bir dükkândan yaptı. Randevular, bağlantılar, programlar. Karmaşık bir ayrıntılar karanlığı. Sonra doğrudan Muir Woods Inn'deki telefona gitti. Hepsi belirlenmiş noktalar. Felham'ın uçağının tahmini iniş saatini biliyordu; çıkışını ve o saatteki trafiği hesaplayarak çağrı cihazının numarasını tuşladı.

O sırada Felham –arayanın Muppet olduğunu biliyordu, çünkü ve elbette, numarasını sadece o bilirdi– lokantaya on dakika uzaklıkta, taksiyle Golden Gate köprüsünü geçiyordu.

“Araç telefonunuz var mı?” dedi şoföre.

“Hayır, efendim.”

“Tamam.” Sarışın kadını ve kurşunların yüzünü nasıl dağıttığını, omzundaki küçük kuşu, Tüy'ü ve muhtemelen hayatta kalmayı başaramayacak diğer kuşları düşünüyordu. Konuştuğu diğer kadını merak ediyordu; ötecek miydi acaba? Ne söyleyebilirdi? Nasıl davrandığını mı? Güzel. O koşullar altında bir beyefendi gibi davranmıştı.

Pişmanlık duymuyordu. Maryland'i düşündü. O meseleyi halletmek için sabırsızlanıyordu.

Adım? Adım neydi? Aniden panik her yanını sardı.

“Şuradan dön,” dedi, ilk Sausolito sapağını kaçırmamak için.

Maybe, Clyde Maybe... Sonunda hatırlamıştı... Lanet!... Arkasına yaslandı. Muppet telefon kulübesinde bekliyordu.

Jerassi'yle Madrid, lokantanın otoparkına girdi. Jerassi, otopark görevlilerinin başıyla konuştu, fotoğrafı gösterdi. Üç düzine silahlı polis çoktan çevrede şüphe çekmeyecek konumlar almıştı; hepsi de cep telefonuyla konuşuyordu. O sırada görevli olan park bekçisinin lokanta sahibi hakkında bir fikri yoktu –Felham rolünü uluorta hiç ilan etmemişti– ama söz konusu fotoğraftaki arabanın benzerini bir ya da iki defa gördüğünü hatırlı-

lıyordu. Diğer yandan, yanılabilceğini de söyledi.

“Otoparka bir sürü araba girip çıkıyor; biri süre sonra hepsi aynı görünmeye başlıyor.”

Jerassi temkinli bir havada içeri girdi, alçakgönüllü ev tipi dekorasyona, ilgisiz ama her şeyi gören bakışlarla göz gezdirdi. Resepsiyonist kızla konuşurken, Madrid arkasında, adı konmamış kollama görevindeydi. O hep kollamadaydı zaten; ister Çin mafyasının toplantı salonunda isterse bir rodeoda; iki dışının arasında bir kürdan, topuklar açık, dirseği kapıda, gözleri bir çift radar gibi mekânı tararken son derece sakin, son derece serinkanlı dururdu ama silahını çekip bir düzine kurşunu bir düzine altına hızla yerleştirebilirdi.

“Söyle bakalım tatlım, bu araba sana bir şey ifade ediyor mu?”

Kılıçların tokuşması kaçınılmazdır, demişti Sensei bir keresinde Felham'a. *İlk tokuşma*, denemedir. *İkinci tokuşma*, uyarıdır. *Üçüncü tokuşma*, dönüşü olmayan noktadır. Kelimeler melodramla yüklüydü. Japon ve özellikle Zen kılıç ustalarının, açıklanamaz insani kusurlar dizgesinin iki ucu arasında yer bulan ve özden ince bir alayla karşıladıkları koanları* törenselleştirmeye, aforizmalara düşkünlüğü vardı.

Hiç kimse henüz bilmese de, kılıçlar bugün iki kere tokuşmuştu. İşte tam o anda, Jessie lokantaya gidiyordu. O civardaydı ve çıktıkları günden beri aklından atamadığı adama sürpriz yapmak istemişti. Şehre dönüp dönmediğini bilmiyordu ama gelmiş olsun veya olmasın adama bir not ve çiçek bırakmaya karar vermişti. Dürtüleri, Jessie'yi rahatsız etmiyordu. Aceleciliğinden ya etkilenecekti ya etkilenmeyecekti adam. Ya hep, ya hiçti. Bilmediği bir olasılık yoktu.

Muppet bekledi. Genelde Felham gecikmeden kenara çekip en yakın telefona koşardı. *Ya köprüdedir ya da trafikte* diye düşündü. Muppet bir sabır abidesiydi. Önlerinde, onları bekleyen

*Zen'de öğretici bilmece

büyük bir eylem, saniyelerle ölçülecek durumlar, yanlış zamanlama, hatta bir veya iki bilinmeyen vardı: nasıl konuşmalı ve iş başında kaç çalışan vardı? Bu derece basit soruların yanıtları belirsizdi. Kendi köstebekleri vardı ama onlara tümüyle bağlanmaz, güvenmezdi; işin içine silahlar karıştığından, kendini her türlü tereddüten ayırırdı. Sadece Glen'e, becerebildikleri kadar hayvanı içine salmaya niyet ettikleri doğal koruma alanına gerçekten güvenebilirdi. Planlarının gerisi savunmasızdı: randevu ayarladığı sinir cerrahı ve masasına bir not bırakacak sekreteri, kalkış saatlerine güvenmek, binanın içindeki dolaplar işe yaramadığında silahları saklayabilmek için büyük variller getiren çöpçünün kardeşinin arkadaşına inanmak... Araç beklerken, doğru büyüklükte kamyonu ararken, yangın çıkarıcı aletlerin tetikleyicilerine ve gücüne bel bağlarken, hep çok fazla yabancıya güvenmek durumunda kalınıyordu. Çoğunlukla, söz konusu laboratuvarları, korkunç kafes türlerini, kedi kuyruklarının tam nasıl elektrodla bağlandığını, Rhesus maymunlarının deney koltuklarına nasıl oturtulduğunu, köpeklerin -'öğrenilmiş çaresizlik' denen şeyin kurbanları- nasıl işkence gördüğünü, farelerin labirentlerde nasıl ölesiye kemik-ezen silindirlere koşturulduğunu, tavşanlara yapılanları, domuzların nasıl haşlayıcı 'test' kazanlarına atıldığını ayrıntılarıyla anlatan günlüğe inanmak durumundaydılar. Tüm bunlar ve çok, çok daha fazlası. Ama Muppet, gerçeğe gerçeğe benzetilmiş ayırdedebilecek kadar falzasını görmüştü.

Açsana şu lanet telefonu!

Muppet yüzünü buruşturacak adam değildi. Acısızdı. Korku, o koca adamın içinde, titremeye başlamadan önce terlerdi.

Korku; bilinmezden değil, zamansız yazgıyı hissetmenin korkusu. Muppet, kalabalıkta belli yüzleri sektirmeden seçebilen, pek çok gözle empati kurabilen, binlerce, on binlercesinin içinde bir fareyi şıp diye tanıyabilen o şanssız zekâlardan biriydi.

Muppet bu çoşkun ve insani tutkuya gayet doğal yoldan ulaşmıştı; kardeşlerinin ve akrabalarının tıknmalarını izleyerek.

Her zaman kocamadı ve bu hali, ailenin beyhude disiplin çabalarında çocuğa en az yarayan şeydi. Yani Muppet, kendisi için yeterli yiyecek bulunup bulunmadığından hiç emin olamadı. Fakir değillerdi ama çoğu durumda yatağa aç gitmişti. Daha ince yapılı aile fertlerini, beşikteki kız kardeşini, dolu tabaklarını, gözlerindeki tüketimi, parmak ve çatal oynatışlarını ve salyalarını, insan denen hayvanın o tüm akşam yemeği işaretlerini incelerdi. Ve bu, aşırı iriliğinden ve geniş ailesinden gelen güdüleri, başka yerlerde de kendini gösterdi. Lisedeki halat çekme yarışından üniveristedeki nişancılığına ve sonunda Brezilya ormanlarına kadar hep keskin gözlemci oldu. Saldırgan, savunmacı, arzulu, karşı-stratejici. Hayatta kalma uzmanı. Muppet, bir şekilde hayata saygıyı öğrenmişti. Kendine karşı bu denli iyi davranan dünyayı sevebilmek için yedi, hesapladı, her şeyi tehlikeye attı, yalnız ve özgür ve umutsuz kaldı. Muppet –kimine göre Brian Laffont– ailevi yeminlerin, Tanrı ve Baba'nın, İsa ve Kutsal Ruh'un, Tanrı'nın herbir yaratığının günü eşit yaşamasını, kendi özgürlüklerine sahip olmalarını, bacakları varsa koşmalarını, yüzgeçleri varsa yüzmelerini, kanatları varsa uçmalarını, sevişmelerini, gençlere yol göstermelerini, Tanrı'nın yapmalarını istediği her şeyi yapmalarını isteyen çemberi haline geldi.

Ve çoğu bakımdan, Muppet bu şeyleri yaptı. Yasal veya yasadışı. O, özgürün de özgürüydü. Çünkü Özgürlüğü ne derece sevdiğini biliyordu. Çünkü kendi disiplin kafesi, ahlâk anlayışı onu gerçek anlamda özgür kılmıştı. Ona kimse dokunamazdı. Anında, tek bir darbeyle ölmeyi planlıyordu. Ama canlı ele geçerse, kışlarına bir çiçek sokup mahkeme gününe kadar hücredeki zamanını –ekmeği sever (tabii, onun sevdiği üzerinde tatlı soya yağı eritilmiş sıcak mısır ekmeği parmaklıklar arasında bulunmazdı) ve çok susardı (suyuna buz isterdi, o da mümkün değildi tabii)– duvarlara kazıyacaktı. Ve mahkemeye çıktığında yapacağı dehşetli bir konuşma vardı. O konuşma, tek başına her şeye değecekti.

Kısacası, Muppet için zamansız yakalanma kabul edilecek bir

şey değildi. Felham'la beraber Sensei'yi görmeye hiç gitmemişti ama kendi tekniği vardı; işe yarıyordu ve yeterli görünüyordu. Her küçük, acı çeken canlıya gerekli çözümü bulmak için tüm gereken, zamandı. İnsanlarının onları dinlemesi gerektiğini söylemek budalacaydı; dilbilgisi ve olasılığa hakaretti. Belki başka biri meşaleyi devralırdı ama muhtemelen almayacaktı. Değişmiş bir dünyaya etki edemeyeceklerdi. Ama Muppet, en azından küçük bir fark yaratabileceklerini ve bunun da her şeye degeceğine inanıyordu. Vazgeçtiği birkaç küçük şeyi –kadınlar, arkadaşlar, kanun kaçağı olmanın bilincinden uzak, minik bir sükûnet anı– unutup, *çaba* göstermenin memnuniyetini yaşıyordu. Ona güç veren buydu. Kendi içinde, sorumluluğunu bilmesi. Hayatının armağanını alması ve bilinçle, vicdanla eyleme geçmesi. Fazlası yoktu. Azı da yoktu. Ve esas önemlisi Muppet değil, diye mantık yürütüyordu, esas olan, Muppet'in içinde yanan *ateştir*.

Ve düşman yaklaştıkça –lastik izleri, lastik izlerinin dert açacağı biliyordu... ya da Los Angeles'taki bir sorun (*ama Felham o zaman arar, söylemez miydi?*)– zamana bakışı daha çılgınlaştı. Daha çok işleri, çoktan özenle ve acımasızca hazırlanmış planları vardı. Zamanın anlamı, daha fazla hayatın kurtarılmasıydı.

Panik düğmesi. *Neden aramadı?*

Jessie, Maybe'yi tarif ediyordu. Genç resepsiyonist gözlerini kırıştırıp kaşlarını çattı. "Kardeşi buranın sahibi," dedi Jessie. "Bir avukat."

"Dirkson'ı kastediyorsunuz herhalde. Ama bildiğim kadarıyla Jason avukat değil," dedi resepsiyonist.

"Clyde'dı galiba..."

"Han'fendi, Ralph's'ın sahibi Jason Felham'dır ve ağabeyinin adı da Dirkson'dır. Bir mesajınız var mı, yok mu?"

Jessie, elindeki mavili-sarı bukete bırakmayı düşündü. Sonra bir daha düşündü.

"Hayır, teşekkürler."

Döndü ve garip şanslı zorlamanın neden iyi olmadığını veya

düşünmekle eyleme girişmek arasında duran zaman ayarlı incinme bombasını düşünerek dışarı doğru yürüdü. Adam yalan söylemişti. Ya ilişkiye girme olasılığından ürkmüştü ya da gerçekte bir şey arzulamamıştı. Jessie'ye yalan söylemişti. Bir kez daha aptal durumuna düşmüştü Jessie.

Çizmelerini çaprazlamış, ağzındaki kürdanı, bir araçtan çok daha fazlası gördüğünü belli eden bir kendinden eminlikle tutan adamın yanından geçerken, adama şöyle bir baktı. Öğleden sonra saat dört olduğu için boş duran lokantayı kesen adam da ona baktı; herhangi bir silah belirtisi, tehdit yaratabilecek herhangi birini gözden kaçırmamaya çalışıyordu. Görmediği ortağının resepsiyoniste bir şeyler fısıldadığını duydu. Duyduklarını anlayamadı. Madrid sonunda ona alıcı gözle bakarken ki bakılacak kadını, Jessie dışarı çıktı.

Rıhtıma inen sekiz ahşap basamağı geçip kendi başına park ettiği arabasına yürüdü. Birden, yavaşça gelen bir taksi dikkatini çekti.

Jessie'nin yürüdüğü dönemeci işarete ederek şoföre, "Dur burada," dedi Felham. Telsizli ve muhtemelen silahlı bir adamın kapıda dikildiğini görmüştü. Ve ardından Jessie'yi gördü. Başka araçlar otoparka girip çıkıyordu. Taksi araya karıştı.

Jessie... Bir tuzak mıydı yoksa?

Geri dönüş yoktur... Üçüncü tokuşmada olmaz.

Yürürken yanına yaklaştıkları Jessie'ye, camı indirip özgür bir adam sıfatıyla son sözlerini söylüyor olabileceğini bilerek -böyle bir durum için pek de yavan sözler- "Araban nerede?" dedi. Sonra şoföre, "Hanımı izle," dedi.

"Bana yalan söyledin."

"Ne?"

"Hiç değilse gerçek adını söyleyebilirdin, Dirkson!"

Taksiye bir daha kenara çekmesini söylemek zordu. Üzerine binen aşırı yükü uğraşan Felham, yıkılıyordu. İki gözcü daha fark etti. Başkaları da vardı mutlaka. İş başındaydılar; gözlüyorlardı. Yanlış adım atmamalıydı. Jessie sesini yükseltmemeli ve-

ya olay yaratacak türden bir hareket yapmamalıydı. Sesinden neler döndüğünü bilmediği anlaşılıyordu. Yoksa onun veya kardeşinin mi peşindeydiler? Yoksa arabanın mı? Aniden, kendi lokantasında gerçeğin ensesine dayanıvermesi... Şansı yok denecek kadar azdı. Takside arkasına yaslanıp hafif eğilerek yoluna devam edebilirdi... Belki sonsuza kadar. Ama belki de gözcülerden biri, sonuçta her türlüşünün peşine düşeceklerine göre, taksiyi izlemeye kalkabilirdi. Kararını verdi.

“Araban nerede?”

“Sana ne?” Jessie içinde kabaran ağlamaklı öfkeyle elindeki çiçekleri fark ederek kendini daha da aptal hissetti.

“Nerede?” dedi Felham bir kez daha; bu sefer daha sıcak davranabilmişti. “O çiçekleri de atma... Lütfen!”

“Orada,” dedi Jessie başıyla işaret ederek. Felham’ın sesindeki korku tonunu fark etmişti.

“Tamam,” dedi Felham şoföre. “Yanına çek. Yavaş ve sakince.”

“Bir sorun mu var?” dedi şoför.

“Var. Aşk hayatım. *Çaktın?*”

Felham taksiden lokantanın ters tarafında, gözcünün bulunamayacağı denize yakın taraftan indi.

“Arabaya bin. Sana ihtiyacım var. Aç şunu. Etrafa bakma. Doğal davran. Lütfen.”

“Tamam.” Jessie söyleneni yaptı.

“Otuz dolar artı havaalanı vergisi, otuz beş ediyor.” Felham şoförün yanındaki koltuğa elli dolar bıraktı. “Kapın kilitli,” dedi Jessie’ye. Jessie kontağı çalıştırdı.

“Hemen gitme,” dedi taksiye dönerek. “Kıpırdama.”

Jessie, bir anlık tereddüitten sonra çiçekleri arka koltuğa atıp kapıyı açtı. “Bin.”

Felham içeri süzülüp güneş gözlüklerini taktı. “Şimdi yavaş ve telaşsız bir şekilde hareket et. Kimseye bakma. Önüne bak. Hata yapma.”

“Bana burada ne halt döndüğünü söyler misin lütfen?”

“Sadece... Sadece sür. Yürü. Çıkalım buradan. Fazla hızlanma ama... Patinaj falan yapayım deme...”

Jessie, taksinin etrafından döndü. Felham kapıdaki adama dikkatli bir bakış attı. Altı tane işaretsiz araba saydı. Kalbi öfkeyle gümbürdüyordu.

101 numaralı çevreyoluna çıktılar. Dikiz aynasından arkaya baktı. Taksi ve iki araba daha, bir Toyota ve bir BMW; öğle yemeğini uzatanlar. Peşlerine düşen yok gibi görünüyordu.

“Araç telefonun var!” dedi Felham.

“İşimde lazım. Şimdi de oraya gidiyorum zaten.”

“İyi.”

“Değil.”

“Bak... Adım konusunda özür dilerim. Açıklayabilirim.”

“Gerekmiyor.”

“Ama açıklayacağım. Seni düşünüyordum... Ama önce telefon açmam lazım. Telefonunu kullanabilir miyim?” Bunları söylerken çoktan telefonu almış, Muir Woods Inn’in numarasını tuşlamıştı.

İşte, uzun bekleyişini ürkütücü bir iç çekişle belirten Muppet’in tok sesi karşısındaydı. “Nihayet. Ne oldu?”

“Başlıyor,” dedi Felham.

“Biliyorum. Seni uyarmaya çalışıyordum. Ordu halinde gelmişler... Helikopter dahil. On beş dakika ya var ya yok, senin o küçük komünden çıktılar. Neredeydin?”

“Lokantadaydım... Herifler her yanı sarmıştı.”

“Şimdi neredesin?”

“Ben... Çıktığım kadın vardı ya—”

Jessie şaşkın ve hayal kırıklığına uğramış bir ifadeyle Felham’a baktı. Şimdiden karmaşık ve bela kokan bir şeye bulaşmışlıktan, daha önce defalarca karşılaştığı hileyle, aldatmacayla bir daha karşılaşmaktan, günlerdir aklından atamadığı adamın, polisten kaçtığı bariz bir dolandırıcı, ayrıntısını bilmek istemediği suçları işlemiş biri çıkmasından gelen hayal kırıklığı. Ve

şimdi, gayet gerçek bir şekilde, arabasında bir kaçak, bir yalancı taşıyordu. *Neden hep kaybedenlere tutuluyorum* diye düşünüyordu. *Bela. Hep bela...*

“Çiftlikten uzak dur.”

“Tamam. Altıda seni şehirdeki bir otelden ararım.”

“Saatini kontrol et.”

“Benimki dört on yedi şu anda.”

“Yarın akşam Bethesda Hyatt’tayız. Rezervasyon Striker adına. İki kişilik. Sabah erken bir United uçuşu var. Birinci sınıfta, tek kişilik rezervasyon. Gene Stiker adına. Tamam?” dedi Muppet.

“Her şey düzenlendi mi?”

“Tabii.”

“Sen iyi misin?”

“Biraz ürperti. Her zamankinden. Belki bu sefer biraz daha fazla.”

“Biliyorum.”

“Ne oldu?”

“Her şey yolunda gitti. Biraz karışıklık oldu ama. Kötü istihbarat.”

“Muhafızlar?”

“Anlatırım.”

“Konuşamıyorsun.”

“Aynen.”

“Sadece kuşları salıp salmadığını söyle.”

“Saldım. Çok güzeldi. Herhalde çoğu kurtulur. Sen de aynı havada mısın?”

“Havayolu mu demek istedin?”

“Evet.”

“Hayır. Delta benimki. Seninkinden yirmi dakika sonra. Dulles’te Hertz’den araba kirala. Ben Avis’ten bir tane ayırttım. Yoldaki bir kamyon parkında bırakacağım. Orada bekleyen bir kamyonu geçeceğim. Otelde buluşuruz. Dirk-”

“Ne?”

“Sence Sensei mi söyledi?”

“Asla. Araba... Biri o gece görmüş olmalı.”

“Ben de öyle düşünmüştüm. Ya kardeşin?”

“Bilmiyorum. Sahiden bilmiyorum. Onu korkutacaklar, orası kesin. Belki peşine düşerler, telefonunu falan dinlerler. Zavallı çocuk. Ama—” ‘bizi ele vermeyecektir’ diyecekti ama toparlandı, “—bir şey söylemeyecektir. Bu konuyu aramızda halletmiştik.”

“Üzgünüm.”

“Kapamalıyım.”

Muppet telefonu kapadı, otelin lokantasına gitti, çorba ve bir-
ra ısmarladı.

Diğer ucundan Golden Gate’in muhteşem manzarasına çıkacakları tünele girerken, “Neler döndüğünü bana söyleyecek misin?” dedi Jessie. Sis, yolun üzerine akla ziyan bir kavis çizerek iniyordu. Jessie ona tutulmuştu; neden bilmiyordu... Yakışıklı, tehlikeli, yabancı —hayır, yabancı değil, yaratık— ve muhtaç... Jessie’ye ihtiyaç duyan biri... Doğum sancısı çeken bir kadın değil, bir erkek. Kusursuz ilişkiyi müjdelemeyen karmaşık katmanlarla çevirili iki basit bileşen...

“Yardım edebilir miyim?” dedi Jason Felham.

“Kimsiniz?”

“Ralph’s’ın sahibiyim. Kiminle müşerref—”

Jerassi rozetini gösterdi. Aydınlanmanın ışığı. Jason’ın göksel düşmanı onu yakmak için eve gelmişti. Jason’ın son nefesi. Son saniyesi.

Jerassi fotoğrafı uzatarak, “Otoparkınızda böyle bir araba gördünüz mü hiç?” dedi.

“Nedir mesele?”

“Sadece soruyu yanıtlayın lütfen.”

“Ben... Bilmiyorum. Tanımıyorum bu arabayı. Kiminmiş?”

“Markası Aston Martin. Aston Martin kullanan birini tanıyor musunuz?”

“Düşünmem gerek... Hım... Bir Aston Martin...”

Jerassi adamın gergin halini hemen fark etmişti. Bu arada Madrid kollama işine devam ediyordu. Jason ona baktı, kalçasındaki kabarıklığı algıladı, ardından önündeki adamın koltuk altında aynı kabarıklığı fark etti.

Bir şey saklıyor. Tıpkı o orospuçoğu Samurayın sakladığı gibi. Yoksa ben mi uyduruyorum? Jerassi düşünüyordu: *yoksa bana mı öyle geliyor? Ha siktir be.*

“Hayır, hayır.”

Jerassi kekeleyen amatöre, “Neye hayır?” dedi.

“Arabayı tanımıyorum.”

Öfkene hakim ol, hıyar... “Bu arabayı sizin mekânınızda birkaç defa gördüğünü söyleyen iki görgü tanığımız var... Belki rengi farklıdır.”

“Bakın,” diye devam etti Jason cesurca –kaçınılmazın başladığını, sınanmamış varlığının dermansız derinliklerden ve sü-lüksü korkulardan ışığa çıktığını şimdi fark ediyordu– “Ben araba uzmanı değilim. İşim değil. Ben burada temiz bir vejetaryen lokantası işletiyorum.”

Temiz. Kelime, Jerassi’ye çok kaypak göründü. Tıpkı kıvrak gibi. Jason’a da öyle. *Neden bu kelimeyi kullandım durduk yerde? Ne kadar gereksiz ve budalaca. Ne demek istedim? Nereden çıktı bu kelime? Bir gangster lafı bu... Bir şey saklamaya ya da birini korumaya çalıştığın anlamına gelen bir kelime bu yahu!*

Vejetaryen, aha, diye düşündü Jerassi. Bu küçük karşılaşmayı bitirmek niyetinde değildi. Fazlasıyla heyecanlı, neredeyse kendini savunmaya yönelikti adam ve Jerassi, yıllardır parçalarıyla uğraştığı resme çok yaklaştığını hissediyordu.

“Otursak mı? Size sormak istediğim birkaç soru daha var.”

“Olur... Sorun değil.” Jason’ın dizleri titriyordu. FBI ajanının cep telefonunu alıp birilerine konumlarını korumalarını emredişini izledi. Zavallı Jason, anlaşılır korkusu içinde, yukarıda veya yakınlarda bir yerde bir helikopterin turladığını duyduğunu sandı ve etrafının tümüyle çevrildiğini düşündü.

Madrid kapıda beklemeye devam etti. Dikkatini, atığı kesiklere karşılık veren resepsiyoniste yöneltmişti şimdi.

“Kovboy musun sen?” dedi kız.

“Neden?” dedi Madrid.

“Sıkı çizmeler.”

Madrid, kızla daha rahat konuşabilmek için kapıdan ayrıldı. Ortam, üç metre mesafeden yüksek sesle konuşmaya uygun değildi.

Kırıksık gömleğinin altındaki gümüş tokalı kemerini düzelterek, “Adın neydi, tatlım?” dedi Madrid.

Resepsiyonist kız, neredeyse etnolojik bir tonla, “Sen kesin kovboysun,” dedi. “Bana kimse böyle hitap etmemiştir şimdiye kadar. Polis misin sen de?”

“FBI. At sürmüşlüğüm var gerçi.”

“Kafamda bu iki meslek birbirine uymadı nedense.”

“Yani?”

“Bilmem. Birini bırakıp öbürüne geçilirmiş gibi gelmedi işte. Arada bir şeyler eksik.”

“Birkaç diş, birkaç kırık kemik. Ve otuz yaşına gelmek.”

Kız gülümsedi. “Wyoming’ten mi geldin?”

“DC.”

Kız köşede oturmuş diğer FBI ajanıyla konuşan patronuna, Jason’a bakarak, “Ne yapmış?” dedi.

“Hiç. Sadece o arabanın sahibini arıyoruz.”

Jerassi ona fotoğrafı göstermişti; o da gidip arka taraftan Jason’ı çağırmişti.

“O arabanın sahibi ne yapmış?”

“Onu bulmaya çalışıyoruz.”

“Ne yaptığını bilmiyorsanız hiçbir şey yapmadığını nasıl biliyorsunuz?”

“Onu bulmaya çalışıyoruz.”

“Bunu demin söylemiştin.”

“Biliyorum,” dedi Madrid sırtarak.

Kız nihayetinde FBI'ın FBI olduğunu ve onlardan fazlasını beklememek gerektiğini fark ederek kafasını yana eğip gülümse-di ve Madrid'e 'Kadın düşmanı mısınız, salak mısınız, yoksa sahi-den tüm bunlar kadar Wyoming misin?' bakışı attı.

"Herhalde konu park cezaları değildir... FBI karıştığına göre."
"Herhalde."

"Çünkü birkaç park cezam var ve eh, belki şimdiye kadar Ka-liforniya kızları hakkında fikir edinmişsinizdir... ya da edinme-mişsinizdir ama şunu söyleyeyim: bir beni bu yüzden tutuklaya-caksa, seni tercih ederdim."

"Ne kadar açıksın," dedi Madrid.

"Açık..." Kıkırdadı. "Aynen. Evli olduğunu görebiliyorum. Yoksa bu kadar girişken davranmazdım."

Kızın parlak siyah saçlarına, meydan okuyan duruşuna, pü-rürsüz pembe tenine ve çekiciliğine başka bir hava katan hafif yamuk burnuna bayılan Madrid, "Ben de," dedi. Kız bir şeyler yapmak için dönünce, Madrid FBI deneyiminin kazandırdığı gözlem gücünü kullanarak kızın, elde boyanmış yeşil damlalar-la bezeli dar kotunun içinde gösterişli bir biçimde duran ve Yu-nan amforalarını hatırlatan şekilli kalçalarını inceledi. Kız tek-rar döndü ve gülümsedi. Deniz mavisi gözleri ortama ferahlık katıyordu.

Jerassi, ayrıntıları küçük not defterine yavaşça kaydederken, gayet sıradan bir ses tonuyla Jason'a, "Buramın tek sahibi misi-niz?" diye sordu. Kullandığı kalemin üzerinde Holiday Inn ya-zıyordu.

"Evet," diye mırıldandı Jason.

"Evet, dediniz, değil mi? Bunlar sıradan sorular, bayım. Ba-kın, size birkaç soru sormazsam, şuradaki genç ortağım artık ya-şımın geçtiğini düşünür... Kaymağa meraklıdır; daha fazla ma-aş, mevki, falan filan..."

Jason, bir yandan seçeneklerini sayar, ne söyleyebileceğini ölçmeye çalışır, Jerassi'nin ağzından çıkan her kelimeye verebi-

leceği her yanıtının nereye varabileceğini düşünür ve kelimelerden umabileceği medetin hiçbir formüle, plana, stratejiye bağlanamayacağını fark ederken saniyeleri sayıyordu. *Uydur. Uydurma. Uydur. Sıradan soruşturma. Öyle dedi adam. Arabayı tanıyacak bir düzine çalışan var. Adını bilirler. Ama onlara sormuyorlar. Sormak için nedenleri yok. Çıkıp gidecek, bir daha da dönmeyecekler. Önemsiz bir ayrıntıda tökezleme Jason. Yapma.*

“Evet. Hayır. Soru neydi?”

“Buranın tek sahibi siz misiniz, demiştim.”

Jerassi, genç adamı daha fazla germemek için not defterini bıraktı. Böylesi dolambaçsız bir soruya verilen cevaba şaşarak Jason’a baktı.

“Evet. Ah, elbette, yatırımcılar var... Onu düşünüyordum. Ama her gün buraya gelip işi yürüten benim... Yani hemen hemen her gün. Lokantacılık kolay değildir, hele vejetaryen olunca.”

“Ya, neden?”

“Bilirsiniz.”

“Bilir miyim?”

“Çoğu insan vejetaryen mutfağına yabancıdır.”

“Ben öyleyim, onu biliyorum. Ama Kaliforniya bununla ünlü değil midir?”

“Galiba.”

“İşin doğrusu, buralarda *tres chic** sayılmıyor mu?”

“Öyle sanan vardır... menümüz aslında o kadar *sofistike* sayılmaz.”

“Bakabilir miyim?”

“Tabii,” dedi Jason ve bir menü alıp adama verdi. Papirüs üzerine el yazmasıydı menü (Iyura’nın işi).

“Fiyatlar yazmıyor?”

“Öyle. Doğanın üzerine fiyat etiketi yapıştırmayı hakaret sayıyoruz.”

*Havali, gözde, sosyete işi (Fr.)

“Vay, iyi fikir. Hoş sahiden. Biraz sahtekârca sanki ama hoşuma gitti. Peki, ceplerinden para taşan *tres chic* tiplerden olanlar ne ısmarlayacaklarına nasıl karar veriyorlar?”

“Kolay,” dedi Jason ve az önce Madrid’in dikildiği kapıdaki tabelayı işaret etti.

SAĞLIKLI, ZULÜM BULAŞMAMIŞ YEMEĞE NE DEĞER BİÇİYORSANIZ ONU ÖDEYİN

Jerassi, inanmaz ve hor gören bir Doğu Yakası kahkahası atarak, “Dalga geçiyorsunuz herhalde?” dedi.

“Geçmiyorum. Et, balık veya benzeri yüksek maliyetli ürünler sunmadığımız için, et vesaire pazarına bağlı kalmayan gayet sağlam bir ağıımız var. Müşterimiz sadık, adımız sağlam diyebilirim. Aşçılık ve hizmet maliyetimiz düşük.”

“Epey cesur, bence. İyi para kazanıyor musunuz?”

“İyi kazanmaktan ne anladığınıza bağlı.” *Neden bana bunları soruyor? Ya ağabeyim –ad düşünme, düşündüğümü fark edecektir– ama ya ağabeyim defterlerle oynadıysa? Tamam! Mesele bu olmalı! Tanrım... Masraflarını karşılamak için vergi kaçırıyordu... Masraflar... e, ama vergileri kontrol etmiştim... Hım. Vergi kayıtlarını incelediyse, sadece benim adıma görmüştür; gerçeği söylediğimi, benden başkası olmadığını görmüştür. Tabii! Oh, kafamı toplayamasaydım... Ateş hattında sakın davranma deneyimim olmasaydı... Ağzımdan ‘Evet’ yerine ‘Hayır’ kaçsaydı... Hiç ilgisi yokken kendimi ele verseydim. Ne feci. Ama yerimde başkası olsa aynıını yapardı...*

“Sakıncası yoksa, ne kadar kazanıyorsunuz, sorabilir miyim? Sırf... Eh, açıkçası, bizim FBI’ın maaşları boktandır, yani sizin gibi dürüst bir insan kazanacağı parayı başkalarının kararına bırakarak ne kadar kazanabilir merak ettim de, ondan soruyorum. Benim işimde insanların ne yapacağı kestirilemez bayım, anlamalısınız. Ve insanlar fazlasıyla kendiyile ilgilidir... Cimridir yani.”

“Doğru söylediğimize eminim.”

“Ne kadar, o zaman?”

“Kâr mı, ciro mu?”

“Ciro canım... Burnumu sokma derdinde değilim.”

Jason birkaç saniye kafadan hesap yaptı. “Herhalde geçen yıl iki milyon yapmışızdır.”

Sözleri Jason’a anında fazlasıyla günahkâr geldi. Ne para... Jerassi ıslık çaldı. “Yü-ce İsa!” Ve ıslık Jason’ın bir sivil görevli karşısında yalıtılmışlık ve yanlış yapma hissiyatını artırdı. Adamın acı hissettiği açıktı... *Neyin acısı?*

“Ama bu rakam. masraflar, vergiler falan düşülmemiş hali, unutmayın.”

“Elbette. Gene de epey kalıyordur elinize.”

“O kadar değil. Yani... fast-food zincirleriyle karşılaştırdınca... Veya-” *Bundan söz etmemeliydim. Hata.*

“Her neyse, sizi meşgul ettim. Sizin gibi meşgul bir adamı. Böylesi para yapabilen bir adamı.”

“Çoğu cebime girmiyor-”

“A, biliyorum canım. İşte kartım. Aston Martin kullanan birini görür ya da duyarsanız beni arar mısınız?”

“Kesinlikle. Kesinlikle memur bey.” Ellerinin titremesini durdurabilmişti. Ya da titrediklerini sanıyordu. Belki de titremiyorladı. Belki tümü en baştan beri kafasındaydı.

Jerassi kalktı, resepsiyonistin masasının başında iyice kaynaşmış ikiliye doğru yürüken aklına bir şey takılmış gibi Jason’a döndü.

“Bir şey daha vardı. Siz, ehm, böyle bir araba kullanacak ve şu tabelada yazan ilkelerle ilişkisi olabilecek birini biliyor musunuz?”

“Nasıl biri?” dedi Jason; gardı düşük yakalanmış, iplere savrulmuş gibiydi. *Neden, neden bunu soruyor? Neden şüphelendi? Ona ağabeyimin, siktir, adını bile düşünmemeliyim, arabasını kullanan hiç kimseyi tanımadığımı söylemiştim zaten-*

“Fanatik biri. Şu ‘zulüm bulaşmamış’ işini veya ‘sağlık’ işini fazla ciddiye alacak türde biri. Ve suç işleyecek biri.”

“Hayır. Gerçekten. Dediğim gibi, öyle bir arabayı hiç görmedim. Ve buraya gelenler, eh, dürüst kimselerdir.”

“Öyle değiller demedim zaten. Sadece, belki böyle birini, özellikle—” eliyle, dediğine fiziksel varlık kazandırmak için bir hareket yaptı ki hareket, Jerassi’nin içindeki, içini kemiren, alay eden ve iki seferde, birbirinden anca birkaç kilometre uzak iki yerde karşısına çıkan ve parmaklarının arasından kayıveren hissi vücuda getirir gibiydi, “—size veya tanıdığımız birine içini dökebilecek biri aklınıza gelebilir diye düşünmüştüm.”

“Ne konuda içini dökebilecek?”

“Bilmiyorum. Biz de onu bulmaya çalışıyoruz.”

“Eh, öyle birini duyarsam—”

“İyi. Bu da bir adım. FBI bize söyleyebileceğiniz her şeye müteşekkir kalacaktır. Ve herhalde, bütün çalışanlarınızla konuşmama aldırılmazsınız? Belki biri o arabayı görmüştür.”

“Hayır, elbette aldırmam. Ben de civardaki vejetaryen lokantalarına sorar —aramızda bağ var, mâlum— ve hepsine FBI’ın birini aradığını söylerim.”

Jerassi öneriyi yanıtlamadı.

“Yanınızda kaç kişi çalışıyor?”

“Aa.. bakalım. Yarım gün çalışanlarla parktakileri de sayarsak... eee... dört kişi arka tarafta ve—”

Madrid gelip Jerassi’ye telefonu uzatı. “Baggot arıyor.”

“Robert, büro, Florida’dan arandığını söyledi. Numarayı veriyorum.”

Jerassi’nin verilen numarayı yazması gerekmiyordu.

“Bana iki dakika müsade et,” dedi Madrid’e. Jason yanında çalışanları sayıyor, her bir yüzü hatırlamaya çalışıyordu. Araba? Kim görmüştü arabayı?

Jerassi, Tarpon Sprigs numarasını çevirdi ve o sırada, pırıl pırıl bir oturma odasında toplanmış insanlara teskin edici sözler söylemekle meşgul bir pederden, annesinin sabaha karşı kalp krizi geçirip öldüğünü öğrendi.

“Siz son yıllarda sürekli çenesinden bahsettiği oğlu olmalısınız,” diye ünledi Tanrı adamı. “Tanrım, sizden o kadar bahse derdi ki... Sizi yakından tanıyormuşum gibi geliyor bana şimdi.”

“Acı çekmiş mi?” dedi Jerassi. Sesinde yas tonu yoktu gerçi.

“Hayır, sanmam. Zaten eşikteydi... Yolun sonundaydı.”

Annesinin ölümünde, Jerassi'nin hesaba katmadığı belirgin bir utanç vardı. Şu ana kadar Kaliforniya seferi felaketti, işi batırdığını, kasvetli gerçeği bulandırdığını –Kinesey hepsini görecekti– bile düşünüyordu ve şimdi de Florida'ya, cenazeye gidip değerli zamanını harcayacaktı. Kokuyu yitirecekti. İçi yanıyor du. Belki de böyle yazılmıştı... Jerassi'nin başarısızlıktan kaçışının bahanesi.

“Bir görgü tanığı; hem de adamla konuşan bir görgü tanığı... Lastik izleri, olası aracı gören üç kişi. Adamın toprağında; muhtemelen millet onu korumak için yalan söylüyor ve elimizde ne var? Hiç!” dedi Madrid, Jerassi'nin peşisıra lokantadan çıkarken. İş sağlama almak için lokanta ve Amidha Center'a göz-cüler yerleştirecek, Sensei ve Jason Felham'ın peşine adam takacaklardı. Ama izleyen on dakika, lokanta çalışanlarının hiçbirinin Aston Martin'i görmediğini ortaya çıkardı.

Jerassi, maliyetini bilerek Baggot'a, “Bak bakalım, bir haftalık takibat çıkarabilecek misin,” dedi. Şehirde birkaç gün daha kalacak olan Madrid, onu San Francisco havaalanına götürdü.

Kafasında birbirini itekleyen, annesinin ölüm haberi gelince soruşturmanın hesaba katmadıkları amatörce bir karşı darbeyle sallandığını fark etmesi düşünceleriyle omuzları çöken Jerassi, “Hiçbir yere varamadık,” dedi. “İskoçya'nın yüzlerce kilometre-karelik dağlarında bir bilgisayar çipini bulup izini Libyalı sü-rüngenlere kadar sürebiliyoruz ama şu sincap bokunu, burnumuzun dibinde durmasına rağmen bulamıyoruz.”

“Bulacağız,” dedi Madrid pek inanmadan. Sekiz yıldan sonra, hiç olmadığı kadar yaklaştıkları doğrudu. Ama durum öyle bir hale gelmişti ki sanki ağabeyim, eşeklerle yaptığı gibi, onla-

rı izleyip eğleniyordu. Kontrol ondaydı. Dahası, dava özünde, Jerassi'nin derdiydi. Madrid iþe aynı nedenlere sahip olmadan girmişti. Tabii, adamın adalete teslim edilmesini, sürüklenip içeri tıklılışını, çakallara yem diye sunuluşunu görmek isterdi. Kim olduklarına dair kendi fikirleri ve kazanmakla, gözlerinin içine bakmakla, onları zincirlenmiş görmekle, yüzlerine tükürmekle ilgili güçlü dürtüleri vardı. Yüzlerine bakıp, “*Yanışını* seyredeceğim, piç!” diyebilmenin erişilmez hazzı, falan.

Ama bir yandan da, saplantının iyi bir memurun görevinden alınmasına yol açacağını da biliyordu. Jerassi, başka hiçbir iş yapamazdı. Bir anlamda, hâlâ canlı ve genç sayılsa da, *Hayvan*, Jerassi'nin emekliliği idi. Yeni Zelanda'ya gidip balık avlamak gibi bir şey. Shelley Pendergras ve yarım düzine ajan, onunla aynı hastalıklı sanrıları görmeye zorlanıyordu. Kabul, FBI davanın çözüme kavuşmasını istiyordu ama başka davalar da vardı... Yetersiz ajan, daralmış bir büro... Shelley, bir vergi mükellefinin bu sekiz yıllık davaya milyonlarca dolar ödediğini hesaplamıştı ve ellerinde somut anlamda hiç, hem de kesin hiçten ötesi yoktu. Av, sıkmaya başlamıştı.

Madrid sıkılmıştı. *Hayvan* Nobel Ödülü gibi gösteriliyordu. Ama etrafta daha erişilir ödüller ve Pulitzerler vardı: Jeffrey L.Dahmer* tipleri, katiller, tecavüzcüler, banka soyguncuları... Uğraşmaya degecek cinsten, akla gelebilecek her tür pislik. Madrid, yabancı teröristlerin peşine düşmek istiyordu –Şu Orta Doğulu zibidilerden birini yakalasa, adamı ikiye katlayıp kendi bokunu yedirirdi– ama onun yerine, *tepkisel* tavırları sınırlarını bozan Jerassi'nin peşinden gitmeye mahkûm edilmişti. Madrid kendini, başkalarına nazaran liberal sayıyordu. Büroda, arka ar-

*Eşcinselliğini köktendinci babasına açamamasını diğer eşcinsellere nefrete dönüştüren, 17 kurbanına öldürdükten sonra tecavüz edip hepsinin cesetlerini parçalayan, “Milwaukee Yamyamı” adıyla maruf, 1991'de tutuklanan ve 1994'te hapiste, bir başka katil tarafından dövülerek öldürülen seri katil (d.1960)

kaya Clinton'a oy veren pek az kişiden biriydi. İçgüdüsel bir tavırla Cumhuriyetçiler'den nefret ediyordu. Onlardan *tiksiniyordu* demek daha doğru. Bütün zenginlerin çocuk götü meraklısı sübyancılar olduğundan şüpheleniyordu. Çünkü şehir kulübünde bir tanesini yakalamıştı. Daha fazla doğal alan yaratılmasını, petrol kuyularının son verilmesini, Ulusal Parklarda asfaltın yasaklanmasını, atmosferden kloroflorokarbonların temizlenmesini ve dikenli telin tarihe gömülmesini arzuluyordu; rodeocu, çiftlik tayfasından arkadaşlarının kendilerinde kurtları, çakalları ve boz ayıları vurma hakkı görmelerinden bile rahatsızdı. Madrid, Jerassi'ye hiç söylememişti ama işin aslı, *Hayvan* konusunda da rahatsızdı. Belki de zihinsel açıdan konunun etrafında dolanıp işi Jerassi'nin yönetimine bırakmayı yeğliyordu. Hata belki de bir sonraki şiddet gösterisine belli bir önseziyle bakıyordu.

Jerassi, Tampa'ya giden ilk uçağa yetişti. Madrid, Kyoto Inn'e yerleşip akşam yemeği teklif etmek üzere Ralph's'teki resepsiyonist kızını aradı. Madrid evliydi ama bunu hoş bir akşam yemeği sohbetine engel görmüyordu. Kovboyların genlerinde var, diye düşünürdü; yani, Kuzey Sahili'ndeki bir yemek masasında oturup hiç değilse genç bir bağırardan yükselen yeni kokuların, hınzır tımarsız bakışların ve sabırsız kalçaların keyfini çıkarmasına izni olmalıydı.

Tamamdı. Kız, uygun pastanın üzerine dökülen sıcak çikolata sosu kadar hevesliydi.

"Patron size ağabeyinden bahsetti mi?" diye sordu kız.

"Hayır, neden?" dedi Madrid istifini bozmadan.

O sırada parıltılı rodeo günlerinden, Vahşi Batı'da büyüme-ten, ellilerde Montana'yı kasıp kavuran fırtınalardan ve cumartesi geceleri eğlenmek için yapılanlardan bahsediyordu. "Galiba o da doğada koşturanlardan," diye devam etti kız. "Fazla konuşmaz ama bana kalırsa hayvanlara pek meraklı."

Madrid, salatasından bir lokma alıp, "Neden böyle düşündün?" dedi.

“Kokusundan.”

“Ben de payıma düşeni almışım o kokudan.”

Kız sırttı. “Ben de hayvanlarla büyüdüm sayılır.”

“Nasıl?”

“Babam, New York’ta hayavanat bahçesi teknisyeniydi. Beslenme uzmanı. Üzerinde eve taşıdığı kokudan bir düzine ufak canavarı tanımayı öğrendim. Yıkanmakla çıkmayan bazı kokular var. Adamın üzerinde büyük kedilerin kokusunu aldım. Toy-naklıların da.”

“Hiç ona sordun mu bunları?”

“Evet, bir kere. Alman malı bir parfüm deyip geçiştirdi.” Kafasını salladı. “Vejetaryen lokantası sahibi olmasa insan pis bir iş çevirdiğini düşünür.”

“Adı ne?”

“Dirk. Gerçi kimse ona böyle seslenmez. Jason ona Felham der. Hepimiz öyle deriz. Ayda birkaç gün uğrar.”

“Lokantanın sahibi o, öyle mi?”

“Yok... Ama bana hep öyle gelmiştir. Kardeş onlar... Yani, ikisi de patron anladığım kadarıyla, belki yanılıyorumdur... Zaten işi yürüten Jason’dır. Herhalde öteki lokantaya hobi gözüyle bakıyor.”

“Ama bu Felham’ın kullandığı arabayı bilmiyorsun?”

“Onu hiç dışarıda görmedim. Onu mu soruşturuyorsunuz?”

“Belki. Bak, bunlar çok gizli. Anlıyor musun?”

“Tamam.” Swiss Altima armut suyundan bir yudum aldı. “Şu kadarnı söyleyeyim, adam esrarengiz biri. İçine kapanık... Pek konuşmaz. Ama konuştuğunda da gayet naziktir. Hiç sinirlenmiyormuş gibi görünen tiplerden. Sıradan biri. Zengin falan herhalde. Çok da geziyordur.”

“Kaç yaşında?”

“Otuzların sonu, kırkların başı derim. Kederli biri. Her erkekte görülür şey değil.”

Madrid’in beyni, daha ayrıntılı tarifi alırken öğrendiklerini

sıralamaya koyulmuştu. Diğer önceliklerini ve hormonlarının işini bozacak şeyleri istemiyordu ama bu Dirk denen herifin tarifi, Los Angeles'taki şüphelinin tarifine her anlamda uyuyordu. Siyah değildi gerçi...

İzin isteyip tuvalete gitti ve sırayla, önce Baggot'ı, ardından Shelley Pendergras'ı aradı. Av, birden hareketlenmişti. Durduk yerde. Ve kozu o yakalamıştı, ihtiyar Jerassi değil. Fena bozulacaktı.

Jessie, Felham'ı ineneğini söylediği yerde, Huntingdon'da indirmeye hazırlanmıştı. Ama Lombard ve Van Ness civarına geldiklerine konuşmaları öyle bir yöne girdi ki Felham onunla beraber gelmek istediğini söyledi; Jessie de kabul etti. Dansları, kaderlerinde yazılıydı anlaşılın. Savunmasızlık, en az tuvaletler kadar kendi kültürünü yaratabilirdi. Muppet'la araç telefonundan sakınmadan konuşmuştu Felham; sakınmadan, çünkü hiçbir şey değilse bile, Jessie onu arabaya almış, kurtarmıştı. O gece iki doğumun beklendiği kliniğe vardıklarında ona açılacak, onu öpmek, ona sarılmak isteyecek, kendine itiraf etmediği ama sonunun felakete varacağını bildiği yılların şiddetiyle kıvranaçtı. Kurtuluşunda önemli paya sahipti Jessie. Sekiz kilometrelik trafik sıkışıklığı boyunca birbirinde gerçeği arayan gözlerde tehlikeyle oynayan güven, güvenle oynayan tehlike, hızla sürüklenişlerinde ve cesaretlerinde ve umutsuzluklarında bakirlik vardı.

İkisinin de iliklerinde hissettikleri heyecanda, bir parça korku, itiraf etme ihtiyacı, birinin ya da diğerinin çıplaklık anında sadece bir kişinin böyle bir huzuru sunabileceği gerçeği vardı. *Hep benimle kal; beni bırakma. Lütfen bana inan. Beni sev. Bana yol göster. Sen benim kurtuluşumsun. Dehşetim. Emziğim. Erkeğim. Beni affet...* Elle tutulur etki ve tepkiye sıkıştırılmış ebedi duygular.

Felham söylenmesi gerekenleri ortaya döktü. "Jaguarı öldürdüler. Onu kaçak avcılardan kurtarmıştım. Dersini yüzdüler.

Herhalde diri diri... Sonra etini kızarttılar. Yiyeceğe ihtiyaçları yoktu. Olsaydı bile...”

“Sen ne yaptın?”

“Onları öldürdüm.”

“Sen... Adam mı öldürdün?”

“Evet. Ormanda kaçak av çemberi kurmuşlardı. Yüzlerce, binlerce hayvanı öldürüyorlardı. Kimse onları durdurmuyordu. Kimsenin haberi bile yoktu. Koca bir papağanı sürüsünden ayırmak, bir jaguarı kovalamak veya bebek karıncayıyeni annelerinden ayırmak ne demek, bilir misin?”

“Bilmek istemiyorum. İnsanları mı öldürdün sen?”

Felham, sarmaşık çardaklarının üzerinde zarafetle süzülen kartalı, anakondalar yaradılışın özgün dallarında uyurken ırmak krallığının sınırlarında devriye gezen dev su samurlarını, sağdan soldan akla gelebilecek her renkte balık fırladıkça gölgelerden kafasını uzatan kaplumbağaları anımsadı. Amazon’da Atlantik Okyanusu’ndaki canlıların toplamından fazla balık türü yaşıyordu. Kendi biyolojik bahçelerinde milyonlarca yıl boyunca kusursuz bir barış içinde yaşayan, toplumları beraber çalışan, yumuşak başlı, sessiz, mırıldanan, sık yapraklı ağaçların dibinde meyva arayan beyaz dudaklı yaban domuzlarını görmüştü. Hiç uğraşmadan, kendiliğinden yetişen lezzetli meyvalar... Muazzam gölgeler, nem, yeşillik. Felham, bir süre o cennette yaşamıştı.

Ama bunlar *Seringalistas* ve *caboclo** –mal sahipleri, satıcılar, Portekizli *conquistadores*’in** torunları– o cenneti keşfedip, balık, jaguar derisi veya *seringal**** için ‘sözde’ hammaddelerin peşine düşmeden önceydi. Dünya Çevre Hareketi’ne paraları yatırıp, tehlikedeki türlerin tanımını değiştirmişlerdi. Felham’ın farkında olmadan patronunu koruduğu şirketin ta kendisi...

*Çiftçi (Por.)

**Fatihler (Por.)

***Plastik üretimi (Por.)

Ona bu duyguları veya o gece yaşadığı, kalbini buran o dehşet anını, yağmur altında ve çamur içinde, etrafı cahil nefretiyle ve kuyruklarından ve boyunlarından en gaddar darağaçlarına asılmış o güzelim hayvanların kalıntılarıyla çevrili kötülük yuvasındaki duyguları, çadırlardan birine daldığında jaguarından, Amazon'da katledilen bin değil, milyonlarca hayvandan sadece birinden, jaguarından kalan kararmış, kızartılmış et parçalarını görünce hissettiklerini nasıl anlatabilirdi?

Jessie sadece adam öldürdüğünü duyuyor. Ne kadar tipik, diye düşündü Felham.

“Onlar insan değildi. Kasaptı.”

“Ya polis?”

“Hâlâ peşimde... Yirmi yıl sonra bile. Rüyalarımda peşimden filarmoni orkestrası geldiğini zannettirecek kadar fazla siren sesi duyuyorum.”

“Tanrım. Mesele bu mu yani?”

“Evet.”

“Ve bu da beni, senin suç ortağın yapıyor.”

“Henüz değil. Sana bağlı. Yani—”

“Başka bir şey söyleme.”

Söyleyemezdi zaten. Söyledikleri söylemek istediklerinden fazlaydı. Kalanını ona anlatmaya kesinlikle hazır değildi. Jaguarın sadece işin başı olduğunu... Yirmi yılını o güzelim zavallı hayvanı, CooCoo'yu yaşama döndürmeye harcadığını...

Arabayı park ederken, ofise girerken, çarpışımı kulaklarında duyduğu kalbine eline koyarak hızlı hızlı düşünüyordu Jessie. *İzleniyoruz* korkusu sarmıştı her yanını. Her adımında namlular onu izliyordu. Hareket ediyor, içi kıpırdamıyordu. Teyakkuzdaydı. Onu kaçırdığını, zorla arabasına bindiğini falan öne sürebilirdi. İnkâr eder miydi? Silahı var mıydı? Kullanır mıydı? Jessie'ye teker teker tecavüz eden bu kavrayışların, bu algıladıklarının iğrençliği kadar, her imge yanında taşkın, ihtiraslı, akıl almaz çukurlarla ıstıraba daha fazla boğulan bir aşk ilişkisini, hayatının en iyi zamanını, aşkı getiriyordu.

Bir şekilde iki yardımcısını ki içlerinden biri, yanındaki be-yefendiyi hatırlayıp güler yüzle selamlamıştı, selamlamayı başa-rıp, "Nasıllar?" dedi.

"İkisi de yakın," dendi Jessie'ye.

"Birazdan dönerim," dedi Felham'a. "Hanımlara bir bakmam gerek." 'Hasta' demezdi hiç.

Felham, Jessie'nin ofisindeki kanapeye oturdu. İki gündür ça-ıştırmadığı kaslarındaki halsizliği hissediyordu ve oracıkta ye-re yatıp birkaç yüz sınav ve mekik yapmaya hazırdı. Normalde, her birinden, her gün biner defa yapardı.

Marsha'nın bacakları iki yandaydı; ebe bebeği kucağına aldı-ğında Jessie yeni doğmuş bir jaguarın çığıklarını duyduğunu sandı.

Kan. Sıvılar. Kadın zorlanıyordu ama inatla yanında bir dok-tor bulunmasını reddetmişti. Fırlatma derinliklerinden yükse-len hayvansı uyarılar arasında, içini demirle, kurşunla kaplı ve tutsak hissettirecek denli kasılmış ve büzülmüş derinlerden ge-len tohuma yardım eden kollar ve ellerle sarılı halde, içindeki mitik yolcu –adına ne dersiniz artık– tanımadığı, elinde olsa ge-ri yollayacağı, nefret ettiği beden gelirken acıyla haykırıp bir mantraymış* gibi, "İyi olacağım, iyi olacağım, oh Tanrım..." de-yip durmuştu.

İçine dolan ve ona, Felham'la sonuna dek kavgaya, sürgüne, gereken neyse ona girişmesi hakkında içindeki itkileri kontrol ettiren korku güçleriyle sinerek izledi Jessie.

Ama kusursuz kopyanın, kadının kendisinin, yaratılış ve son-suzluğun, viyaklamalarla ortaya çıkması ve açılan mor dudakla-ra memenin dayanmasıyla ıstırap birden bire yok oldu. Yeni doğmuş bir jaguar kadar savunmasız, diye düşündü Jessie bir kez daha.

*Mantra: Hinduizm ve Budizm'de, dua ederken veya meditasyon sırasında sürekli tekrarlanan kutsal hece ya da sözcük

Kliniğinde dört yüzden fazla bebek dünyaya gelmişti. Bay Area'da, hastaneleri bile doğal ev ortamında doğum yapma meselesine itekleyecek denli güçle, doğal doğum ve doğum ortamlarının doğallığının geliştirilmesi için savaşıyor, müfettişlerle, rüşvetçilerle cebelleşen kendisiydi. Hastanelerde doğum işi artık hiçbir şey hissetmeme noktasına kadar gelmişti. İş, çabucak, etkin, acısız hallediliyordu. Hiçbir şey hissetmemek... Kadın bildik doğum odasına sokuluyor, acısı dindirilip işi bitiriliyordu.

Jessie bebeğe hayran hayran baktı. Sütten sonra ağırlaşan göz kapaklarının ardındaki lacivert gözler, tozu andıran, yumuşacık, incecik kirpikler içini ürpertti. Cinsel yakınlaşma. Ofisinde bir adam. Bir katil. Tutulduğu buydu. Hep istediği çocuk. Gülümseyerek mutlu annenin karşısına otururken anın çelişkilerinin nasıl beklenmedik bir şekilde üzerine yağdığını düşündü.

"İyi iş, Marsha." Jessie ve diğerleri kadını coşkulu seslerle kutladı. "Başardın."

"Başardım, değil mi?" dedi kadın. Şaşkın ve halsizdi.

Koridorun diğer ucunda bir kadın daha vardı: Jenina. Haitili bir dansçı; kusursuz bir vücut. Bu gecenin bir vaktinde, o da dünyaya yeni bir yaşam getirecekti. Dilbilgisi, neredeyse on yıllık bir izleyici sıfatıyla Jessie'nin taşıyıcı annelik haricinde benimsemeyeceği izleğin hummalı doğasında düğüm düğümdü. Belki de kalbini gümbürdeten cinnete yakınlığın farkına varmasıydı. Yoksa o adam mıydı? Jenina'nın odasından gelen yeni inilti demetini dinleyerek koridora çıktı.

Kendi annesi neredeyse pes etmişti. 'Jessie'nin,' diye söyleniyordu, 'başka bir görevi var ve o da dünyanın kalanıyla ilgilenmek'. Bunun neden kendi çocuğuna sahip olmasını engellediği, Mrs. Moran'ın sorgulamaya niyet etmediği, hatta haddine bile düşmeyen, Tanrı'nın akıl sır ermez işlerinden biriydi. Kabullenmişti bunu. Tanrı'nın bir planı varsa, öyle olsundu. Jessie de uyacaktı. Gene de annesi, önce dolaylı yoldan sonra da doğrudan söylenmekten vazgeçmemişti.

Daha sonra da pasif-agresif* davranmıştı.

Ondan sonra da, babası orada yokken, genelde telefonda, doğrudan saldırıya geçmişti. Asla bir İrlandalının sabrını zorlama...

Ne zaman uslanıp çocuk yapacaksın a be inatçı kızım?

“Çocuk yapmazsam bittim yani, sevmediğim bir adamla yap-sam bile, öyle mi?” Jessie çok karşılaşmıştı bu lafları.

“Bebek aşkı yanında getirir.”

“Hayır, anne. Öyle yürümüyor bu işler.”

“Babanla bende yürüdü ama. Kız kardeşin—”

“Dinlemek istemiyorum. Çocuklarına tâbi değilsin sen, anne.”

“Aile önemlidir.”

“Evet, biliyorum. Biliyorum.”

“Hamile kalmak ne kadar zor? Belki kalamıyorsundur? Bir sürü doktor—”

Aynı konuşmayı yüz defa yapmışlardı. Her zaman, telefonda... Annesinin bitmek bilmez torun arzusunu yerine getirip kadını elli beş yaşında kurtaracak, kusursuzluğu dertten sayılma-yan bir evlilik üzerine. Çok da şanssızdı canım. Sürekli kendi torunlarına bakma hayali kuran anne ve babası altı yeğenlerine arada bir bakma hevesini hiç göstermezlerdi; gürültüden, Ithaca'daki Molly teyzenin çocuklarının yarattığı keşmekeşten, o evden, evdeki hayvanlardan, sürekli bağırışmadan, sürekli çocuklara odaklı sohbetlerden nefret ederlerdi. Gene de, iş Jessie'ye gelince, tek konuştukları buydu. Dünya üzerindeki her aile aynı şahane ve gaddar irsi tartışma ve taleplerle doluydu.

Kim, ne kadar görmezden gelmeye kalkarsa kalksın, bu evrensel talebin özü ilk günkü kadar gerçektir. Annesiyle babası, Jessie'yi ölümsüzlük için, adlarının, sağlam çene yapılarının, yeşil gözlerinin, açık tenlerinin ve yarı kızıl saçlarının devamı, İskoç klanlarından ve Dublin'de geçen iki yüz yıldan ve daha

*Psikolojide, sürekli şikayet etme, her şeye karamsar gözle bakma, çevredeki tüm otorite figürlerini keyfi ve adalatesiz görmeye tanımlanan kişilik bozukluğu

sonra Idaho civarından gelen aile çizgisinin devamı için, zayıf sızlanmalarıyla bıçaklıyorlardı. Annesiyle babası: aynı yatakta hem kavgacı, hem pasifist... Ne çelişki. Şansına, kavgacı anneydi. Jessie'ye daha çok acı veren, annesinin esas derdinin ölümsüzlük olmamasıydı. *Sen ve kız kardeşin olmasa biz ne yapardık?* diyordu annesi ve babası başıyla onaylıyordu. Brenda kız kardeşiydi; o da bekârdı ve mimarlık okuyordu. *Sadece, bizim yaşımıza geldiğinizde yalnız kalmamanızı istiyoruz. Bizim çocuklarımızdan aldığımız o mutluluğu yaşayamayacağınız düşüncesine katlanamam.* Jessie inciniyordu. Ve annesi devam ediyordu: *Sen harika bir evlâtsın. Bu mutluluğu hak ediyorsun.*

Eh, Jessie'nin bütün savunmasını sıfırlayan BU SÖZLERİN tartışılacak yanı yoktu. Ailesiyle ilişkisinde bundan öte bir odak noktası kalmamıştı artık. Annesiyle babası, sürekli başkalarından dem vurup Jessie'nin hamileliğe karşı durduğunu iddia ediyorlardı. Tabii ki karşı çıkacaktı; doğurganlık hapları, bekâr barları hatta Boise'deki Çinli bir sahtekârın önerdiği, vajinayı açıp daha üretken hale getirdiği söylenen günde bir kaşık Robutisin* konusunda bile sürekli kavga ediyorlardı. Fecisi, kliniğe gelen her kadının hamile kalmasıydı ki bu da anne babasının Jessie'yle ilgili şikâyetlerine dayanak sağlıyordu.

Jessie, annesinin atalarının köklerine, Dublin'e yaptığı ziyareti, oradaki publarda geçirdikleri geceleri, annesinin tam Dublin usülü üç damacana birayı devirip çevredeki erkekleri kızının başına sinek gibi üşüştürüşünü hatırladı. Siyah biranın coşkusu. Felham eşikte belirlediğinde, nefesi kesilmiş bunları düşünüyordu.

Dehşetli bir ağlama sesi çınılıyordu her yanda.

"Tebrikler," dedi Felham.

Düşünceleri, Joyce'un oturup *Ulysses*'ini yazdığı ve annesinin ilk defa çılgınca kafayı bulduğu Dublin'deki Mulligan's Pub'dan uzaklaşırken, ebenin yanında dikilip Jenina'ya bir havlu uzattı.

*Balgam söktürücü

Haitili kadının memeleri bebeğin ağlamasını kesivermişti.

“Sana cidden bir şey söylemem gerek,” dedi Felham. Jessie zaman kavramını yitirmişti bile. Neredeyse bir saattir iki kadınla uğraşmıştı.

“İzninizle...” Jenina emin ellerdeydi. Felham’la beraber ofisine döndüler.

“Sen, yıllardan beri yemeğe çıktığım –neredeyse çıktığım– ilk kadınsın. Bunu bilemezdin... İnanman da gerekmez, başka bir şey düşünmen de... Ama doğrusu bu. Ve benim için, ehm, çok önemliydi.”

“Bir şey yiyemedik.”

“Yeriz... Umarım.”

“Ne? Yemek mi?”

Felham tırnağını dişleyerek durakladı. Hiç yapmazdı böyle bir şey.

“Dediğim gibi, kaçıyorum.”

“Bana bir nedenle içini açtın. Neden?”

Ona nasıl hitap edeceğine hâlâ karar veremiyordu Jessie. Düşündü: *Kendi lokantanda otururken kaçak biri gibi davranmıyordun: çalışanların seni tanıyordu. Şakağından süzülen ter ya da gözlerinde endişe bulutu falan görmedim. Gerçekler henüz kafasına dank etmemişti.*

“Bu, biraz karışık. Bugüne dek, iki kimlikli bir hayat yaşıyordum.”

“Neden bugüne dek?”

“İzimi buldular.”

“Yirmi yıl sonra mı? Tam da bugün! Tam lokantana geldiğimde hem de?”

“Bir jaguardan fazlası var.”

Jessie dikkatle Felham’ı inceledi ve “Ne kadar fazlası?” dedi. “Çok.”

Sonraki sorusunu tarttı. “Bende ne istiyorsun?”

Her şeyi ve hiçbir şeyi. Diğer erkekler gibi özgürce ve rahat

nefes almak, Jessie gibi bir kadına, her adımında cehennem tarafından izlenmeden, her umudu lanetlenmeden yaklaşabilecek diğer erkekler gibi olmak istiyordu.

“Beni bir otele götürüp bırakmanı ve kimseye benden söz etmemeni. Benimle hiç tanışmadın; benden bahsedildiğini hiç durmadın.” Adeta kendine işkence edercesine, ağzından bu kelimeler döküldü. Çünkü içinden söylediği cümleler, *Geceyi benimle geçirmeni, benimle sevişmeni, kahveme umut katmanı* gibileri, boğulup gitmişti.

İncinme boğazından yükseldi Jessie'nin. “Ne diye zahmet edeyim? Eğer hepsi bu—”

Ve Felham aksine yüklenerek kendine işkenceye devam etti. “Tamam, zahmet etme. Taksiye binerim.” Yavaştan gerçeğe dönüyordu. Kadını kullanmış mıydı? Lokantaya giderken karşılaşmalar, onu arar mıydı? Kaçabilirdi oradan ama Jessie'nin peşinden gider miydi?

Evet.

Felham, içindeki sessiz direnişten taşan, boğulduğunu ve onu çölün ortasında yapayalnız bıraktığını düşündüğü cümlelerden birinin yüksek sesle söylemişti galiba.

Belki de ondan başkasını düşünmediğini, bu akşam zaten onu arayacağını, yanında olmak istediğini söylemişti. Ya da sadece gayet bariz gerçeği, Jessie'nin güzelliğini, muhtemelen ona tutulduğunu falan söylemişti. Dediği her neyse...

Aniden Jessie'nin, “Benimle kal,” dediğini duydu.

Ve birbirlerine, içlerinden yükselen tarifsiz bir coşkuyla, garip garip baktılar. Jessie, Felham'ın dudaklarının titrediğini fark etti. Kuruydular ve Felham dudaklarını ıslatmaya çekiniyordu.

Jessie koltuğa oturdu, Felham'a sarıldı. Felham başını Jessie'nin göğsüne gömdü.

Jessie ağladı.

Muppet yemeğini bitirdi ve en sevdiği akrabasını, saman saçlı, mahallenin çocuklarından korunmaya her daim muhtaç ufak-

lığı aradı. Son aramasının üzerinden bir yıldan fazla zaman geçmişti. Kız, ailede, bir şey yapmak için kendini mecbur hissettiği tek kişiydi. Veda edecek kadar değil de, merhaba diyecek kadar. Hayat böyleydi.

“Clio? Benim.”

“Mup?”

Amish* yorganları. Dizleri Felham'ın çıplak kalçalarını sarıyor. *Yıldızların altında, çırılçıplamız diyor. Rüzgâr, yaprakları ötemizdeki karanlığa savuruyor. Beni seviyor mu? Fark eder mi bu? İki yeni doğmuş bebeğin çığlıkları kulaklarında...*

*Menonit Piskopos Jacob Amman'ın öğretisini izleyen Amerika'ya özgü bir mezhebin üyelerine verilen ad

hipokrat yeminleri

öfke

Habemus confitentem reum – karşımızda suçundan pişmanlık getiren biri var

A malas lengues, tijeras – çatal dillere, bıçak

Sebeup sağlam, niyet yerindeyse, öldürmek eylemi pek fiziksel değildir artık, diye açıkladı Felham, seviştikten biraz sonra. Ya da ideali bu, dedi kendi kendine, Dünya'yı, havayı, ateşi, suyu, doğumu, ölümü, bu bitmez vücuda gelme ve vücuttan gitme akışını, sevgi ve nefreti, birbirlerini karşılayıp duran kelimeleri düşünerek.

Yaralar, Felham'ın zevk veren parmaklarının üzerinde dolaşması, bitkin bir halde çaprazlamasına yattığı yatakta Jessie'nin aklındaki sözel kefarettten aciz her şey, yepyeni bir öneme kavuşuyordu.

Beraber geçirdiği geceden sonra adamı cinayetlerle aynı resme yerleştirmeyen Jessie, "Kaç tane vardı?" dedi.

"Bilmiyorum. Epey."

"Tahminen?" Yanıtı gerçekten bilmek istiyor değildi. Cinayet fikrine, şiddete karşı tiksintisi bu adamın bedenine saldırdığı zevk-

le boy ölçüşecek gibi değildi. Onun gibi dürüst, sıradan iyi insanların kendilerini adadığı, doğru kabul ettiği, varlıklarının temeli diye algıladığı hiçbir şey boy ölçüşecek gibi değildi. Yanıt ya da anlamlı bir şey beklemiyordu. Ağzından çıkanlar sadece ürkek inanmazlık laflarıydı.

“Hiçbir fikrim yok.” Ona beş bin kötücül piçten asla bahsetmeyecekti. Görgüsü, terbiyesi ya da şövalye tarafıydı bu Felham’ın.

“Böyle bir şeyi nasıl bilmezsin?”

“Canlı ayrıntıları mı istiyorsun? Neden?” Aralarında ne kadar ışık kaldıysa onu besleyen mum –solan mutluluğa tutulan bir Georges de la Tour*– hâlâ avcundaydı. Ender bulunur ve özel kişilere saklanan bir an.

“Başka konuşacak ne var? Eğer gerçekten birilerini öldürdüysen, başka... Yani nasıl başka şeylerden konuş–” Jessie, kızgın, kırgın, kendi ölümlülüğün hayal kırıklığının sınırında kafasını çevirdi. “Nasıl devam edebiliyorsun? Ya da birinin sana dokunmasını, yanında, yakınında durmasını umabiliyorsun?”

“Sen az önce yaptın bunları.”

“Ne yaptığımı bilmiyorum.” Bir daha başka tarafa baktı. “Sen birilerini... Birden fazla insanı mı öldürdün?”

“Savaşlarda bu hep olur.”

“Savaşta falan değilsin.”

“Bakış açısına bağlı.”

“Jüriye bunu söylemeye hazır mısınız?”

“Jüri falan olmayacak.”

“Tabii. Herhalde savaş alanında ölmeyi planlıyorsun?”

“Belki.”

“Delisin sen.” Kalktı, bornozunu sırtına geçirdi, kapıyı arkasından kapatarak tuvalete girdi.

Ne yapıyorum? diye fısıldadı zihni aynaya karşı. *Korkuyo-*

*Gece ve gece ışıkları üzerine çalışmalarıyla ünlü 16.YY. Fransız ressamı

rum. Gerçekten korkuyorum. Mülteci kampından çıkma bir terörist değil bu adam. Öyle andan ana değişen veya bastırılmış bir sadist de değil. Davranışlarında arızalı bir psikolojiden iz yok. Öyle birilerini uzaktan bile tanıdığından değil ama Jessie, gördüklerinin adam öldüren insan diye sayabileceği tanımlara zerre kadar yaklaşmadığını hissedebiliyordu. Tüm bunlar, sadece inanılmazdı. Bir yandan da, yapmadığını söylese ne diyecekti? İhtirası baltalamak? Çok aptalca. Ve Felham aptal değildi. Peki, lokantadaki o polisler? Yoksa onları da o mu davet etmişti? Anında, her gün bir sürü insanın, bir sürü akıllı erkek ve kadının intihar ettiğini hatırlattı kendine.

Ve eğer hikâyesi ya da duyduğu kadarı doğruysa, Felham intihar ediyor demektir. Anlattığı *akla hayale sığmaz kötülüklerin intikamını almaktan ve bu işten sıyrılmaktan, bu işe bulaşmak kadar endişelenmiyorum.* Ama bu söyledikleri gerçeğe, insani davranış gerçeğine uymuyordu. Felham'ın tuhaf bir eziyet kompleksinden mustarip olmadığını kanıtlayacak, ne polis arabaları, ne silahlar, ne de başka bir şey görmüştü. Vakur bir önem hissi ve beraberindeki paranoya. Bilemiyordu işte. Bir gizemle sevişmişti ve işte, adam orada, yan odada, yatağında yatıyordu. Tuvalette telefon vardı; Jessie baktı ve kafasında annesinin numarası belirdi. Ardından, gösteri dünyasının en müthiş kafalarında çalışmış ve banyosunda kısılmış herhangi bir kadını rahatlatarak gülümsemesiyle, titrek parmaklı, kel, heykel duruşlu Torrance Bader'ın, kuaförünki geldi. Torrance olsa, ona dünyanın iyi olacağını söylerdi ama gene de bu fikir, Jessie'yi ani ve ezici bulantıdan uzak tutmaya yetmedi. Bir yıldan uzun zamandan beri yattığı, ona ilgi duyan, içini gerçekten titreten tek erkek, ya bir kanun kaçağıydı ya da bir deli. Hangisinin yeğleyeceğini bilmiyordu. Adamın silahı yoktu. Bıçağı da. Böyle bir adam onu rehin almayı tasarlayabilir miydi? Kolay. 911. Üç tuş. *Ara Jessie! Yardım çağırsana, aptal!*

“Cidden çapraşık bir insansın,” diye söylendi yatak odasına

dönerken. Ardından saç fırçasını öylesine, Felham'a doğru fırlattı.

Felham anlayışla savuşturdu cismi; kendini savunmak için söyleyebileceği bir şey de yoktu.

Jessie, yararsız öfkesiyle hıçkırırarcasına, "Daha en baştan ne diye karşılaştık?" dedi.

"Bilmiyorum."

"Bilmiyorsun. Bilmiyorsun. Hiçbir şey bilmiyorsun. Oyun odasına gittiğim onca gün... aptal, salak kader!"

"Gideceğim. Kötü bir fikirdi zaten." Felham yataktan dönerek kalktı ve pantolonunu aramaya koyuldu. İçi acıyordu.

"Fikir falan yoktu," diye haykırdı Jessie gözleri dolu dolu, paylaştıkları deneyimden hiç değilse bir şeylerin yüzeye çıkmasını isteyerek ama iptali için yükselen bir sesle, taktikten ziyade incitme yoluyla, "iyi veya kötü. Oldu işte. Bir gece. Hepsi bu, bitti. İşte o kadar," diye devam etti. Bariz sonuçsuzluğun sancısı. Benzetmeler içini dolduruyordu. Her suçlu. Dünyanın kederi. Zamanlamaların en kötüsü. Kimi evsizde görülen, bebeklere özgü tüm nadir hastalıklar –birkaçını görmüştü– ve belki Kongo ve Somali. Sadece kendi şansı. El yazması romantik mektuplar falan yok. Umut yok. Durumu elini kolunu bağlamıştı.

"Sahi mi?" dedi Felham acılı tavrından şüpheli.

"Sahi," dedi neredeyse tıslararak; bir an için, sadece o an için, anın öfkesi ve yararsızlığında başka yol yok gibi gelmişti.

"Peki. Tamam." Felham da onun kadar üzgündü. "Sonra görüşürüz. Bunun için özür dilerim." Sanki odada bir bomba varmış gibiydi.

Jessie ona baktı. Arzudan başka bir şey hissetmiyordu. 'Olanaksız, Tanrım yardım et' tarzı bir kızışma.

Sahiden gideceği düşüncesiyle çılgına dönmüşçesine, "Peki, nereye gideceksin? Nereye gidebilirsin?" dedi.

"Bilmek isteyeceğini sanmam."

"Ama istiyorum. Dünya senin için bir seçenek değil." Bu la-

fin ona dokunacağını mı sanmıştı? Kapıdan çıkıp gitmesinin nelere mal olacağını anlasın diye mi söylemişti? Jessie fazlasıyla çaresiz hissediyordu kendini.

“Durumumu ifadenin ne cömert bir yolu bu.”

“Tümden cezalandırmaya inandığın açık.” Dürüst gerçekler, açıklamalar dedi kendine.

“Bu bir soru muydu?”

“Düşünmek için uygun bir konu.”

“Kavramanın seni incittiğini görebili--”

“Felham.” Beraber geçirdikleri zamandan sonra ona adıyla hitap etmekte sakınca görmüyordu. Belki böyle yapması özünde gerçek kişiden ayrılma veya o yönde sürüklenme anlamında kendini savunmasıydı. “Ne bekliyorsun?”

“Senden bir şey beklemiyorum. Bu tek gece için müteşekkirim.”

“Züppelik bu. Ehm, benim için değil... Ben sıradan--” Kendine hakim oldu. Ardından, “--ben de. Sadece biraz üzgünüm,” dedi. *Ona gerçeği söyle kızım!* diye bağırdı içi. “Kaç adama sırt çevirdiğimden haberin var mı senin? Kendini tutmak, aman be, asalet de istersen... Çünkü tam da bu; tam olması istenen bu... Hayatım, inançlarım... Ne demeye bebek doğurtuyorum sence? Bir şeylerim olması gerek--” derken kelimelerinde parçalanmış bir yakarıyı fark etti ve hepsi kalbinin derinliklerine saplanıverdi. Varlığına özlem duyarak gidip başını Felham’a yasladı. “Senden hoşlanıyorum, gerçekten. Aklı başında bir dünyada mümkün değil... Ama dünya öyle değil zaten. Lütfen...” Çekildi, öylesine. Ne yapacağını bilemiyordu. “Ben de çok üzgünüm.” Neye üzüldüğünü bile tam bilemiyordu.

Bir süre sessiz kaldılar. Felham yatağa döndü ve geleceğe dair herhangi bir konuşmanın ağırlığı altında ezilerek, sakınarak dokundular birbirlerine. Sonunda Jessie, “Seni tekrar göreceğim mi?” diyebildi. İçinde devasa kötü olasılıklara, Felham’ın ağırlığına, niyetini açmaya gönülsüzlüğüne, yanındaki adamın ürkü-

tücü imgesine karşı zayıf gücüyle sürdürdüğü bir savaş vardı.

“Umarım.”

“Sahiden mi?”

“Evet.”

“Ama bu ne demek şimdi? Ne anlamı olabilir?” Kelimelerin ağzından boğulur gibi çıktığını fark etti.

“Sadece duygularım. Duygularım dışındaki şeylerin değişeceğini ya da yaptıklarımın affedileceğini söyleyemem. Ama şimdi, burada, BURADA–” parmaklarını nazikçe Jessie’nin yanağında gezdirdi, “–gerçek... Duygularım, hepsi bu.”

“Neden gitmelisin?” dedi sonunda. “Daha ne yapacaksın?”

“Neyle karşı karşıyayım, anlayamıyor musun? Şimdi kendin söyledin. Seçeneğim yok. Hele bir kız arkadaş...” Aynı anda sözlerinin ne aptalca geldiğini fark etti. Kız arkadaş. Tam ergen ağzı. Hangi pişmanlık bunu söyletiyordu? Pişmanlığın ötesinde yükselen, onu anlayabilecek bir kadına duyduğu ihtiyaçtı. Yaptıklarının duyan, düşünen, Muppet’tan başka biri tarafından takdir edilmek. Bir kadın tarafından.

Açıklamadan, “Belli görevlerim var,” dedi. “Eğer onlar adına işe girişmezsem hayvanlar korkunç, korkunç şekillerde ölecek.”

“Hayvanları korumak için çıkarılmış yasalar var.”

Kendini kaptırmak istemiyordu ama yapamadı. “Jessie, bilim adamlarını korumak için yasalar var. Lokanta zincirlerini korumak için yasalar ve vergi boşlukları var. Hayvanat bahçelerini, sirkleri, kürk ve kozmetik sanayilerini korumak için yasalar var. Besicileri, çiftçileri, Amerikan tarımını korumak için çıkarılmış yasalar var. Haftanın yedi gecesini masaya et veya tavuk koymayı, Şükran Günü hindilerini, ev hayvanı edinmeyi garanti eden yasalar... Yasalar insanlar için. Hayvanları korumaya yönelik yasalar falan yok. Ve hiç olmayacak. Ne şimdi, ne de gelecekte. Ortalıkta bunca–” dedi ve aniden içine dolan yanıtsız sonucuyla çizdiği insan kaderinin ağırlığıyla durakladı. Amerikalı, Doğulu, Orta Doğulu, Avrupalı, Asyalı, Latin Amerikalı, Avustralyalı yeme

alışkanlıklarını –unuttuğu var mıydı?– düşünerek silahları, yozlaşmış damak zevklerini, banka hesaplarını kastetmek istemişti. Kaçak avcılarını, hayvani ürünleri ve tıbbi, hayvan kültürünü tehdit eden emlak ve makine kültürünü düşünmüştü. Ama bu insan yağmacılığının geniş çemberi bile işin özünü yansıtmaya yetmiyordu.

“Ortalıkta bunca ne?” dedi Jessie eliyle muzipçe ensesini okşayarak.

“İnsan varken,” deyiverdi.

“İnsanlar yasaları değiştirebilir.” Ağzından dökülen kelimelerle ilgilenmiyordu ve bunun farkındaydı. Felham da.

“Noam Chomsky diye birini duydun mu hiç?”

“Ünlü dilbilimci.” *Bir katil bana Chomsky’yi soruyor* diye geçirdi içinden.

“Evet. Siyasi serseri gibi bir şey... Çok bilgili. Çok aykırı.”

“Herkes bilir onu. E?”

“Bir keresinde, çoktan insaniyetini yitirmişler için tartışma dünyasına girişi, artıları ve eksileri, ayrıntı ve taktikleri, fizibiliteleri ve dipnotları doğrudan tartışmanın meşruiyetini –söylediklerinin vurucu kısmı buydu ‘tartışmanın meşruiyeti’– zorlayacak bir şeyler söylemişti. İşte aşağı yukarı benim bakışım da bu. Şu anda, şu dakikada balinalar katledilirken oturup yasaları tartışamazsın. İnsanlar illa ki önce sosyal hayvanlardı. İnsanlığını kendi başına, anlayışsız, kör ve birbirine girmiş kitlelerden ayrı kanıtlamalıydın. İnsan bunları her şeyden bağımsız düşünmeli. İnsanlığı asla öylece kabullenmemek gerek. Yasa değiştirme konusunda insanlara bel bağlayamazsın demek istiyorum.”

Ve konuşmaları, denizin ortasında kalakalmış iki âşık gibi sürüklendi... “Bunların hepsini hallettin, değil mi?” diye yükledi Jessie. “Herhalde,” diye yanıtladı Felham. “Arası yok mu?” “Umarım yoktur.” Gerçek bir kaderci. “Hayvanları seviyorum. Tüm söyledğim bu.”

İkisi de lanetlenmiş gibiydi.

Gerçekte bu umarsız kaçak hakkında hiçbir şey bilmiyordu. Her ne söylese söylesin ve söylediği ne kadar içini delerse delsin, sesinin tonu, ses tonunun karşı yanıtı mahal bırakmayışı, tüm bunları kafasında iptal ediveriyordu. İşin özü neydi? Felham, bizzat cinayet olgusu kadar kendinden emin ve esneklikten uzaktı. Kasten yaptıkları, korkunç, dehşet eylemleri karşısında Jessie, haklılığını nasıl kabullenebilirdi? Duygularının, kalp çarpıntılarının etkisi, yasanın ilgilenmeyeceği kişisel şeylerdi. Burnunda Jessie Moran'a duyduğu aşkın kokusuyla elektrikli sandalyeyi boylayacaktı. Kimse umursamayacaktı. Neden umursasınlardı? Empati? Ona duyduğu merhamet Jessie'ye meşhur ve masalsı karma teorisiyle geri mi dönecekti? Yoksa ona ölümden sonraki yaşamda mı fayda sağlayacaktı? Ruhun bir anlamı yok muydu artık? Çalışılmış ve nefes nefese kendine acımanın getirdiği bu akademik düşüncelerin hiçbir değeri yoktu. Gidiyordu, hüküm giymişti; Jessie bu duruma, yirminci yüzyıla damgasını vuran çağdaş çılgınlığa öfkeleniyordu... Ya da o an için böyle yorumluyordu durumunu. Zira Jessie bu konuda tecrübeliydi ve geçen birkaç saatte her ne umut yaşadıysa, şimdi hepsi, nefes kesen bir gaddarlıkla aşk rüyasını yıkıyordu. Hiçbir efemerid* bundan daha gaddar ve kısa ve ayrılma psikozuna adanmış değildi.

"Halledeceğiz." Ciddiydi. Gülünçtü ama ciddiydi. Jessie onu insani bir ısıya döndürmüştü. Fiziksel yakınlık Felham'a birkaç saatliğine, soluklanmalarıyla ve rahvanlıklarıyla eski kendini geri vermişti. Gerçi bu durumun, hele Amerika'da ne işe yarayacağını bilemiyordu. O, ölü bir adamdı. Kendinden eminliğin ve inancın soluk alıp verdiği, dayandığı, yüzünü çevirdiği ya da sadece, tıpkı çöken ciğerler gibi çöktüğü, ciğerlerinin ta köşesinde biliyordu bunu. Jessie'nin kadınsı şeklinin, masumiyetinin üzerinden uzaklara, dokunulmaz ufuklara bakarak dayandı. Hiç değilse görmüş, hayatında bir kez olsun muhteşem gün doğumunu

*Kısa ömürlü böcek, geçici şey, günlük şey

görmüştü. Ona bunu yapmaktan nefret ediyordu; gecenin ifade ettiği tüm anlamlar ona acı veriyordu, çünkü istese de, istemese de bunun devamı yoktu. Bu kadar. Bitti. *Üzgünüm*, diyordu içinden. *Tanrım, çok üzgünüm.* “Burada bitsin istemiyorum... Ne burada ne başka yerde, anlıyor musun?”

Jessie birkaç kelimeyle cesaretin, aşkı dünyadaki en yüksek mahkeme karşısında, tüm diğer insani şeyler rarsında parmakla gösterip yargılanmaya bırakmanın ne kolay olduğunu düşünüyordu. Kendi Sanhedrin* evreninde artık kimsenin el süremeyeceği ortak umarsızlıklarını kavrayabiliyordu. Çünkü umarsızlıkları saf ve özgür ve en yüksek mertebedeki gerçek tarafından tanınmıştı. Yatak odasının doğuya bakan eğimli oval penceresinin paslı pervazından yansıyan kırmızılarla sabah ışığında altını andıran ve omuzlarına dökülen saçlarını geriye doğru itti.

“Arayacaksın,” dedi, aynı gülünçlükle ama hareket, duygu, sormak kolaydı işte. Anın yarattığı duygu karmaşasından daha fazla gerilemezdi. Sürgünün zayıf gölgesi kıvrımlı bedenini karartıyor, yaşadığı dram her bir gözeneğinden, parmak ucundan, kirpiğinden, kemiğinden taşıyordu. Heyecan verici olduğu kadar acı, kaderciydi yaşadığı. Burkucuydu. İstedığı her şeydi. Hayatında hiç idam görmemişti. Şimdi ise mahkûm kıyafetini üzerinde buluvermişti. Ve şimdi, bir kez daha, katilin bedeninin her yanına dokunuyor, onunla çene çalıyor, onun hevesini özüksüyor, zehri bilerek yudumluyordu. Verona’da bir yatak odasında olmalıydı.

Onun, otoparkta ayrılırken gün doğumu, üzerine düşen demet falan değil gün ışığının ta kendisi olduğunu fark ederek, “Deneyeceğim,” diye yanıtladı, rüyadaymış gibi. Soru sormadığını, en azından ısrar etmediğini ama her şeyin yoluna gireceğini söylediğini biliyordu.

*Eski İsrail’de 71 bilgenin oluşturduğu en yüksek yargı organı. İlk Sanhedrin’in başında Hz. Musa’nın olduğuna inanılır ve Sanhedrin üyeliği için sorun Hz. Musa’ya dayanması gerekmektedir

“Sana sadece yirmi sente patlar,” dedi Jessie.

Jessie, biri ıssıza terk edilmiş diğeri kendi toprağında göçmen, birbirine yasaklı, aşkın açılır kapanır köprüsünde sözleri değiş tokuş eden iki insanın yorgun yardım yakarısının ardından, alev alev yanan iki taraflı karşılaşmalardan birinin ardından kaderin bakışını izleyerek arabasını sürdü. Savaş zamanının efsane aşkları.

Bana gerçekte ne kadarını anlattı? diye düşündü Jessie. Ve eğer... Diyafram kullanmamıştı. Ve şansa bakın, âdetinin üzerinden on altı gün geçmişti.

Ne halt yediğim umrumda değil diye söylendi.

Felham uçakta asla vejetaryen yemeği istemezdi. Bir önlem daha. Etli yemeğinin içindeki patatesleri yedi ve uyumaya çalıştı. Çiftliğe dönüp Muppet'ın el koyduğu bir belgeyi, uçuşta okuma malzemesini almayı planlamıştı. Şimdiyse tek yapabileceği uyumaktı. Her yeri ağrıyordu.

Dulles gri, hafif yağmurluydu. Felham kiralık arabasını aldı, Hyatt'a gitti ve Striker adına yapılmış rezervasyonla otele giriş yaptı. Odasında uzanıp televizyonu açarken içinden ilk gelen Jessie'yi aramaktı. Gün boyu azıtabilecek olayları düşünerek aptallığa son vermeye karar verdi.

Jason'ın ensesindeydiler. Kötü bir gece geçiren Bart'la beraber sabahın altısında ayağa dikilmiş karısı, Fernwood Drive'daki evlerinin bulunduğu sokağın köşesindeki aracı fark etti. O tarafta park etmiş başka bir sürü araç vardı ama hiçbirinin içinde sandviç yiyen biri yoktu. İyura izlerken, adam sandviçini peçeteğe sardı ve zerre çekinmeden dürbününü alıp evlerini incelemeye koyuldu.

“Tanrım, uyan Jason! Bizi gözetleyen biri var,” dedi.

Jason kalktı, Japon tarzı yatak odalarının köşesine kadar gidip kendi gözleriyle gördü. Başı döndü. İçinde kopan kızılca kıyametten yükselen mahşeri kâbusların etkisiyle inledi.

“Kim bu?” dedi İyura.

Bağlantıyı kolayca kurup başka ne diyebileceğini bilemeden, “Ralph’s’ta çalışan birinin peşindeler,” diye itiraf etti.

Bir şekilde peşine düştüklerinin kendileri olmadığı fikriyle rahatlayan Iyura, “Kim?” dedi. “Yarım gün çalışanlardan. Gidip gelen tiplerden biri. Sen tanımazsın. Herhalde herifin maaş çeki için bizi rahatsız edeceğini düşündüler.”

“Maaş çeki?” Iyura her zaman bu ülkedeki, çoğu örnekte kötüleşen aşırı otorite korkusuna şahit olmuştu. Sürekli içinde dolanan korku yükseliyordu şimdi.

“Elemanın başı biraz belada galiba. Dün polisin biri bana lokantada onunla ilgili sorular sordu.”

“Neden bana anlatmadın?”

“Bizim sorunumuz değil ki.”

“Yani, bunlar sabahın köründe adamın buraya geleceğini ve komşuların falan gözü önünde onu yakalayacaklarını mı düşünüyorlar? Ben buna bizim sorunumuz derdim doğrusu. Ne yapmış peki?”

Jason, en azından teorik açıdan dünyayı değiştirmekle meşgul ağabeyi tarafından neye bulaştırıldığının bilincinde, için için yanıyordu.

“Çık ve ne istediğini sor!” buyurdu Iyura.

“Delirdin mi sen?”

Iyura kapıya doğru yürüdü. “O zaman ben sorarım.” Jason fırlayıp kolundan yakaladı.

“Yapma. O zaman bizim...”

“Bizim, ne?”

“Bilmiyorum... Adama...” Ses tonundaki yakarı Iyura’ya sorunun ciddiyetini kavrattı. “Karışmamalıyız,” diye bitirdi Jason.

“Jason... Beni korkutuyorsun.”

Iyura, Bart’ı kucakladı ve anlamazlıktan gelen bir kızgınlıkla oturdu. “Daha ne kadar duracak orada?”

“Bilmiyorum.” Jason, daha fazla açık verirse şimdikinden daha derinlere batacağının farkındaydı. Iyura’da ne yapacağı kes-

tirilemeyen o doğal eğilimlerden vardı. Duruma göre uysal, duruma göre yıkıcı ve okunabilen bir haiku* kadar odaklanmış Japon mizacı. Iyura söz konusuyken hepsi gazaba bile dönüşebilirdi. Jason'da, Iyura'nın bilinmezi kontrol etme konusunda tümüyle yeteneksizlik üzerine her türlü şüphe vardı. Tartışmaları genelde, Jason'ın onun tam ne kadar delirebileceğini bilememesinden gelen korku yüzünden arkasını dönmesiyle biterdi. Evliliklerini –tümüyle yolunda denemese bile, öyle uçurumun kenarında falan sayılmazdı– bir arada tutan, çoğunlukla en küçük ayrıntılarda bile ortaya çıkan bu davranış farklılığıydı. Iyura'nın çıkışları utanç verici, sessizliği bitmez tükenmez olabiliyordu; yataktaysa utanmaz, yırtıcı ve özgür, öfkesi yavaş yavaş içinde yanan, kötücül veya hastalıklı veya bulaşıcı bir kadındı. Tüm eğitimine rağmen Iyura dengesiz biriydi. Jason, küçük bir saatli bombayla evliydi. Gene de bunlar kabullenebileceği, ufak saydığı kişilik özellikleriydi.

Ama Felham'ın güvenerek ona açtığı sır, başka meseleydi. Bir şekilde, çocuğu bile tehdit ediyordu ve Jason, Iyura'nın bu konudaki esnekliğini sınamaya niyetli değildi. Yüzyıllar boyunca kadını bastıran Budist inancın aniden üzerinden kopup gidiverdiği sadık Japon eşin, kendi canına kıymadan önce bıçağı kapıp kocasını öldürdüğü veya ilgilisi kimse ondan öç aldığı bir sürü altyazılı siyah-beyaz film izlemişti.

Iyura telefonu aldı ve bir numara tuşlamaya başladı.

“Ne yapıyorsun?”

“Kardeşimi arıyorum. O ne yapılması gerektiğini bilir.” Kardeşi avukattı.

Jason telefonu kapıp yerine koydu. “Yapma. Avukat aradığın anda polis korktuğumuzu düşünecektir.”

“Telefonumuzu dinlediklerini mi söylüyorsun?” Bu sefer yüksek sesle iç geçirmişti Iyura.

“Her şey mümkün.”

*Üç kısa dizeden oluşan nükteli Japon şiiri

Robert Jerassi, annesinin ölümüyle acılı anıların üzerine üşüşeceğini hiç düşünememişti. Böylesi zavallı ve kendine zarar veren duygulardan tümüyle uzak kalacağına emindi. Ama kadına karşı kızgınlığı tuhaf bir şekilde yumuşamıştı. Gerçi birkaç haftada bir arardı ama annesini görmeyeli üç yıl geçmişti ve şimdi tanımadığı insanların başsağlığı dileklerini görevine sadık, vefalı bir oğul kılığında alıyordu. Bunlara karşı en ufak bir ilgisi olmamalıydı. Ama vardı işte. Her şeyi öğrenmek için önüne gelenle laflıyordu. Ölen torunundan, Tom'dan bahseder miydi? Çocuğun nasıl öldüğünü hiç anlatmış mıydı? Annesinin iki düzine briç arkadaşının bulunduğu, Amin ve Halleluyalarla dolu cenazedeki *zenci* pederi, hani ona telefon eden adamı, şaşırıcı bir şekilde coşturucu bulmuştu.

"Ve Tanrı'nın verdiğini Tanrı alır ama Tanrı hep verir... Bir göz kırpmayla, bir gülümsemeyle!"

Toprak yumuşak ve sıcaktı. Cansız ve tozlu, bölük pörçük kıyı otlarının arası karınca kaynıyordu. Yukarıda sıcak bulutlar, aşağıda burun çekmelerin, hafif iniltilerin arasında töreni yumuşatan hafif bir esinti. Jerassi tabutun üzerine bir avuç toprak attı.

Annesinin en yakın briç arkadaşları minik sandviçler hazırlamıştı. Yeşil zeytin, kürdan, küçük üçgenler halinde kesilmiş beyaz ekmek, sarıya kesmiş mayonez, salam, peynir ve domates. Jerassi'nin içinden zevk alınmasın diye herhalde dediği acımsı bir pasta. Gerçi tören ve sonrasında konuşulanlar tam parti tarzıydı; kimse annesinden bahsetmiyor, çoğunlukla yarınki briç oyunundan, topuklu ayakkabılardan, mentollü yara bantlarından ve fırtına havasından konuşuluyordu.

Kırıcıydı bu. Annesinin bu derece kenarda kalıvermesi, HİÇ-BİR sohbele dâhil edilmemesi kırıcıydı. Hatırlayan yoktu sanki. Onunla ilgilenen de.

Annesinin eviyle ilgili bir günlük işi vardı. Fazlası değil. Kadının hisselerine yatırılmış, yüzde dört faiz getiren on yedi bin doları vardı. Enflasyona yenik düşmüştü. Parası, hastane, bakım

veya evdeki bakım masraflarını karşılamaya yetmeyecekti. Şanslıymış, dedi Jerassi.

Ölüm kurtuluştı. Jerassi, sadece Tanrı'nın bu denli merhamet gösterebildiğini düşündü.

Peder ve karısı, haber vermeden otel odasının kapısına dayandı. Jerassi gömleğini sırtına geçirdi ve bardağındaki brandysini kafaya dikti.

"Tek başına acı çektiğini görüyorum oğlum," dedi siyah adam kapıdan. Oda numarası 18'di. Üç kilit ve bir de asma kilit. "Eşim Esther, senin için kek pişirdi."

"Merhaba. Annenize üzüldüm. İşte, lütfen alın." Kadın Jerassi'ye gayet lezzetli görünen bir çikolatalı kek uzattı. "Ellerimle yaptım."

Jerassi, kendini de şaşırtarak onları içeri davet etti. Yalnızlık içine oturmuştu.

Felham duştan çıktığında Muppet çoktan gelmiş, akşam haberlerini izlemeye dalmıştı. Kamyonu sorunca Muppet pencereyi işaret etti. Felham kalın vinil perdeyi araladı ve aşağıda, ağaçların gölgesine park edilmiş iri kamyonu gördü. Amerikalılara lahana ve muz taşıyan on altı tekerlekli Pac&Value kamyonlarından biri.

"Belgeler yatakta," dedi Muppet. "Hoş değil. Eleman bizim kafadan. Tüm oda numaralarını, yolları falan çizmiş; o labirentten nasıl çıkılacağını göstermiş. Hepsi orada. Sonra görüşürüz."

"Güveniyor musun?"

"Oku işte. Buna güvenemezsen, neye güveneceksin?"

Muppet dışarıdaki bir kulübeden birkaç telefon açıp son dakika düzenlemeleri yapmak için çıktı. İkisi için yiyecek bir şeyler de alacaktı. Baltimore'lu yeraltı bağlantıları Muppet ve Felham'a saptanamaz plastik silah ve patlayıcılar (binanın dışına, binayı devasa bir mıknağa çevirecek denli güçlü bir koruma sistemi yerleştirilmişti), pek alengirli yangın araçları, zamanlayıcılar, elektrikli tel kesicileri, kızılötesi engelleyciler sağlayacaktı.

Felham odadan çıkmadan raporu inceledi.

Elindeki, Maryland'deki Biyolojik Hayvan Araştırma Birimleri Kurumunda araştırmacılara bir yıldan uzun süre yardım etmiş bir laboratuvar görevlisinin fazlasıyla ayrıntı içeren günlüğüydü. Daha önce hiç ortaya çıkmamıştı. Muppet, EcoLog yazılımı üzerinden bilgisayar vasıtasıyla tanıdığı biriyle bağlantı kurmuştu. 'Konferans' dizinindeki 'Genel Anarşi' konu başlığı altındaki okunmamış dosyalarda, uzun yazışmalarda bulunmuşlar, ortak noktaları çıkana kadar son derece temkinli davranmışlardı. Felham Los Angeles'taki işle meşgulken her zamanki gibi kimliğini gizli tutan Muppet, San Francisco'daki otel odasına acele kuryeyle gönderilen yirmi sayfalık fotokopiyi almıştı.

Muppet, doktora öğrencisi olduğunu söyleyerek Biyolojik Hayvan Araştırma Birimleri Kurumunun önemli akademik yönetim kurulu üyelerinden biriyle röportaj ayarlamıştı. Günlükte sürekli adı geçen bu adamın, Q. Bernhardt'ın, parasal konularla ilgili komitede yer aldığını biliyordu. İş arkadaşları, özellikle de Dr. Claudius adlı biriyle beraber Bernhardt'ın hayvan araştırma hastanelerine, üniversitelere ve Amerika'daki 129 tıbbi okula yaptığı para yardımı, dünyadaki tüm bağış kaynaklarının önündeydi. Adam sefaletin darphanesiydi; yargının üzerindeydi; tüm iş arkadaşları gibi sicili kusursuzdu; iyiliğin ve kötülüğün (kendine göre tabii), sansürün ötesinde bir bilim adamı, hükümetin, büyük çaplı iş dünyasının ve üniversitelerin sevgilisiydi.

Dosyaya göre Bernhardt ikinci karısıyla evliydi (ilki rahim kanserinden ölmüştü); ergenlik çağında üç çocuğu, büyük bir akvaryumu, koca bir köpeği ve bir sürü tavşanı vardı. Şehir kulübüne üyeydi; çağdaş sanatı seviyordu. Cumhuriyetçilere oy vermekle beraber, muhafazakâr olarak tanınmıyordu. Düzenli kiliseye giden ve her pazar Dünya barışı için dua eden biriydi. Hayır kurumlarına cömert bağışlar yapıyor, hatta ayda iki saat gönüllü olarak –ve yılda vergiden düşülemeyen iki bin dört yüz dolarlık– DC şehir merkezindeki evsizleri doyurma işini üstleniyordu.

Bernhardt Hawaii veya Sri Lanka'daki pahalı otellerde konferans vererek zaman harcamıyordu. Daima, en iyi yaptığı işin ba-

şında, laboratuardıydı. Yılmaz araştırmacılığı, makalelerindeki üretkenliği, parayı yönlendirmedeki üstün başarısı ve sarsıcı kararları alabilme yeteneğiyle Amerikan Akademisi'nin en genç üyelerinden biriydi. Arkadaşlarına karşı cömertti; başkalarının çalışmalarını en başta o kutlardı. Mesleğinin ilk karısına mal olmasına ve kimi uzmanlardan gelen ve sürekli artan, hayvan araştırmalarının sonuçsuz deneyler yüzünden para savurganlığına dönüştüğünü ve zamanında hayvanlar üzerinde yapılan araştırmalara dökülen paralar kanser konusuna yönelseydi, ilgili tedaviler çoktan bulunurdu diyen şikâyetlere rağmen, hayata karşı iyimserdi. Sonuçta kanser ya da hıçkırıgın bir kanguruyla ya da cüce keçiyle herhangi bir bağlantısı olmayabilirdi... Veya olabilirdi. Ama bu meslek dışı yorumlar, doktorlar arasında kesinlikle çoğunluğun görüşü değildi ya da bilimsel akıl tarafından pek takdir edilmeyen, düşmanlık ve on milyonlarca dolarlık karşı PİAR yaratmak için ortaya atılan bir çakallıktı. Biyomedikal yapı, sorunu ortadan kaldıracak her şeyi yapmaya –ansiklopedilerden hayvan araştırmalarıyla ilgili maddelerdeki en ufak 'zulüm' imasını çıkarttırmak üzere kendilerine gelen yüzlerce kızgın mektubu ilgililerin burunlarına sokmaktan, ilgili meselelere şöyle bir değinen televizyon dizilerini yayından kaldırtacak kampanyalar düzenlemeye, sözde mesele diye bu konuları tartışan her türlü halka açık forumu baltalamaya– hazırды. Hayvan araştırmacıları klasik paranoyak şizofrenlere, bir Jeckyll ve Hyde topluluğuna dönüşmüştü.

Kırılmış şakakları, yanık teni ve bakımlı duruşuyla uzun boylu adamın bir resmi de eklenmişti dosyanın iç kapağına. Hayatını araştırma laboratuvarlarında geçirdiği söylenen biri için fazlasıyla sağlıklı görünüyordu. Tenis sayesindeydi bu durum; kortlarda fırtına gibiydi adam.

Ama pek çok meslektaşının gözünde –düzineler, yüzler hata binlerce kadın ve erkek ve tıp okullarından yeni çıkmış taze beyinlerden değil, yurt çapındaki on binlerden, nesilden nesile gelen on binlerden söz ediyoruz– esas fırtına laboratuvardaki tav-

rıydı; durmak dinlenmek bilmeden, her kongrede, her vergi mükellefinin nezdinde, Nobel ödülü veren komitelerin önünde, okul çocuklarına ödül dağıtırken, tüm topluma hayvan araştırmalarının insanlık için vazgeçilmezliğini, her bir büyük insan hastalığının –AIDS’ten radyasyona maruz kalmaya, üçüncü derece yanıklardan depresyona, şiddetten alkole, uyuşturucuya, kızarmış yiyeceklere, şekere, ete bağlı ne kadar korkunç hastalık varsa hepsine kadar– bir cerrah bistürisi ve bir tavşancık olmaksızın yeterince anlaşılamayacağını savunuyordu.

Bernhardt ve arkadaşlarının kendilerini Hipokrat yeminine ve hayvanların birer makine sayılabileceğini, acı tepkilerinin gıcırdayan makine parçalarının çıkaracağı seslerden farklı olmadığını savunan köhne Kartezyen anlayışa adarken inandıkları buydu işte. ABD senatosu önünde 1963’te ifade veren biyolog da, ‘bilim henüz hayvanların insanların anladığı şekilde acı çektiğini kanıtlamamıştır’ diye ısrar ederek verdiği ifade de, bu tip adamların gerçekte nasıl düşündüğünü ortaya koyuyordu*.

Felham yatağa oturarak daktiloyla yazılmış günlüğü okudu:

‘Aşağıdaki gözlemler, Beltway dışındaki gizli Biyolojik Hayvan Araştırma Birimleri Kurumu laboratuvar kompleksinde geçirdiğim on dört ayın önemli noktalarını özetlemektedir. Bunların TÜMÜNÜN her gün yapıldığını iddia etmiyorum. Daha ziyade, hayvanlarla ilgilenen, cesetleri toplayıp atan biri sıfatıyla gördüklerimi, işittiklerimi ve yaşadıklarımı nakledeceğim. Anlatacaklarım arasında bir takım belirsizliklerin, kulaktan dolma bilgilerin varlığı ve acı çeken bir insanın bilinçaltına atıp unutmayı yeğlediği bir takım ayrıntıların yokluğu, vurgu ve dilbilgisinin yetersizliği şüphesizdir. Gerçeklerin değilse de, en azından ifadelerimin yetersizliğinin farkındayım.

*J. Vyvan’in *Bilimin Karanlık Yüzü* ve Stephen Clarke’nin *Hayvanların Ahlaki Durumu* adlı eserlerinde belgelenmiştir

Bu notlar, Amerika'nın görmezden gelmeyi yeğlediği bir cehennem acılı ürünleridir. Gizlidir ve belli bir dönemde yazılmıştır.

Bana saatte dokuz dolar ödediler. Hepsi aynı kompleks içinde, Pentagon'daki gibi silahlı muhafızlarca korunan toplam iki düzine farklı laboratuarda çalıştım.

Dr. Bernhardt ve Dr. Claudius'un laboratuvarlarında göreve başlamadan önce Amerikan Üniversitesi'nde biyoloji üzerine yüksek lisans öğrencisiydim. Ciddi bir biçimde tıbbi araştırma alanında çalışmak istiyordum ve bu yüzden Biyolojik Hayvan Araştırma Birimleri Kurumuna geldim (maaşlı staj adı altında). Ünlü bilim adamlarının yanında –ayak işinde de olsa– çalışma fikri beni çok heyecanlandırıyordu. Bernhardt, bir kere Nobel'e aday gösterilmişti. Ailem her zaman doktor olmamı istemişti ve ben de doktorluğu en harika meslek diye düşünüyordum. Bu fikrim artık yok. Yakında aç kalacağım.

11 Ocak: Kar yağıyor. Soğuk rüzgârlar Maryland'i boydan boya kuşatmış ama gene de güneş bulutların arasından ışıldıyor, buz tutan ağaçlarda mavi yansımalar yaratıyor. Harika bir sabah. İçerisi ise başka âlem. Galoşlarımı çıkarıp kabanımı asıyorum ve işte karşımda, bir kasabinkini andıran, kan ve sarımsı lekelerle kaplı, kimi yerine maymun kürkü parçaları yapışmış ameliyat önlüğüyle Bernhardt. Günaydın diyor ve elektroşok laboratuarında kendisine yardım etmemi söylüyor. Normalde görevim, radyasyon ve kesim odalarındaki hayvan ölümlerini –genelde kediler, köpekler ve bir sürü kemirgen– torbalamaktır. Ama Bernhardt yüzlerce maymun getirtmişti ve elinde bunlarla uğraşacak elliden az adamı vardı. Canlı malzemeyle uğraşmaktan canları çıkıyordu. Bunları canlı yakalayabilen, bunlarla geğince başa çıkacak Hintli, Afrikalı veya Güney doğu Asyalı yerliler herhalde doğada binlercesini öldürmüştü. Şempanzeler, babunlar, jibonlar*, ipek maymunları, baykuş maymunları, Af-

*Asya maymunu

rika yeşilleri, Sinomoguslar ve her zaman her yerde bulunan Rhesuslar.

Her biri traş ediliyor, daha sonra elektrik vermek için üzerlerine elektrodlar yerleştirilip haftalarca kol, bacak ve boyunlarından bağlı halde oturtuluyorlardı. Hiçbir yerlerini kımlıdatamıyorlardı. Gece boyu çığlıklar atarak uluyorlardı. Her üç veya altı veya altmış saniyede bir, ölene kadar sürekli, her gün altmış Hertz'lik elektrik veriliyordu. Bu sırada araştırmacılar izliyor, not tutuyor, biralarını yudumlayıp pizza yiyor, birkaçını filme alıyor ve uç noktada şoka tabi tutulan, kıpırdıyamaz, gözünü bile kırpmaz hale gelen, kaçmak için kıvranan, haykıran ve sonunda cansız birer et yığınına dönüşen primatların tepki mekanizmaları üzerine elde ettikleri paha biçilmez bilgilerden dolayı birbirlerini kutluyorlardı.

Maymunlar kendilerini bağlayan metal bağları ya da uzanabilecekleri her şeyi ısırırken dişlerini kaybediyor, yuttuklarıyla mideleri parçalanıyor ve acıyla kıvranıyordu. Hesaba katılan başka fizyolojik faktörler de vardı. Ama sonunda biri dışında hepsi öldü.

Ona büyük annemin adını verdim: Meg. Büyük annemin bir bakım evinde acı içinde, konuşmaktan, okumaktan veya duymaktan aciz ölüşünü görmüştüm. Söz geçiremeyeceği güçlerin kurbanıydı; bir deri bir kemikti ve ölüm kurtuluşuydu. Üç buçuk kilocuk gelen bu minik Meg, bir bahar sabahı Himalaya dağlarında yakalanmış, ABD-Hindistan arasındaki bilimsel anlaşmalar doğrultusunda kaçak avlanan insanlar tarafından ailesinin öldürülüşünü görmüş ve bir kafese tıkılıp Baltimore'a kadar on binlerce kilometre yol katetmişti (İlgili irsaliyeyi gördüm).

Onu kafesinde, büzülmüş, korkuyla gözleri açık, kıpırdamadan dururken buldum ve o ve ölü maymunları ortadan kaldıracak kişi bendim. Bodrumda bir fırın vardır. Kış gecelerinde, ince, siyah bir dumanın binanın bacalarından yükselişi görülebilir. Tıpkı bir enerji santralinin bacasından çıkan duman gibi. Ama

buradaki duman, hayatımda gördüğüm en harika ve duygulu yaratıkların artıklarından çıkan dumandır. Onların sevecenliğinden bahsedemem çünkü getirildiklerinde hepsi, giydikleri hükmün ve kimsenin yardım eli uzatmayacağını farkında, umarsız psikopatlarla dönüşmüş haldedir. Kişi bunu kafasında insani bir çerçevede düşleyebilir: karanlık bir evrende yalnız bırakılmış, Tanrı'nın acımızı duyamadığı bir durum. Öyle bir şey. Ama benzetmelerin işe yarayacağını düşünmüyorum. Hayır, efendim. Bu, kasti bir eylemdir. Sol eğilimli varoluşçuluk falan değil.

Bernhardt pek memnundu; daha fazla maymun sipariş etti. Elinde hâlâ iki milyon doları vardı ve varken harcamanın en iyisi olduğuna karar vermişti. Bu arada, laboratuarda hiçbir ağrı kesici maddenin kullanılmadığını da belirtmeliyim. Aynı şekilde işlem öncesi analjezikler de kullanılmıyordu çünkü, Bernhardt'ın kendi sözleriyle (ABD Tarım Bakanlığına sunduğu düzenli raporlarında da belirttiği üzere), 'Bu tür müdahaleler test sonuçlarını etkiliyordu.' Hep aynı bahaneyi kullanırdı.

20 Şubat: Dr. Claudius ve meslektaşları, Dr. Jed Maters, Broker LeRue, Sarah James Headford, Nason Higgins ve diğerleri, yani Biyolojik Hayvan Araştırma Birimleri Kurumu nörofizyoloji takımının üyeleri için de kesinlikle aynı bahaneler geçerliydi. Onlara göre iyi araştırma ancak keserek, biçerek, yakarak ve parçalayarak yapılabilirdi. Sözde amaçları, insan –tekrar ediyorum, insan– bedeninin travma, her türlü travma sonrasında nasıl işlev gösterdiğini araştırmaktı. Ama travma hayvanlara yaşatılıyordu; insanlara değil. Anahtar kelime travmaydı ve doğrudan Homo Sapiens'e bağlanabileceğine karar verdikleri birbirinden orijinal travma fikirleri yaratmada yarışır gibiydiler. Bu konuda ciddi yaratıcılık kattıkları gaddarlıklarına şaşmaktan kendimi alamıyordum.

İki ay boyunca bu gruba bağlı çalıştım. Hepsinin buraya mükemmel özgeçmişleriyle, doktoralarıyla, ödülleriyle, adı söylenildiğinde kulağa çok önemli gelen komitelerin muazzam tavsiye-

leriyle geldiğini biliyorum. Her birinin bolca bağış toplamaya ve maaşlarını artırmaya yönelik yetenekleri vardı. Amerikan Başkanını AIDS araştırmaları için milyonlarca doların ayrıldığını açıkladığında ellerini kremaya bulaştıran tiplerdi bunlar. Bernhardt'ın özel sekreteri Dolores aylık raporları göstermişti bana. Unutmadan belirtiyim, Dolores onlardan biri değildi. Yıllardan beri kırık bir kalbi vardı. Araştırmacıların ortalama maaşı yılda elli beş bin dolardı. Bazıları çok daha fazlasını kazanıyordu. Savunmasız hayvancıklara işkence etmek için fena para değildi bu.

Takımın en sevdiği denek hayvanı kobaylardı. Sevgililer Gününde elli kadarını, yüzde yetmiş yakın oranda yaktılar. Hiçbir ağrı kesici kullanmadan. Hepsi yirmi dört saat içinde öldü. Bunun ne önemi olmalıydı, bilmiyorum. Oradaki işim bilimsel önemi sorgulamak değildi. Sıradan bir temizlik görevlisinden farkım yoktu. Ama kobayları kızartmak bana saçma geliyordu. İçeri bir kamera sokabilseydim hepsini kaydederdim çünkü hepsi bana fazlasıyla gereksiz görünüyordu.

LeRue ve Higgins fare yakıyordu. Hayatınızda görmediğiniz kadar çok fare yaktılar. Onları sadece yakmıyorlar, yaralarının içine insanlardaki yanıklarda kapılan enfeksiyonun kaynağı *P.aeruginosa* adlı bir organizmayı zerk edecek kadar canlı kalmalarına yetecek ölçüde yakıyorlardı. Travma bölgesinin etrafında oluşan serum albümin ve proteinlerle ilgili bir şey. Ondan sonra fareler öldürülüyordu. Bilim adamları sonuçlardan pek memnundu.

Köpekler. Yüzlerce sokak köpeğini, kırmayı kaynar sulara atılar. Görünüşe göre, etoburların kan dolaşımını, akciğerlerini ve kardiyovasküler sistemlerini inceliyorlardı. Mesele ne, biliyor musunuz? Bir tanecik bilim adamının dahi not tuttuğunu görmüyordum. Öylece hayvanları seyrediyorlar, sonra teker teker alıp çelik masalara yatırıyor, canlı canlı kesiyor, kimi durumda hâlâ atan kalbi yerinden söküyorlardı. Karanlık Çağlar deyince aklına gelen her neyse, aynısıydı.

Bir süre sonra bakamaz oldum bunlara. Herhalde bu halim, Kurum içinden birinin bana açabileceği davada söylediklerimin doğruluğu konusunda kullanılır. Ama yeterince gördüm, inanın. Haşlanmış bir köpek acıklı bir manzara sunar insana; söylemeye bile gerek yok. Vergi mükellefleri bu köpeklerin haşlanması için milyonlarca dolar ödüyor. Biliyorum çünkü sekreterin notlarını, yazışmalarını falan karıştırdım. Hepsi bir zamanlar ev hayvanıydı. İlk getirildiklerinde kuyruk sallamalarından anlaşılırdı. Bilim adamları, kesilirken kusalarmıyla uğraşmamak için aç bırakılmalarını emrederdi. Kazanlar genelde kuru, pislikle kaplı; kafesler ise dışkıyla doluydu çünkü hepsiyle yeterince ilgilenemeyecek denli az kişiydik. Hükümet müfettişi sadece bir defa denetime geldi. Ben o gün görevli değildim ama anlatılana göre, adam kafasını çevirmiş, kahvesini içmiş ve mekânın örnek gösterilebilecek, tertemiz, lekesiz, insani, iyi işletilen bir biyomedikal laboratuvar olduğunu belirten raporunu imzalamış. Yaşasın kahve. Gerçek-DIŞI! Köpeklerin (hele özel üretim Beagle'ların*) bilimin en sevdiği kurbanları olduğunu aklınızda tutun. On bir Nobel Ödülü'nün bu hayvanlar üzerinde yapılan araştırmalara verildiği söylenir; bu, Kurum tarafından, cinayetlere devam etmek için en sık kullanılan savunmadır. Ödüller. Kanlı para. Şöhret. Zafer. Sakso çeken fıstık sekreterler.

Claudius'un ekibi ilkbahar boyunca yeni travma şekilleri bulabilmek için deneylere devam etti. Üzerlerinde her zaman yüksek bilginin kaftanı vardı. Büyük B harfiyle yazılan Bilim. Kan basıncı ve kalbi takip amacıyla bacaklardan damar sondaları soktular. Pıhtılaşma oranlarını, glükoz toleransını, artık say sayabildiğin kadar ne varsa incelediler. Ve tüm bunlar hiçbir şey, HİÇBİR ŞEY yapmamayı meşru kıldı.

Claudius'un Bernhardt'ı etkilemek istediği açıktı. Çünkü yurt çapında fon başvuruları ondan geçiyordu ve çalışmaların göz-

*Özel üretilen, kısa bacaklı tazı türü. Ünlü Snoopy bu türdendir

lemcisi oydu. Claudius daha fazla ikna edici deneyler yapmaya devam etmesi gerektiğini biliyordu.

Papağanların yeteneklerini saptamaya yönelik elektroşok işlemlerine (Bir zamanlar şahane olduğu belli ve laboratuardaki kedilere 'Aklından bile geçirme!' diyen kırmızı bir Macaw vardı; işkence boyunca 'MERHABA' diye bağırp durdu), yavru kedilerin beyin lezyonlarının ardından 'kendilerini bırakma tepkileri'ne, kimyasal zerk yöntemiyle debelendirilen tilki teriyelerine, dobermanların acı eşiklerine, tüm bacakları kesilen pitbulların tepkilerine, farklı düzeylerde radyasyona maruz bırakılan Rhesus maymunlarının tepki eğrilerine, boğma denemelerinde kobayların soluk borusu ve ciğer travmalarının ölçülmesine, zehirlenmeye, kör edilmeye, sakat bırakılmaya, kesilmeye, yırtılmaya, haşlanmaya, elektroşoka, sinirsel uyarıya ve ağır psikoza karşı tavşan, at, inek, keçi ve maymunların tepkilerine dair umutsuz ve önemsiz sonuçlar elde edildi.

Saldırgan davranışların her türü, tırnak yemekten yamyamlığa, hata intihara kadar her türü, laboratuardaki görev sürem boyunca incelendi. Yanma testlerinin sonrasında protein metabolizması bunların en büyüklerinden biriydi. Üst köpek dişlerine iki kutuplu elektrodların bağlanması da pek seviliyordu. Galiba bu fikri 'Marathon Man'* filminden almışlardı. Film, tabii ki gördüklerimin yanında gayet amatör kalıyordu. Bunlar profesyonel işkencecilerdi. Sonunda acı sanatında uzmanlığa erişmek için, kimi on beş yıl tıp okumuş erkek ve kadınlar.

Geçmişte, bu Hitlerler, günah çıkarmaya ya da birilerinin, bir şeylerin, şımarık gazabın, şeytani merakın, kana susamışlığın suç ortaklığına muhtaçtı. Aletleri bildik her türlü edavatı kapsıyordu: çentikli balık kancaları, elbise askıları, kurşun toplar, çarmıh, buhar, iğne, çivi, ütü, kol ve bacakları koparmaya yara-

*Dustin Hoffman ve Laurence Olivier'nin oynadığı. dişçi koltuğunda işkence sahnesiyle ünlü, nazi aleyhtarı film

yan bir germe aleti, ince uçlu tornavidalar, zımpara, kızartma yağı, beden germek için sözde papağan trapezi denen şey ve binbir çeşit demir mengene. Bugünlerde ise sadece rasyonelleştirme, yani akla yakın hale getirme yöntemleri farklı. Geri kalanı aynı. Oysa, hayvanlar üzerinde denenilen yaraların her birinin bir zamanlar bir savaş esirinin, bir hırsızın, bir aydınının, bir günahkârın, bir cadının veya bir damgalı kadının üzerinde denenmiş olması bahane değil. Hitler orospular ve Hitler müritler ve Hitler sekreterler ve muhafızlar ve saymanlar ve yöneticiler ve Hitler bilgisayar uzmanları ve Hitler yalancılar ve sahtekârlar ve Hitler sivil hizmetliler. Aynı çatı altında bu kadar çok Hitler toplanması, kafadaki evrende ismi parodi unsuruna çevirmişti.

Ve Yahudi soykırımındaki ceset sayısı –altı ilâ sekiz milyon– burayla karşılaştırıldığında pek acıklı sayılmazdı; hele bir de yurt çapında katledilen hayvanları –Kurum tarafından finanse edilen deneylerden bahsediyorum– hesaba katarsak, Tanrı'nın savaşı kaybettiği sonucuna varabiliriz.

Radyasyon deneylerinde, araştırmacıların birkaçı, 1970'lerde Montana'daki Birleşik Devletler Hava Kuvvetleri Havacılık Patolojisi Okulu'nda yapılan testleri tekrarlamaya kalktı. Bahsi geçen testlerde beş yüz kadar Rhesus maymunu ağır proton radyasyonuna maruz bırakılmıştı. Ölen hayvanlar üzerinde incelemeler yapılmıştı. Ölüm sebepleri –tiroid fibrozu ve kangrenli cilt nekrozundan, akut lösemi ve omurga osteoartirine kadar– raporlarla zamanında açıklanmıştı. (Protona Maruz Bırakılmış Primatlarda Ölüm ve Epidemioloji; Radyasyon Yıllıkları, Cilt 17, Sayı: 5). Kurum'daki araştırmacılar, yüz küsürüncü deney sonunda aynı sonuçlara vardı. 2000, 3000 ve 4000 Rad verildikten sonra kaç maymun kustu, hangileri, dişiler mi yoksa eriller mi önce öldü, hangi noktada bilinç veya kas koordinasyonlarını kaybettiler, falan filan. Bunca tekrarın anlamı ne, diye sorup durdum kendime. Ve, ilgili veriler bilgisayar eşlemesiyle ya da laboratuarda hücre kültürüyle edinilebilecekken neden canlı maymunlar kullanılıyordu?

Bu tekrarların bir asistana şöyle açıklandığını duydum: her ölüm farklıdır. Yine de mantık sorar: E? Elbette her ölüm farklıdır: hayvanları boğuyor, boğazlarından, gözlerinden içeri zehir veya ilaç dolduruyor, beyinlerine, çoğunlukla beyinciklerine bir şeyler bağlıyor ya da beyin damarlarına elektrolitik lezyonlar açıyorlardı.

Araştırmacılarından biri, kazayla beynin limbik bölgesindeki amigdalaya* elektrik vermek suretiyle kedilerin cinsel tercihlerinin değiştirilebileceğini keşfetti. Söylenene göre, söz konusu, önceden heteroseksüel olan Van kedisi bir başka erkek kediyle çiftleşmeye kalkınca bu araştırmacı hemen nişanlısını arayıp –bir de feci bir espri yaparak– büyük haberi vermiş. Beyne yapılan bağlantılar, sözde temel beyin motor korteksini ve ilgili kas kontrolünü ve bilim adamlarının zaten etkin bir şekilde yok ettikleri yaralanmadan kaçınma yetisini incelemek içindi. Otopsi-ler, çoğunlukla ölüm sebebini kalp krizi olarak veriyordu. Ölme-yenler, yüksek dozda sodyum pentobarbitol verilerek kenara ayrılıyordu. Ivy League** okullarında babunlar üzerinde kullanılan koçbaşlarından bizde yoktu ama hiç şüphem yok, işkence tarihinde sayılabilecek her türlü edavata sahiptik.

Akla hayale gelmez stresle, tüberkülozla, shigellosisle***, vahşi doğada yakalanıp laboratuara getirilene kadar yolda kap-tıkları binbir hastalıkla zaten zayıf düşmüş hayvanları, anne-baba ve çocukları dahil, birbirini öldürmeye zorladılar. Amaçla-rı, yaratılmış anafilaktik şokun****, etkilerini incelemektir; ke-mikler kırdılar, hayvancıklara umutsuzluk sanatını öğrettiler, boğazlarından aşağı zorla kezzap dökmek türünden şeyler yap-

*beyinde, motivasyon ve duyuşsal davranışları kontrolde önemli rol oynayan, badem biçimli bir bölüm

**ABD'nin kuzeybatısındaki sekiz özel üniversiteye (Brown, Columbia, Cornell, Dartmouth, Harvard, Princeton, Pennsylvania, Yale) verilen ad

***Şigel bakterisinin yol açtığı barsak iltihaplanması

****Vücuda giren yabancı maddelerin (özellikle penisilin, aşı veya zehir) yarattığı, kimi zaman ölümcül boyutlara ulaşan ani ve sert şok

tlar. Kuduz ve tetanos mikrobu aşıladılar; onları kasten, bilerek cezalandırıyorlardı. 'Cezalandırma' laboratuarda sıkça geçen bir kelimeydi. Bir keresinde ne için cezalandırılıyorlar diye sormuştum. (Kötü karne? Yanlış dine inanamak? Politik aşırılık?) Sadece cezalandırıyoruz, denmişti bana. Sanki hayvanlar yanlış bir şey yapmış gibi. Belki de araştırmacının hipotezini tatmin edecek denli kanamadıkları ya da haykırmadıkları için cezalandırılıyorlardı. İki defasında, bir araştırmacının öfkeyle bir hayvanın kol ve bacağına koparışına şahit oldum.

"Bu sana gününü gösterir," diye homurdanmıştı bilim adamı. Bu, hayvana herhangi bir şahıs zamiriyle hitap edildiği ender anlardan biriydi. Genelde sadece 'şu' veya 'bu' derlerdi.

Bir keresinde, yeni mezun çıkacak bir öğrencinin Caludius'a böylesi belirgin şiddetin nedenine dair talihsiz bir soru soruşuna denk geldim. Claudius'un cevabını da duydum.

"Propaedötiktir bu," dedi.

"O da ne?" dedi öğrenci.

"İyi bak."

İkimiz de baktık. Dediğinin anlamı hazırlanmak veya öğrenmekti. Bu tür laboratuarlarda sıkça kullanılan bir kelime. Claudius'un vurgulamak istediği, galiba, kesilmiş, koparılmış sinir sistemlerinin ve uzuvların yerine yenisinin çıkıp çıkmayacağı ve bu bilginin önemli olduğuydu.

İnanılmaz. Daha ötesi, sanki araştırmacıların, dozu çok sayıda ölümden oluşan ve günlük almaları gereken bir ilaçları varmış gibiydi. Kendilerini kontrol edemiyorlardı. Hâlbuki yirmi yıl önce yapılmış ve defalarca yazılmış, ansiklopedi ciltlerine girmiş tek bir deney, bir kelimenin bir ansiklopedi maddesinde tanımı yeterliydi. Eğer uyuşturucu bağımlılığı gibi bir şey değilse, neden öldürmeye devam ediyorlardı?

Ve ne sakinleştirici, ne yasa, ne de engelleyici başka bir şey vardı bu ilacı; çünkü her gün düzenli bir şekilde veriliyordu... Para, dolayısıyla hayvanlar, oluk oluk akıyordu laboratuara. Her

ülkedeki Bilimsel/Sanayi Kurumunun işini devam ettirmesini sağlayan yatırımları vardır. Yüz milyarlarca dolar dönüyordu.

Fareleri sıçanlara öldürtmek, bilim adamlarının deneylerden yorulduklarında başvurdukları bir eğlenceydi. Fareyi bağlıyor, kafese genetik yapısıyla oynanmış ve aç ve susuz bırakılmış sıçanları atıyor ve sıçanların çaresiz fareyi parçalayışını izliyorlardı. Bir hayvanın, herhangi bir hayvanın diri diri yenişini izlemek insanın içini kaldırmaya yeter. Bu eğlencenin, insan sevgileriyle gurur duyan evli barklı adamlar tarafından icat edildiğini bilmenin anlamı... Ha, nasıl tarif edebilirim? Tanrı'nın ölü mü müydü? Türümüze inancın toptan yıkılışı mıydı? Dile getirilemez miydi?

Uzatılmış susuzluk ve açlık en sevilen 'deneyler'di. Herhalde araştırmacılar açlık çeken Afrikalılar'ın nasıl davranması gerektiğini öğrenmek niyetindeydiler. Evet, tabii. Tam da buydu işte.

Aynı şey, suni felç, uykudan etme, uzun süre radyasyona maruz bırakma, gürültü ve tehdit konularında da geçerliydi. Araştırmacılar tehdit işinde iyidiler; sopalarla dürtüyor, kafesleri tekmeliyor, hayvanlara bağırıyor, tükürüyor, üzerlerine kürekle bok atıyorlardı. Bir keresinde, kadın araştırmacılardan biri kendi bokunu bir faraşa doldurup, başaşağı asılmış bir maymunun yüzüne sıvadı. Hayvan altına işedi ve kadının elektroşok deneyini bozdu. Maymun (bir erkekti) kadından o raddede nefret etmeye başlamıştı ki sonunda kendi kendini dişlemeye başladı. Kolundan bir parçayı koparışını kendi gözlerimle gördüm.

Sarah, deneyinin amacına ulaştığını söyledi.

Sarah. Dışarıda bir yerde herhalde bu orospuyu sikmek isteyen bir erkek vardır. Bu genç kadını tuvaletten kendi bokunu toplayıp bir faraşa doldurduktan sonra laboratuara gelişini ve doğrudan kurbanına gidişini bir düşünün. Ve ardından bokunu hayvanın yüzüne zevkle sürüşünü. Bu kadın ölmeyi hak ediyor. Gözü dönmüş filler tarafından topluca tecavüze uğramayı hak ediyor.

Araştırmacılara yardım eden mezuniyet öğrencileri de genelde, tutuklu iskemlelerine bağlı duran, yarı ölü hayvanlarla alay ederlerdi. Öğrenciler kafalarını sağa sola itip yaşıyorlar mı diye kontrol ederken, o hayvanlar, acıyla bükülmüş minik elleri, kavrulmuş kürkleri ve boş bakışlarıyla birer katatonik hasta gibi otururdu. Bir, bilemedin iki keresinde, maymunlardan biri kafasını çevirip dalaşan öğrenciyle göz göze gelmeye çabalamıştı. Kas koordinasyonu kalmadığı için başaramamıştı. Ve öğrenciler, Yaradan'a Homo Sapiens'in deliliğini ve her ne olursa olsun yeryüzünden silinmesi gerektiğini kanıtlamaya çalışıyorlardı sanki.

Ameliyatlar –ciğer nakli, böbrek nakli, açık kalp vesaire– yapılıyordu ve ağrı kesici herhangi bir madde asla kullanılmıyordu. Bir kez daha karanlık çağlardaki işkencelerin analojisi* ortadaydı. Yaşananları tarifin mümkünü yok. Bir şey yapmaya kalksaydım tutuklanırdım ve anlattıklarım, belgelerim burada biterdi. O yüzden, izlemeye devam ettim. Yaşadığım sürece bunları asla unutmuyacağım. İnsan ırkının bir üyesi olmaktan nefret ediyorum artık.

Kurbanları felç etmek için genelde kürar** türevi maddeler kullanılırdı. Ne şirin! Araştırmacılar bu işlemi kurbağalara –sırt bezelerine sıvıyı zerk ederek– yapmaya bayılırlardı. Kurbağa patlak gözleri donmuş halde araştırmacıya bakardı. Kürar hiçbir şekilde acıyı engellemez, sadece kasları felç eder. İşin gerçeği, acıyı artırır.'

Felham bu kısmın altını çizdi.

'Ve bu da herhangi birinin hayvana, herhangi bir direnç veya karşılık görmeden istediğini yapabilmesi anlamına gelir. Yani, ister kurbağa ister maymun, hayvanı tamamen kontrol altında tutmak için kürar, tercih edilen yöntemdi.

*Benzeşim, benzetme

**Amazon'a has, çok güçlü bir zehir

Birkaç ay geçirdikten sonra her şeyi gördüğüme karar verdim. Ta ki 'savaş tamtamı' denen şeyi ilk elden tanıyana kadar. Geleneksel şekilde fare, sıçan, kobay ve kurbağalar üzerinde kullanmıyorlardı bunu. Köpekler, kediler ve koyunlar için ayırmışlardı. Hatta maymunlar için. Tıpkı benim gibi, görene dek siz de inanmazdınız.

Davul, belki bilmiyorsunuzdur, II. Dünya Savaşı sırasında Coble ve Nollip adlı iki arkadaşı tarafından icat edilmişti. Büyük bir benzin bidonuydu (orijinali daha küçük yaratıklar içindi) ama günümüzde herkes değişiklikler yapabiliyor. Bizim laboratuvardaki ise, ayakta birkaç insanı alabilecek kadar genişti.'

Felham bu kısmı daire içine aldı, okumaya devam etti.

'İç tarafına düzensiz aralıklarla üçgen metal parçalar lehimlenmişti. Varil, onu kaldırıp dakikada kırk devir döndüren bir motor düzeneğine bağlıydı. Hayvan içine konuyordu. O kadar. Birkaç dakika –ve üçgen çıkıntılarla yüzlerce çarpışmadan– sonra hayvan çıkarılıyordu. Genelde ölü çıkardı ama her zaman değil. Bedenin her tarafı kırık ve yırtıklarla, yaralarla dolu olurdu. Bu işlemin, araba, uçak vesaire kazaları incelemede büyük önem taşıdığını söylüyorlardı. Büyük otomobil üreticilerinin çoğu bu yöntemle yılda on binlerce hayvan öldürüyormuş. Yani araba aldığınızda para verdiğiniz şey buydu. Bunu hükümet talep ediyordu. Aynen. Birleşik Devletler Tüketici Ürün Güvenliği Komisyonu, halka sunulacak her şeyin test edilmesini buyuruyordu. İster hava yastığı, ister diş fırçası, ister Walkman. Gerçi, itiraf etmeliyim: bizim laboratuvarında asla müzik çalınmazdı; ya da diş fırçalanmaz veya hava yastığı kullanılmazdı.

İş körleştirmeye gelince, bunun ustası Jed Masters'tı. Ciddi uzmanıydı işin. Ona kalsa tüm hayvanlar kör olurdu. Çocukça geleceğini biliyorum ama iş başında görseydiniz siz de adamın acı vermekten zevk aldığını düşünürdünüz. Böyle biriydi; belirtileri kavramak için psikiyatri diplomasına gerek yoktu. Jed'in şansına, tavşan korneasında etkin gözyaşı keseciği bulunmaz ve

bu durum da deneysel körlüğe veya göz iritasyonuna veya acıya karşı hayvanı daha dayanıksız kılar. Kozmetik firmalarının tavşanların gözlerini nasıl açıp parfüm, şampuan veya başka kimyasalları uyguladıklarını görmüşsünüzdür. Birkaç şirket vazgeçti ama çoğu hâlâ bunu yapar. Bu uygulama da, Birleşik Devletler Tüketici Ürün Güvenliği Komisyonu'nun Birleşik Devletler Federal Yasaları arasında bulunan (bu örnekte, B.D. Yasaları, 1979 CFR Başlık 16, 11, 1500.42 maddesi) yasal işkencelerinden biridir. Ve Jed'in hayatında, mutluluğunda, karısının mutluluğunda, BMW ve Mercedes 300'lerinde, oğlunun Ivy League eğitiminde, Nova Scotia'daki yazlıklarında büyük pay sahibidir. Tanrı bizzat 'göze göz' ve benzeri kuralları gerçekten dayatırsa, Jed, Jed'in ailesi, Jed'in arkadaşları, Jed'in meslektaşları ve onları aileleri ve arkadaşları gerçek bir sorunla yüzleşecek.

Aynı barbarlık hayvanların gözlerine ve ağızlarından içeri doldurulan toksinler konusunda da geçerliydi. Görünüşe göre bunun da dayanağı *Federal Tehlikeli Maddeler Eylem Kararı*'ydı. Her türlü eylem ve kural ve özel istisnalar. Ve tüm bunlar palavraydı. Çünkü kimse burada dönenleri görmeye gelmiyor, paralar akmaya devam ediyor ve bilim adamları ödüller, konferanslarda ve üniversitelerde konuşma davetleri almaya devam ediyordu.

Ve ben, mezuniyet öncesi çalışmamı biyoloji alanında yapmış biri sıfatıyla, hayvanı öldüren bir şeyin insanı gerçekten öldürüp öldürmeyeceğini merak etmeye devam ediyordum. Ders kitaplarının öne sürdüğü buydu. Ama eğer insan tutup anneler ve fetüsler üzerinde geniş çaplı hasar yaratan Thalidomide'i geliştiren şu büyük kimyasal madde üreticisini hatırlayınca hepsi birbirine karışıyordu elbette. 1970'lerde açılan büyük dava, uzun oturumlardan sonra düşmüştü. Çünkü tanıklık için çağrılan bilim adamları, hayvanlar üzerinde yapılan deneylerden doğrudan insanlarla ilgili sonuçların çıkarılamayacağı –tekrar ediyorum ÇIKARILAMAYACAĞI– hususunu ısrarla vurgula-

mışlardı. Bu da, AMA* ve biyomedikal toplumla ve üniversitede bize öğretilenlerle fazlasıyla çelişiyordu. Sadece bir meşhur davayla, hayvanların işkence görmesinin, öldürülmesinin ve 'cezalandırılmasının' dayanakları buruşturulup çöpe atılmıştı. Tabii dinleyen, kulak veren olsaydı. Bu, bilimsel gücün mahkeme nezdinde ne derece ağır bastığının ufak örneklerinden biridir. Her şey ondan yanadır. Ülkeler, Başkanlar, Parlamentolar, tüketiciler; hepsi onun avcundadır. Böyle devam eder. Laboratuvarlardaki yüz milyonlarca hayvan bu durumdadır.

Yüz birim oksijen içine tamamen kazayla iki birim halotenin –genelde faydasız bir analjezik– karıştığı birkaç istisnai durum haricinde –tekrar ediyorum, istisnai (çok ender) durum– araştırmacılar, sayabildiğim kadarıyla, bu belgeyi yazdığım süre içinde herhangi bir uyuşturma, acı kesme işlemiyle ilgilenmeden altı bin yedi yüz seksen üç hayvanı öldürdü. Her gece, onları torbalara doldururken saydım. Her sabah. Gece başına neredeyse yüz, saate on iki, her beş dakikada bir hayvan. Torbalama işini yapan birkaç kişi vardı. Sayan, sadece bendim.

Eğer Tarım Bakanlığı tarafından Başkan ve Meclis Başkanı'na sunulan Hayvan Hakları Raporu'na göz atarsanız, gözlemlediğime inandığım şeylere fazlasıyla haksızlık eden istatistikler görürsünüz. Örneğin bu istatistikler size, geçen yıl içinde hayvanlarla ilgili yürütülen deneylerin sadece yüzde yedisinde, yani yaklaşık iki milyon hayvandan sadece on iki bin kadarına kasıtlı acı verildiği ve bu acının dindirilmesi için hiçbir maddenin kullanılmadığını söyler. Maryland eyaletinde, bir yıl içinde bu tarife uyan sadece bin on iki hayvan bulunduğunu belirtir. Eh, eğer bu doğruysa, ondört aylık gözlemim boyunca görüşüm, her gün döktüğüm gözyaşlarıyla bulanmış demektir. Bu da mümkündür herhalde.

Bu rakamlara güveniyorsanız, katillerin kendi doldurdukları

* American Marketing Association: Amerikan Pazarlama Birliği

formlara, yazdıkları günlüklere, tuttıkları kayıtlara da güvenmelisiniz. Sorarım size, hanginiz katillerin söylediklerine inanır? Bundan ötesi, anladığım kadarıyla bu rapor, kemirgenleri hesaba katmamaktadır. Yani size, milyonlarca fareden, sıçandan, sincaptan ve *hamster*dan bahstemiyorlar bile. Bu hayvanların çoğu kobaydır deyip geçiyorlar. Pek çok eyalette –burası da dahil– primatların deneylerde hiçbir şekilde kullanılmadığını da söylüyor rapor. Hiç. Sıfır. Ben stajyerin tekiyim zaten. Koca eyaletin ‘sözü’ yanında benimki duyulur mu? Gerçi kiminki duyulur ya da kim duyurmak ister, onu da bilmiyorum.

Birleşik Devletler sınırları dahilinde hayvan haklarının sözde gözetimi konusunda biraz daha fikir vereyim: bir yıl içinde, bir kısmına şahit olduğum, onlarca milyon hayvanın kullanıldığı deneylerden sadece on bir bin elli altı adedi yasaya uygunluk denetiminden geçirilmiş (her on-on iki bin hayvan başına bir denetim; acımasız ve saçma bir oran) ve bu gariban rakam arasından sadece yüz yirmi iki adet yasa ihlali saptanmış, bu saptananlar arasından da, sadece on beşi hakkında yasal işlem yapılmıştır. Bu, hayal edilebilecek en büyük rezilliktir bence.

Civarda yaşayanların geceleri yakılan tüylerin kokusunu alıp almadığını hep merak ettim. Claudius’un aldığı kesindi, çünkü cümlelerinden birini unutamıyorum. Naziler ve Yahudilerin öldürülüşü ve gaz odalarından çıkan dumanla ilgiliydi. Claudius, politikaları ne derece sapkınsa da Nazi doktorlarına hayranlık duyduğunu, çünkü doktorlarına Yahudiler –başka bir deyişle canlı denekler– üzerinde tıbbi deneyler yaptıran Üçüncü Reich’a bilimin gerçek, ciddi bir borcu olduğuna inandığını söyledi. Ardından, Yahudiler kendilerini feda etmese asla gün ışığına çıkmayacak birçok psikolojik sendromdan bahsetti. Böyle tanımlıyordu: Yahudilerin kendilerini (gönüllüymüşler gibi) bilimsel gelişme uğruna feda etmesi. ‘O Yahudiler olmasaydı,’ dedi, ‘insan denen yaratık hakkında daha az şey bilecektik.’

Türümüzün hastalığına, kötülüğüne, faşistliğine, hatta hiçbir

şeyi meşru kılmaya yaramayan bilimin deliliğine beni ikna eden bu tür konuşmalardı. Bu 'Bilimsel Tanrılık' sendromuydu beni kendi içimdeki hücreye tıkan. Arkadaşımdan, ailemden uzaklaştım ve hayvanların dostluğunu yeğlemeye başladım.

Claudius, Akademi'nin kodamanlarındandı. O ve Bernhardt, laboratuardaki cesaret yüklü çalışmalarından dolayı Beyaz Saray'dan, Akademi'den, artık hangisi hatırlamıyorum, en şaşalısından onur madalyaları aldılar. Bu faşistlerden, minik hayvanlara işkence ve tekrar işkence yaparak nam salmış bu canavarlardan tiksiniyordum. Unutmayın, hayvanları doğrudan değil, deneyden sonra öldürüyorlardı. Onları tekrar tekrar kullanıyor, olabildiğince çok acı çektiriyorlardı ve hayvanların acı hissettiği gerçeğini asla akıllarına getirmiyorlardı.

Civarda bir yerlerde yakalanmış bir bobcat* vardı –buralarda *bobcat*ler tehlikedeki türler arasında sayılıyor– hayvanı, işlerine yaramayacağına karar verene kadar yedi sekiz yanık deneyine soktuklarını hatırlıyorum. İşlerine yaramıyordu... Tıpkı boş bir bira kutusu gibi. Ve sonra ona ne yaptılar dersiniz? Claudius öğle yemeği randevusuna geç kalmıştı, o yüzden zaten perişan hayvanı iğneyle uyutmakla zaman kaybetmek yerine arka bacaklarından yakaladı ve duvara çarpa çarpa öldürdü. Nasıl unutulurum? Ortalığa saçılanları temizlemesi emredilen bendim. Kafa parçalandı. Gözler yavaşça kapandı. Bir zamanların gururlu pençeleri cansız sallandı ve durdu. İçimi kemiren nefret, patlamaya hazır bir nötron bombası gibiydi. Sadece o bombayı nasıl patlatabileceğimi bilmiyordum. Klavyesiz bir bilgisayar veya kanatsız bir kuş gibiydim. İçim kavruluyordu. Adamı oracıkta öldürmek istedim. Bana yapılanı başkalarına yapmak istedim. O bobcat bendim, inanın. Ve yeterince cinayet gördüm. O günü gayet iyi hatırlıyorum çünkü aynı dönemde büyük tütün şirketlerinden birinin davasıyla Başkan'a açılan cinsel taciz davası gün-

*Kuzey Amerika'ya özgü, küçük bir vaşak

demide işgal ediyordu. Claudius'un, bir düzine erkek ve kadın çalışanın önünde, nadir bulunan, zarif, Tanrı'nın en güzel yaratıklarından birini katledişi herhangi bir şekilde tacizden SAYILMAZKEN Amerikalılar'ın, hani kadın için utandırıcı sayılsa bile, otel odasında gerçekleşmiş kısa bir buluşmanın ayrıntılarıyla ilgilenmelerinin korkunçluğunu düşünüp durmuştum.

Bu derece güçlü ve tanınmış bir laboratuvarında yaşanan bu olayın büyük tıp camiasında ender rastlanan türden bir şey olduğunu düşünebilirsiniz. Kesinlikle hayır. Yurt çapındaki sayısız üniversite ve kurumda pek çok benzeri yaşanmaktadır. Dolores'ten, genelde kendini tehlikeye sokarak anlatırdı, duyduklarına ve gördüğüm raporlara dayanarak (Dolores emekliye ayrılmaya hazırlanıyordu; elli yaşındaydı ve hayvanların çığıklarını duymaktan bıkmıştı. Bulunduğu yerden olanları pek göremiyordu ama o kahrolası mekânda dönenleri anlamak için görmesi gerekmiyordu) hemen her hükümet biriminin bu deneylerde parmağı bulunduğunu ve sürekli yapılanları izlemek için birilerini buralara gönderdiğini söylemeliyim. Gruplar asla gelemezdi –Bernhardt onlardan rahatsız olurdu– ama hükümetten, kurumlardan ve üniversitelerden özel izinli bireylere izin verilirdi. Her biri, öyle ya da böyle küçük çaplı deneylere katılmıştır. Vergi mükelleflerinin paraları, kâr gütmeyen hastane bağışları... Bu izleyicilere birazı veriliyordu. Buna 'Bağışlanabilir ödenek' diyorlardı.

Bu cinayet partisi, faillerinin zihninde tümüyle meşruydı. Konuyu kendileri için tümüyle net bir açıdan görüyorlardı: Ya canlı insanlar üzerinde (Claudius, Yahudileri veya komünistleri veya aşırn nüfusa sahip üçüncü dünya ülkelerinin vatandaşlarını veya akıl hastalarını veya tedavi edilemez hastalıklara yakalanmış bebekleri veya deneyden sonra kürtaajla alınmasını annelerinin kabul ettiği fetüsleri yeğlerdi) deney yapacaktınız ya da hayvanlar üzerinde. Bu kadar basitti.

Ben bu kadar basit olmadığından kesinkes emindim ve izleyen kışın sonlarına doğru kendimi öldürmeye hazırdım. Onun

yerine, kayak yaparak biraz huzur bulmak ve içimdeki dehşeti boşaltmak umuduyla Yeni Zelanda'ya gittim. Bana bir sessizlik sözleşmesi imzalatmaya kalktılar –herhalde halimi anlamışlardı– ve ben de onlara siktiri çektim. Ne yazık ki Güney Pasifik'te, kaçtıklarım kadar gaddarlarına rastladım. Yeni Zelanda'da hayvanları sahte deneylere ayrılan paralar için değil, geniş çaplı tüketilen ve aynı oranda ihraç edilen et için öldürüyorlardı. Ülkeyi oluşturan iki ada da mezbaha kokuyordu. Avustralya'nın daha beter olduğunu da öğrendim.

Tahiti'ye gittim. Aynı şey. Burada hedef domuzlardı. Akıllı, duyarlı canlılar. Onları boklu kafeslere tıkıyor ve işkence etmeye bayılıyorlardı. Özellikle çocuklar. Domuzları diğer domuzların önünde öldürüyorlardı. Domuzlar acıyla çığlık atarken insanlar kahkahayı basıyordu. Onları yavaşça öldürüyor ve mutlaka diriye derilerini yüzüyorlardı. Burunlarından köpükler çıkan domuzlar yerlerde debeleniyordu. Tahitililer, turistler için yaptıkları ve herkesin herkesi düdükleyip aya bakarak romantizmi yaşadığı partilerde kullanıyorlardı bu eğlenceyi.

Washington bölgesine geri döndüm. Bir işe girdim. Yarım günlük, çocuk kitapları hazırlama işi. Kâbuslarım dinmedi ve sonunda geceyi ve gündüzü geçirebilmek için gittikçe daha fazla sakınleştirici, uyarıcı, uyku ilacı kullanmaya başladım. Yanıtı bilmiyorum. Bunlara nasıl katlanabileceğimi de. Hindistan'da bir din varmış, her türlü hayvan araştırmasını ve ilgili ürünü kesinlikle reddediyormuş. Herhalde hepsi vejetaryendir; Tanrı'ya inanmıyor, ev hayvanı beslemiyor, sığırlara ilişmiyordur. Mutlaka eğilmez cinsinden çevrecidir hepsi –on milyon kadarmış bu insanlar– ve bin yıldır böylemişler. Bana anlatılana göre her canlıyı, karınca veya fareyi bile insan ve ruhuyla aynı evrimde görüp kutsal sayarlarmış. Tüm bunlar gerçek olamayacak kadar güzel gelmişti bana. Ama gene de bir bakacağım, çünkü bir şeyler yapmam gerek; aksi takdirde yok olacağım. Zaten kafayı yedim.

Bu kadar kişisel hikâye yeter. Neyse, ekte, Kasım 1997 itibarıyla Kurum'un neresinde iskeletlerin bulunduğunu, kolay çı-

kışları, gizli girişleri, önemli bilim adamlarını, ofislerini, muhafızların yerlerini, gizli kızılötesi ışınlarını, gizli kameraları, telefon hatlarının gittiği yerleri, yedek silahların korunduğu yerleri, hatta el bombalarını bile gösteren bir çizim var. En kötüsüne hazırlıklılar. Yedikleri haltın korkunçluğunu, yanlışlığını falan biliyorlar herhalde. Tahmin edebileceğiniz üzere her yan muhafız dolu. Bildiğim kadarıyla hepsinde AK-47* ve saldırı köpekleri var. Etraflarında bir sürü protestocu bulunduğu farkındalar.

Dışarıda protestocular falan toplanıp çalışanların girişini engellediğinde polis çok çabuk gelir. Polise doğrudan bağlı özel bir 'ALARM' tertibatları var. Korkutucu bir şey. Hapisane gibi. Bildiğim kadarıyla, o kapılardan içeri girmeyi başaran bir tane bile protestocu çıkmadı. Muhafızları da işbaşında görmedim hiç. Görmek istemezdim.

Muhafızlar da en az araştırmacı ve yöneticiler kadar sevimsizdir. Yaptıklarına sadece iş diye bakmazlar. Saat başı, günde yirmi dört defa yani, laboratuvar kontrolüne gelirler ve yapılanlara boş boş bakmakla yetinirler. O binada yapılanları, içerideki herkes bilir. Belki bazıları, Dolores gibi birkaç kişi tiksindirici ayrıntılardan bihaberdir ama genel anlamda hepsi bilir. Bilimin komplosudur bu. Ve en tuhafı, laboratuvar dışında kimse, HİÇ KİMSE hayvanlardan bahsetmez. TÜMÜYLE ve esasen onlar varken, belki de bir zamanlar varken demeliyim, sanki yoklarmış gibi davranırlar.

Saygın tıbbi araştırma maskesi altında kurulmuş Federal bir işkence ve soykırım sistemidir bu. Ve dışarıdaki hiç kimse bunları bilmiyor veya bilmek istemiyor veya öğrenmek istemiyor. Ailem, arkadaşlarım, öğretmenlerim beni dinlemedi bile. Bazılarıysa, bu kadar batıyorsa işten çıkmamı öğütledi. O kadar. Sanki bırakmak bir şey çözecekmiş gibi. Sanki bu alçaklıkla yaşayabilirmişim gibi. Kaç kişinin hayvanlar üzerinde yapılan

*Kalaşnikof adıyla bilinen makineli tüfek

araştırmalarının gerekliliğine –hiçbir şey bilmeden– inandığını tahmin edemezsiniz. Ya da edersiniz. Amerikalıların beyinleri bu konuda yıkanmaktadır. Hayvan haklarıyla uğraşanlar, sistemi değiştirmeye çabalamanın faydasızlığını biliyorlar. O yüzden daha küçük meselelere yoğunlaşıyor, Tarım Bakanlığından bir görevli nezaretinde laboratuvarları gezebilmek için özel izin kapmak veya öldürülmeden önce zavallı bir maymuna daha büyük bir kafes verilebilmesi amacıyla mücadelelere girişiyorlar. Böyle şeyler.

Her kim için bir anlam ifade ediyorsa, yazdıklarımın yeterince açık bulunacağını umuyorum. Gerekeni yapacak cesarete sahip değilim. Yapabilecek birinin çıkıp gelmesi için dua ediyorum. Tanrı yardımcımız olsun.'

Günlük, 'Duyarlı bir vatandaş' diye imzalanmıştı.

Muppet her biri yarımşar litrelik sıkıştırılmış köpükten bardaklarla döndü. İçlerine otelin salata barında ne bulduysa doldurmuştu. Felham'ın çocukluğundan beri nefret ettiği Meksika fasulyelerine ağırlık vermişti.

"Okudun mu?"

"Şimdi bitirdim. Sana göre her şey yolunda mı?"

"Öyle görünüyor. Büyük bir yer. Yapacak çok şey var."

"Çok fazla," dedi Felham kasvetle. Kariyerlerinin en büyük darbesiydi bu.

"Arada böylesi daralmış birilerini bulmak iyi geliyor," dedi Muppet başıyla dosyayı işaret ederek.

"Yirmi, yirmi bir yaşlarında herhalde."

"Erken yaşlandığı kesin," dedi Muppet. "Biz de o yaşlardan geçtik."

"Kimse bu kadar yaşlanmamalı," dedi Felham.

"Okumak bile içimi kaldırdı," diye devam etti Muppet.

"Buna bir son vereceğiz," dedi Felham kararlılıkla.

Birbirlerine, kabul etmedikleri yeni bir ifadeyle baktılar. Olacaklara dair paylaştıkları bir korkuydu bu. Ölüm korkusu değil –ilk kez yıllar önce karşılaşmışlar ve defalarca yaşamışlardı onu– öfkenin, gerçek dünyanın, yapmaları gerekeni tamamlayamamanın korkusuydu. Bitirememenin korkusu. Diyelim ki insan olmaktan ki tüm bunları başlatan da oydu zaten, edebiyen daha dehşet verici bir kavramdı bu. Felham'ın gözünde insanlık güzelce gömülebilirdi. Önemli olan hayvanlardı. Dünya üzerindeki diğer türler yani. Başarı şansları yürek burkan cinstendi.

“Bu işi bitireceğiz, o kadar,” diye tekrarladı Felham.

Muppet bunlar üzerinde ne düşünürdü –eyleme geçerdi; konuşmazdı– ne de güneye has cüssesi, acıya bağıışıklığı, sakın yapısı, basit gülümsemesi, güney aksanı, yumuşak nezaketi –hem de ne nezaket– bir kere olsun içindeki cehennemi yansıtırıdı. Muppet tarafından öldürölmek, herhalde uykuya yatırılmak gibi bir şeydi. Doğanın yorulmaz bir parçasıydı Muppet. Rüzgâr gibi. Döngü sistemi gibi.

Muppet'la Felham, inançla güvendikleri bir amaca bu denli etkin bir şekilde ilerlemekten, *O'nun büyük gününe* ilerlemekten... Coşmuş doğru sıfat değil... Hoşnut, evet hoşnut görünüyordlardı.

Ve ertesi gün öğleden sonra dört otuzda Kurum'un ön kapısındaki güvenlikten onları geçiren bu kıpır kıpır duyguydu işte. Üzerlerinde düzinelerce, işlerini halletmeye yetecek kadar, kâğıt inceliğinde, ellerindeki tıp ders kitaplarınının –dişil fizyoloji üzerine kitaplar– sayfaları arasına saklanmış plastik patlayıcıyla güvenlik aletlerine yakalanması imkânsız silahlar vardı ve bütün bir sabahı, güvenlik kamerları gerçek Felham'la Muppet'ı tanıyamasın diye makyaj yaparak geçirmişlerdi. Kapıda onları geçiş izinleri ve Dr. Claudius ile Dr. Bernhardt'ın selamları bekliyordu. İki adam da bu hevesli araştırmacılarla kısa birer görüşme yapmayı kabul etmişti.

Muppet bunları nasıl ayarlamıştı, merak ediyorum. Bern-

hardt'la nasıl konuşması gerektiğini bilecek kadar malzeme okumuş, ciddi bir araştırma öğrencisi olduğuna adamı ikna edecek kadar bilgi hazmetmiş, çalışmalarını takip ettiğini belirtmişti herhalde. Aynı şeyleri Felham (diğer adıyla Striker) da Dr. Claudius'a söylemişti sanırım. İki de hesapta seçeneklerini değerlendiriyor, bir Amerikan ünivesitesinde nörofizyoloji üzerinde araştırmalara mı girişsinler, yoksa Brüksel'den gelen bir teklifi mi kabul etsinler veya orduya mı katılsınlar diye karar vermeye çalışıyorlardı. Anlaşılan, Muppet'ın yumuşak aksanı ve övgüleri sayesinde, önce Bernhardt'ın gardı düşmüştü.

Claudius ise, Felham'la konuşmamış ama Bernhardt vasıtasıyla Muppet'ın anlattıklarını duymuştu. Claudius'la görüşme Bernhardt'la yapılacaktan yarım saat sonraydı; bu da Felham'a etrafı inceleme, gizli silahları saptama, telefon hatlarını, ana bilgisayar ve tüm güvenlik sistemini kavrama fırsatı verecekti. Bu iki adamın yediği haltların ne derece önemli sayıldığını düşününce o görüşmelerin zorluğunu daha iyi kavradım. Muhtemelen Muppet, Bernhardt'ın *Ulusal Fizyoloji Mühendisliği Dergisi*, *New York Bilim Ağı Yıllıkları*, *Toksinler, İlaçlar ve Yüksek Farmakoloji Dergisi* gibilerine yazdığı makaleleri ezbere biliyordu. Muppet'ın adamı, karşısına oturup, düzenin parçası olmaya hevesini göstererek etkileyişini hayal edebiliyorum.

Amerika Birleşik Devletleri'nin en büyük bina komplekslerinden birine dalmak yerine, iki adamı da evlerinde ziyaret ederek işlerini kolaylaştırabilirlerdi. Ama amaçları sadece iki baş araştırmacıyı öldürmek değildi. Biyolojik Hayvan Araştırma Birimleri Kurumu'nun canını yakmak istiyorlardı... Fena halde hem de.

Karşılıklarına çıkacakların sayısı pek anlam ifade etmiyordu; olsa olsa kabaaran hesaba eklenecek birkaç sıfır daha.

Tam dört otuzda Dolores, Dr. Berhardt'a, Dr. Edgar Lewis'in (Muppet) kendisiyle görüşmek için beklediğini bildirdiği sırada Felham, bir tarafa çok şey ifade eden, diğer tarafa ise hiçbir şey

ifade etmeyen, Kurum'un beyin birimine doğru kararlılıkla ilerliyordu. Felham'ın güvendiği diğer taraftı.

Yarım düzine kadın (kadınlardan bezmişti) üç duvar dolusu ekranı izliyordu. Her bir laboratuvar, hareketli kameralarla sürekli taranıyordu. En ufak bir sorun silahlı müdahaleyle karşılanacaktı. Felham'ın beklemediği şeyler değildi bunlar. Beyin ünitesi son derece uzman bir şekilde gizlenmişti. 'Duyarlı Vatandaş'ın verdiği bilgiler olmasa, Felham yerini asla bulamazdı. Sadece gözlem birimini ortadan kaldırması halinde her türlü alarmın devreye gireceğini biliyordu. Ana bilgisayarı imha etmesi, plastik patlayıcılarını yerleştirmesi, Claudius'un laboratuvarına giden yol üzerindeki muhafız noktalarını teker teker aşması gerekiyordu. Gözetleme sistemi devre dışı kaldığında Muppet da—bunu anında öğrenecekti çünkü mikrofonu gömleğinin altına yerleştirilmiş iki taraflı radyo bağlantıları vardı— işe koyulacak, iki plastik silahı ve kırk sekiz kişiye yetecek cephanesiyle önce Bernhardt'ın tüm dosyalarını yok edecek, ardından Bernhardt ve yardımcılarını öldürecekti. Araştırmacılarla işlerini saat altı gibi bitirmeyi planlamışlardı. Ardından hayvanları salmaya niyetliydi. Hepsini. Çıkaracakları yangın yüzünden hepsini birden salmak zorundaydılar. Kemirgenler kolaydı. Bıraktıkları anda sürü halinde kapılara veya pencerelere giderdi onlar. Ulusun başkentine doğru akan kızgın bir fare seli. Kuduz köpekler, AIDS bulaştırılmış maymunlar, uyuşturulmuş koyunlar, bağlanmış veya okudukları bir sürü nedenden dolayı hareket edemeyecek veya iç yakıcı derecede yaralanmış durumdaki hayvanlar ve buna benzer başka meseleler ikiliye epey zorluk çıkaracaktı. İşin doğrusu, neye güvendiklerini bilmiyorum. Su canlılarını, balık veya yunus gibilerini serbest bırakmak olanaksızdı. Ve her deney zımbırtısına bağlı maymunu çözmek veya her yaralı kunduzun kapıya kadar eşilk etmek için zaman yoktu. İnsani olanakları içinde ne varsa onu yapacaklardı. Yapacakları, dünya üzerinde herhangi bir insanın hayvanlar için yaptığı herhangi bir şeyden her halükârda fazlaydı.

Camlı gözlem odasının kilitli girişinin önüne gelen Felham hızla susturucu takılı 45 kalibrelik silahını çekti, kilide ateş edip kapıyı açtı ve içerideki altı kişiyi gözünü kırpmadan vurdu. Ardından hemen tüm kabloları kopararak binanın tümündeki gözleme sistemini devre dışı bıraktı. Gizli silah dolabını açışını, dolu iki AK-47'yi ve düzinelerce kurşunu omuzlarına asıp çantasına el bombalarını doldurarak kutladı ve Muppet'la her şeyi yerli yerine yerleştirdiklerinde yayınlamak üzere anahtarları radyo sinyaline ayarlı plastik patalayıcıyı yerleştirdi. Polisin alarma geçmesini ne pahasına olursa olsun engellemeleri gerekiyordu ve içeriden aldıkları bilgileri incelemiş, ana bilgisayarla birlikte telefon hatlarını da imha edebileceklerine karar vermişlerdi.

Olanları gören iki hemşire kaçmaya kalkıştı; Felham kadınları gördü ve hemen vurdu. Koridorun ucundan bir çığlık duyuldu. Felham koşarak bir köşeyi döndü ve bir grup genç tipin yanından, silahları ve telsizleri ellerinde koşarak gelen muhafızları gördü. Makineli tüfeğiyle hepsini taradı. Etrafta canlı insan kalmamıştı ama bütün bina ayağa kalmıştı.

"Başladı," diye mırıldandı Felham yakasındaki mikrofona. "Gözetleme sistemi devre dışı. Öldürme başladı. Koşu halindeyim. Sıra sende. Seni seviyorum, dostum."

Felham binanın planını ezberlemişti. Koşuyor ve önüne geleni vuruyordu. Hiç acımadan. O noktada küçük ahlâki meselelerle, esirgemekle falan ilgilenmiyordu. Binadaysalar, öleceklerdi. O kadar. Kurtarılacak binlerce hayvan vardı. Birkaç yüz insanın kurban edilmesi önemsizdi. Böyleydi mantıkları. Kararları buydu.

Öldürmek iyi gelmişti. Erdemli, sıcak ve intikamcı. O zavallı hayvancıkların hak ettiği tüm umutlarla, arzularla doluydu. Uzaydan bakan için ağabeyimin giriştiği bu katliam palavra gibi görünebilirdi. Toz zerrecikleri yıldızlararası kargaşayla çarpışıyor. Zar zor dikkat çekerti.

Onlar katliama devam ederken kendimi, onların *Görevimiz Tehlike*'sini, o müthiş numaralarını, inanılmaz zamanlamalarını, içeride gördükleri cehennem karşısındaki dehşetlerini, kalpleri sevgiyle ağlayan bu iki adamı hayal eden Walter Mitty* gibi hissediyordum. Böylesi bir katliamı Hırvatistan'da veya Güney Afrika'da düşünebilirdiniz. Maryland'de değil.

Muppet, Felham'ın mesajını dinlemek için durakladığında, "Bu da neydi?" dedi Dr. Bernhardt.

"Ne miydi?" dedi Muppet. "Eh, doktor... Bu Tanrı'dan gelen bir mesajdı. Ölme zamanı." Kalktı, silahını çekti ve Bernhardt'a, biri kalbine, diğeri iki kaşının arasına iki kurşun sıktı. Doktor duvara savruldu. Muppet, hemen Dolores'i çağırdı.

Dolores kapıda belirdi.

"Kapa," dedi Muppet silahıyla kapıyı kastederek. "Adın ne?"

"Dolores Sanchez," dedi kadın. "Doktor nerede?"

"Şşşt," dedi Muppet parmağını dudaklarına götürerek. "Geçen sene yazışmaları gösterdiğin çocuğu hatırlıyor musun?"

"Bir şey yapmalıydım," dedi kadın yalvarırcasına. "Dayanamıyordum." Ardından o ana dek fark etmediği, masasının arkasında yatan Bernhardt'ı gördü. "Tanrım. Onu vurmuşsunuz!"

"Aynen," dedi Muppet kuru bir sesle. "Şimdi... Sen iyi bir şey yaptın, Dolores. Gerçekten iyi bir şey. Dediklerimi harfiyen yerine getirirsen canın yanmayacak. Tamam mı?"

Kadının dizleri titremeye başlamıştı. "Ne istiyorsunuz?"

"Hayvanları kurtarmaya geldik."

"Biz?"

"Başkaları da var."

"İnanamıyorum," dedi ve duvara doğru yayılmaya başlamış kan gölüne bakarak ağlamaya başladı. Muppet, kadının bir aydınlanma anı yaşadığını fark etti. "Dr. Bernhardt'ı mı vurdunuz?" dedi ve ekledi. "Tanrı'ya şükür!"

*Sinemada Danny kaye'in canlandırdığı, James Thurber'ın sürekli düş kuran ünlü kahramanı

“Öldü han’fendi. Bir daha hayvanların canını yakamayacak. Asla.”

“Ne yapmamı istiyorsunuz?”

“Bu kanattaki laboratuvarlardaki bütün kafesleri açmanı. Ne kadarını açabilirsen. Araştırmacılardan çekinme.” Gerçekte olacakları açıklama niyetinde değildi Muppet. Ona daha vakit vardı. Her şey kusursuz, gereğince halledilmeliydi.

“Isırırılar.”

“Hayvanlar mı? Dikkat et o zaman,” dedi Muppet. “Açabildiklerini aç. Çabuk!”

“Ne yapacaksınız? Burada tahminizden çok daha fazla hayvan var ”

“Hepsini salacağız.”

“İçeri nasıl girdiniz? Nasıl...”

“Hareket zamanı, Dolores.”

Muppet önden giderek yirmi kadar bedeni gerçekdışı bir kurşun yağmuru eşliğinde yolundan çekti. O kadar hızlıydı ki çığlıklar çığlık haline bile gelemedi. Direniş siliniverdi. Dolores bayıldı.

LANET! Muppet öfkeyle kadına baktı. Binayı ateşe vereceklerdi ve kadını uygun kurbanlar listesine almamışlardı. Felham’la böyle kararlaştırmışlardı. Hayvanlar da zamanlarının geldiği korkusuyla çığlık atmaya, tepinmeye başlamıştı. Muppet hızla duvardaki yangın sönsürme hortumunu çıkardı ve Dolores’in üzerine suyu sıktı. Kadını ayılttığını görünce işine geri döndü: gizli silah dolabına koştu, makineli tüfekleri aldı, plastik patlayıcıları koridorun ucuna yerleştirdi ve üstü başı sıırılsıklam, sersem sepelek kendine söyleneni yapmaya çalışan Dolores’in yanına koştu.

Serbest kalan maymunlar masaların üzerinden sıçrayarak çilinginca koridorlara fırladı. Bilim adamları koşa koşa geliyor ve kurşunlarla karşılanarak devriliyordu. Muppet artık tepeden tırnağa silahlıydı.

Minik kulaklığı sarsan bir patlama sesi duydu.

İki Fujitsu süper-bilgisayar ve yüzlerce bileşeniyle donatılmış ana bilgisayar odası ard arda patlamalarla sarsılırken Felham koridora fırladı. Düzinlerce teknisyen patlamadaki alev ve cam yağmuru arasında kayboldu. Şimdi hem B, hem C koridorları alevler içindeydi. Felham tüm iletişim sistemini devre dışı bırakmıştı bile. Dışarı telefon etmenin veya polise ya da itfaiyeye alarm vermenin yolu kalmamıştı.

“Biz bizyiz artık dostum,” dedi Felham. “Nasıl gidiyor?”

“Zayıf direniş var. Acele et kardeş!”

Felham yaklaşan ayak seslerini duydu. Diz çöktü ve nişan aldı. Aniden, yirmi beş metre kadar ilerisinde, vinil kaplama koridorda –koşmak için berbat bir yüzey– kaya kaya, telaşlı bir havada koşturan, bir kısmı mavi, diğerleri askeri arazi giysileri içinde bir grup silahlı ortaya çıktı. Felham önden iki el bombası sallayıp makineliyelerinden biriyle karşıyı taramaya girişti. Sonra hızla dönüp diğer yönü taradı. Bu akıllıcaydı çünkü öbür taraftan gelen sayısız muhafızın görüş alanına girmesine mikrosaniyeler kalmıştı. Durdu, hızla iki şarjör daha taktı.

Kusursuz bir şekilde devre dışı kaldığı için herhangi bir alarm çalmıyor ama insanlar sağa sola koşuşturuyordu. Binanın iki bölümü alevler içindeydi; Felham şimdi odadan odaya dalıyor, karşısına çıkan herkesi vuruyor, pencereleri kırıp hayvanları salıyordu. Hızlı, daha hızlı, öfkeyle. İnanılmaz bir güç, inanılmaz bir görev bilinciyle.

Neyle karşılaşacağını gayet iyi bilecek kadar çok hayvan salmıştı; kalın eldivenler giyiyordu. Ama hayatında hiç bu kadar fazla psikoz geçiren hayvan görmemişti. Kuşlar çığlık atıyor, maymunlar inliyor, köpekler korkudan kusup duruyordu.

Ve orada... İki başlı bir lemur* ve iki penisli bir köpek... Köpeğin ikinci penisi ameliyatla kafasına dikilmişti. Ve bir... *Bu*

*Komor ve Madagaskar adalarına özgü bir maymun türü

da ne? Kan dolu bir kâsede, kavun büyüklüğünde bir fare... Kırmızı değil... Mavi kan.

Genetik laboratuvarı.

Bunlar nasıl insan? Beyni kavruluyordu.

Psikozun ta kendisiydi Felham; tetiği çaktı, bıraktı. Çaktı, bıraktı. B ve C koridorlarını boydan boya taradı. Geriye A koridoru, ana giriş kalmıştı. Muppet'la ana girişteki lobide buluştular. Duvarlarda, her biri ülkenin araştırma laboratuvarlarının cesaretini samimiyetle öven başkanların resimleri asılıydı. Felham nişan aldı ve resimleri teker teker indirdi.

"Şimdi!" dedi Felham.

Öldürmeye giriştiler. Düzinelerle. Düzinelerce. Korkunç, kabul edilemez bir katliam. Öldürmenin kötü olduğu gerçeğini kabul ederek böyle söylüyorum. Korkunç yanlış. Gene de onlar, başka yolun bulunmadığına inanıyorlardı. İşlerini halletmek için dikkate değer bir şekilde hızlı ve –Kurum'un gizli silah depoları ve Duyarlı bir Vatandaş sayesinde– yeterince silahlıydılar. Oluk gibi kan akıttılar. Hayvanlar koşarken habire kaydı. Ürkmüş bir at, ön taraftaki bir cam duvarı parçaladı, bir glayöl yatağına düştü, kalktı ve kırlara doğru kaçtı.

Başka açıdan da kabul edilemezdi: otopark, gece vardiyası için gelmiş yüzlerce insanla doluydu. Felham hepsi için on dakika ayırabileceğini düşündü ama uğraşmadı; daha önemli işlerdi vardı. Fazla uzaktaydılar ve nasılsa birileri kurtulup yetkilileri alarma geçirecekti. Artık zaman, kesinlikle sınırlıydı.

Muppet'la Felham, hızla C koridoruna, Felham'ın Dr. Claudius, Sarah ve Jed Masters'ı koca travma tamburuna (savaş tamtamu) tıkip aleti son güçte çalışır halde bıraktığı nörofizyoloji laboratuvarına koştu. Felham, Sarah'ı bir masanın altından sürükleyerek çıkarmış, yırtılan gömleğinden dışarı çıkan göğüslerine, meşhur kadınlığına saygısını sunmak amacıyla tükürmüştü. Claudius'la Masters söyleneni yapmayı reddedince, ağabeyim dizlerine ateş yağdırmış ve devrilen iki adamı varilin içine tık-

mişti. Üç kötülük timsali kafadar, çoktan annemim Gazpaço tarafında kullanılacak hale gelmişti.

Yirmi bin canlı sıçan, çoğu kör, bin yüz tavşan, ölü veya diri sayısız fare.

“Maymunlar. Maymunları çıkar,” diye bağırdı Muppet. Hızla fiyeleri bağlıyor, piçleri kurtarmaya gelen muhafızları temizliyor, pencereleri kırıyor, boşalan laboratuarlara güvercinlere kırıntı atar gibi el bombaları atıyor, her yeri ateşe veriyorlardı.

Bu cesareti, kararlılığı nasıl kıskandım, kalbim nasıl büyülü kulüplerinin bir üyesi olma özlemiyle yanıp tutuştu... Sonsuza dek uçmak istedim. İçimdeki Peter Pan yüzünden herhalde. Böylesi saf, Elizabeth dönemi intikama her zaman hayranlık duymuşumdur. Büyülediğimi saklamayacağım.

Onları, koca kamyonun kapıları açık onları beklediği C koridorunun arkasına –binanın planını tümünden ezberlemişlerdi– götüren devasa bir cezalandırma.

Şimdi maymunları neon aydınlatmalı geçide doğru, gaddar ölümcül parıltıdan dışarıda bekleyen yumuşak ay ışığına doğru kışkırlıyorlardı. Sakat, kol bacakları kesik veya beyin ölümü gerçekleşmişler de vardı. Felham acılarına son verdi.

Saat akşamın onuna gelmişti. Tek bir insan sağ bırakılmıştı: Dolores. O kadar çok can almışlardı ki ikisi de kaç kişiyi öldürdüklerini bilmiyordu. Herhalde yüzlerce ceset bırakmışlardı arkalarında. Aldırmıyorlardı; esas dertleri, patlamalar başlamadan önce olabildiğince çok hayvanı salıvermekti. Ve bu konuda titizdiler.

Kamyon çabucak doldu ve bir anda tekerlekli bir Nuh’un Gemisi’ne dönüşüverdi. Polisi kendine getiren ise sadece o infilak, Muppet’in idaresi ve adrenalini altındaki kamyon daha beş dakika önce devriye arabaları tarafından kurulan barikati parçalayarak geçtiği andaki, 1950’lerden kalma tuğla ve camları her yana saçıp kilometrelerce ötedeki kasabaya kadar her yeri aydınlatan o beklenmedik mahşerdi.

Devasa kamyon bir barikatı daha aşarak Beltway'a yöneldi. Kurum'dan çeşitli yönlere doğru kaçışan çalışanları ilk gören polis memurunun uyarısından sonra kasaba girişinde kuyruk yapan DC, Virginia ve Maryland SWAT ekiplerinin hazırlanmak için kırk dakika zamanları olmuştu. Ama binada bir rehine durumu yaşandığını sandıklarından, ona göre hazırlanmışlardı. Patlama ve kükreyerek gelen kamyon onları hazırlıksız yakalamıştı. Ağzılardan dökülebilen tek tepki, "Tanrı'm,"dan ibaretti.

Herhangi bir espri veya başka bir hafiflik gütmeyen, "Sürmek ister misin?" dedi Muppet.

"İyi gidiyorsun," diye yanıtladı Felham.

Polisin hiç beklemediği ise kamyonunda –bir sürü benzerine bakınca insan yanılıyordu tabii– Pakistan karaborsasından alınma, Afgan direnişçilerden kalma bir omuz-üstü bazuka tipi hava savunma silahının bulunmasıydı. Felham bir helikopteri indirip dikiz aynasının görüş açısını, böyle demek gerekiyor, katillerden temizlediğinde, içinde hesaplaşmanın, düşmanı canlı bırakmamanın ve sadece doğaya gönül vermenin hazzını hissetti. Helikopter kasabadaki bir caddeye düştü.

İşi gerçekten halletmiş durumda karanlığın içine daldılar. Saatte yüz otuz kilometre hızla, on beş kilometre ilerideki kırk dönümlük, başka 'duyarlı vatandaşlar' vasıtasıyla her türlü başıboş hayvanı almayı kabul eden Glen Sığınağı'na gidiyorlardı.

Kamyonu orada bıraktılar, önceden ayarlanmış iki değişik araç aldılar.

FBI eşgallerini her yana geçmeden havaalanına ulaşmak için yola koyulmadan önce, "Nasılsın?" dedi Felham.

"İki şeyli bir köpek gördüğüme inanamıyorum."

"Onu da kurtardık mı?"

"Sokaklarda şimdi. Muhtemelen Gorogetown'a varmıştır. Çifte aletiyle epey iş tutar."

"Şanslıydık."

"Siktir. O piçler ciddi tiplerdi."

“Kendimi iyi hissediyorum,” dedi Felham. Jessie’yi özlemişti. “Ben de.”

“Görüldük. Cepheden hem de. O kargaşada birkaç kişi canlı kalmıştır.” Felham başarının tadıyla o kadar coşmuştu ki bir anlığına, gülünç bir anlığına, Jessie’yi alıp bir yerlerde emekliye ayrıldığını düşledi.

“İşte,” dedi Muppet, yüzlerine yapışık makyajı temizlemek için Felham’ın suratına soğuk kremi sürerek. Felham da aynısını yaptı. Saygıdeğer birer kişi gibi görünebilmek için temizlendiler. Yetişmeleri gereken uçaklar vardı.

“Artık neye benzediğimiz bilmiyorlar,” dedi Muppet.

“Uzun çeneli halini beğenmiştim,” dedi Felham sırtarak. Bu, işin aslı, nadir bir keyif anıydı; nispeten genç sayılabilecek, hâlâ önünde upuzun bir hayat varken kendini hayvanların kurtarılmasına, kötülüğün kazanmasına adanmış bu adamın ölüm arzusunu hiçbir şekilde açıklamayan tehlikelerle dolu aklına dalıp, hayal etmek için beynimi zorladığım bir keyiften bahsediyorum.

Ama eylem nerede başlar ve eylemsizlik nerede biter? Kötülük ne zaman kişiyi ilgilendirir? Biri evine dalıp çocuğunu öldürmekle tehdit ettiğinde, orası kesin. Ama ya komşunun çocuğu ne olacak? Ya da bir kilometre ötedeki çocuklar?

Peki ya, arka bahçenizdeki, bebekken alıp büyüttüğünüz kaz söz konusuysa? Evsiz, aç bir adamı onu boğazlarken yakaladınız diyelim. Adamı engellemeye çalışınca elindeki piyano telini gördünüz; yani adam hazırlanıp gelmiş ve onu durdurmanın tek yolu canını yakmak, belki de cidden yakmak... Yapar mısınız? Kan, çocuktan kaza karışır mı? Birliktelik anlamlı mıdır? Benim aklım, ağabeyimin son yirmi dört saatte yaşadığı çıkmaza dayanarak, ‘öyledir, kötülük, yatak odasıyla birkaç kilometre ötedeki yer arasında bir yeredir; barbarizm, ister çocuğa, ister bir kuşa ait kanın dökülmesi, aynı zalimin işidir ve durdurulması gerekir,’ diyor.

DNA'nın bize birey olarak hayatta kaldığımızı, dolayısıyla kendimizi tehlikeye atma konusunda, hele bir kuş uğruna hiç heveslenmememizi bildirdiğini fark ettim. Ama bir de, kötülüklerin ortaya çıkıveren bir harmanı –ağabeyime de aynısı oldu, eminim– var ve bu harman, evrensel ölçüde tüm kurbanları,kanı, hücreleri, molekülleri bir kılıyor ve ahlâki evrende farklı kimlik denen şeyin değil, öncelikleri tartışma götürmeyen bir ilkenin, bir yaşam gücünün bulunduğunu orataya koyuyor.

Ve az önce Federal bir binayı ve çalışanlarını havaya uçurmuş ağabeyimi, kapkaranlık yolun kenarında arabasına dayanmış, Lakers maçındaki son saniye basketini konuşuyormuş gibi rahat konuşurken görünce astronomun ciddiyetini, baş döndürücü, ezici güçler karşısında ufacıklığımızı hissediyorum. Kökünde galaksiler bulunan neredeyse beş milyar yıllık yaşam gücünün önemi karşısında Kuzey Amerika'nın bir köşesindeki bir şenlik ateşinin, havaya uçan birkaç pencerenin ve makineli tüfek ta-ta-tasının ne önemi var?

Hepimiz biriz. FBI ve ağabeyim. Kazı boğazlayan evsiz serse-ri ve kazın kendisi. Bu bana iki şey anlatıyor. Birincisi, böyle bir ahlâki ve biyolojik tekillik arasında çoğu insan tatsızlıktan, ödün vermekten ve seçim yapmaktan (hangisi yaşamalı? Kaz mı, evsiz adam mı?) çılgınca kaçınmaya çalışacak; ikincisi, bu çılgınlığın kara mizahına katlanabilenler, çoğu acımasız, acı verici ve akla ziyan gerçek seçimler yapacak. Akla ziyan seçimleri yapmayı reddedenler –romancı William Styron'un vurguladığı gibi (Örneğin, Naziler hangisini alsın? Kızını mı, oğlunu mu?)– başka bir şey yapmak zorunda kalacak. Felham gibi. Yani insan olmak için, kişinin önce deliliği tümüyle yaşadığını kanıtlaması (açıklaması değil, bunu bilmesi) ve sonra da ötesine geçebilmesi gerek. Söylenildiğine göre biyokimyasal açıdan hipotalamusta veya hipofiz bezlerinde veya soğancıkta veya kalpte veya ruhta veya her ne cehennemdeyse orada köklenen bu zayıf zonklamayı, karanlıktaki her çılgılığı nasıl aşmalı? Etrafindan dolaşamaz.

Ama aşmak, eylemi devreye sokmaktan başkasıyla mümkün değil. Hayalgücü çılgınlıktan memnun olabilir; hatta kendini ileri doğru önemli bir adım attığına ikna edebilir. Ama hayali adımlar, dünyadaki 'Kurum'ların varlığını istatistik açıdan etkilemez. Ağabeyiminkinden öte bir çözüm göremiyorum artık.

Tüm bunlardaki çatal dile şüphe yok. Damarlarımızdaki uyuşukluğu, hareketsizliği neyle açıklayacağız? Küçük, yeşil bir gezegende dikili duran yetmiş bin nükleer başlıkla mı? Boğazımıza düğümlenen korkunun ebedileştirdiği, bir keresinde duyduğum, sadece Rönesans'tan bu yana yapılmış iki yüz ellibin çarpışmayla mı? Sadece Yirminci Yüzyılda iki yüz milyon insanın öldürülmesiyle mi? Sırf 1997'de Amerika Birleşik Devletleri sınırları içinde elli binden fazla insanın öldürülmesiyle mi? Eğer bunlar akla ziyan seçimlerin sonucu değilse, ağabeyimin eylemleri de kesinlikle akıl dışı değil. Kuveyt adındaki küçük, tozlu ve yönetimine demokrasiden başka her adın verilebileceği ülkeyi kurtarmak için seksen 'Müttefik' askeri öldü. O savaşın sonucunda milyonlarca balık, kuş ve diğer su canlıları da öldü. Cayır cayır yanan petrol kuyularının, uzun vadede oradan Hindistan'a kadar bir sürü kanser vakasına yol açacağı da kesin. Felham'la Muppet'in o gece yaptıkları -Irak'taki züppe diktatörden çok daha kötü ve zeki zorbaların elinde korkunç ölümlere mahkûm on binlerce hayvanın kurtarılması- Körfez Savaşı'ndan çok daha az kötü ve yıkıcı bence. Katılabilir veya katılmayabilirsiniz. Artık önemi yok. Muppet'la Felham söküp attı onu.

Astronomi, mahkemeler ve genel okur kitlesi kabul etmese bile, Satürn'ün ayları veya uzak nebulalarda böylesi karşılaştırmalara izin verilir.

Peki, bu, hayatında en az bir kere 'Ben ağabeyimin bekçisi miyim?' diye soran bizleri nereye götürür? Ya da 'kafasına takılmış aletine bakılmasızın insanın en iyi dostu sayılan köpeğin bekçisi miyim ben?' diyenleri? Böyle düşüncelerden kaçmak imkânsız. Değişiyorum, kabul. Daha çok acı, daha az acı. Çörek yiye-

rek CNN'i izliyorum. Kameralar Maryland'deki yıkımı gösteriyor. FBI'ın iki şüphelisinin bulunduğu ancak herhangi birinin henüz gözaltına alınmadığı ve kimliklerinin de henüz açıklanmadığı söyleniyor.

"Yeterince naktin var mı?" dedi Felham.

Muppet cebinden kırk sekiz adet bir dolarlık banknot ve biraz bozukluk çıkardı. Felham'da bundan biraz fazlası vardı. Bir zarf dolusu parayı, arazinin uzak ucundaki aralık bırakılmış kapının önüne çektikleri kamyonun torpido gözüne, Sığınak'a bağış olarak bırakmıştı. Kimse onları karşılamaya gelmemişti. Muppet her şeyi önceden ayarlamıştı. Böylece, hayvanların izini sürüp Glen'e ulaştıklarında, örgütün yöneticileri rahatlıkla kimliği belirsiz bir kişinin telefon ederek hayvanları bıracağını söylediğini öne sürebileceklerdi. Kaynak falan belli olmayacaktı. Bu sayede herhangi bir yasal zorunluluk altına girmeyeceklerdi.

Felham'la Muppet kamyonu geri geri büyük ağaçlı kapıya yanaştırıp kapıları açmış ve içindeki kargaşayı korunaklı açık araziye salmıştı. Sorunlar çıkacaktı; köpekler kedileri, kediler kuşları, maymunlar diğerlerini kovalayacaktı. Ama hiç değilse özgür olacaktı hepsi.

Bezginlik, hastalık ve travma, öngörülebilir hayvan saldırganlığını ortaya çıkardı. Muppet'la Felham evrimde bir mucizeye tanıklık edecek kadar kaldı orada: nemli ve merhametli toprağın üzerinde, kelime anlamıyla yan yana yatan aslan ve koyunlar.

"Vay be," diye mırıldandı Felham.

"Bunları bırakıp gitmekten nefret ediyorum," dedi daha sonra Muppet, makineli tüfekleri yakınlardaki çalılırların arasına atarken. Son aşamayı halletmek için ödünç jipleriyle Sığınak'tan bir kilometre kadar uzaklaşıp çayırılık bir arazide yol kenarına yanaşmışlardı. Aydınlık bir geceydi. Neredeyse hiç gelen geçen yoktu. Yolun epey ilerisinde, bir benzin istasyonuna bitişik dans kulübünün bulanık ışıkları görünüyordu. Uzakta, çevre eyaletlerden gelen polis araçlarının siren seslerini duyabiliyorlardı.

“Cephane ve diğer şeyleri sağlamaları büyük incelikti,” dedi Felham.

“Yapabileceklerinin en azı buydu.”

“Orada hiçbir şey düşünemedim.”

“Ben kaptırıpgittim. Şu enerji... Ya her yanından fışkırıyor ya da ölüp gidiyor. Ne yaptığıma veya daha yapacak neyimin kaldığına dair en ufak bir kararsızlığım yoktu. Sadece yaptım. Etrafıma gerçekten baktığımı sanmıyorum. Sen nasıl bakabildin?”

“Birkaç hayvan da öldürmüştür herhalde. Bu tür çelişkilere nefret ediyorum.”

“Mecburduk,” dedi Muppet.

“Gitmemiz gerek. Bu sefer adım ne?”

“Cavendish. John.”

“Tamam. Hoşça kal, kardeş.”

Benim de artık bunu, onların hayvan sevgisini, insanoğluna nefretini, kaçınılmaz kazananları ve kaybedenleri ve kazaları bir çelişki diye görme lüksüm kalmamıştı; çünkü artık ben de artık onların Don Kişotvari maceralarının (bu benzetmeye bozulanlar çıkabilir; benim sorunum değil) bir parçasıydım. Felham ve Brian Laffont eldeki yegâne şüphelilerdi; bu kaçınılmaz gerçek, yangın, dumanlar ve gece görüşü ve her ikisinin de makyajı yüzünden biraz sallantıda da olsa, iki görgü tanığının ifadeleriyle güç kazanmıştı. Ama eşgaller gerçeğe uygundu; telefonumuz dinleniyor ve hareketlerimiz izleniyordu artık. Henüz halka açıklanmamıştı ama Felham adı sonsuza dek mimlenmişti.

Bundan sonrası artık zaman ve artan gafletlerle ilgiliydi. Bu yüzden eminim ki geride kalan, gözden kaçmış, kayıp –öyle olmalıydı– bir sürü hayvan vardı. Bir kısmı da alevler arasında kalmış veya patlamalarda can vermişti herhalde. Haberlerde, Kurum’un binalarının kalıntıları gösterildi. Bazı binalara hiç dokunulmamıştı. Ama merkezdeki sektörler yerle bir edilmiş ve yorumculara göre hayvanların çoğu ‘çalınmıştı’. Gerçi dosyaların çoğu ve bilgisayarların hepsi –tüm paralar ve araştırma bil-

gileriyle beraber– yok edilmişti; o nedenle kaç hayvanın ‘çalındığı’ saptanamıyordu. Başta bunların ileride çelişkili açıklamalara yol açacağından şüphelendim. Ya yapılan deneyler, sözde ‘bilgiler’ sonsuza dek yok oldu diye hepsini baştan yapmaya kalkarlarsa?

İmha edilen bilgisayarlarda paha biçilmez tıbbi veriler de vardı: vaka raporları, bu ulusun tıbbi gelişimi için son derece önemli milyonlarca bilgi, falan. Birkaç hafta içinde hepimiz kocakarı tıbbına geri dönecektik.

Tabii.

Geceyarısı civarı, Kinesey, Tarpon Springs’teki Jerassi’yi aradı. “Tantanayı kaçırdın.”

“Ha?” Jerassi, peder, eşi ve çikolatalı keki eşliğinde geçen hoş bir akşamın ardından annesinin şerefine hatırı sayılır miktarda votka yuvarlamıştı.

“Seninki –seninkiler demeliyim aslında– az evvel güney Maryland’in yarısını birbirine kattı.” Jerassi yatağında hızla doğruldu. “Ne diyorsun?”

?Hayvan buradaydı, Bob. Kaçırdın onu,” dedi Kinesey. “Hepimiz kaçırdık. Annene üzüldüm. Artık buraya gelsen iyi edersin.”

Aşağı yukarı böyle bir konuşmaydı. Jerassi sabah beş uçağına bindi ve sekiz buçukta olay yerine vardı. Madrid, Shelley Pendergras ve diğerleri onu bekliyordu.

Yerel muhabirin teki, manzarayı iki uçağın –diyelim ki iki 747’nin– havada çarpışıp kalabalık bir şehre düşmesine benzetti. Ölü sayısı ve harabeler, bu tür bir olayda yaşanabilecek felaketin boyutlarına uygundu.

“Uğraştığımızı düşündüğümüz adam bu,” dedi Madrid, Jerassi’ye Dirkson Felham’ın fotoğrafını uzatarak. “Ötekine dair güvenilir bir kimlik belgesi veya fotoğrafa henüz ulaşamadık. Ama iki kişiler, onu biliyoruz ve Brian Laffont, adamımız gibi görünüyor. Ya da en azından üzerinde yoğunlaştığımız tarife uyuyor.”

Sedyelerinde ifade veren iki kişi, ön kapıda ateş ettiklerini gördükleri iki adamı tarif etmişti. Burnu koku alma uzmanı Jerassi, ne derece silahlı olursa olsun iki kişinin elinden çıkması imkânsız görünen yıkıntıların arasında dikilip fotoğrafı inceledi.

Resim, Dirkson Felham'ın ehliyetinden alınmaydı. Hırpani, uzun saçlı, çıplak göze herhangi bir zekâ belirtisi sunmayan, huyuna dair ipuçları vermeyen bir resim. Jerassi hayal kırıklığına uğramıştı. Bir bağlantı, yıllar öncesinde kalan ormana yerleştirebilecek bir yüz, tanıdık bir siluet görmeyi ummuştu. Onun yerine, üniversite öğrencisi kılıklı, ne karanlık, ne de kötücül bakışlı, disiplinden uzak (adamla ilgili bilinen gerçeklerle doğrudan çelişen bir şey daha) görünüşlü, ilkesiz, inançsız bir tip gelmişti onüne. Ama cinayetler, FBI'ın seri katiller kayıtlarındaki her vaka kadar özgün ve kasıtlıydı. Fotoğrafın çekildiği durum ve ana bağlı olarak, bir katilin resminden az çok bir şeyler okunabilirdi. Kaşların altında dolanan, gözlerin içinde kıvranan veya kıvrılan dudaklarda saklanan psikopatı görünce anlar, onu sarımalayan hastalıklı ve kontrollü hareyi algıladınız. Onları tek cinayetli katillerden ayıran öldürme aşkı, arka arkaya acı çekenlerin çığlıklarını duyma ihtirası, bu saplantılarını, kurallarını kendi yazan bir tür oyuna duyulan bağımlılığa dönüştürüyordu. Ve şifresi çözüldüğü anda bu kurallar da, tıpkı yüzleri gibi, 'okunabiliyordu'. Ama bir şifre, bir kilit, bir kod hep bulunurdu.

Ancak bu Felham farklı ilkeler üzerinde iş görüyordu ve Jerassi'yi kudurtan da buydu. Adam, eylemleriyle ilkeleri bulduğunu, bir amaç uğruna iş yaptığını göstermişti. Hem de öyle göstermişti ki –evrensel boyutta dallanıp budaklanan– amacı şüpheli konumuna sokmuş, tartışmaya açmış ve insanlar can verirken esas şüpheliyi görünmez kılmıştı. Bu açıdan bakıldığında, adam bir hükümet hesabına çalışan bir gizli ajandı. Kendine özgü yasalara, ahlâki düzene ve kamuoyuna sahip bir adaydı bu adam. Jerassi bu özellikle sinir bozucu açmazla sadece bir defa, kimi vakada yasaları, uygulamaları, etnik seçimleri ve yaptırımları tümüyle beyazlarınkinden, hem de Federal Büro rozetlerine

aldırmadan farklı yürüyen bir Kızılderili rezervasyonunda karşılaşmıştı.

Aklına bunlar gelince Jerassi, Felham'ı 'Bana hiç bulaşma' suratlı küçük bir Kızılderiliye benzetti.

"Bu fotoğrafın her yerdeki tüm marketlere, postanelere, polis karakollarına, mahkeme salonlarına asılmasını istiyorum... Binlerce basılsın. Yolların kapatılmasını istiyorum. Havaalanı güvenlik kontrolleri sıklaştırılsın. Otobüsler. Tren istasyonları. Bu herifi istiyorum. Bu orospu çocuğunu istiyorum!" diye bağırdı boşluğa. Madrid ve Pendergras yanında duruyordu.

"Emredersiniz," dedi Shelley. "Basın da dahil mi buna?"

"Adam sadece şüpheli, sorgulanmak üzere aranıyor," diye araya girdi Madrid. "Henüz dayanabileceğimiz bir kanıt yok. Uygun olmaz."

"'Uygun'u alıp herifin kışına sok istersen," diye homurdandı Jerassi.

"'Yasal' demek istedim," diye düzeltti Madrid. "Fotoğrafi basına verdiğimiz an herifin avukatları savcının bürosuna doluşur ve eksik işlem, yanlış uygulama diye bağırırmaya başlar. Herif de anında salıverilir."

"Yok ya?" Jerassi kaptırmıştı kendini. "'Yasal'a koyayım," diye devam etti. "Mantığa da koyayım. İçerideki silahları kullanmışlar. Hiçbir iz bırakmamışlar. Eldiven giymişler. Ne bir lif, ne bir doku artığı var. Şu ana dek elimizde sadece hiç var. HİÇ! Ve herifler serbest. Elimizde sadece şu kıcıkırık fotoğrafla arkalarından süpürdüğümüz döküntü var ve bununla İDARE etmek durumundayız. Anlıyor musun?" Ardından sakinleşti, kravatını düzeltti. "İstersen Kinesey'e söyle. Hatta ben söyleyeyim." Ardından arabasının lastiğini tekmeledi ve öfkeyle telefona sarıldı.

"Hayır," dedi Kinesey, araç telefonundan. Kararlıydı. "Kesinlikle hayır."

"Bu o, yahu! İki tanık onu tanıdı. Los Angeles'taki kadının tarifine de uyuyor. Ayrıca, Motorlu taşıtlar Dairesi'nden sahte adla kayıtlı bir Aston Martin'in varlığını da öğrendik."

“İyi. Çok iyi. Ama hâlâ yetersiz, Bob. Bir düşün.”

“Gayet iyi düşünüyorum, Raymond. Arkadan gelen sirenleri duyuyor musun? Kaç cesetten bahsettiğimize dair fikrin var mı? Jim Jones* rakamlarından bahsediyoruz burada. Ve sekiz yıl sonunda elimizde sıfır ipucu var. Bu, Büro’yu gerçekten kötü gösterecek.”

Hayır, bu seni kötü gösterecek demek istedi Kinesey ama demedi. Anlamı yoktu. “Davaya iki yüz adam daha veriyorum.”

“O bile işe yaramayacak. Bu heriflerin nasıl iş tuttuğunu göremiyor musun? Burada terörizmden bahsediyoruz, Raymond. Birleşik Devletler sınırları içinde gelişigüzel terörizmden...”

“Onları iş üstünde yakalamalısın, Bob. Kimlerle çalıştıklarını bul. Çünkü yalnız iş görmediklerine eminim. Bunlardan daha çok olmalı. Gönüllüler, falan. Bir yerde bir sızıntı... Konuşacak biri çıkmalı.”

“Kardeşini gözaltına almak istiyorum,” dedi Jerassi.

“Hangi suçla?”

“Suçlama yok. Ağabeyinin adamımız olması ihtimali yükseldiğinden biraz daha derinlemesine görüşmek isteyeceğiz.”

“İyi. Sen bunla uğraşırken, ben de adamlarımızın bütün hayvan hakları mitinglerine, bütün çevreci gösteri ve konferanslara katılmalarını sağlayacağım. Fazla bir şey yoktur zaten. Üniversitelerde bu dalgaları kim öğretiyor?” dedi Kinesey ve hemen aklına geliveren bir düzine örgüt ismini taradı. “Doğa Kulübü? Dünya Ekolojisi ya da her ne haltsa? Belki de Çevre Koruma’da hatta İçişleri’nde köstebekleri vardır. Kafayı yemiş bir Ranger** bozuntusu falan.”

*Halkın Kilisesi adlı mezhebin kurucusu. Jim Jones, daha sonra aşırı uçlara kayarak mezhebi bir külte çevirmiş, Guyana’ya kaçıp orada müritleriyle beraber dışa kapalı Jonestown kasabasını kurmuştur. 1978’de müritleriyle beraber siyanür içerek intihar etmiştir

**Sınır bölgelerini denetleyen atlı kanun görevlileri. Bugünkü Teksas’ta arabalı devriyeler olarak görevlerini sürdürmektedirler

“Altı ay önce ATB (Büro’nun Anti Terörist Birimi) elemanlarını yerleştirmiştik. Bir şey çıkmadı.”

“Bir daha yap o zaman. Hayvan Araştırma Birimleri Kurumu’na yardımsız girmiş olamazlar. Öyle kapıya kamyonu dayamamışlardır. Bu bir takım işi ve herifler kesinlikle profesyonel. Ve bu hasta piçleri alt etmenin tek yolu, onları iş üstünde enselemek, Bob.”

“Fotoğraf, Raymond. Fotoğrafın her yere dağıtılmasını istiyorum.” Kinesey bu konuyu düşünmeliydi. “Bana tekrar söyletme Ray...”

“Büro’nun sızıntılar karşısında eli kolu bağlı tabii,” dedi sonunda Kinesey.

Teşekkür etmek için sebep görmeyen Jerassi, telefonu kapadı.

Ertesi sabah on bir civarı Felham’la Muppet, kuzey Teksas’taki mütevazı kasabalardan birindeki iki ayrı otele sessiz sedasız giriş yaparken, üzerinden geçen onca yılla Felham’ı ancak andıran fotoğrafla Muppet’in tanıkların ifadeleri doğrultusunda hazırlanmış robot resmi, ülkedeki bütün haber kanallarına ve öğlen ve akşam baskısına girecek gazetelere dağıtılmıştı.

Felham odasında tek başına telefona bakıyor, Jessie’yi arayıp aramama üzerine kendi içinde tartışıyordu. Televizyon açtı ve şaşkınlıkla, yıllar önce, Anchorage’daki Morotlu Taşıtlar Dairesi’nin Alaska bürosundaki parlak ışığa boş boş bakan halini gördü. Daha o zamandan böylesi resimlerin peşimize düşebileceğini düşünmeliydi. Dönüşü olmayan bir yolda yürüdüğünü de. Her nefes alışın bir yere vardığını, en küçük ayrıntının, hareketin, kelimenin aleyhimizde kullanılacağını da; bir riyakârlık fırtınası veya gevşek bir boşluk içinde, anlam amaçlanmayan, kolayca umutsuzluğun ertesine dönüştürülebilecek, en zehirli ve kendinden menkul batıl inanç için sebep var olana dek. Her eylem, hayır, her düşünce –ve bunun tiranlığı– bir yargıç ve bir jüri önünde sayılır hale gelene dek.

Kierkegaard’ın *çekip atmasının bir işe yaramacağı denli de-*

rinden acı veren bir diken –gerçekten batmış veya çilesi onu geçek kılıyor, orası fark etmez– batmış etine diye hatırlattığı yinelenen uyarısını düşünelmıştık ikimiz de.

Ve şimdi, sahiden çok geçti artık. Kaç kişi resimleri görmüş-tü? Jessie'nin kiliniğindeki hademe, timsah derisi ayakkabılı genç Tom? Lokantanın bir düzine çalışanı? Yeni doğum yapmış Haitili kadın? Bir hafta önce oyun odasında bulunan kadınlar? Her şey bir hatırlamaya, bir telefona bakıyordu.

Felham, daha fazla kılık değiştirmenin ya da toptan ortaya çıkmanın olasılıklarını tartarak aynaya baktı. O an, Teksas'ın bu bölgelerinde 'Vecd'* diye bilinen duyguya boğulduğunu, Dünya üzerinde son gecesi olabilecek şeyin 'Vecd'ini hissettiğini biliyordum, hem de nasıl biliyordum.

Gözucumda, işletme okulu ve ödlüklik ve kolaycılık dışında hayatta ne yaptığıma dair kopup gelen o boşluğu yansıtan ışık, düşman güçler... Birine, bir garibana, sürünen, savunmasız birine, herhangi birine, sadece bir değerli varlığa el uzatsam... Bu kadar zor, bu kadar meşakkatli olur muydu? Tam burada, bu elerde ve ardından, ödül niyetine bir albatros, nadir bir mavi dağ kelebeği, bir Himalaya dağ keçisi... Hayale değer bir ruh olarak yeniden doğmak. Kendimle, kendi kendime iyi bir şey yapmak... Bir şey yapmak... Yapmış olmak...

"BİR ŞEY YAP!" hırıltısı yükseldi boğazımdan.

"NE? Ne demek İSTİYORSUN?" diye bağırdı beni sarsarak.

"Ne? NE?" diye öne atıldım. "Ben ne de... Ben, bir şey mi söylüyordum?"

"Farkında değil misin?" Gerçekdışılık... gerçekdışılığın gece ziyaretinin onu tümüyle karanlıkta bırakışı... Son defa, bana bir anne gibi sarılarak, "Çık, gel, her neredeysen," diye yalvardı. "Neredesin Jason? Sana ne oluyor? KONUŞ BENLE, LÜTFEN!" Ve henüz adını koyamadığı hayaleti fark edip gözlerini kapadı.

*Rapture: Hıristiyanlıkta cennete yükseliş veya Hz. İsa'yla karşılaşmanın getirdiği aşırı coşku, sevinç

Arkasını döndü. Üzgünüm İyura, başım zonkluyor. Bu sefer öfkeyle döndü; kocasının tümüyle... "Üzgünüm," dedim yarım ağız. "Düzeleceğim." *Düzelmek? Ne düzelmesi? Ne yapıyorum? Buna daha ne kadar katlanabilir? Ne zamandır böyleyim? Kimim? Ne düşünüyorum? Ne planlıyorum...*

Küçük sahneme, karanlık ve çirkin sırrıma kadar. Karı koca arasındaki acınası gölgecik, az önce sokağımıza giren devriye arabalarından inen ve etrafı, hiçbir şeyi kaçırmayacak denli özenle kesen –kafaca her şeye hazır güneş yanığı silüetleri tanıdım– ceketlerinin önü açık, Çakal* aceleciliğinde güneş gözlüklü iki adamla beraber silahlı iki eyalet polisi, diye tahmin ettim –biliyorlardı; bir şekilde anlamışlar, gerekli bağlantıları kurabilmişlerdi– kapalı perdeler arkasında onları beklediğim kızılağaç doğramalı eve geldiklerinde dağılıverdi. Bütün sabah beklemiştim. Ondan bile uzun süredir bekliyordum. İki eyalet polisi, ellerinde silahlarıyla kapının iki yanında konum alırken, diğer ikisi sundurmaya çıkmış zile basmaya hazırlanıyordu... Bezdirici, geçmek bilmeyen bir an.

Ne bekliyorlar?

Piçler!

*Frederick Forsythe'ın Çakalın Günü romanından uyarlanan, General deGaulle'e suikast düzenlemeye çalışan bir terörist ve peşine düşen polisi anlatan 1973 yapımı film

dil ve fikir

öfke

O an gördüm her şeyi. Ya da, en azından diğeri tarafından kısımen veya tümüyle eyleme itilmiş bir kardeşin görebileceği kadarını. Kısacası, yıllar yılı karışıklıktan sonra, ağabeyim adına bir aydınlanma dalgası geçiverdi üzerimden. Ve mantıksal açıdan dolandığı hayat ağı –tüm oyuncularını, düşmanlarını, aşk üçgenleri, dövüşkenleri ve kurbanlarıyla– haykıran bir koro misali ayağa fırlamıştı. Güç bendeydi şimdi; dünyanın gamı yükselmiş, görevim veya olasılıklarım kendilerini şaşalı bir biçimde ortaya atıvermişti.

Geçmişte bunu yaşayan kimi insan, bomba sığınakları inşa etmiş veya karavanlarına atlayıp çılgın sayıklamalarını kimsenin duyamayacağı çöllere kaçmıştı. Ya da evi terkedip evsizliğe kaymış, gelen geçene bağırıp durmuştu. Diğerleri de hâlâ aşırı-yazılmış duygularıyla gerçeğin çarpıtılması, gerçekliğin kafa karıştırıcılığı üzerine vıdı vıdı ediyordu. Eh... Bana ne?

Hangi hatalar üzerime yağıyorsa artık, hızla eylem planımı bitirmeye doğru gidiyordum. Açmazları ne olursa olsun, bu plan bana, etrafımdaki hiç kimsenin fark etmiyor veya fark etmeye niyet etmiyor görüldüğü bir çarpışma karşısında iç dengemi,

tek hayatta kalma yolumu sundu. Sözümünden şüpheniz varsa önümüzdeki ayların veya yılların gazetelerine dikkatle bakın. Göreceksiniz.

Yaşadıkları hayatın gidişatını görmezden gelenlerin söz sahibi olmadıkları bir geleceğe mahkûm edildiklerini söylemek kolay. *Söz sahibi olmama*, oy atmama, seçim yapmama, sessiz kalma statükoyla suç ortaklığı yapmanın en iğrenç şekildir. Sessiz kalanlar –illa *sözlük anlamında* demiyorum– suçludur.

Ve işte benim için böyle başlıyor...

Şu şık spor ayakkabılarıyla, dirsekleri birleşik hızla sabah yürüyüşü yapan ve boş zamanı olmayan sarışın kıvrıkcık saçlı, parantez bacaklı, kaldırım kadar boş kafalı ama kinci kaltak; gençle orta yaş arası, kendine önemli bir şahıs, belki hızla yükselen hırslı bir satış görevlisi, ya da sonuçta, maaşına ve üst-orta sınıf mahallesinde yaşamasına bakılırsa belki bir avukat; belki de nafakayla rahat rahat geçinen bir dul... Onu izliyordum ne zamandır. Neredeyse ölecek zayıf bir Danua'yı* sürükleye sürükleye sokağa çıkarışını, işini görmesi için hep aynı ağaca bağlamasını ve *işini çabuk bitirmesi* için hayvanın hayalarını tekmeleyişini gördüm. Ve zavallı köpeğin kendini tutamayıp pek değerli halısına işeyip durduğu için kendi işe gitmeden önce hayvanı... O zalim surat, kaltakça tavırlar... Sabırsızca dikilirken hayvanın hasta olup olmadığını düşünmüyordu bile.

Ve aynı anda, kaçınılmaz bir patlama tüm duyularımı hizaya getirdi. Suyun altında düzinelerce ıstakozla beraberdim; kısıkaçlarımız bağlanmış, gözlerimiz yaşlı ve umutsuz, market vitrininde bekliyorduk... Sadece beklemek değil, diri diri haşlanmayı bekliyorduk... *Homo Sapiens*, aman ne de uygar market arabalarını iterek gelip geçiyor, kiminin *canlı* hayvan fikrine başını çevirerek yerine *ölü* salyangozlarını, tavşanlarını, geyiklerini, kurbağalarını, ayılarını, somonlarını, yılan balıklarını, mürek-

*Küçük çocuklara bakmasıyla ünlü, çok iri ve canayakın Danimarka tazısı

kep balıklarını, bıldırcınlarını, kazlarını, taylarını, kedilerini, tavuklarını, yengeçlerini, ton balıklarını, koyunlarını, leyleklerini, antiloplarını, sıçanlarını, penguenlerini, su aygırlarını ve saire ve vesaireyi düşlediği, ard arda çalınan zafer şarkıları ve ölçülmez zaman boyunca hindiler ve porsuklar ve mısır unlu biftekler ve pizola için, bu son ikisi ciddi bir ağırlıktaydı, duyulmaz sesim ve kesilen nefesimle ağıt yakıp bağışlanma için yalvardım... Sığırlar için.

Ve sonunda haykırdım, O'na secde ettim, ayaklarına kapandım, yakardım, ... Orada, kendi sefil Teksas'ımda, dünyanın en merkezci eyaletinde: bunların hepsi yanlış ve beni öldürüyor... Lütfen, Durdur! O danua, o ıstakozlar ya da Mussolini'nin dediği gibi, *diğer insanların acı dolu ve değerli amaçlarını somut bir başarıya ulaştırmama yardım et!* Mussolini veya her kim söylemişse bunu, umrumda değil. Tek umut, tek gerçekçi değişim bu. Bir mantık rüyası... Ataletten harekete, *sabit fikirden eyleme kaçış.*

Öldürme niyetiyle aranacaktım, biliyorum. Kaç para tutacaktı kefalet? İki yüz bin dolar? Şartlı salıverilme olasılığı doğmadan önce hapiste üç sene iyi hal mi gerekirdi? Kefaleti yakarsam kafadan yirmi, yirmi beş yıl yerdim –yakalanırsam.

Çimde yankılanan bir zil, kapıda öfke... Kapıyı kırıp girecekler... Şeytanlar, dedektifler; bırak girsinler. Ne zaman dersen Baba... Sadece ben ve... ve...

Sen.

Haydi, yürü. Arayacağın yerleri ara ve yiyecek bir şeyler ayarla. Daha sonra zamanın olmayacak. Sadece çiğnemenin aşına huzuru. Dışarıdaki uçsuz bucaksız, sıcak, rüzgârlı ve pırıl pırıl ve kutup kadar uzak ve bu civarda sadece dikenli tellerle lekeli görünen uçsuz bucaksız çayırlar üstündeki göğe karşı. Ah, ama kısa sürede tel kesicileri edinecekti, kuşkum yok.

Ana caddelerden kuzeye doğru, kızgın fast-food dükkânlarını ve ard arda bir sürü kiliseyi geçerek giderken kiralık arabanın

radjosunu açtı ve eski bir Jimmy Dean parçasına denk geldi. Tipik. Sonra kanalı değiştirdi ve Batı Teksas'a has güney ağzıyla sunulan haftalık canlı hayvan raporunu yakaladı:

...Yoğun talep karşısında, et fiyatları hızla değişiyor; yanak eti, fiyatları iki dolar yükseltti. Yürek ve dudaklar haftayı sağlam kaparken, diğer et türlerinin ortalaması genelde tutarlı fiyatlarda kaldı. Devam eden hafif malzeme ve dil ihracat talebi yeterliydi. Sağlam ihraç talebi gelen yürekler haftayı yüksek fiyat seviyelerinden kapadı. Sığıra gelince, domuz çeşitleriyle yapılan değiş tokuşta tutarlıdan sağlama kadar değişti. Ayak ve yutaklar bir dolar yükselirken, yağa talep düşük kaldı. Protein besleme destekleyicilerinin satışları orta kararda kaldı, ancak tekliflerde hafif bir düşme gözlemlendi...

Felham, yolu kesen rayların yanındaki trafik ışıklarında durdu.

...Mezbahalık buzağı ve inekler elli sentle iki dolar arası değişen fiyat yükselişleri gösterirken, mezbahalık boğalar üç dolarlık yükseliş yaşadı. Besi sığırları ise haftayı kararsız geçirdi. A kalite bire-üç mezbahalık kesimde denge endeksi iki yüz elli ilâ üç yüz kilo arasında seyretti. Haftaya bir dolar altmış dokuz sentte başlayan mezbaha kesimi et, yetmiş altı sentlik artış gördü. Ambalajlı et talebi ortalama seyretti. Beklenen A kalite bire üç ambalajlı et talep ortalaması...

Ve aniden saatte yetmiş kilometre hızla ardında rengârenk vagonlarını taşıyarak yol çatından geçen ve gürültüsü altında radyodaki hayvanlarla ve kırmızı etle ve domuz yemleriyle, pirzolarlarla ve derisi yüzülmüş domuzlarla, kulaklarla ve gerdanlarla, boyun kemikleri ve kellelerle, paketlenmiş jelâtin ve yağla, yüzde seksen beşlik kanlı et tüketimi ve ciğer seçkileriyle ve dudaklarla ilgili bilgilerden çok daha fazlasını, ülkenin diğer yerlerine yüzden fazla tamamlanmış hidrojen bombası taşıyan lokomotifin, kiralık Mazda'sını sallayan rüzgârını hissetti. Her Günkü İş'in barsak gurultusu.

Zarar vermek için, O'nun çağrısını duyurmak için, Redneck

Amerikasını'nın en ateşli bölgelerinden birindeydiler. Birleşik Devletler sınırları içinde seçilebilecek başka feci yerler de vardı elbette: Kansas City, Oklahoma City, Dodge City, Sioux City, Sioux Falls, South St. Joseph, South St. Paul, Omaha ve Denver. Kafadan yarım milyon, her gün hayvani yiyecek üreten mezba-ha. Kurbanlık koyunlar ard arda eklense, ortaya çıkacak sıra bu-radan aya gidip dönebilirdi. Ağabeyimle Muppet'in savaşı Sena-toyu ülke çapında vejetaryenliği desteklemeye ikna edemese bi-le -ki bu her zaman için en dolaysız amaçtı- bazı insanları, bir sonraki bifteğe bıçaklarını daldırmadan önce kesinlikle yeme alışkanlıklarını düşünmeye, kendi içlerine bakmaya, iradelerini sorgulamaya itecekti. Tabii itmeyebilirdi de.

Olumlu düşünülürse, savaşları, Felham'ın hesabına göre yıl-da otuz milyar kilo canlı hayvanı kesen -ölümüne işkence edi-len üç milyar kilo; bakalım: örneğin soykırımında bir Yahudi'nin elli beş kilo çektiğini düşünsek ve altı-yedi milyonunun kurban gittiğini hesaplasak... Hım. HER YIL yedi ilâ sekiz bin soykırı-mın yapıldığı- ülkede kırmızı et üzerine tarışmaları biraz kor-kutabilirdi. Ve üstelik Amerika'da bu soykırım yasaldı, her ke-simde kutlanıyordu; dünya bu soykırımı seviyordu. Elbette tek fark, Naziler, Yahudileri toptan yok etmeyi amaçlarken (ve ne-redeyse başaracakken) Teksaslılar'ın, Amerikalılar'ın, dünyanın çoğunun, tekrar ve tekrar, sonuza dek kesebilmek için bu hay-vanları üretmesinde, çoğaltmasında, genlerini iyileştirmeye ça-balamasındaydı. Yılda yaklaşık kırk milyar dolar paranın dön-düğü bir sanayi. Sırf Teksas'ta, tüm dünyadaki en etkin mezba-haların yanı sıra yaklaşık on beş bin dört yüz sığır çiftliği bulu-nan bu eyalette, yılda altı milyar kilo canlı et öldürülüyordu. Her hafta yaklaşık dört yüz bin sığır ve daha da fazla domuzun boğazlandığı bir eyalet... Bir mezbahada, Felham'ın bugünkü hedefinde, günde yirmi beş bin cinayet işleniyordu. Her hafta, canlı canlı boğazı kesilen yaklaşık bir milyon boğaz. Her hafta insanın cehennemlik çalışması karşısından titreyen bir milyon

çift göz. Amerikan kültürünün gerçek kokusunu, havadaki kan kokusunu almamak imkânsızdı.

Kan kuyuları...

Planlarını artık şekillendireni hayvanlarla ilgili rakamlar, aklını başından alıp yıllar önce onu mecalsiz ve umutsuz bırakan rakamlar değildi. Artık insan sayısı ile ilgileniyordu. Kaç tanesini öldürebileceği ile ilgileniyordu.

Felham için bu insan yapımı dünyada başarılabilir tek şey doğrudan intikamdı. Silah, kurşun ve tam otomatikler için Tanrı'ya şükrediyordu. İnsani genlerimize bakarsak ağabeyim her katili öldürmek, dolayısıyla, et yiyenlerin sayısı düşünülürse (onlara düşman işbirlikçileri diyordu), Birleşik Devletler nüfusunun çoğunu temizlemek isterdi. Gençleri bağışlardı sanırım, özellikle kendi ve Muppet üzerinde olduğu gibi lise biyolojisinin çözüm getiren etkisi varken. Gerçekten de, eğer her çocuk bir geceyi mezbahada geçirmeye zorlansaydı herhalde ailelerinin onları et yemeye zorlaması, yemedikleri için ayıplaması falan, biraz sıkardı. Gene aynı şekilde, eğer mezbahalar, gelen geçenin görebileceği şekilde sırf camdan yapılsaydı, et tacirleri bir gecede iflas ederdi. Hepsinin canı cehennem!

Tabii, yayalar bakıp geçebilirlerdi de.

Hepsinin canı cehennem!

Cinai öfke –o duyulmaz çılgılık, o HAYIR... O evrensel acı–anca silahta, elinde, tetikte, tetik parmağında huzur bulabilirdi. Körlemesine değil, acımasızca. Taciz. Katliam. Yavaş yavaş işkence etmek. Yıkım. Yok ediş. Canavarsı intikam. Komünist, Kmer veya Aryan değil, vejetaryen kitlelerin omuzlarında yükselen, gençlik kollarını kasap dükkânlarına saldırıp yakıp yıkmaya gönderen bir yaşam-koruyucu diktatör olmanın yolu bulunsaydı, silaha sarılmak yerine memnuniyetle o yolu seçerdi.

Aynı zamanda, geçmişte gördüğü, yaşadığı o vahşetlerin kafasına üşüşen, silinmez görüntülerinden ruhunu nasıl temizleyebilirdi? Çektiği acı, durmadan sıkılan bir vida gibiydi. Hiç çe-

kinmeden o acıları sırtlanabilir, o sığırlardan biri olabilirdi. Dünyada, bacağından asılmış, hayatı için beceriksizce çırpınan, inleyen, yalvaran, hiç kullanmadığı içgüdüleriyle dostlarını çağıran, onları yaklaşan ölüm için uyarın dört yüz elli kiloluk bir sığırdan daha acıklı bir şey yoktu. Sağında kanla kaplı bir duvar, solunda zihnine asla ulaşamayacağı, kalbine asla ulaşamayacağı küçük bir insan, bir katil. Etrafında bıçaklar, çifteler, pompalı tüfekler, elektrikli kementler. Nasıl o sığırın yerine geçebilirdi? Korkmuş, sefil, kimsenin sesine kulak asmadığı, dizlerindeki çapraz bağları yırtılan, kalçaları sökülen, son nefeslerini almaya çalışırken derisi yavaşça yüzülen, burnundan çıkan kanları gözlerini dolduran, karanlığın inişiyle son bulan güneşlerin içinde yandığı... Ve sonsuz karanlığa gömülen.

Sığırın son, zayıf iniltisinde sorduğu soruya kim yanıt verebilir: *Neden?*

Ağabeyim daha fazla bilgiyle daha çok acı çekebilirdi; ve bu da durumu mistik bir şekilde daha katlanılır kılabilirdi diye mantık yürüttü. Sığırların aziz, insanların şeytan olduğu bilgisi. Ve en sonda, Tanrı'nın bilânçoyu düzeltereği bilgisi.

Bu, vicdanla insanın içindeki vahşi yaratılışı ayıran ebedi açmazdı. Ama Felham, kendisinin de bilânçoya inancını kaybetmiş, kozmik mücadelede önüne geleni indiren bir insan, bir şeytan olduğu gerçeğinden asla kaçmıyordu. Ve ben, hâlâ, sonuçta bir yükü kaldırma hissi yaratması gereken umutsuz taktiklerine gıpta ediyordum. Öyle bir arzuya gıpta ettim ki, hasetim yaşamsal kaderciliğe dönüştü.

O ve Muppet... O ikisi bir ulustu. Başka kiminle konuşabilirlerdi? Birbirlerine sarıldılar. Jessie'nin ortaya çıkışıyla ağabeyim üç boyutlu olma sıkıntısına, kurulan androjen yapıya bir kadına duyulan aşkı sokma çabasına düştü ve karanlığın bozkırlarında ödlekle çevrili bir sırtlan haline geliverdi.

Karanlık tan vaktine dönüşürken nefret duyguları bağışlayıcılıkla karışıyordu. Kulaklarında okyanus dalgaları kabarıyordu.

Annemin memesini emdiği ilk günden beri yavaşlamadan güm-bürdeyen kalbi, öfkesi ve düşünceleri tetiğe yapışmıştı; düşünemiyordu. Soruyorum ona; ne olacak?

Hepsinin canı cehenneme.

Tabii, o fabrikada yüksek sayılarda üretilen hidrojen bombaları vardı. Sessizce yeraltına, herhangi bir yolun altına yerleştirilen, Hıristiyan bir toplumda Hıristiyan sevecenliğine gömülen günah gibi... üst seviyede bir metafor. Muppet'la beraber o fabrika üzerinde çok düşünmüşlerdi. Kim düşünmezdi? Ve sizi temin ederim, diyelim ki masumlara dokunmadan patlatılabilecek bir bomba var olsaydı kesin peşine düşer, çalar ve Birleşik Devletler'in, Avrupa'nın, Üçüncü Dünya'nın bütün pisliklerine, her nerede hayvanlara işkence ediliyorsa oraya atarlardı. Kısacası, her yere. İsterseniz buna eylem için fazla iyi bir metafor deyin. 'Ya hep ya hiç' deyişi bu yüzyılda artık uygulama dışı.

Nükleer silahları taşıyan tren gözden yitti. Felham, bir zamanlar sığırlarla dolu çayırlar ortasında açmış sarı İspanyol gü-lü diye bilinen Ragtown'a doğru yoluna devam etti. Teksas kır-salı, Panhandle*... Yüz yıl önce işe yaramaz ve yaşanmaz göz-züyle bakılan, bir sığırın iki dolar ettiği çayırlar, *Llanos Estacados***. Hayvanın kendisi değersiz görülürdü. Tıpkı Yellowstone*** gibi. En güzeli, o zamanlar hayat da felsefe de ucuzdu; hayvanlar deri veya günlük ihtiyacı karşılamak için öldürülüyordu. Gerisine kum fırtınaları bakıyordu. Teksas. Askı ve acı ve ceza. Tophet**** ve Avichi*****. İstırap ve mahşer. Ama Ame-

*Teksas'ın Kuzeybatı bölgesine verilen ad

**Teksas'ın Kızıybatısıyla New Mexico'nun doğusunu içine alan coğrafi bölge

***Bugün ulusal park ilan edilmiş ve koruma altına alınmış, Missouri havzasındaki doğal alan

****Kudüs'ün güneydoğusunda, Hinnom vadisinde bir yer. İsim, burada Moloch papazları tarafından kurban edilen çocukların çığlıklarını bastırmak için çalınan davullardan (toph: davul, *İbr.*) türemiş ve İncil'deki tanımlardan yola çıkan edebiyatla beraber günümüzde "ceza yeri" anlamı kazanmıştır

*****Budizm'de cehennemin en dip bölgesi, ıstırapın doruğunun çekildiği yer

rikan tarihine bakılırsa, *gerçek erkekler* buradan türemiştir: kovboylar, sığırtmaçlar. Amerikan idealizminin belkemiği. Vahşi Batı. Sokayım hepsine! Felham'ın tepkisi buydu.

Yol üzerindeki bir markete yanaşıp, ödemeli telefonda onu arayacak. Ama sonra vazgeçiyor ve bir paket M&M ile yerel gazetelerden birini alıyor. Gazetede resmi yok. Gene de ellerinde sadece, sadece bu gecenin bulunduğunu biliyor.

Kararlı şimdi; gazeteyi bırakıyor. Kafasında neler dönüyor? Merak ediyorum. Onu bu işe sokmak çılgınlıktı, bunu bilmeliydi. Ama onu aklından çıkaramıyor. Belki aşk budur. Belki ona tutulmaktır aşk. Onun seni tutmasıdır. Sarılmasıdır. Oracıkta, onunla beraber bir hayat düşledi hemen... Hengâmeden ve takipten ve hepsinin canı cehennemeden uzak bir hayat. Günahlarının bağışlandığı bir hayat. Felham şiddet karşıtlığına inanırdı. Aziz Francis'e, Gandhi'ye, Buda'ya hayrandı; onlara büyük saygısı vardı. İnsan öldürerek yaptığı şeyi yanlış görmüyordu. Gandhi'nin 'haklı' savaş denen şeye inandığını biliyordu. Hristiyanlık, hatta Fransiskanlar bile *haklı savaşı* savunurdu. Budistler, yüzyıllar boyu kendi haklı savaşlarında çarpışmışlardı. Ve ağabeyimin de yapacağı buydu. Bunun ahlâki geçerliğini savunmak, Neandertal adamlarının arasına oturup çatal-bıçağın uygun kullanımını tartışmakla aynıydı. Onun aklında, ahlâkçılık, yafta, uygar davranış bu konuya girmiyordu. Adalet giriyordu. Dünya öfkeli, kötü, öldürücü, boş insanlarla doluydu ve cemesini hayvanlar çekiyordu. Kimse bir şey yapmıyordu çünkü herkes uyukluyordu ve Felham hayatını, sorunu görmezden gelerek harcamaya niyetli değildi. Bunları durdurmak için elinden geleni ardına koymayacaktı. Her şey buydu. Öldürülenler suçluydu. O da bir bedel ödemişti ve bir anda, telefonun başında, Jessie ona, kendini tümünden harcamasının, adanmasının, haklı, emek verilmiş ödülü gibi göründü.

Sonunda fikrini değiştirdi ve Jessie'nin iş yerinde, masasındaki doğrudan hatta bağlı telefonunu aradı. Boğazı yanıyordu.

Felham, sonuçlardan korkuyordu. San Francisco'da saat 13.50'ydi.

Jessie, "Evet?" dedi, Felham hiç ses çıkarmadan beklerken.

Durakladı, telefonu kapamak için son şansıydı. "Benim," dedi. "Clyde."

Korkuyla verdiği nefes arasında, "Tanrım," dedi Jessie.

"Hayır, Clyde," diye tekrarladı sırtarak. *Haberleri görmüş müydü?*

"Neredesin?"

"Ne önemi var?" dedi Felham. Jessie'nin, onca tepki verdiği takma adını kabullenmişliği çok şey anlatıyordu. Ve bu da onu beladan uzak tutabilirdi... Eğer...

"Sen... Haberlerde gördüm..."

"Gördün..." dedi üzüntüyle, ayrıntılara girmesini önlemek için.

"Evet."

"Yani anlıyorsun."

"Galiba. Çok çabalıyorum." Az çok, az diyelim, Kurum'ların ne haltla ilgilendiklerini biliyordu ve ofiste, olay yerinden ilk yapılan yayınlardan birinde, hayvanlarla ilgili gruplardan birinin sözcüsünün bir takım gerçekleri anlatışını radyodan dinlemişti. Gruplar hararetlenmeye başlamıştı. Bu yalnız kovboyun-başlangıçta, markette *tavladığı*- bir şeylerin başlangıç ateşini yaktığına şüphe yoktu. Tam anlamıyla ulus çapında değil ama... Karşısındakilerin ezici üstünlüğüne rağmen küçük bir diyalog kıvılcımı denebilirdi. Ama Jessie bu durumun ters işleyebileceğini, ellerindeki güce yeni bir neden yaratabileceğini, araştırmaları artıracığını, vergi ödeyenlerden daha fazlasını almaya yaratabileceğini, konumlarını güçlendirebileceğini de düşündü. Bir sürü şey düşündü. Adam öldürmekten hayır gelmezdi. Bu kadarını biliyordu. Ama hayvan öldürmekten de hayır gelmezdi. Kafası karışık duygularla yanıyordu. Vejetaryen değildi, asla olmamıştı veya daha şirin söylemek gerekirse Jessie, balık, tavuk ve eh, ara sıra et yiyen şu vejetaryenlerendi.

Ve aniden, kendi çelişkileri bir anlam ifade etmişti. Aldığı her nefes, kendi ihtiyaçlarıyla doluydu. Belki, birkaç kelime içinde bunu yakalamıştı çünkü şimdi düşüncelerinin, arzularının, korkularının zayıf benzerlikleri olasılıklar karşısında ısıyı kovalayan, sıcağı arayan, hararetle bağlantıyı kurmaya çabalayan, buna her türlü hakkı olan ama diğerinin ne hissedip ne umduğunu bilmeyen güdümlü füzeler gibiydi. Veya, sonuçta bu dünyada ne mümkünse artık.

Jessie birdenbire, kendini bile şaşırtarak, “Vejetaryen oldum,” deyiverdi. Henüz gerçek değil, oluşum halindeki bir saptama. Artık geri dönemezdi.

“Teşekkür ederim,” dedi becerebildiğince renk vermeden.

Ve o anda, şehir merkezindeki büyük sığır satışından gelen, atların çektiği arabalara doldurulmuş turistler açık havada buffalo bifteği yedirilmek üzere yakınlardaki bir kanyona götürülüyordu. Muhtemelen kovboylar da onlara kement numaralarını gösterecekti. Birden, en öndeki sürücü silahını çekti ve havaya ateş ederek bağırdı: *Yii-haaa!*

“Duyduğum neydi?” dedi Jessie.

“Kovboylarla kızıldirililer.” Bu bile fazlaydı, hemen fark etti.

“Seni görmeliyim.”

“Bilmene rağmen?”

“Özellikle.”

“Pek gelecek yok.”

“Onu geçmiştik. Ben *şimdiden* bahsediyorum.”

“Belki iyi düşünmedin?” diye uyardı Felham.

“Belki. Bir kadın, bazen hamile kaldığı anı bilir. Gördüm böylesini.”

Felham’ın ahizeyi tutan eli gevşedi. Az daha düşürecekti elinden. “Dalga mı geçiyorsun?” deyiverdi heyecanla.

“Galiba, hayır.”

“Bu... Bu HARİKA!” Neredeyse bağıırıyordu. Acı verici farkındalıkla, ağabeyimin gözyaşları kendilerini hatırlattılar. Toparlanarak, “Yarın arayacağım,” dedi. “Bir çözüm bulacağız.”

“Seni seviyorum,” dedi Jessie açık açık. “Seni çılgınca seviyorum.”

“Tombala!” dedi Lanford White, Robert Jerassi, Wes Madrid ve Shelley Pendergras’a bakıp başındaki dinleme cihazını çıkarırken. Bandı geri sardı. Hepsisi, timsah derisi ayakkabı giyen hademeye müteşekkirdi.

‘Acil’ yazılı zarfta gelen mahkeme emriyle hareket eden Büro’nun dinleme uzmanı White, son sürat dinleyici yerleştirme işine girişmişti.

Jerassi ciddiyetle saatine baktı. “Kahretsin!” dedi. “San Francisco polisinin kardeşini sorgulamasını engellemeliyiz.”

Hepsi biliyordu: ondan –benden– veya karımdan gelecek bir telefonla, en ufak bir çıtlatmayla Felham’ı kaybedebilirlerdi.

Tahmin ediyorlardı elbette ama mantık Felham’la benim bir şekilde suç ortağı olmamız gerektiğini, İyura’ya veya avukat kardeşine Teksas’ı arayıp onu uyartacağımı söylüyordu.

Zamanlamaları daha kusursuz olamazdı. Cep telefonu çaldığında Baggot çimleri geçmiş merdivenlerden çıkıp kapıya ulaşmak üzereydi.

“Ne?”

“Ben, Jerassi. Durumun nedir? Tamam, dinle, bu çok çok önemli: sana GERİ ÇEKİLMENİ söylüyoruz. ŞİMDİ BAGGOT; UZAKLAŞ ORADAN. HEMEN!”

Felham, –Avrasya teni ve Buda bedeninin (Tüm o Japon öğeleriyle) gelecekteki mutluluğunu hiçbir düşmanlığın bozamayacağını garanti ettiği– Bart’ı ilk duyduğumda hissettiğim o müthiş şeyleri hissetmiştir herhalde. Ama elbette, o zamanlar önümde şöyle ve böyle açılacak, az veya çok normal sayılabilecek, kararların özenle, yavaşça alındığı, silahlar hakkında hiçbir şey bilmediğim ve öğrenmeye de niyet etmediğim, onun hiç zihin dinginliğine ulaşamadığı, öngöründen uzak, inanç için sebepsiz, umut veya herhangi bir şey için sebepsiz yaşadığı hayata karşı daha güvenliydim. Herhangi bir şey. Şu ana, harekete geçtiği şu ana kadar...

Maryland'den bu yana hiçbir şey yememişti; yoluna devam etti. Her yer düzlüktü. Kuzey Amerika'daki herhangi bir yer gibi. Ucuz apartmanlar, döküntü evler, uyduruk kiliseler, her yanı kaplayan, birden fazlası et tavsiye eden reklâm panoları, birkaç yüksek, çelik ve cam bina ve birkaç orta sınıf Amerikan mahallesi... Tatlı, şirin, hatta sıcak. Hepsi birden etrafını saran araziye yöneten amansız yasalara yenikti.

Felham'a kırk beş kilometrelik mesafeyi yoldan görebiliyormuş gibi geldi. Kırk beş kilometrelik çayır ve yeknesak toprak. Bulutlar ve güneş hayattan büyüktü.

Ve burada tarih vardı; bu insanların kendi Alamo'ları ve iki yüz yıllık kızılderili Pueblo yerleşimleri vardı. 1870'e kadar beyaz adam buralara gelmemişti. İlk gelenleri İngiliz ve İskoç bankerler desteklemişti. Beyaz adam, o zamanların sakinlerinin, Komançilerin etrafını, buffalolarını kovalayıp ateş saçan borularıyla tanıştırtarak çevirmişti. J.F. Glidden diye bir adam dikenli tel üretmeye başlamış ve ürününü oğlunun eline tutuşturup delikanlıyı buraya göndermişti. Ve Vahşi Batı'yı dikenli tellerle çevirmişti beyaz adam. 1800'lerin sonlarında Birleşik Devletler'de üretilen çeliğin yüzde kırkı, palazlanan sığır zenginlerinin hizmetine sunulmak üzere dikenli tel yapımına harcanıyordu. Büyük sığır otelleri, besilikler türedi. Ve demiryolu... Demiryolu sayesinde, et nakliyatının boyutları büyüdü.

Yirmilerin başlarında kovboylar, sığırları sergilenip açık artırmada kolayca satıldıkları veya oracıkta kesildikleri, otel kavramının bir parçası olan ve zamanla gelişip mezbahayla birleşen *corridas*'a* götürmek için elektrikli üvendireyi geliştirdi. Bu, sığırların, öleceklerini günler, haftalar, hatta aylar öncesinden bilmeleri demekti elbette.

Bu arada çayırılar hep aynı amaçla –sevgili kızlarımız, başkan karıları, hassas şairler ve kederli doktorlar, öğretmenler ve kahramanlar ve milyarlarca sözde evrimleşmiş Homo Sapiens ağız-

*Boğa güreşi veya bu gösterinin ve hayvan satışının yapıldığı yer

larına tıktırabilsin, midelerini şişirebilsin, ardından da yüksek kolesterol yığınlarını, zavallı sığırlardan öğüttüklerini sıçabil-sinler diye her karışında, koca işkembeli gevişçilerin pek bayıldı-ğı Johnson çimi*, mavi Türkistan otu ve Hint ve Stipa iğneot-ları ve benzeri her türlü ota yer açmak için- çabucak ağaçlardan arındırılıyordu. Bu bilgiler, yoluna devam eden Felham'ın kafa-sında dönüp duruyordu.

Yüzyılın ortalarında yüz tonluk çelik bıçaklı makineler kalan son sedir ve meşe gruplarını yok edip çayırlarda geriye sadece birkaç çalı türünü bırakıyordu. Çayır. Ufukta göz alabildiğine çi-men. ÇAYIR.

Besiciliği yaratan çayırdı. Besicilik de, Birleşik Devletler tü-ketiminin üçte birini, son hali insan boku olan sığırı yarattı.

Sığırlar, bir zamanlar 'romantik' işlerde, *vaceros* -İspanyol kovboyları ve hayvanlara bir araya toplanmaları için bağırın *volteadores* veya hayvanları damgalanması için yakalamada uz-man *tumbadores* gibi ucuz işçiler. Yakalamak da tam yapılan işi karşılamiyor; çünkü işin özü hayvanları, Amerikan futbolu tar-zı birbirlerinin üzerine yıkarak devirmektir. Damgalama işini ya-panlar, damga sonsuza dek çıkmasın diye kaynar çeliği hayva-nın etine batıran *marcadoresti*- işlerinde kullanılırdı.

Ama harbi kovboy, hayvanını sadece ip atarak indirendi; ko-ca kementler, hayvanı iki arka bacağından yakalayıp indiren, dizlerini kıran, toprağa yüz üstü çakıldığında suratını dağıtan *piale* veya doğrudan çeneye nişanlanan *media cabeza* ile *vaque-ros*'un geliştirdiği, pek teknolojik İspanyol adları taşıyan bir dü-zine başka zımbırtı kullanılırdı. Bazen aynı malzemelerle bobcat ve coyotelerin** peşine düşer, hayvanları yakalayıp kilometre-ler boyunca dikenli arazinin üzerinde sürüklerlerdi. Sözde zar-ırlı hayvanları yavaşça öldürmekti bu.

Teksas'ta böylesi zararlı hayvanlardan çok vardı. Ve ister tar-

*Küba çimi diye de bilinen ABD'nin güney eyaletlerinde yetişen bir ot

**Kuzey Amerika kıtasının batısına has küçük bir kurt türü, çakal

la sıçanı, ister sincap, ister altın kartal, ister dağ aslanı, bunlara çiftmeyi doğrultmak elbette yasaldı. Kıpırdıyorsa vurulmaya değerdı. Her şey de vurulmuyordu canım: Panhandle'da birkaç yarasalı (fazla değil) ve köstebek ve çizgili kuyruk*, hatta ara sıra rastalanan porsuklar ve berberi koyunları yaşıyordu. Gene ara sıra kara ayaklı bir (gerçek anlamda bir, bilemedin iki) kunduzun gece yarısı çevre yolunu geçişine rastlamak mümkündü. Ama geniş anlamda, geriye kalan hayvanlar beyaz kuyruklu ge-yik ve dağ tavşanlarıydı; bir sürü kır tavşanı ve pamukkuyruk ve kokarca. Bazen gri tilki ve küçük antiloplar. Ve sayısız kuş. Ara sıra birilerinin yemeğine katılabilirlerdi ama ana malzeme sığırtiydi. Felham'ın buluşmak için Muppet'ı beklediği Armadillo Grill'in dekorasyonu da bu gerçeği yansıtıyordu.

İnsan dili. Çoğu insanda fikri fetheden dil. Nefse hâkimiyet, Tanrı korkusu, şefkat fikirlerini. Dili ilgilendiren üzerindeki tat alma birimleridir. Ders kitabında '...dildeki gözeli dokunun üzerindeki soluk, oval organlar... Uçları iç tat alma dokusuyla birleşen ipliksi destek hücreleri... Gözeli dokuya giren sinir uçları...' diye tarif edilen tat alma birimleri. Ama bu tür anatomik söylemler insanın içindeki saldırgan, vahşi zevk duygusuna, örneğin acı biber sosuna batırılmış buzağı yüreğine veya sayısız başka kanlı yemeğe veya Endonezya usulü Sate bumbu deng'e (Hindistancevizi sosuyla marine edilmiş köpek eti), Mokh'a (Cezayir usulü haşlanmış kuzu beyni) ya da Vulvulae botelli'ye, eski Roma'nın domuz rahmine fıstık ve kimyon dolurularak yapılan meşhur yemeğine pek para etmiyordu**.

Hayatında, en azından Brezilya'dan sonra tat alma birimlerini iplememiş Felham, uğursuz bakışlarla, barbekü, biftek, kızarmış tavuk, bir düzine hamburger çeşidi ve etli sandviçle dolu, ayrıca Trochos de Polo Pibil, Chorizos Mexicanos ve Albondigon para Playa –Meksika köftesi– gibi tonla Meksika et yemeği

*Vahşi bir kedi türü

**Adı anılamayacak mutfaklar, Calvin W. Schwabe

içeren menüyü inceledi. Lokantanın en göze batmayacak köşesine oturmuştu. Birkaç kilometre ötedeki, ara sıra tartışma çıkaran nükleer silahlar yüzünden kasabada haddinden fazla güvenlik gücü vardı. İş bir mezbahayı indirmeye geldiğinde, güvenliği göz önüne almışlardı ama kararlarını etkilememiştir. Aslında tüm bu yoğun güvenliği umulmadık bir örtü olarak görüyorlardı. Nükleer protestocuların on beş yıldır dünyayı yıkımdan kurtarmak için habire geldiği bir yerde havaalanı güvenliğinden geçemeyen en yakın dükkândan alınmış yerel kıyafetleri, sarkık kotları, çizmeleri, geniş kenarlı şapkaları ve sallapati tişörtleri içinde iki sığır sevdalısının mezbahalara tehlike yaratacağı kimin aklına gelirdi? İki sığır emekçisi. Yağlı saçlar, sigara, gevşek tavırlar. İki günlük sakal. Bakır, petrol veya helyum milyonerleri de olabilirlerdi, on binlerce dönümlük arazi sahipleri de. Basit kovboylar da. Buralarda hepsi aynı görünürdü.

“Günaydın. Kahve?” Geçkin ama cilveli garson yanına gelmişti.

“Lütfen. Sütsüz.”

Fincanı dolduruken ne istediğini sordu.

“Çiftlik fasulyesi, bayan. Kızarmış domuzu koymayın... Kolesterolüm felaket. Ama soğan ve sosu bolca koyabilirsiniz,” dedi Felham.

“Mısır ekmeği ister misin? Taze.”

“Neden olmasın? Yo, dur: bana kızarmış domatesli sandviç getirin. Bolca hardalla.” Felham hardalı severdi.

“Hardal masada.”

Bu arada Muppet, yerel havaalanının yakınındaki belli bir benzin istasyonundan dönüyordu. Orada, arka tarafta, gözlerden uzakta, pisuarlarda, Hava Kuvvetleri'nden eski arkadaşı, bugün bir iş adamlarına özel pilotluk yapan Mickey ile buluşmuştu. Mickey'nin jeti, uzun mesafeli şık bir Grumman G-5'ti. Sizi alıp Teksas'tan Güney Amerika ormanlarına, isterseniz Çin'e kadar bile kadar götürebilirdi. Mickey artık, 27. Taktik Savaşçı kanat

bölümünün ünlü oynar kanatlı F-111'lerini uçurmuyordu. O uçaklar Çöl Fırtınası bokundan dönen genç neslin elindeydi Mickey orta yaşlı, gözlerinden yorgunluk akan bir adamdı. Öyleydi zaten; günlerini depresyon ve haplarla tüketiyordu. Karısı onu sıkıntıdan ve çocuk yapmaması yüzünden terk etmişti. Birikimi neredeyse tümünden gitmişti ama hiç değilse pilotluğa devam edebiliyordu. Hükümet kalantörlerini ve iş adamlarını sık sık görüyordu bu yolla. Muppet'la Felham'a, akademi günlerinden kalma, ödememeyi asla düşünemeyeceği büyük bir borcu vardı.

İş adamları iki günlük bir ziyaret için gelmişti. İki tonluk patlamaya dayanıklı kapılardan girerek nükleer silah tesislerini gezecek, patlama emen koridorlarda dolaşacak, herhangi bir kaza sonucunda tüm çalışanlarını plütonyum zehirlenmesine maruz bırakacak çelik ve betondan sanat galerilerini hayranlıkla izleyecekti. Özel bir gezi turuydu bu.

Muppet, bu küçük benzin istasyonu ile ilgili ayrıntıları haftalar öncesinden ezberlemişti. Hâlâ tanınmadığını sanıyordu. Felham'la kendi resimlerinin gazetelerde çıktığından habersizdi. Mickey de.

"Kilo almışsın biraz," diye Missouri'li devin sırtına bir şaplak attı Mickey. Fermuarı açtı.

"Doğru dürüst nişan alamıyorsun hâlâ, seni amatör," dedi Muppet. "Bakıyorum da ordu tipi saçtan vazgeçmemişsin. Biraz kırılmış ama. Seni gördüğüme sevindim."

"Seni görmek de güzel dostum. Dirk nasıl?"

"Daha iyi. Mickey... Malı getirdin mi?"

"Ne diye burada işiyorum sence? Bagajda. Arabanı yanaştır-san iyi edersin. Herhalde sormamam gerekiyor."

"Sormaman senin hayrına."

"Epey ateş gücü. Herhalde ne yaptığınızı biliyorsunuzdur."

"Pek değil... E, nasıl ayarladın bakalım?"

"Dalga mı geçiyorsun? Üste otuz dört görevli var ama geceya-

rısıyla beş arası cephanelikte duran levazım çavuşu bir tane ve o da kafayı bulmaya meraklı. Zaten içerisi tonla zımbırtıyla dolu, kimse gidenleri fark etmez. Bunlar bagaj anahtarları. Eski uçuş ceketim de orada. Onu da al.”

“Ama— ”

“Almanı istiyorum.”

“Peki. Sağ ol Mickey.”

“Ne demek? Her neyse, birkaç şeyi jette bıraktım.”

“Ne gibi?”

“Alev makinesi, iki MP-5 ve birkaç roket zımbırtısı daha. CI-A adına çalışmadığınızdan emin misiniz siz? Yani, kimin peşindediniz? Aman, boş ver.”

Mickey'nin, dostlarından bir süre sonra otele giriş yapması konusunda anlaşmışlardı; inişini seyir defterine geçirmek, kule ve havaalanı bakım birimiyle işlerini halletmek için zamana ihtiyacı olacaktı. Otel resepsiyonuna akşam geç döneceğini, bu arada gelecek mesajları, beklediği bir şey yoktu tabii, onun adına kaydetmelerini bildiren bir not bırakacaktı. Ama gerçekte, geç falan değil, hiç dönmeyecek, iki tehlikeli ve silahlı kanun kaçağı tarafından kaçırılacaktı. Ne Felham, ne de Muppet yıllardır büyük bir uçak uçurmamıştı. Mickey'ye ihtiyaçları vardı. Çok uzağa kaçmaları gerekirse diye deposu tam dolu bir jet gerekiyordu. Muppet için 'eğer'li kısımlarını hiç sorgulamazdı. Mickey 'rehineleri' olacak, böylece başı derde girmeyecekti. Geceyi jette bekleyerek geçirecek ve Muppet haber verdiği anda motorları çalıştıracaktı. Uçuş alanına ulaştıkları anda jet kalkışa hazır olacaktı.

Muppet arabaları değiştirdi. On iki yaşındaki bir kızın, bir Vitekong'un Mickey'nin göğüs kemiğine sapladığı kurşunun açtığı delik hâlâ ceketteydi. 7.62lik, temel AK-47. Temel dürtünüz: tereddüt... O sadece bir çocuk. Üzerine atlamalıydı. Tereddüt et ve geber. Mickey şanslıydı. Ortak arkadaşları Stilling ise daha az şanslıydı. Heidi Deliği dedikleri şeyden almıştı bir tane. Şaşırtı-

cı değildi. Tünel fareleri çılgındı; bubi tuzaklarıyla dolu düşman mevzilerine dalıyorlardı. Stilling'in karısıyla oğlu Clovis'te yaşıyordu. Kendisi de savaş zayıflarına katılan Mickey, ara sıra gidip oğlanla ilgilenirdi.

İki M-60'ın kabzalarındaki aşınmayı hissetti. Birkaç bin şerit dolusu Glasser vardı; dakikada yedi yüz tanesini atabiliyordu silah ve kurşunlar vücuda girince patlayan cinstendi. Bir de elden geçirilip güncellenmiş M-16 vardı. Bir düzine el bombasını fırlatacak ikinci bir namlu takılmıştı üzerine. Hepsi kaliteli Çek plastiğindendi. Maryland'de kullandıkları cinsten. Gece kamufajı, tarayıcı, kutu kutu kurşun, iki av bıçağı ve iki lazer nişanlı tüfek. Mickey biraz abarttığını kabul ediyordu. Cömert biriydi ve yapılacaklar hakkında hiçbir fikri yoktu.

"Müthişsin, Mickey," dedi Muppet yüzünde sevecen bir gülümsemeyle.

"Sonra görüşürüz dostum," diye yanıtladı pilot. "Parti yapacağız."

"Hem de nasıl!"

Felham'ın yanına giderken Muppet bütün Missouri havasını takınmıştı. Sığırlar arasında büyüdüğü, taşıdığı ağır gövde kadar sükûnetinden de belliydi. Yolun öte tarafında, çayırdaki kesilecekleri günü beklediklerinden habersiz sığırlar otliyordu.

Yanlarından geçerken yavaşladı. Kahverengi İsviçre ve Guernsey cinslerinin arasında büyümüşü Muppet. Fazla çekiştirmeden süt sağmayı öğrenmişti. Sığırlar, Türkiye'de bulunan bazı fosillere göre en eski, köpeklerden bile daha eski evcil hayvanlar olarak biliniyordu. Homo Sapiens'e binlerce yıldır kölelik ediyorlardı. Taş Devri'nde ve Yakındoğu'da boynuzları üretkenliği simgeleyen kutsal öküz ne zaman büyükbaş sınıfına alınıp besin sınıfına girmişti? İnsan ruhu nasıl böyle alçalabilmişti?

Muppet bu konulara çok meraklıydı. Kendini, antik Sanskrit yazıtlarındaki sığırla, o sonsuzluğa ve dünyaya bağlanan hayvanla özdeşleştiriyordu. Sığırlara hayranlığı az buz değildi. Öğ-

renmek için ciddi ciddi araştırmalar yapmış, örneğin Milattan Önce Birinci Yüzyıldaki, sığırın benzersiz kutsallığını anlatan *Ordinances of Manu*'yu incelemişti. Aynı yazıtlardan gelen bir hattaki mantıkla Gandhi sığırın has şiddet-karşıtlığını, 'ahimsa'yı vurgulamış, aynı mantığı kendi yüzyılına uyarlamıştı. Gandhi sığırlara *merhametin şiiri* demişti.

Muppet, Asya ve Afrika edebiyatının, geleneksel anlatılarında öküzün nasıl kutsal sayıldığını okumuştu. Hint azizleri ölürl ölmez sığıra dönüşüyordu ve halk, genel adıyla Go-puja denen bir sürü ayın –inek resimleri önünde eğilmekten bedenlerini kaynamış sütle arındırmaya kadar– vasıtasıyla onlara tapıyordu. Krişna, bizzat sığır güden bir tanrıydı. Gerçi gütmek tam tanım değil; sığırlara eşlik ediyordu demek daha doğru. İkonografisi veya tapma yöntemleri bir yana, sığırlar, inekler ve öküzlere Hindistan'da kimse el sürmüyor, onlar da başıboş dolaşıyordu. Bugün Hindistan'ın her yerine dağılmış dolaşan ve sayılarının iki yüz milyonu bulduğu tahmin edilen bu kutsal hayvanlar üzerinden üremiş, insan doğasının ancak inek, buffalo ve hintöküzüyle açıklanabileceği gerçeğine ait bilgileri sıkı sıkı muhafaza eden kùltler ve yapma mitolojiler vardı. Ortak inanç, elbette ineğin bir insanın reenkarne ruhu olduğu yönündeydi. Hindistan'da bir ineği öldürmek düşünülemezdi. Bir buzağı öldürdüğü için kendi oğlunu idam ettiren Kral'ın hikâyesi gibi efsaneler de bunu desteklerdi.

Ama eh, bugün Hintliler de et yiyor.

Muppet'in sütü ve eti travmalarla özömsediği Missouri'den farklı bir durum. Sığırları köle tutan bir kùltür. 1950'lerde Missouri bugünkü kadar feci bir durumda değildi ama yeterince kötüydü: kesim teknikleri şimdiki kadar vahşi ve gaddarcaydı.

İki unutulmaz olay onu sıradan bir gözlemciden, nefret ve zulümle kurulu sistemin atıl kabulünden sığır koruyucusuna yükseltmişti. Silinmeyen ve söylenemeyecek ve asla sırtını dönemeyeceği anlar... İlki bir iletişim anı, geleceğin bir ön habercisiydi.

Yakın zamanda Muppet, incelediği geniş çaplı bilimsel yazı-

larda, makalelerde –kelime anlamıyla binlerce sözde bilimsel yayında– inanılmaz biçimde, hiç kimsenin sığırların zekâsı üzerine bir satırcık bile yazmadığını fark etmişti. Hiçbir türe uygulanan soykırım –bir hayvanın varlığının tümünden inkâr– bu derece kesin değildi.

Bu, çiftçi ve besicilerin aptallığı üzerine bir başka görüştü, o kadar. Muppet o çiftçilerle büyümüş, pek çok hoş özelliklerine –dürüstlüklerine, sıcak espri anlayışlarına, çalışkanlıklarına– hayran kalmıştı. Ama her şeyde çıkar arayan, atalardan miras bir dogmayla bütünleşik açgözlülüğten gelme duyarsızlıktan öte bir şey olmayan aptallıklarına hayran değildi. Kâra giden bir kestirme yol. kıyım ve kaba kuvvet ve umarsızlığın bariz gerçeğiyle hesaplaşmak için bir teknik... Büyüklere, tarlada dinlenirken belki gelebilen ama çocuklara kesinlikle arada bir dokunan iyi niyetli, varoluşçu öfke. İç hesaplaşmayı kamçulamak için bir horozun, oynadığın bir horozun kalıntılarını akşam yemeğinde görmekten iyisi yoktu. Yetişkin çiftçiler sevgili çocuklarına hayat sanatını öğrettiklerini, onları aile işlerini devam etmeye, zor zamanlara ve pazar dalgalanmalarına, kurak mevsimlere, ürün çürümelerine, hastalıklara karşı hazırladıklarını düşünüyorlardı. Ama aslında çocuklarına öldürmeyi, bütün çiftliğe karşı duyarsızlığı öğretiyorlardı. Bu ortamda büyüüp dört memeyi sağdıklarında veya atları ahıra soktuklarında aferin alan ufaklıklar, sonunda kafası kesik bir horozun sofralarına gelmesini normal görüyordu. Her post, altın post,* her sığır, bir ticari maldı. Ama kendi tuhaf varoluşları ve evrensel bağlamda altına imzaları konmuş hayvan angaryası ve ailelerinin bundaki yardakçılığını suskun kabullenmeleri üzerine bir sessizlik entrikasını sürdüren çocukların fikirlerini kendilerine saklamalarının daha iyi olduğu başlangıçta değil.

*Yunan mitolojisinde Kolkis kralında bulunan ve bir ejderha tarafından konulan altın koçun postu. Jason ve Argonotlar tarafından ele geçirilişi, mitolojideki önemli öykülerden biridir

Böylesi pederşahi otoritenin tüm diğer yaratıklar üzerinde sürgit uygulaması, aile ve çiftlik fikriyle örtüşmeyen bu vurdumduymazlık, genç Muppet'a, yedi yaşındayken bile dehşetengiz görünmüştü. Kovboy masalı yalandan ibaretti. Muppet bunu o kadar iyi hatılıyordu ki...

At ticaretinden epey başarı sağlamış bir büyükbabadan gelme genler hesabına, Muppet'ın ailesi diğerleri kadar feci değildi. Ama geniş aile sahibi centilmen çiftçiler de çalışmak zorundaydı ve Muppet, her daim zamanını sığırlar arasında geçirdi. Kimi süt, kimi biftekti. Hayvan değildi hiçbir. Yaşadıkları bile söylemezdi. O üç yüz elli kiloluk sükûnet abideleri, annesiyle babası için paradan başka anlam taşımıyordu.

Ama hayat bu değerlendirmeyi yalanladı. Muppet, en sevdiği tepenin eteğinde oynarken nasıl bir grup ineğin gelip kendilerini kaşımalarını istediklerini –Muppet onların çitiydi– ve o günü nasıl çılgınca hayvanların sırtlarını, kulaklarını, gerdanlarını kaşıyarak ve ineklerle buzağuların, tıpkı birbiriyle oynayan annelerle çocukları gibi hopleya zıplaya oynamalarını izleyerek geçirdiğini hatırladı. Ve ineklerin küçük çocuğa bakıp gülümsemeleri, keyifle mırıldanmaları, Kennedy suikastinden de, Beatles'ın Ed Sullivan'ın programına çıkışından da çok daha gerçekti. Ve bunlar, Muppet'ın aklında, ailesinin kırmızı et bağımlılığıyla uyuşamıyordu.

Ailesi sığırların katledilmesine yönelik sendromun bir parçasıyken, bu özel sığırları öldürecekken onları nasıl sevebilirdi? Sığır katillerinin saflarında bir savaşa (Vietnam) nasıl katılabilirdi?

Katılamazdı. Hava Kuvvetleri Akademisine burslu yazılması her türlü inançtan öte, rahat bir eğitim içindi. Kalbi o küçük, yeşil tepecikteki Empresyonist resimdeydi ve savaşla ilgili kararını çoktan vermişti. Savaşa gitmesi mümkün değildi. İneklerin koca dudaklarıyla spor ayakkabılarını yaladıkları, burunlarını bacaklarına sürttükleri, çoraplarını çekip ayak parmaklarını ya-

ladıkları o öğleden sonrayı sonsuza dek içinde yaşayacaktı.

İneklerin ayak parmaklarını yalması...

İnekler kimdi? Neydi? Ne demeye gönlünün yaylarını böyle çekiştirmişlerdi? Ve ne demeye başka yerlerde, başka ülkelerde, hayatlarını kurtarabilmek için bunu yeterince yapmıyorlardı? Muppet bu hayvanların düşünceleri üzerine çok kafa patlattı.

Sığırın yeme alışkanlıklarından, duygusal yetilerinden, toplumsal davranışlarından, iletişim yeteneğinden, cinsel ihtiraslarından ve ardından gelen çocuk büyütme işinden çok şey öğrendi. Tüm bunlar yüksek seviyedeki memelilerle önemli ölçüde benzeşiyordu: örneğin sığırlar, tıpkı insanlar gibi, yılın herhangi bir zamanında cinsel ilişki kurabiliyordu. Ve tıpkı insanlar gibi, aşkları gayet açıktı; gözlerinden hepsi okunabiliyordu. Gözleri bizimkilerden DAHA BÜYÜKTÜ. BEYİNLERİ DE! Bunu anlamak için bir kere bakmak yeterdi! Gebelik süreleri dokuz ilâ on bir aydı. Kesinlikle vejetaryendi hepsi. Bu da onları, işe başlamak için Tanrı'nın seçtikleri kılıyordu. Duyma, görme ve koklamaları üstün bir evrim geçirmişti. Ana renkleri gayet net görebiliyorlardı; bu da kanın rengine yabancı olmadıkları, mezbahaya gidişlerinin onlara daha da acı verici geldiği anlamına geliyordu.

Muppet'a da.

Muppet sığırların kendi aralarında konuştuklarını görmüştü. Bu, ona bahşedilen bir armağandı. Çocukken bir inek ailesinin yanında saatlerce oturmuş –boğa bir kenarda– ve aralarında gayet açık bir şekilde kullandıkları yüzlerce davranışbilimsel işaret, kelimeyi ve hareketi bizzat gözleriyle görmüştü. Hem de dünyanın bildiğini sandığı sıradan homurtularda değil, gerçek tonlamalarda, kulak sallamalarda, sürtünmelerde, yalamalarda, boynuzlar, omuzlar ve burunlar vasıtasıyla itirme ve kaşımalar da ve hepsinden fazla, hayvanın özel bakışında, her türde zoosemiyotik* eylem, arzu, fark, kip, renk, hava, güven, kinaye, itiraf

*Hayvan davranışlarındaki işaret ve sembolleri inceleyen bilim dalı

ve keyifle karşılaşmıştı. Sığırların sıradışılıkları, ilginçlikleri ef-saneviydi.

Sığırların konuşması müzikti. Hayvanlara taptıkları bariz ma-ğara ressamaları için öyleydi. Ve günlerce Paris dışındaki tarla-larda, onların yakınına oturup resim yapan Van Gogh için de öy-leydi. Sığırlar, onları yaptıkları her resimde ve yazdıkları her dinsel metinde kullanan Venedikliler için felsefenin vücuda ge-lişiydi. Sannazaro'nun Arcadia'sı, İtalyan Rönesansı'nın pasto-ral geleneğinin muhtemelen en derin şiirsel yapıtı, sığır manza-raları, sığırların kendileri ve günlerini zeytin ağaçlarının altında geçiren ozan çobanlar üzerineydi. Pasif ve kendine hâkim sığır, sevecenlik fikrine, çayırları ve tepelikleri büyük düşlerin klasik sahnelerine, lekesiz, günahsız mermerden yapılma, her zaman uzak bir tepede duran bir Parthenon'a dönüşmüştü.

Hem Doğu, hem Batı resim tarihi, sığırların sabrı ve onuruyla doluydu. Kuzey Hindistan minyatürlerinde sığırlar her zaman Gopilerle –dansçı kızlar– Rajasthani kabilesiyle, münzevilerle ve büyük Tanrılar Şiva ve Krişna'yla beraber tasvir ediliyordu. Batı'da Bebek İsa'yı besleyen de, her insan yerleşimine somut-luk ve inanırlık sağlayan da onlardı.

Ama 1855'ten itibaren, Fransız ressam Constant Troyon'un '*Boeufs allant au labour, effet du matin*' tablosunda öküzler bi-ze dehşetle bakarak 'Nasıl bizi terk edebildiniz?' diye soruyor-lardı. Geçmişteki birçok sanatsal savunucuya rağmen, her fabl, her dinsel alegori ve ticari marka –İsviçre çikolataları dahil– sı-ğırlara, *Bos primigenus taurus*'a* uygulanan işkencenin hesabı-nı vermekten acizdi.

Sığırlar toprak mülkiyeti bilmiyor, otlaklarını, su kanallarını ve çayırlarını kimseye sorun çıkarmadan paylaşıyordu. Değiş-mez bir yaşlı, bir sürü yetişkin, bir o kadar genç ve birkaç yav-rudan kurulu ailelerinde yaşa açık saygı ve gençlere cömertçe

*İtalya'nın, tarihte sığır yetiştiriciliğiyle ünlü Maremma bölgesindeki yarı vahşi sığırlar. *Bos Primigenus*: İlkel sığır (*Lat.*)

gösterilen ilgi vardı. Ama buffalolar arasında önder bulunmuyordu; birbirleriyle ilgileniyorlardı sadece.

Sığırlar ve buffalolar bir şey biliyordu. Muppet çocukken bunu içinde hissetmişti ama şimdi, bir yetişkin sıfatıyla kuzey Teksas'ta bir yol kenarında onları izlerken, dünyadaki tüm erdeme sahip olduklarını görüyordu. Sadece temas ve rüzgâr ve kır kokusunun terimleriyle açıklanabilecek gizli bir dil... bir titreşim. Dünya'nın otlarını, likenlerini ve yeşilliğini tüketmeleri onları fotosentez zincirinin tepesine koyuyor, yıldızların enerjisi ve toprağın sağaltıcı gücüyle doğrudan bağlantıdaki memeliler yapıyordu. Bu türde süreçler hafife alınmazdı. Ruhları doğrudan bu etkileri yansıtıyordu. Kütleleri de, gazları da temizdi. Her sığır gözü bir kristal küreydi ve Muppet sayısız defa onlara bakmıştı.

Ama sığırlar falcı değildi, avuç okuyamazdı; genleri kaçma reflekslerini kısacak şekilde yaratılmıştı. Cesaretleri kolayca kırılırdı ve besiciler karşısından güçsüzdü hepsi.

Bir zamanlar, çok, çok uzun zaman önce, daha az korkacak şeyleri vardı. Evcil sığır, soylu ve zarif resimleri Güney Fransa'daki Lascaux mağarasında kalan bugün soyu tükenmiş yaban öküzlerinin soyundan geliyordu.

Hindistan'dakiler hariç, dünyadaki tüm diğer boynuzlular, Simmental, Aberdeen Angus, Jersey, Hereford ve Holstein gibi iştah açıcı adlar altında evcilleştirilmiş, köle edilmiş, genetik değişime uğratılmış, süt fabrikalarına veya mezbahalara mahkûm edilmişti. Ama Teksas'ta, büyük Teksashıları, büyük Amerikalıları yaratan ve mezbaha işini her daim kârlı kılan, büyük sığır sürüleriydi. Sığırlara, Charolais, American Brahman, Santa Gertrudis, Brangus ve Charbray gibi, kırmızı et ayinlerini tekrar ve tekrar yapma dürtüsünü itekleyen isimler veriliyordu.

Missouri'de lise öğrencilerinin üniversitelerde meslek seçme konusunda yönlendiren bu paracı tutumdu. Muppet bunu görmüştü; öğrenciler şehre, 1930'lardan kalma, et hakkında yazıl-

miş tek ve yegâne ders kitabını kullanarak mezbahaların günümüzdeki muhteşemliğini daha ziyade bir Walt Whitman incelemesine yaraşır cinsten şiirsel bir tavırla anlatan emekli bir öğretmeni dinlemeye gidiyorlardı.

Ve adam onlara, o çiçek açma çağındaki kız ve delikanlılara, Muppet'ın kardeşi de aralarındaydı, genelde A Kalite diye bilinen ete özel lezzetini veren yarım ilâ bir santim kalınlığındaki fileto ve kaburga yağınını anlatıyordu. Ve sonundaki pişirme kısmı hariç, tıpkı biyoloji laboratuvarındaki gibi, öğrenciler kendi sığırlarını, buzağularını, domuzları ve sayısız piliç, civciv ve benzeri kümes hayvanını kesiyorlardı.

Muppet bir keresinde o günü Felham'a, "Sanki kiliseden sonraki pazar pikniğindeymiş gibi ellerinde bıçaklarla domuz kovalayan otuz kız ve erkek öğrenci," diye tarif etmişti. "Zavallının etrafını çevirip -çığlık çığığa bağırışını, yalvarışını duyarak- üzerine çullandılar, bıçaklarını sapladılar. Hayvanın bedeni çırpınıyor, bacakları tekmeler atıyordu. Çabucak kesiverdiler o bacakları. Ardından, işin yapıldığına karar veren konuşmacı, çocukları kenara çekti ve hayvanın kalan parçaları üzerinde uzun uzun konuşmaya başladı. Barbarlığın dik âlâsıydı."

Ve sonra hepsi, Amerika'nın sevgilisi, 1662'de paketlenmiş et -domuz- ticaretini ilk kez resmen başlatan Massachusetts Springfieldli William Pynchon'u ve herhangi bir mezbaha işinin vazgeçilmez parçası buz makinesini icat eden Perkins adlı bir adamı veya et taşımacılığında kullanılan soğutuculu vagonların ardındaki gerçek deha, G.H. Hammond'ı dinlerken notlarını karşılaştırmıştı. Ve yaşlı Bayan Wilmer Steele, yirmilerde Delaware'de tavukları kapalı alanda vitaminler ve suni ışıkla büyütme-yi başarmıştı. Yeni ve suni bir doğa. İnsanoglunun hayvanlar üzerindeki tahakkümünün bir sonraki adımı, montaj hatlarının* ve biyolojik mühendisliğin bir adım öncesi... Ve evli, mütevazı bir hanımdı bunu başaran.

*hayvanların toplu kesiminde kullanılan, taşıyıcı bantlarla kurulu düzenek

Bir düşünün!

Kesim odalarını, üzerlerindeki taşıyıcı bantlar ve kancalar yüzünden verilen adla 'demontaj hatları'nı gösteren eski bir film izlediler. Tıpkı birkaç genç doktorun gerçek kanı ilk gördüğünde mesleği bırakmaları gibi, aralarından bir-ikisi seçtiği yolu orada bıraktı. Ama bunlar sıkı çiftçi çocuklarıydı; sonuçta hepsi pis işlere -ılık bahar gecelerinde hayvanların doğumlarına yardım etmeye, ölülerini gömmeye, kesilecek tavukları seçmeye ve keserken kulaklarına o anlamsız, teskin edici yumuşak fısıltıları söylemeye- alıştı. Her türlü sıkılmayı, utanmayı evde bıraktıkları açıktan bu genç delikanlılar ve hanımkızlar, öldürmeye dayalı bir kariyere hazır ve kararlıydı.

Savunmasız bir geyiği öldürmem ama evime dalacak bir yabancıyı vururum (sincap ve rakunları göz kırpmadan vurmaları ayrı mesele) ve *Hayvanlarla alıp veremediğim yok, pisliklerle var gibi cümleler* kurmaya da pek hevesliydi. Ve çoğu yaz aylarını et üzerine, Amerika'nın önde gelen ilkesi, mezbahacılık üzerine, peketlemeden dondurmaya kadar, çalışarak geçirecekti. Ve hemen bütün Missouri'li çocuklar gibi bıçakta usta pek çoğu oralarda, mezbahalarda kalacaktı. Mezbahacı birinden hep şu soruyu duyardınız: bıçaklarla aran nasıl? Ve cevabınız 'fena sayılmaz' ise, her zaman işe alınabilirdiniz. O zamanlar saatte üç-dört dolar ödenirdi; bugün on üç dolara kadar çıkmış durumda.

Amerikalılara en sevdikleri besini, eti sağlamak kolay iş değildir. Gerçekten geleceği düşünen her birey için günde yarım kilo... Et yiyen toplumlar her zaman insanoğlunu ileri götürmüştür. Et yemek, ilerleme, uygarlık, dostumuz olan aptal hayvanların ötesine geçebilmenin bitmeyen mücadelesi demektir. Ve Amerika'yı güçlü kılmak sizin, yarının et yöneticilerinin, sanayicilerinin, besicilerinin hatta pazarlamacılarının elinde çocuklar. Ve bu da, gerektiğinde erkek gibi davranıp, dişinizi sıkıp bıçağınızı bilemeniz demektir... Ve işte Muppet'in kardeşini, hemen Poplar Bluff'ün dışındaki yerel Et Meslek Yüksekokuluna

sokan da tam buydu işte. O sıralar, bilimsel toplum, teknolojiyi eldeki gariban bir bıçağın ötesine zorlamaya çoktan niyetlenmişti. Büyük firmalar buna giriyordu. Genel inanış, günün birinde bir tek alyuvar veya bir ilik veya bir dakikalık insan gücü harcanmadan tavuklu sandviçe ya da double-burgere dönüşebilecek kusursuz hayvanın biyolojik mühendislik yoluyla üretilebileceği yönündeydi.

Çocukça hayaller.

Derken bir gün, Calvin, kardeşi, Muppet'ı *mekânı*, kıpırdayan her şeyi, işçiler hariç tabii, öldürdükleri o tesisi görmeye çağırırdı. Bir saatlik Missouri mezbahası gezintisi Muppet'ın hayatını, Brezilya'da bir jaguarın öldürülüşü bir adamın hayatını nasıl değiştirebiliyorsa öyle değiştirdi. O günden itibaren oraya gitmesi ve görmesi ve hiçbir şey yapmamasını asla affedemedi. Bir insan olarak. Hisseden bir hayvan olarak. Barışı dile getirmek için milyonlarca yıl beklemiş bir insan olarak. Ne yapabilirdi? Kahrolası kardeşi dahil, yüz kadar çalışan vardı. Ataleti alışkanlığa çevirmeye kararlı söylem dâhilinde, o miskinlerin arasında Babe Ruth* sayılırdı.

Öfkesi içinde yeni filizlenmiş bir çınar fidanı gibi büyüdü. Gene de hiçbir şey onu bu imge ve duyguların dehşetine, bitmeyen işkenceyle ağırlaşmış bu ölüm tapınağına hazırlayamazdı. Başka hiçbir kürede hayatın diğerlerinden kendini bu kadar ayıran, dayanılmaz ve göz ardı edilemez gerçeklerini alenen yansıtan *kelimeler* bulunamazdı. Bu noktada Muppet'ın yaşadıklarıyla bağlantım sessiz ve saf kalıyor. Bağlantıyı veya empatiyi kuramıyorum. Sadece yeniden uydurabiliyorum.

Daha tesisin dışında bile gördükleri onunla açık açık konuşuyordu. Gübre dereleri... Yetişkin bir domuz günde yedi ila sekiz kiloluk idrar ve dışkı üretiyordu ve tüm bu yoğunlaşmış nitrojen ve fosfor, dereleri ve gölleri ve solucanları ve ağaçları öldü-

*Efsanevi Amerikan beysbol oyuncusu

rüyor ve insanların içme suyu edindikleri havzalara kadar uzanıyordu. Hollanda'nın kimi yeri, mezbahalar yüzünden mahvolmuştu. Toplam felaketi bir seferde, yazın yapraksız kalmış bir Vermont çınarının size asit yağmurunu anlatışında görebilirdiniz. Ama bok dağları size başka şey daha söyleyecektir: Muppet'ın da yakında keşfedeceği üzere, bu bokun çoğunun fabrikaya geri döndüğünü.

Ana girişe yaklaşırken etrafında sinekler dans ediyordu. İçeri girdiğinde Muppet'ı ilk irkilten, üzerinde ayaklarından asılmış sallanan tavuklarla dakikada otuz devirlik bir hızla hareket eden taşıyıcı bantlar oldu. Tavukları 'demonte etme' süreci sistematikti. İşçiler tavuklara beysbol şapkalarıyla vuruyor –bahar antrenmanlarındaki gibi– ve ardından kaynayan kanla dolu fiçılara düşürüyor, tüylerini yoluyor, kafalarını kesiyor, en kısa zamanda ne kadar akıtabilirlerse o kadar kanalarını akıtıyor ve kadınların önlerine geleni doğrayıp paketlediği bölüme gönderiyordu. O günlerde her Amerikalı, bu paketlenmiş parça tavuk ürünlerinden yılda yaklaşık iki yüz yetmiş kilo tüketiyordu.

Besin uzmanlarınca, bu düşük verimli et üretiminin fazlasıyla tesis enerjisi ve besin değeri kaybına yol açtığı biliniyordu. Karşılığında insan vücuduna doymuş yağ ve kolesterol adlı iki yeni paryayı kazandıran et üretimine yetişebilmek için toprağın aşırı işlendiği de biliniyordu. Kanser ve kalp hastalığı, Amerika'nın önde gelen iki katili, doğrudan et tüketiminin sonucuydu... Veya en azından Muppet'ın inandığı buydu.

Ama 1950'lerde et sanayii, bu bilgileri yaymaya pek hevesli değildi. Daha sonra et holdingleri ve tıbbi kurumlar halkı, bazı cümleleri veya kelimeleri es geçerek nasıl 'sakinleştirebileceğini' keşfetti. Hayvanların gerçek anlamda zincirlendiği kafes ve nakliye kutuları 'Ana Kucağı'* , besi çiftlikleri de 'Sığır Otelleri' diye anılmaya başladı. Ardından et üreticileri, protein yoklu-

*1996'da Amerika'da geliştirelen, doğum yapan kadınlar için özel tasarlanmış bir yatak

ğunda vücudunuzun işlevini kaybeceğini anlatan geniş çaplı kampanyalar başlattı. İlk tıbbi itiraz dalgası, bir sanayi sözcüsünün A Kalite biftekte bünyeye mutlak gereken ölçüde yağ bulunduğunu ve bu etin kimyasallardan tümüyle arı olduğunu açıklamasıyla karşılandı. Yalan. 'Doğal Üretim' adı altında yeni imtiyazlar tanındı. Ama bunlar da, mezbahaların ve mezbaha işlemlerinin değişmez öğelere dönüştüğü sahte hedeflerdi. Bu arada vejetaryenler, fanatik, komünist, marksist, Küba devrimcisi gibi adlarla tanımlanmaya başladı. Onlara yakıştırmayan tek hakaret Yahudi oldu; çünkü herkes koşer'in et sanayinin en güvenilir (ve en iğrenç) pazarı olduğunu biliyordu.

Muppet dehşetle piliççileri, istenmeyen eril bebekleri ayırıp canlı canlı öğütücülere atarak protein taneciklerine çeviren düşük maaşlı işçileri izledi. Daha o günlerde bile, Amerika'da her yıl birkaç milyar yeni doğmuş piliç anında ortadan kaldırılıyordu. Ve tek bir tel kafes, bir kuşa oranla daha fazla değer taşıdığından, piliçler tümüyle kapalı kasalara tıklıyordu. Calvin'in görevi, çığlık çığlığa ağlayan tavukların alınıp taşıma bantlarında bekleyen kancalara asılmalarına yardım etmektir. Tıpkı Rusya'daki Pogromlar* gibi.

Kuşlar biliyordu. Muppet birkaçının, hava almak için kafasını uzatmaya çalışırken boynunu kırışını gördü. Metal teller üzerinde yaşamaya zorlanan tavukların her yanında, birkaç gün içinde tehlikeli yaralar baş gösteriyordu. Pek çoğunun ayakları tellerin arasına sıkışıyor ve birkaç saat içinde açlıktan veya susuzluktan veya montaj hattına götürmek için gelen insanları görünce paniğe kapılan diğer tavukların ayakları altında ezilmekten ölüyordu. Her hayvan, orada neler döndüğünü biliyordu.

Öldürülmeyi bekleyen domuzlar vardı. Gece veya gündüz, çevredeki ufak çaplı çiftçilerin getirdiği domuzlar. Genelde böyle işliyordu düzen. Ve korkudan veya zatürreeden ölmeyen domuzlar, genellikle yamyamlığa yol veren kafeslere tıklıyorlar-

*Çarlık Rusyasında Yahudilere uygulanan toplu kıyım

dı... Sıkıntı ve stres ve domuz terörü, acınası, Missouri'de veya Dachau'da yaşanmasına bakılmaksızın mantığın öngörebileceği davranışları doğuruyordu. Domuzlar birbirlerini yiyerek canlarını kurtarmaya çalışıyordu. Umutsuz, çaresiz domuzlar. Umutsuzluk. Canlı, güçlü insanların, gözlerinde en ufak bir sevecenlik taşımadan, en ufak bir şefkat mırıltısı sunmadan aralarına dalıp içlerinden bazılarını seçmelerini görmek. Domuz tırnakları arasındaki bezeleri kesen zenci kadınlar. Safra keselerini karaciğerlerden ayıran, böbrekleri temizleyen, sakatatlar üzerinde yürüyen delikanlılar. Barsakların çekilmesi... Islak, iğrenç, yağ katmanları; nem, buhar, her yerde gölcükler, kaygan, ağır, akan kan, yarılmış işkembeler, penceresiz, karanlık, alçak ve pis tavanlar, ağır ayakkabılar, yanıklar ve haşlaklar, mikrop kapmış yaralar ve çığlıklar... dimnek bilmeyen çığlıklar. Nasıl bir insan böylesi çırpınışlarla dolu bir Tanrı-katlini, dehşeti, ebedi lanetlenmeyi kabullenebilirdi?

Yakalama çubukları beyinlerini yakın mesafeden yakıyor, kesik uçlu değnekler hayvanın boğazını parçalıyordu. Hayvanlar, kaçınılmazdan kaçma umuduyla kafalarını çılginca geri atıyorlardı. Hz. Muhammed buna bu yüzden, öleceğini zaten bilen hayvanı iki kez öldürmek demişti. Hayvan önce ölüme bakmak, onu koklamak, duymak zorunda bırakılıyordu.

İnsanlar, kulak zarlarını çığlıklardan korumak için tıkaç kullanıyordu.

Daha sonraları, hükümet, zincirlenmeden, asılmadan, kesilmeden ve kanı dökülmeden önce hayvanların şuursuzlaştırılmasını talep eden, 'aşırı' dürtüklemeye karşı uyarıcı *İnsani Mez-baha Eylemi* yasasını çıkardı. 'Aşırı', 'en aza indirgeme', 'rahat-sızlık', 'tahrik', 'eşdeğeri' gibi kelimeler... Her türlü yorumu açık kelimeler. Anlamsız palavralar. Kullanılan dilin kendisi bile insani tövbeye bir hakaretti.

Muppet'in, içindeki domuz, kurşunları, kafaya giren kurşunları duydu. Normal öldürme yöntemi. Kurşunlar gaddarlığın bu-

lanıklığının, herhangi bir duygusuzlaştırma kadar kelimelerden aciz ve laf salatasıyla dolu bir bulanıklığın ötesinde kendilerini gösterdi. Hiçbir şey, hiçbir şey bir hayvanın katledilişini görmenin yarattığı acının hesabını veremezdi.

Resmen mısır dense de, işin aslı, hayvanlara, ağaç kabuğundan fare pisliğine kadar her şey yediriliyordu. Yerde veya çöpte ne varsa. O günlerde götürücülere (hasta hayvanları alıp götüren resmi görevliler) pek aldırın yoktu. Ya da Muppet'ın yaşadığı bölgede yoktu çünkü hayvanların çoğu hastalıklıydı zaten. Kendi atıklarını yiyorlardı.

Et Meslek Okulu öğrencilerini bu tür şartlara hazırlamıyordu ama yerel çiftçilerin çocuklarının büyüdüğü ortam zaten pek farklı olmadığından, bir kere işe girildi mi kabullenmek kolaydı. Sonuçta bu da işti.

Her zaman etrafta dolaşan bir Federal müfettiş bulunurdu ve onun varlığı yasal düzenlemeyle eş anlamdaydı. Müfettiş sadece her şeyin düzgün yürümesi için oradaydı; nereye bakacağını bilen, eğitilmiş bir veterinerdi. Ama sonuçta kendisi de hayatını ağır işlerde çalışarak kazanmış ve bıçak veya silah veya elektrikli çubuk kullanmış ve kimseyle, özellikle patronlar ve müdürlerle dalaşmaması gerektiğini bilen biriydi. Zavallılığın ilgilenmesi gereken on binlerce hayvan vardı ve tesisin üretkenliğine veya ekonomik durumuna yapacağı en ufak bir etkide başı belaya girerdi. Missouri gibi ufak yerlerde bela epey ciddiye alınır. Yani, adam pek kahramanlık yapacak veya haftalık numune toplama ziyaretlerinde herhangi bir yasayı, yaptırımını falan uygulayacak gibi değildi.

Bundan da fazlası, yerel et ve tavuk tüketimi bazı eyaletlerarası ticari yasalardan muaf tutuluyordu. Hayvanın, bu tür tesislerde sıkça rastalanan melanoz veya tüberküloz veya düzinelerce benzeri zararlı ve bulaşıcı hastalığı taşıması dert değildi. Marek hastalığı ya da diğer adıyla tavuk kanseri bunların en ölümcülüydü.

Ama gene de pek bir şey fark etmiyordu. Et hep aynı şekilde işlenip satılıyordu. Pek çok aile, büyükbaş ve kümes hayvanlarında sıkça görülen bir gıda zehirlenmesiyle, Salmonella Entreditis'le boğuşuyordu. Her yıl ortalama beş milyon Amerikalı bakteriyel hastalıklara yakalanıyor, on binlercesi bunlara bağlı böbrek ve kan sorunlarıyla hastanelere koşturuyordu. Ama o günlerde, et ticaretindeki pislikler hakkında konuşacak tüketici grupları henüz ortalarda yoktu. Bugün bile FDA* ette kullanılan ve pek çoğunun kanserojenliğinden şüphe edilen kimyasallardan sadece birkaçını incelemiştir.

Et sanayii, her zaman en büyüktü; otomobilden, petrol ve benzinden büyüktü ve *nimetlerini* kişinin evinin özelinde, ailesiyle, akşam yemeğinde, duadan hemen sonra, dilin tartışılmaz mahremiyetine karşı hiçbir insanın asla bırakamayacağı tek özgürlükte, maçlarda yenen sosisli sandviçlerde, düğünlerde ve şirket pikniklerinde, her sabah, her öğlen, her akşam tüm Amerikan hayatında sunduğundan, ötekilere nazaran çok daha fazla sevimliydi.

İnsan kalkıp mahşer gününe kadar hastalıkları tartışabilirdi ama sonunda esas mesele lezzetti. Belki de tümüyle lezzet de değildi; mesele belki de bir hayvanın yendiğine dair içteki bilgiydi. Kendinden nefret, başka bir yaratığın üzerindeki egemenlik ve bu egemenliğin getirdiği sapkın hazlar. Belki de bu, evrimin bir yerinde normal görülen, modern çağın vamyamlığıydı. Çoğu insanın, kimi güçlü hissiyatını kendi avcı iştahlarında nasıl açıkça koruduğuna bakılırsa, bu tiksindirici biyolojik özellikleri bastırabildiği şüphe götürür. Ama ne antropologlar, ne de psikiyatrlar günümüz yeme alışkanlığının bu yüzünü incelemiştir. Herhalde çoğu et yediği için.

Bazen Federal ajan hayvana, aşı veya hap yutturma suretiyle çabuk bir tedavi emrederdi. Ama o günlerde, hayvan ilaçlarının

*Federal Drug Administration: Federal İlaç İdaresi

çoğu denememişti. Her türlü amino asit eriyiği, sülfatlar ve kloramfenikoller, hatta fenilbütazon bile haplara konurdu. İnsandaki mide kanserini ve bozuklukları yaratan şeyler. Sistem kendi kendini azdırıyordu. Gittikçe beterleşti.

Muppet, ne yapacağını bilmeden öfkeyle izliyordu. Bu, içindeki Napolyon'un doğuşuydu. Fiziksel acıya bağışık Muppet dışarı çıkıp günün kalanında keyfine bakabilecekken bu hayvanlar neden acı çekmek zorundaydı? Neden? Neden böyleydi? Keşke kendi fiziksel sorununu –acıya duyarsızlığı canım– bir şekilde bu hayvanların hepsine birden aktarabilecek, mucizevî, kozmik bir yol bulabilseydi.

Oradan çıkıp gittiği sürece bunu yapamayacaktı. Hayvanlar yanından ayrılmadılar. Ve hayatın bildik acıları arasında sayılan bu şey, artık Muppet'in asla içinden atamayacağı bir cehennemdi.

"E, ne diyorsun? İş istiyor musun?" demişti tesis müdürü. Muppet'in iriliğinden etkilenmişti.

Ve işte orada piçi indirme fikri doğdu. O an bu paragöz dallamanın ağzını burnunu dağıtmaya her şeyden daha fazla hazırды.

"E? İstiyor musun, istemiyor musun?"

Ama hepsiyle birden kapışmak zorunda kalacağını bildiğinden öfkesini gemledi; hem silahsızdı ve hâlâ Missouri'de yaşıyordu... En azından bir yılı daha vardı.

Kana boğulmuş, kaskatı hale gelene dek haşlanan beden, kurşunlar ve ciyaklamalar ve ani kasılmalar: kasaplar ve kesimciler ve tüccarların duyulmayan sessiz prelüdü... Muppet ve kardeşi bileklerine kadar kan ve sakatat ve uçuşan tüyler arasında dikiliyor, delikanlılar bağıra çağıra ne de güzel zaman geçirdiklerini gösteriyordu. Çok uzun zaman önce, bir öğleden sonrası... Duvarlar bir ressam paletinden çıkma renklerle kaplı, her yanda metal kafesler, metal pervazlar ve ölü bedenler ve kıvranan hayvanlar. Kesilmiş domuzlar, kafası kopuk piliçler... Sevebilecek, bir çocuğu mutlu kılacak veya yalnız bir ihtiyara dostluk

edebilecek minikler... Herkes kadar bu Dünya'ya ait, bir anda parça parça edilmiş benzer ruhlar. Muppet'ın kalbinde gördükleri bunlardı. İnsana kesilebilecek cezayı mezbahadan daha fazla meşru kılabilecek bir şey yoktu. Ama ne zaman? İntikamın tadını alabilmesi, içini kavuran, şeylerin doğasına güvenini yerle bir eden, onu tımarhane koşullarında yatan herhangi bir psikopat kadar dengesiz kılan zorlamaları salıvermesi için Muppet'ın ne kadar beklemesi gerekiyordu? Hayvanlar... hâlâ orada kalan hayvanlar adına... Zihninden sökemediği o manzara için... Azalmayacak şiddet için... Yirmi beş yıl öncesinden kalma solgun ışıktaki izlediği katliam için...

Orada topu topu bir saat kalmıştı.

Muppet parlak günışığına karşı gözlerini kısarak yoluna devam etti. Buluşacakları lokantanın otoparkına girerken bir devriye arabası gördü. İçinde iki *ranger* kahve içip gazete okuyordu. Aynı anda, Felham masaya yirmi dolar bırakıp, gayet rahat tavırlarla kapıdan çıkmak üzereydi. Muppet henüz park yerlerinden birine girmemişti. Felham'la göz göze geldiler ve birbirlerini yarım blokluk mesafeden takip ederek dikkatle gözledikleri mezbahayı geçip kasabanın dışına doğru yöneldiler. Birkaç kilometre ötedeki küçük bir çiftçi köyüne vardılar. Oradaki katolik kilisesine girdiler ve Meryem Ana heykelinin, Hasat Hanımımız'ın altına oturup akşamki planlarını sessizce konuşmaya koyuldular.

Kinesey çekmecesini açtı, bir zarf çıkartıp Jerassi'ye uzattı.

'Çok Gizli.'

Zarf Öİ, özel istihbarat kodu taşıyordu. FBI'ın değil CIA'nin en üst düzey gizlilik kodu. Jerassi iki paragraf okuduktan sonra Kinesey'e baktı. "Dalga mı geçiyorsun?"

"Plütonyumu yüksek nitelikli patlayıcıyla birleştirirsen eline güç denen şey geçer. Güç Teksas'ın kuzeyinde fazlasıyla odaklanmış ve Bob, senin *Hayvan* bunun peşinde olabilir. Gelen istihbarat kesin değil. Ama seni temin ederim, buralarda kimse yanılmaya veya hataya hazır değil," dedi Kinesey, Quantico'da-

ki FBI akademisi günlerinde kullandığı sakın sesle. Jerassi'yle, strateji konusunda ilk orada çatışmışlardı. Şimdiki gibi amir, o zaman da Kinesey'di.

“Ama neden?” diye söylendi Jerassi. “Bana bu dediğini doğrulayan bir şey göster.”

“Moral yıkım.”

Jerassi gözlerini devirdi. “Hep aynı şeyi söylüyorsun.”

“Öyle.”

“Her eylemi hayvanlarla ilgiliydi. Bildik anlamda siyasi bir amacının olduğunu gösteren hiçbir şey yok. Tek bildiğimiz iki kişi oldukları.”

“Kız?”

“Yeni tanışmışlar. Dört kaynaktan doğrulandı. Bak, Ray... Bu piçi tanıyorum ben. Sekiz yıl... Sekiz yıldır peşindeyim.”

“Bu kadar yakından tanıdığın birini bana tanıştırmaman büyük kabalık.”

“Siktir.”

“Bana sekiz yıl zırvası anlatma Bob. Bu da başka bir sorunum zaten,” dedi Kinesey. Baştan beri mesele buydu.

“Eee, yani?” dedi Jerassi ayağa kalkarak. Kinesey de ayağa kalktı, siyah granit masasından öne uzanıp Jerassi'nin aniden gevşeyen parmaklarının arasından raporu aldı.

“Şu anda tesiste ek güvenlik amacıyla harekete geçirilmiş üç bölük Ulusal Muhafız var. Tankları falan koruyacaklar. Binden fazla adam. CIA tayfası da yolda. Ekibindeki en iyi adamların onlarla çalışmasını istiyorum.”

“Saçmalık!”

“Yahu sen beni dinlemiyor musun be adam! O piçlerin ellerine bir nükleer silah geçirmesini istemem ben... Sen? Durum ciddi diyorum sana.”

“Patlatmaları imkânsız.”

“O işin teknik kısmı, tartışılır. Ama Bob, ne tartışılmaz biliyor musun? Rezillik. Nükleer teröristler iş başındayken FBI'ın

inekleri korumakla uğraştığı duyulunca ne olur sence? Anlatabildim mi?”

“Ya yanılıyorsak?”

“Yanılmıyoruz. Bak, bolca desteğimiz var şimdi. Yerel polis de işin içinde ve bizim çocuklardan birkaçının kendileriyle başka yerlerde takılmasına bir şey demezler. Bunu yapmak istiyorsan, tamam. İçgüdülerin beni her zaman etkilemiştir.”

“İçgüdü? Bu basit mantık Ray.” Jerassi inanamıyordu. “Kaç kişi? Kaç kişi vereceksin bana.”

“Otuz. Ama iyilerinden.”

“Otuz mu? KAFAYI MI YEDİN SEN? Yani nükleer tesise bin kişi, bana... Tüm yaptıklarımın sonra?”

“İşi kişiselleştiriyorsun gene. Tam korktuğum gibi.” Jerassi, uzun neon lambalı, lavanta renkli poliüretan tavana baktı. Sonra öfkeli bakışını patronuna çevirdi. Söylecek bir şeyi yoktu.

“Bob,” dedi Kinesey, “Et şirketi yirmi dört saat iş durdurmayı kabul etti. Hiç de hevesli değillerdi buna. Bu çok para kaybı demek. Ama ikna edildiler. Ve gayet sessizce yapıldı bu iş. Bu sefer kan dökülmesini engellemek istiyoruz. Sen de yerinde olacaksın.”

Cehennemi bir atışmaya gideceklerdi ama Jerassi boş verdi. Kinesey ilk defa bu davaya bizzat karışıyordu. Jerassi’yi kenara çekip Teksas polisiyle doğrudan temas kurmuştu. Jerassi de oraya gidecekti. Madrid’le beraber Büro’nun özel jetlerinden birine binecekti. Emeklilik zamanı gibiydi. Aklında tek bir düşünceyle beynine doğru yüzen bir sperm benzeyen bir gerçek hariç: Beni otuz adamla mı bırakacaksın? Peki. Onu indireceğim. Öyle ya da böyle.

“Operasyon alanını geniş tutmak adına yerel polisi talep etmene sevindiğimi söylemeliyim. Herifler gerçekten bir şey yapana kadar,” dedi Kinesey, gönül alırcasına.

Belirttiğimi sandığım üzere, ağabeyim dindar değildi. En azından kelimenin bildik anlamında değildi. Ve kesinlikle be-

nim kadar değildi. Seçtiği hayat tarzıyla Katolik yetiştirilişi arasındaki ironiyi anlamadığından değil. Gene de, bariz nedenlerle Hasat Hanımımız'ın Kilisesi, ne ona, ne de Muppet'a itici gelmiş ve karanlığa kadar onlara uygun bir sığınak olmuştu.

Civarda neredeyse üç yüz kadar kilise vardı. İnancın gerçek son sınırıydı burası; Mesih'e inancın, Tanrı'nın hidrojen bombası seven besiciler için özel bir kader hazırladığına inancın... Bu yasaya saygılı insanlar, Amerikalıları sadece fatihlerin gözdesi proteinle beslemiyor, bir de koruyordu. Kasabanın her yanında bu iki ucu keskin bıçağın varlığı hissedilebiliyordu. Gizli Hıristiyan simgeleri dükkânlarda, hamburgercilerde, kullanılmış araba satıcılarında kendini gösteriyordu. Her radyo istasyonu dinleyiciyi şeytana karşı uyralılarla, trompet sesleriyle, mahşerin dört atısıyla dolduruyordu. Mahşer günü yakındı ama İsa'nın mesajına sıkı sıkı bağlı kalanlar, 'vecd'in seçilmiş çocukları olduklarına güvenebilirdi. Buralı Katolikler, 1983'te yazdıkları, savaş ve barışla ilgili görüşlerini içeren bir toplu mektupla A.B.D. katolik piskoposluğunu desteklemişti. Bu bildiri de, Yeni Ahit'te sıkça yer bulan *Kılıç*'in öldürme değil *kararlılık* olarak yorumlandığı vurgulanıyordu. Ama gerçekte, Hıristiyan ağırlıklı (tümüyle Katolik değilse de) bölgenin sakinleri nükleer silah fabrikası ve mezbananın varlığını hararetle desteklemişti. Her nasılsa İncil yorumcuları bu iki sanayiye hoş görmüş, teleolojik* yazgılarına uygun bulmuştu. İsa, tüm şefkat ve erdemleriyle, dünyayı tehdit eden bombaların üretimini onaylıyormuş gibi algılanmıştı ve insan yüreği kadar anlaşılmasın bu dinsel garabet, Panhandle'ın üzerine çözülmez bir kefen gibi örtülmüştü.

... *Emeğimizin vakarını ve senden göksel oğluna, Yüce İsa'ya sunulduğunda o vakarın istediği çileyi daha iyi anlamada bize yardım et. Âmin* yazıyordu Meryem Ana heykelinde. Tam altında, Muppet'la ağabeyim planlarını tartışıyorlardı.

*Erek(amaç)bilimsel

Matta İncili'nde altı çizili kendi duası vardı Felham'ın: 'Merhamet gösteren kutsanmıştır, merhamet görecektir.' Ağabeyimin açısından, bu merhamet hayvanlara zarar verenlere gösterilecek kadar kapsamlı değildi. Matta veya Aziz Francis'in tersine, Felham, Barış Prensi'nin kılıcını, tüm günahkârlar ortadan kalkana dek kınına sokmaması gerektiğine inanıyordu. Kan döken, kanının dökülüşünü görecekti. İsa geceleyin, bir hırsız gibi gelecekti. Ve sabah, herkes gazabına, Kuzu'nun gazabına ve yeni bir Dünya'nın doğuşuna şahitlik edecekti. Felham 'Yıkımı, Dünya'ya yıkım getirenlere getir'in uygulayıcısıydı. Bu, Vahiy Kitabı'ndandı (11:18) ve kötülük devam ettiği için kişiliğinde, kötünün iyiye karşı mücadelesini, Çile'yi hâlâ tekrar eden tarihi. Kendisi için gerçekten önemi yoktu ama Felham, Muppet'la ikisinin intikam amacını haklı kılacak bolca yazılı desteğin her yerde, İncil'in tümünde var olduğunu biliyordu: Yeşaya, Ezekele, Jeremaya ve Mika... Hepsi adamlarını Tanrı adına savaşa çağırmişti. 'Tanrı bir savaşçıdır,' demişti Hz. Musa *Exodus*'unda. 'Savaşa Yücedir.' Havari Paul aynı şekilde askeri metaforları—miğferler, imanın zırhları—kullanmış ve *Efeslilere Mektuplarında* her Hıristiyan'ın kendini Tanrı'ya adayıp birer iyi 'İsa Askeri' olmalarını öğütlemişti. Aziz Augustin, *Contra Faustum*unda yeri geldiğinde her iyi Hıristiyanın, askeri üniformasıyla ölmesi gerektiğini buyurmuştu. İlerleyen çağlardaki Haçlı seferlerini başlatan da bu söylem ve yasal konularla dinsel meselerin karıştırılmasıydı.

Geçmişe özlem ve ilintinin, Katolik ve isyancı bir dalgasıydım ben; metaforlara boğulmuş, gerekçeleri belli, gene de ikiyüzlülükle kıvranan bir yığın... Ayaktaydım ve gizlice sundurmandan birdenbire, beklenmedik şekilde geri dönen, arabalarını atlayarak çekip giden polisleri izliyordum. Ne olmuştu?

Ve ağabeyimin son darbeleri olduğunu bilmesi gereken hareketin ayrıntıları üzerinden geçişini düşledim. Ağabeyimin resmini televizyonda görmüştüm. Saatler ilerledikçe her yerde gör-

meye başladım; üzerime yağın bir ateş ya da çöken klostrofobi gibiydi. Bir cezalandırma gibi. Seçim yapmam gerekiyordu ve ağabeyim, tıpkı *Papazın Karısındaki Cary Grant* gibi, öfkemdi.

Beninki her şeyi yaratan gürleyen kelimenin patlamasıdır. Ölmeyebilecek her şeye nüfuz ederim. Ben hayatım... Görüntü St. Hildegard'a aitti ama savaş çılgılığı Felham'ındı. Tüm dünya onun savaş alanıydı. Tüm Dünya -ya da hemen hemen tümü-suçluydu.

Muppet şirket hakkında bir şeyler bulmakta zorlanmıştı. Firma, özel şirket yasalarına tabiydi, yani Menkul Kıymetler ve Döviz Komisyonu'na hesap vermek durumunda değildi. Mezbahaları çevreleyen gizlilik uzun zamandır alışıldık bir şeydi. Ama Muppet, şirketin muhasebesini tutan ve yıllık raporlarının Bay Area İşletmecilik Kütüphanesi'nden ulaşılabilen mikrofilmler halinde yayınlayan özel mali müşavirlik şirketinin adını bulmayı başarmıştı.

Muppet, Felham'a elde ettiği bilgilerin en sıkıcı yönlerini anlatmamıştı; yolun sonuna geldiklerini düşünüyordu herhalde. Gerçi bunu yüzüne bakarak anlayamazdınız. Ben sadece duruma bakıp yorum yapıyorum. Sonunda Felham, Mickey'in onlara kaç şarjör bıraktığını sorarak bilgiyi aldı.

"Karşımızda bin dört yüz gece vardiyası çalışanı var. Sormak istediğin buysa," dedi Muppet.

Felham cevap vermeye cesaret edemedi.

"Saati on üç dolardan yılda ortalama yirmi-yirmi beş bin kazanan tipler," diye çabucak devam etti Muppet. "Şirketin geçen yılki cirosu altı milyar civarında... Yüz milyonu kâr gösterilmiş."

"Siktir et," dedi Felham derin bir nefes alarak. "Umrumda değil."

Ağabeyim zaten büyük, Maryland'dekinden daha büyük bir çarpışmaya gireceklerini hesaplamıştı. İçeride kaç hayvanın bulunduğunu biliyordu ve her hafta bilerek öldürülen onca hayva-

nın –yüz yetmiş bin sığır ve üç yüz bin domuz– etini işlemek için kaç çift elin gerekeceğini tahmin edebilirdi.

“Azgın bir tayfa,” dedi Muppet. “Sendikaları geçen yıl sekiz ihlâl cezası kesmiş.”

“Ne tür ihlâl?”

“Ayrıntısını bilmiyorum. Ama her tür ihlâl varmış.”

“İhlâl, ha? Komik.” Kamyoncuların sağlığı veya ‘insani’ ihlâller, tüm dönenler göz önüne alındığında, şaka gibiydi.

“Demokratların başkan adaylarından birkaçı işe karışmış. İş Sağlığı ve Güvenliği Kurumu, hükümet tarihin en büyük cezasını kesmiş bunlara... İki nokta altı milyon.”

“Ne için?”

“Bin kadar işe bağlı hastalık ve kazayı bildirmedikleri için.”

“Herhalde işçilerle ilgili, sığırlarla değil.”

“Herhalde.”

Bunların hiçbiri umrunda değildi Felham’ın. Önemli olan bu mezbahanın Amerika’daki, belki de dünyadaki en büyük meza-bahalardan biri, ayrıca özenle gizlenmiş ve ele geçirmeye müsait sıfatını taşımasıydı.

Ve şanslarına, tesiste, Muppet’in EcoLog vasıtasıyla ulaştığı huzursuz bir ruh vardı ve bu hanım, tüm güvenlik sistemini, muhafız noktalarını, depolanmış silahları ve giriş kodlarını, tabii kimliğini açıklamadan, bildirmişti. Kadın, dört yıldır bu tımarhaneye hapsediğini söylüyordu. Burun deliklerini zapteden kan kokusu yüzünden artık hiçbir şeyin kokusunu alamıyordu. Tat alma duyusu da aynı şekilde körelmişti. Hayvan ölülerinin kokusu lenflerine, hormonlarına, düşlerine sinmişti. Çığlıkları duyarak, bıçakların parıltısını ve koca göbekli et yiyicileri görerek uyanıyordu. Kocasını da bu göbeklilerden biriydi. Şirketteki kodamanlardan biri. Boşanmışlardı. Adam, kadının kafayı yediğine karar vermişti. Çocuklarının velayetini adama veren yargıç da.

Ama kendindeydi kadın. Ve bir çingıraklı yılan kadar kudur-

muştı. Bugün Kaliforniya'da, yepyeni bir hayata başladığı Watsonville yakınlarında oturuyordu. Konuşabileceği, beraber yemek yiyebileceği insanların yanındaydı. Kızılçam ormanlarında, yağmur altında uzun yürüyüşler yapıp salatalar yiyerek duygularını geri kazanmaya çabalıyordu. EcoLog'a gönderdiği itirafname, son darbesiydi. Bir kadının, insanlık adına küçük bir adımı, demişti. Mezbahacıların işleri tarafından fazlasıyla insanlıktan çıkarıldıkları için yaptıklarının farkında olmadıklarına ve bu kısır döngüyü nasıl kıracaklarını, bu acımasız sendromu nasıl yıkacaklarını bilmediklerine tüm samimiyetiyle inanıyordu –bunu biliyordu. Çok para vardı işin içinde. Çok fazla baskı. Kasabadaki Katolikler, silah tesisinde çalışan işçilerden işlerini bırakıp başka, huzurlu bir iş aramaya karar verenler için bir yardım fonu kurmuştu. Ama fon sadece bomba üreten işçiler için di, mezbahadakiler için değil. Hem zaten, hepi topu yirmi bin dolarlık bir şeydi. Yani seçenek değildi. Tek gerçek seçenek içten çıkacaktı. Ve Lucy, kendine bu adı vermişti –belki de insan evrimindeki en meşhur dişi sırra, Lucy'ye ithafen– vahşetin ortasında çılgılık atan tek bir sest.

Karanlık çökmeye yüz tutarken saat sekizde, arabalarıyla mezbahaya doğru yola düştüler. Felham'ın üzerinde silah yoktu. Cehenneme giden yol bomboştu. Muppet kasabadaki sükûnete şaşırdı. Etrafta ne bir polis, ne de bir devriye aracı vardı.

Felham, girişteki kontrol noktasından geçerken tehlikeyi hissetti. Otopark arabalarla doluydu ama hepsi bomboştu. Muppet görevliye, Lucy'nin onları bekleyeceğini söylediği, daha doğrusu onlar gibi birilerini beklemesinin tuhaf karşılanmayacağını söylediği bir nakliye müdürünün adını verdi. Riskli bir durum değildi çünkü adam zemin katta, dehşetli bir gürültüde çalıştığı için telefonla ulaşılamıyordu. Ona geliyorsanız bunu biliyor olmanız gerekirdi. Böylece görevli sıradan bir gülümsemeyle geçmelerine izin verdi.

Felham'la Muppet'in araçları kontrol noktasından geçip içeri girer girmez, görevli çömeldi.

Tek Oğlu'nu, Kurtarıcımız'ı bir ahırda, hayvanların arasında dünyaya yollamakla ne iyi eden Yüce Râb; sana burada, bu ahırda, ineklerin ve diğer canlıların şiddeten uzak yaşaması için yapılmış bu yerde yakarıyoruz, kutsa bizi... Ve ruhunda yüreğinin ve tek Oğlu'nun öcünü almayı üstleniyoruz...

İki arkadaş araçlarını güvenlik kameralarının görüş açısı dışına –bu işi nasıl yapacaklarını gayet iyi biliyorlardı– park edip gerekeceklerine inandıkları silahları alarak karanlığa doğru ilerlerken bu duayı okuyan Muppet'tı.

“Tamamdır,” dedi Jerassi, Madrid'e fısıldayarak. “Bunlar, onlar.” İki adam da bakışlarını şüphelilerin ilk gerçek görüntülerine sabitlemişti. Kısa ama o derece müthiş bir aydınlanma anıydı. Madrid, duyduğu hayranlıktan titremek üzereydi. Jerassi'ye gelince... Jerassi, nükleer silah işine bir gıdım bile şans tanımamıştı. *Hayvanı* tanıyordu. İki FBI ajanı, bir kilometre ötede, video bağlantısı yapılmış bir eyalet polisi minibüsündeydi.

İki adam içeride kaybolurken Jerassi ekrana bakakalmıştı. Onca yıl sonra!

Gece dürbünleriyle izleyen mezbahayı kuşatmış düzinelerce *ranger* ve yerel polis ve otuz FBI ajanı... Dört kilometre çapındaki alan içinde boş bırakılmış ne bir yol kalmıştı ne de herhangi bir patika.

Jerassi'nin annesinin cenazesinin ardından bütün geceyi ayakta geçirip Maryland'deki yıkıntıların üzerinde dolaştığı sabah, bu sabah mıydı? Üzerindeki baskı, yorgunluk ve uçuş serserliliği biraz dengesini bozmuştu. Bir de şu adamların enerjisine bakınca... Biraz da kokuyordu. Sonuçta tehlikeliydi bu iş. Hemencecik peşlerinden içeri dalmak istiyordu ama –Madrid'in belirttiği ve Teksas'a gelirken özenle kurdukları– plana göre, onlara içeride on beş dakika tanıyacaktı. Büro'nun karnita ihtiyacı vardı.

Birden video ekranı karardı.

“Tamamdır,” diye fısıldadı Felham. Tesise giren ana kabloları kesmiş, kutupları terse çevirmekle meşguldü.

“Ne... Çabuk, çabuk bekçi kulübesini ara!” diye bağırdı Jerasi yanında duran eyalet polisine. Polis, FBI ajanının ses tonunu beğenmedi ama söyleneni yaptı.

“Tüm hatları kesmişler. Bekçi kulübesi cevap vermiyor,” dedi polis. Madrid de, kendisi de bunun işi zora sokacağıının far-
kindaydı. Devasa tesisin her köşesinde kameralar vardı.

“Burada olduğumuzu biliyorlar,” dedi Felham. Ellerinde M-60lar ve binlerce atımlık birbirine yapıştırılmış şarjörlerle tesisin raylı girişinden dalmışlardı. Ortalama boyda bir SŞİB’yi, Standart Şehirsel İstatistik Bölgesini ele geçirmek üzere silahlanmışlardı. Ama binlerce sabırsız, merakla bakan sığırın arasında yapayalnız kalmayı beklemiyorlardı. Ve eh, tuzağı anlamak için bir Zen ustasının keskin duyularını taşımak da gerekmiyordu.

“Lucy?” dedi, Felham.

“Hayır. Sanmam,” dedi, Muppet. “Sen birilerini aradın mı? Ha?”

“Jessie,” diye, itiraf etti Felham.

Hımladı Muppet. *Sana dememiş miydim* gibi bir şeyler söyleyecekti, bu yüzden herkesle ilişkilerini yıllar önce koparmışlar mıydı falan, vazgeçti. Anlamı yoktu çünkü. Şu anda yoktu. Söylenmek bir işe yaramayacaktı.

“Hamilelikle ilgili bir şeyler söyledi.”

“Senden mi?”

Felham, içi ıslıl ıslıl, hafifçe kafasıyla evetledi.

Muppet çabucak sesini toparladı. “Tebrikler,” dedi. İkisi adına mutluydu... Kendi yetişkin bakırlığı içinse üzgün.

“Televizyonda resmimi yayınladılar, Mup. Ve sana azıcık benzeyen bir robot çizim...”

“Ya... Eh, iyi bari.” Yükek sesle düşündü. “Atkuyruğumu da çizmişler mi? Gözlerimi ne renk yapmışlar?”

“Kömür rengi.”

“Salaklar.”

Rahatlama işareti gibi algılanabilecek ama elbette öyle olma-

yan hafif bir iç çekişle, “Olacaktı zaten,” dedi Felham.

“Biliyorum. Bir şeyi değiştirmez,” dedi Muppet. “Kıpırdayalım artık. Ha, bu arada... Neymiş?”

“Ne, neymiş?”

“Kız mı, oğlan mı?”

“Bilmem. Sen ne isterdin?”

“Kız.”

“Kız o zaman.”

Jerassi saatine baktı. On beş dakika. Plan buydu. Kinesey’i aramak ve ona, yedekleri ve CIA’nin Ulusal Güvenlik birimi tarafından silah tesisine yönelendirilen eyalet polislerini uyarmasını söylemek istedi. Ama hepsinin, *Hayvan* gözaltına alınana kadar konumlarını korumaları için kesin emir aldığını biliyordu.

Jerassi’yi diğerlerini çağdırmaktan alıkoyan başka, daha tatlı ve kindarlığın sınırında başka bir neden daha vardı: Felham’ın ciğerini biliyor, onu anlıyordu. Felham, Jerassi’nindi. Övgüyü ondan başkası alamazdı. Herifler ellerindeydi. Yüz elli adam etraflarını sarmıştı.

Felham’la Muppet, katilleri –hepsini– taşıyıcı bantlara asıp, sığırları nasıl öldürüyorlarsa öyle öldürmeyi planlamıştı. Bulaabilecekleri herhangi bir yönetici için, Lucy’ye göre aralarından biri her gece geç saatlere kadar çalışıyordu, özel bir muamele hazırlamışlardı: adamı yüksek kalite sosise çevirmeye niyetliydi; sistemin her aşamasından geçirecek, şık tasarımlı ambalajlardan birine tıkip soğutmali bir kutuya koyarak trene yükleyeceklerdi. Mal, yurt dışına gidecekti. Birkaç yıl önceki baş ağrısı hapları korkusu sırasında yapılanın aynısı. Sadece biraz daha... Etlisi.

Ama eh, bu gece yıldızlarda yazan bu değildi.

Aynaya baktım ve kaçınılmazı hissettim. Kant’ın *Saf Aklın Eleştirisi* beynimin ahlâki tartışmaya ayrılan bölümünde zonklayarak şişen bir apse gibiydi. Dünyadaki bağlantılarım, dostlar, aile, ilişkiler, fikirler, özelemler kararmış, muğlâklaşmış ve sarsıl-

kokuların bir savaçığı güçten düşürebileceğini hatırlamıştı.

Tesisin tümüne bakmaya gerek kalmadan boşaltıldığını ve süvari birliğinin gelişine birkaç dakika kaldığını anladılar. Ne yapmaları gerektiğini de anladılar. Yakalanmayla aralarındaki tek mantıklı tampon, bunun baştan beri planlarına dâhil olmasıydı.

“Neymiş?” dedi Felham elektrikli parmaklıkları açıp kapamaya yarayan güvenlik kontrol panelinin başına geçip.

“A-C-AA,” diye başladı Muppet.

Felham harfleri girdi.

Evreka! Lucy işe yaramıştı.

“İkincisi?”

“A-C-AAB,” diye seslendi Muppet.

Tamamdı. Diğerleri de. Üç dakika geçmişti.

“Kelepçeler?”

Kelepçeler, kelepçeler... Esas mesele oydu tabii. Muppet bir sayfa çıkarıp baktı. Delil-melil, ilk kez yanıda taşımak zorunda kalmıştı çünkü beyninde ezberleyecek yer kalmamıştı... Onca şeyin yanında.

Damarlarına dalan hangi kadercilik duygusuysa, artık kaybolmuştu. Uğruna yaşanacak küçük bir kız vardı. Muppet Amca. Kulaklarında bunun çınlamasından hoşlanıyordu. Ama şimdi, bileklerine kadar sığır kanının içinde, Teksas'ta, soğuk beton zeminde öleceklerdi. Planlarında bu yoktu.

“Altı-altı-altı.”

“Altı?”

“Üç tane altı yahu!”

“Ama bu benim uğurlu sayım.”

“Girsene ŞUNU!”

Felham omzundaki ağır makineliyi düzeltilti –kayışı kayıp duruyordu– ve üç göksel umut rakamını girdi.

Sihir gibi, loş mekân boyunca, gecenin içinde döne döne yükselen akut sinir spazmları, hüznü zincirlerin reenkarnasyonunda şaşırılmış kadim genler gibi yükselen şaşkın homurtular

yayılırken kelepçeler açıldı. Bu, daha önce hiç kullanılmamış ve yangın gibi acil durumlar için yerleştirilmiş, ölüm tesisinin bütün kilitlerini kontrol eden 'HEPSİNİ SAL' komutuydu. Ağabeyim ve en iyi dostu, tıpkı çocukluğumuzda küçük siyah kanişime, Buckingham'a –adımı ben koymuştum– trafiğin yoğun saatinde araba çarptığı günkü gibi donakaldılar. Ben o çarpışmadan sıyrılmayı başarmıştım. Ama beli kırılan Buckingham, kollarımda titreyip gözlerime yalvarıncasına bakarak can vermişti. Onu kurtarmak için yapabileceğim hiç ama hiçbir şey yoktu. Bunun adaletsizliğinin üstesinden kafamda hiç gelemedim... Ama hiç değilse sığırlar... Sığır, seni orospu evladı, seni ulaşılmaz sağır dilsiz, seni insan doğası... Sığırlar şimdi –duruma uyanabilselerdi tabii– önlerine çıkanı ezip geçmekte serbestti.

Ve Felham'la Muppet yan yana durup birbirlerine son kez baktı.

Belki.

"HAYDİ!" dedi Jerassi yarı otomatik tabancasını çekerek.

"Giriyoruz," dedi Madrid telsizden tüm bekleyenlere.

Silahlar hazırды. Spot ışıkları, giriş yolunun dikenli tel örgülü yüksek duvarların arasında süzüldüğü girişteki, patlayan camları her yana saçılmış kontrol noktasının üzerine çevrilmişti. Eyalet polisinin araçları kapının önünde barikat kurarken, tepeden tırnağa silahlı ve korunma giysili bir SWAT takımı, DENİZ KOMANDOLARI'na has bir ustalık ve kararlılıkla ana bina ya doğru harekete geçti.

"Onları canlı istiyorum." Jerassi'yle Madrid, araçlardan kurulu, .308 kalibreli mermileri ve kızıl ötesi dürbünleriyle, tesisin içine açılan dört kat yüksekliğindeki koca alüminyum kapılara çevrili en az elli nişancı tüfeğiyle donanmış yarım çemberin ardında, minibüsün yanındaydı. Usta *ranger*ların en seçkinleri, uzun tüfekliler ve zincirlerini zorlayan, yerlerinde duramayan kurt köpekleri... Binanın öte tarafında turlayan helikopter ve arka arkaya dizilmiş destek birimleri... Her şey yerli yerindeydi.

İçerideki durum kontrol altına alındığında Madrid ve Jerassi girip resmi tutuklamayı yapacaktı. Sonra da basının girmesine izin verilecekti.

Bu, Madrid'in düşlerindeki senaryoydu. FBI okulunun orgazm senaryosu. O ve Shelley ve takımın geri kalanı –hem de kaç kere– sadece bunu mu umut etmişti? Şefleri için, bu an olmasa hayatının hiçbir anlamı kalmayacak Jerassi için umut etmişlerdi. Adalet... Amerikan usulü adalet... Sadece gerçek bok ele geçtiğinde, kötü adam spotlar altında dikilip suçları karşısından çırılçıplak kalmaya zorlandığında bir şey ifade eden zırva... Ve tüm bunları olası kılan, yıllar boyu arka plan soruşturmalarıyla uğraşan polisler, FBI'nın tutuklama görevlileriydi.

Tüm bunların da bir avuç zırva olması hariç tabii. Ve Jerassi de bunu biliyordu. Kanıtlar, son anda, tamamen şansa bulunmuştu. Marin County'deki lastik izleri. Onu bulan Baggot'ın takımıydı. Görev dışı bir randevu; kardeşi ele veren buydu... Madrid'in şeyinin şansı. Maryland'deki iki tanığın, Büro kardeşini bulmasa hiçbir işe yaramayacak ifadeleri. Ve Jessie Moran'ın dinlenmesi. Bunların hiçbiri fazla zekâ veya az ya da çok yetenek gerektirmiyordu. Sadece şans ve mezardaki oğlunun acısıyla yoğrulmuş inatçı sekiz yıl.

Hiç değilse bu gece Jerassi'nin gazabı doyacaktı. Artık zayıf çene yoktu. O iş bitmişti.

Bitmişti. İyura işe gitmişti. Polisler, saatler önce çekip gitmişti. Açıklama yapmadan. Düşüncelerimle başbaşa kalmıştım. Her zamanki gibi. Ama şimdi her şey farklıydı.

Bu konular artık kafamda anlamlı kelimelere dökülmüyordu. Şüpheyile dolu günler, Felham'a kızgınlığım, tıpkı rüzgârda titreşip sönen bir mum ışığı gibi kaybolmuştu. Tüm bunların yaşanışı, herhalde, bir zamanlar inanıp güvendiğim dünyanın içinde çöküverdiği akademik bir akli dengesizlikle yönlendirilmişti. Bu paranoya mıydı yoksa kökü derinde korku mu? Dünya gerçekten böyle miydi? Kesin bilmiyorum. Ama sanki bir kendini

taciz kanseri gibi, uzun zamandır yuttuğum kendini taciz, çemberini tamamlamıştı. *Taciz*, içte ve dışta, gerçektir. Bu kadarını biliyordum. Özel zayıflığım, güneşli bir sabaha bakıp başka bir şey, Noel falan gibi neşeli bir şey yerine hâlâ ayı düşünmek miydi, yoksa tüm servetim olan oğlum ve karım mıydı, onu psikiyatlara bırakıyorum. Diyaloglar benim olsa gerek. Ve görünüşe göre, zamanla bu noktaya nasıl geldiğimi ya da yapmam gerekeni nasıl yaptığımı kimse anlayamayacak. Sonucunu önceden görmüşlüğüm, kesinlikle imkânsız.

Sıradan bir Yuppie'ydi diyecekler. Santa Cruz'dan işte. Ofisinde Puccini CDleri çalardı. En sevdiği 'Tosca'ydı. 'Tüm dünya Scorpio gibi' demişti bana bir keresinde. Neden bahsettiğini anlamamıştım...

Ve İyura. Polise durumumu tarif edişini görebiliyorum: *Kaza ya da absürdün takidi değildi. Yetişkin hayatı boyunca oyun oynadı. Ağabeyi yaşadığı sürece – beyninde – insanların en özgürüydü. Ne kadar hasta olduğunu hiç anlayamadım. Ağabeyini taklit etti. Ama ağabeyi kimi taklit ediyordu? Çaresiz bir çocuk, vahşi bir hayvan. Hangisi? Bilmiyorum. Deliliğin şeytanları peşindeydi. Herhalde onları gerçeğe getirdi. Polis memurlarını içeri davet edip kahve ikram edecekti... Jason uzun zamandır işinde yoğun baskı altındaydı. Ağabeyi falan yok!*

Tüm mirasımı hayvanlarla ilgili hayır kurumlarına bağışlamalıydım. Ama yapmadım. Herhalde acıya bir kişisel bağlantı daha kurmak istedim. Kendi acıma.

Sokaklardaki herhangi bir silah satıcısının bir AR-15'i alıp tam otomatik bir M-16'ya, standart Vietnam silahına çevirebileceğini biliyordum. Bilmediğim, o silahı gerçekten kullanıp kullanamayacağımdı.

Dünyayı kurtaramam. Ama belki kendi ruhumu koruyup hasat edebilirim. Ruh izleniyor. Ruh mücadele etmeli. Bu sonuca varmak için kırk yıl boyunca Felham'ı tanımam gerekti. Aziz Paul'un dönüşümü mü? Her çocuk, hayatında en az bir defa bir

hayvan öldürür ve gömer. Her çocuk o hayvana dönüşür. Her yetişkin o hayvanın peşine düşer.

Çocukluğa döndüm ben.

O öğleden sonra, o gece, ertesi sabah oldu bu. Teksas'ta aydınlanma. Hepsi o.

İlkin sokağa çıktım, Pazar'ın güney tarafına... Ve sahte bir Arkansas ehliyeti edindim. Çakalın birinin elindeki herhangi bir renkli yazıcı, beş dakikada on dolara hallediyor o işi.

Sonra gidip elli dolara bir barkod yazılımı satın aldım.

Standart Amerikan modeli sayısız rakam bastım. Yüzlerce. Bay Area'da, vitrinlerini canlı ıstakozlarla dolduran yirmi yedi büyük market saymıştım. *Homarus Americanus*. Bazıları on beş kiloya yakındı. Ve ıstakozlar da akıllıydı. Biri bana ıstakozların eş bulmak için okyanus zemininde üç yüz kilometrelik mesafeleri yürüdüğünü anlatmıştı. Bilim adamları bunu sözde mücadeleciliğe bağlasa da, bunun adı aşktır. Tam bilim adamlarına göre... Sadece bu hayvancıkları deşmek, sınırlarını ayırmak ve yemek için bir başka bahane. Mücadelecilik!

Derdim onları çalmaktı. Zulümü öfkeyle ödetmekti. Ama halletmem gerekecek yirmi yedi market vardı ve atalet, güvenlik, yasalara saygı duyan normalliğe, çoğu insanın yaşadığı, tarafsız, boş, anlamsız ve hiçbir şeye karışmayan bir postane kadar basit, sakın hayata karşı ağabeyimin durumu arasındaki çizgiyi aşmaya kararımı vermiş ve yakalanmaya hazırlanmışsam da, yakalanmaya niyetim yoktu.

Kararım kesindi. Ve yapacağım numara barkodlardı. Çünkü hiçbir market on-line alışveriş kontrolü yapacak düzeneğe sahip değildi. Et bölümleri sadece malı sarıp üzerine barkodu yapıştırıveriyordu. Kasiyerler de paketi okuyucudan geçiriyordu. Hiçbir şey bilmiyorlardı. Bilgisayar hep doğruyu gösteriyordu. Barkodları değiştirdim ve parçası on, yirmi veya otuz dolara gelen ıstakozlar on sente düştü. Para bile ödemedim; sahte kimliğimi kullanıp karşılıksız çek yazdım.

Bir gün içinde yirmi yedi kez yaptım bunu ve bölgedeki en büyük dağıtım kamyonunu, içinde sudan başka bir şey bulunmayan tankerıyla kiraladım. Ve akşam, birkaç yüz dolarlık karşılıksız çek yazarak yüzlerce canlı ıstakozu kurtardım.

Ardından, karanlıkta China Beach'e gittim. Kalın eldivenlerle bile ıstakozları alıp okyanusa salmak biraz zordu. Tanrım, zekâ pırıltılı ve canlı gözlerine bakan herkesi duyarlılıklarına ikna edebilecek o ıstakozları ne kadar seviyorum... Ve nasıl da dalgaların arasına dalarak koşturmuşlardı özgürlüklerine... İnsanlar arasında yaşamak zorunda kalmış bir insanınkiyle, kendi şansıyla karşılaştırıldığında ne kadar şanslı olduklarına hayran hayran bakarak, o ıstakozlara dönüştüm.

Tabii ki hayvanları, parasını verip satın alabilirdim ama sonra ne yapacaktım? Satın almaya devam mı edecektim? İstakozları, Alaska'dan Maine'e tüm ıstakoz sanayini, her yıl on milyonlarca dolar ödeyerek mi alacaktım?

Market zincirleri peşimde bile değildi. Olanların farkında bile değillerdi tahminimce.

İşe girmiştim. Ertesi akşam, elimde, içine bir M-16 yerleştirdiğim plastik bir köpek kafesiyle bir hayvan sığınağını ziyaret ettim. Tıpkı güzel günlerde Felham'ın yaptığı gibi, kafama siyah bir çorap geçirmiştim. Ve fazla riske girmeden, belaya bulaşmadan, hatta korkuyu tatmadan seksen kadar köpeği Skyline Ridge yakınlarındaki koruluğa saldım. Birkaç sorun çıktı, lâkin onlara girmeyeceğim. Ama sert elemanlara has bir canlılık ve banka soyguncularının hevesiyle, düşleyemeyeceğim ölçüde cesaretlenmiştim. Nesnel açıdan söylemek gerekirse, yarım hayat boyu dehşetin sonunda, Felham'ın savaşı beni bir hafta içinde uçurumun kenarına getirivermişti. Köpeklerden bir kısmı bıraktığım yerde kalmaya niyetlendi. Ama yanımda çikolatalı gofretler getirmiştim. Hepsini, dokuz gün içinde kendileri almaya gelen çıkmazsa uyutulacakları tesisin uzağına fırlattım.

Bahsettiğim her iki gecede de İyura'yla seviştim. Hem de ne

sevişme! Sonradan kendi bile söyledi. Annemle babamın hayatta oldukları zamanlardan bu yana kendimi hiç bu kadar iyi hissetmemiştim.

Ve ertesi sabah, saat sekizde sokağa çıktım ve o ana kadarki iki başarımın cesaretiyle kaltağı beklemeye koyuldum.

Ve elbette, fazla geçmeden o da, danuasıyla çıktı. Her zaman ki iğrençlik. Silahımı gayet iyi gizlemiştim.

Acele et Schmo... Köpeğe Schmo diyordu. Ama bu sefer hayvanı tekmelemedi. Ve orada öylece çaresiz kalakaldım. Ya da gülünç diyelim... Çünkü golf çantamdaki soplar arasında bir M-16 taşıyordum. Ama köpeği tekmelemedi işte. Lanet karı, şizofrenin tekiydi. Günlerce, haftalarca Schmo'yu tekmelemesini izlemiştim. Şimdi, birdenbire, Schmo öğrenmişti. İşini görüyordu. Ve dalga üzerimden aşır denize döküldü. Bektan bir komedi filmi gibiydi.

Ve geri dönüp sokağın başına, bahçe kapımdan içeri girip, kendimi HARİKA hisseder ve gazeteleri almak için eğilirken üç polis arabası gelip kapının önünde durdu. Kalkıp pencereye baktığımda İyura'yı, yüzyıllardan süzülerek gelmiş Japon zarafeti içinde Bart'ı kucaklamış pencereden bakarken gördüğümde arkamdan bir ses, o onur kırıcı sözleri haykırdı: KİPİRDAMA OROSPU ÇOCUĞU!

“Çalıştır motoru, yoldayız,” dedi Muppet ellerinde kalan tek cep telefonundan.

Mickey mesajı almıştı.

“Öyle miyiz?” dedi Felham kendini toparlayarak. Harekete geçmiş sığırların, ürkmüş on bir milyon kiloluk ağırlığın arkasındaydılar.

Muppet Felham’ı kafasının iki yanından yakalayıp kendine çekti ve yanağından öptü. Felham, parmaklarıyla arkadaşının gözlerine hafifçe dokunarak karşılık verdi.

Silahlarını kaldırdılar ve savaş çığlıklarını atarak alüminyum kapıya doğru kurşun yağdırmaya başladılar... Ve binlerce sığır dehşetle kapılardan dışarı fırladı.

Tam o sırada komandolar, bir bale koreografisini andıran taktiksel manevralarla kapıya yaklaşmaktaydı.

Ve içeriden gelen dehşetengiz gürültünün ardından ummadıkları bir şiddetle yıkılan kapılar karşısında hepsi siper aldı.

Jerassi’nin yanında dikilen şirket yöneticisi, “Tanrım, sığırları saldılar!” dedi. Gördükleri karşısında yutkunamadı bile.

Jerassi bağırdı. Böyle bir şeyi beklemeliydi; silahlar olanaksız-

zı yakalamak üzere ateş kismaya başladı. Sığırlar, dönüm dönüm araziye yayıldı; kimi düştü, kimi böğürdü... Ön cephedeki Teksas *ranger*ları ve SWAT komandoları gözden yitip gitti. Silahları yıldızlara boşaldı. Bedenleri serbest çığneme fırtınası altında ezildi. On saniye sonra, devriye arabalarının kurduğu yarım daire şeklindeki barikat dağılmış, saatte altmış kilometre hızla dağılan kitle durdurulamaz bir öfkeyle yoluna devam ediyordu. Devriye arabalarından biri infilak etti, diğerleri devrildi. Havadaki helikopterlerin ışığı altında ve havai fişkeler misali gidip gelen telsiz konuşmaları arasında bir sürü polis havalara fırlayıp öğütülen etin tozuyla kaplı topraklar üzerinde ezildi.

Sığırlar, patlayan yaradan fışkıran kan misali Panhandle'da özgürlüğe doğru devam etti. Atalardan gelen dürtülerin kasırgası... Ve aralarında veya hemen arkalarında, Muppet'la Felham, kâh kuyruklara yapışarak, kâh rodeocu gibi hayvanların üzerine atlayarak tesisten uzaklaşan toz bulutunun arasında, göze batmadan kayboldular.

Kontrol ağabeyimdeydi. Ve onu dururacak hiçbir şey yoktu.

Sonuçta, kızıl saçlı bir kadınla randevusu vardı.

"AT ONU ELİNDEN!" diye bağırdı arkamdaki polis.

Iyura perdelerin araksında, yere eğildi.

Kollarımı yana açarak kalktım, golf çantam çimlerin üzerine düştü.

"ÇANTADAN UZAKLAŞ VE YERE YAT. KOLLARIN AÇIK KALSIN. HEMEN!"

Yarım düzine polis tepeme çöküp siyah deri botlarıyla el ve ayak bileklerimi ezerken neler olduğunu biliyordum. Canım yandı. Ardından kollarımı arkama kıvrıp kelepçeleri takarken bildik Miranda haklarımı, Lee Oswald'a gösterilenden kesin daha fazla nezaket göstererek avukat tutabileceğimi falan okuduklarını duydu. Sonra beni sırtüstü çevirip üzerimi aradılar. Golf çantama dalıp üç numaralı golf sopamla beraber silahımı buldular.

“JASON, NE OLUYOR?” diye koşarak fırladı Iyura. Bart hâlâ kucağındaydı.

“OLDUĞUN YERDE KAL!” diye bağırdı polislerden biri. “BE-BEĞİ YERE KOY VE ELLERİNİ KALDIR!”

Özenle biçilmiş çalılarının ardında, palmiye ve ökaliptüslerin gölgesinde toplaşan komuşları görebiliyordum. Morton ve Delila, yarı-emekli bir çift, oradaydı. Delila yirmi yıllık bir öğretmendi; Morton’sa üretilen her ton balığı kutusundan kendine iki sent kazandıran, zekice bir açma mekanizması icat etmişti. Bay Area’ya yerleşip Dünya Dostları’na üye olduğundan beri icadıyla ilgili fikirleri değişmişti ama artık ahlâki vıdı vıdı için geçti tabii. Her şey gibi.

Iyura olduğu yerde kaldı ama Bart’ı bırakmadı.

Namlular, savunmasıza karşı gücün kurduğu bir seks partisinin şevkiyle çevrilmişti üzerine.

“O benim karım ve hiçbir şey bilmiyor,” diye bağırdım öfkeyle.

“Neyi bilmiyorum?” dedi Iyura, gözyaşı keseciklerimi zorlayan bir masumiyeti yansıtan tiz ve ağlamaklı bir sesle.

Sonra beni bir devriye arabasının arkasına tıktılar. Çavuş, Iyura’ya yaptıklarını ve hayvan barınağına girerken beni gören beş görgü tanığının ve ıstakozları suya atışımı gören diğerlerinin ve benim gibileri parmaklıklar arkasında görmek isteyen deniz ürünü bölümündeki tezgâhtarlarının ifadelerini anlattı. Ve tabii, önceki gece kullanılmış gibi görünen silah vardı.

Şimdilik hepsi ifadeler ve kulaktan dolma laflardı. Yasal açıdan yani. Ama karımın bana atığı bakış gerçek bir yürek acısıydı. Bunca zaman ona hiçbir şey söylememiş, onu karanlıkta bırakmıştım. Serserinin tekinin peşinde olduklarını sanmıştı. Ve zihnimde imgeler dönüp durmaya devam etti: ulumalar ve ezilen beyinler, canlı köpeklerin sökülen kalpleri, *hamster*lara, kedilere ve sığırlara ard arda verilen elektrik şokları, yalvararak bakan maymunlar ve fareler; yegâne sözde Efendimiz’in diri di-

ri, gaddarca ve tarife gelmez bir şekilde insan cehennemine bıraktığı kemirgen ve memeli ve primat ve balık ve her yürek burkan, sevgi arayan türün dalga üstüne dalga insafsızca devam eden nesilleri. Yaptığının doğruluğuna inancım, götürülürken bana güç verdi ve eh, beni bu kadar çabuk enselemelerine hayranlık duydum. Buna asla inanmazdım ve bu da Muppet ve ağabeyimin, o ana kadar, kendi dünyalarında başarıyla gerçekleştirdikleri eylemlerine ne derece önem ve özen gösterdiklerine de hayranlık duymama yol açtı.

Keşke kendi dünyaları olsaydı.

Artık korkmuyordum. Bitmişti ve yapacağı yapmıştı. Kimsenin canı yanmamıştı çünkü sonuçta ben, şiirsel kuşku içinde yitip gitmiş bir ödleğin, hayalperestin tekiydim. Sahte barkod basmam, marketlere gidip *Homaridae* çalmam, silah taşımam, köpekleri salıvermem, onca çilenin üzerine ışığı, hem de böyle kahramanca görmem falan, ne Iyura'nın, ne de beni tanıyan başka birinin inanabileceği şeylerdi.

Neden? Çünkü bu bir mucizeydi. Kurtuluştı. Kefaretti.

Ve bunun kanıtı, köpeklerin Skyline Ridge korusundaki kızıl-çamların arasında koşturmaları, ıstakozların Golden Gate köprüsü altında dans etmeleri ve Jason Felham'ın, yıllar sonra ilk defa gerçekten rahat uyumasıydı. Tüm o heyecan içinde, köpeklerin köpek, sığırların sığır olduğu gerçeği –bir gün nasılsa tekrar hayvan barınağına toplanacakları ya da kuzey Teksas çayırlarında teker teker yakalanacakları– henüz kafama dank etmemişti. Birkaç saatliğine, sert, yastıksız yatakta ve ne idüğü belirsiz hücre arkadaşımın yanında kendimi coşkun, vecd içinde, yeniden doğmuş, yeniden yaratılmış hissettim... Bir şey, BİR ŞEY yapabilmeliyle ilgili o duyguları anlatmaya kelimeler yetmiyor.

Hapis, kaba kuvvet... Hiçbiri umrumda değildi. Iyura'nın kardeşi, tanıdığı bir kefalet memurunu kullandı. O günü ve geceyi hapiste geçirdim ama ertesi sabah saat dokuz civarı, kefaletimin yüzde onu, on bin dolar karşılığında serbesttim. O güne kadarki

temiz sicilimin –trafik cezam dahi yoktu– işe yaradığı açıktı. Gene de, ölümcül silahla saldırı, tehdit, ruhsatsız silah taşıma, hırsızlık, barkod işi ve karşılıksız çek yazmayla ilgili sahtekârlık gibilerini kapsayan suçlamalar gayet ciddiydi. Schmo'yla ilgili bir şey yapamazlardı –bir teselli– çünkü silahı çekmemiştim ve silah da zaten dolu değildi. Herhalde sadece kadını korkutmayı düşünmüştüm. Bir başka yasal muğlâklık daha vardı; köpekleri serbest bıraktığım gece de silahımın dolu olup olmadığını kanıtlayamıyorlardı. Size dürüst davranacağım: dolu değildi. O koca silahın ateş alması tehlikesini göze alamazdım.

Ve bir tesellim daha vardı: Robert Jerassi, *Hayvanın* onun değersiz varlığıyla hiç ilgilenmediğini öğrenmek şerefine asla erişemedi. Felham'a kalsa, FBI asla denkleme dâhil olamazdı. Ancak, Madrid adındaki azimli kovboyu ne Felham, ne de ben ön-görebilmiştik.

Savunmamı hazırlamak için bir ayım vardı. Iyura'nın kardeşi Akira, hepsinden değilse de suçlamaların bir kısmından sıyrılabileceğime ve en iyi ihtimalle on iki ay hapis ve her şeyden üç yıllık men edilmeye cezalandırılacağıma inanıyordu. En kötü ihtimal, davama verilecek yargıca göre tabii, yirmi beş yıldır. O durumda, hapisten çıktığımda Bart koca adam olacaktı. Altı başkanlık seçimi geçecekti. Iyura yaşlanacak, istediğimiz ikinci çocuğu yapamayacaktık.

Okumak istediğim çok kitap yoktu.

Özel görüşmede, “Neden yaptın?” diye sordu bir psikiyatrist. Öylesine. Akira, yardım almaya gönüllü görünmemin davamızı kuvvetlendireceğini düşünmüştü.

Sadece bağırarak istedim. Herhangi bir delilik numarası adına değil –asla– sadece ve gerçekten bağırarak istedim. Sorular ve vereceğim cevaplar fazlasıyla belliydi çünkü. Gerçekte, söyleyebileceğim hiçbir şey yoktu. Bağırarak, evet. Söylemek, hayır. Sanki içimdeki düşünsel notlar ve duygularla dolu depoda çarpmıha geriliyordum ve bu yekpare, dokunulmaz, skolâstik, do-

kuz-beş mantıklı herif, karşıma geçmiş beni neyin delirttiğini soruyordu. Nerede başlamıştı? Nerede bitmeliydi?

“Bunu tetikleyen bir olay var mıydı?” diye devam etti psikiyatır yeni sıradanlık zirvelerine yükselerek. Eminim beni karanlık ve tehlikeli sulara ittiğini düşünüyordu. “Ya da bunu içine sokan biri mi vardı?”

Mahkememden bir hafta kadar önce çok garip bir şey oldu. Bunu, herhangi bir insanın dünyanın kendine nasıl baktığını veya gerçekte kendinin nasıl görüldüğünü veya gerçekte ne olduğunu anlatabileceğinden daha açık anlatmam mümkün değil. Basit bir mesaj şeklinde geldi. Pencereden giren aydınlatıcı, uçarı bir ışık, bir telefon, bir telegraf, belki bir mektup veya sadece bunlardan birinin fikri... Tümüyle yabancı birinin, içimde yeni bir sesin herkesin sonunda iyi olacağını, bir çıkışın bulunduğu fısıldayan gece görüntüsü, sabah *deja vusü*. Çoktan ölmüş milyarlarca hayvanın değil –onlar sonsuza dek içimde ölü kalacaklardı– diğerlerinin, hâlâ yaşayanların, hâlâ minik Bartlarla ve ördek yavrularıyla dolu bir dünyanın ve ağabeyinin izini süren bir akıl hastası ordusunun kurtuluşunun olduğunu fısıldayan bir ses. İnsanlar her gün, her türlü çileyle boğuşuyordu. İyi insanlar, kederli hatta mutlu insanlar... Ya da hiç değilse mutlu bir yüz takınmayı becerebilenler. ‘Bazıları gizli bir şekilde,’ diye açıkladı ses, ‘Rajasthan’daki Fare Tapınağı’nda yaşıyor.’

Tamam.

“Kimsin sen?” diye bastırdı içimdeki, herkesten şüphelenen çocuk. “Ne anlatıyorsun bana?”

O kelimeleri gerçekten duymuş muydum? Mesajı okumuş muydum? Yoksa sadece kendimi daha fazla icada mı zorluyordum? Hapisteki pek aydınlatıcı gecemden sonra, tahminen sonuncusunu yapıyordum. Ama önemi yoktu.

Hindistan’ın aklıma belli nedenlerle düştüğünü itiraf etmeliyim; sığırları, vejetaryenliği... Orayı, benimki gibi bir yasadışının dâhil, her türlü acayıpliği sindirebilecek bir yer gibi görü-

yordum. Ve belki de benim bu Hindistan'ım, Iyura gibiydi. Ona ilk tutulduğumda, aklımda ondan başkası yoktu ve onunla olmak uğruna her şeyi yapmaya hazırdım. Kıtaları aşmaya, enayileri kazıklamaya, düşmanları yenmeye...

Akira, biraz anlattıktan sonra, hükümlülerin iadesi meselelerinde Hindistan'la Birleşik Devletler arasında bulunan kurallar konusunda, özellikle bazı bölgelerle ilgili muğlâkta kaldı. Ama cesaretimi kırmak için epey uğraştı.

Konuyu Iyura'ya açtım. Eh, açmaktan fazlası... Onu konuşmaya hazırladım.

"Ne varmış orada?" dedi merakla. San Fransisco'yu asla bırakmayı düşünmediğini tahmin ediyordum ama seçenek sunmadan evliliğimizi yıkmaya niyetim yoktu. Hapis söz konusu değildi. Kafeste yaşamaya, bir tavuğun katlanabileceğinden fazla katlanamazdım.

"Çölde beyaz mermerden yapılmış bir Hindu tapınağı var," diye açıkladım. "Çok güzel, sanıyorum. Huzurlu. Ve yerli Hinduların yüz yıllardır Tanrıları diye görüp taptıkları binlerce fareyle dolu. Onları besliyorlar. Ve fareler tümüyle zararsız, hatta oyuncu. Kimseyi ısırıyorlar. Sadece arada sırada birkaç ayak parmağı hafifçe dişleniyor." Beni vuran, ayak parmaklarının dişlenmesiydi.

Karım, gülsün mü ağlasın mı bilemiyordu. "Yani?" dedi.

"Eee... Anlaşılan farelerin insanların içinde reenkarne olduğuna ve ölen Hinduların fareye dönüştüğüne inanıyorlar. Biraz Dr. Dolittle gibi. Ve döngü sonsuza dek devam ediyor."

Iyura, beni şaşırtarak gülmeye başladı. Herhalde Dr. Dolittle kısmına gülüyordu. Çocukken Japoncasını okuduğunu söylemişti. Olası tepkisine karşı kafamda kurduğum her şey o anda yıkılıp gitti. Şans tanındığı anda bir tür hayvan hakları Samurayına dönüştü. Ve ona sorunlarımdan hiç bahsetemediğimi düşünüyorum da... İçimde kıvranan hayalleri açmaya cesareti bulmamıştım hiç. Ne ona, ne başkasına. Çıkıp silah satın aldığım

ana, doğum anıma dek hep utanç, dehşet ve rezalet içinde yaşamıştım. Ama Iyura yaptığım veya yaptığımı hayal ettiğim veya umut bağladığım şeye kendini adayiverdi. Ona bir daha âşık oldum. Ki bu illa mutlu son anlamına gelmiyordu. Ağabeyim belki bir hayaldi ama hayvanlar değildi. Yaşadıkları devasa acı dünyası da...

İçimdeki kavgayı anlatmaya kalkıştığımda Iyura ne yapacağını bilemedi. Gerçi içimdeki dehşetin bütün ayrıntularını, FBI ajanları kılığında ziyaretime gelen görüntüleri, duyduğum sesleri, diyalog parçalarını, Tayland'daki kuşları, dönemleri ve başka açmazları, Maryland'deki sözde Kurum'u, Teksas'taki sığırları ve o ikisini, Missouri ahalisinden Muppet ve Jason ahalisinden Felham'ı ve elbette Jessie'yi anlatmadım. Ama beni haftalarca, aylarca, işin aslı yıllarca yakıp kavuran şeyin insanlığımın, kolayca erişilemeyecek ya da anlaşılamayacak bir şeyle uğraşmamın, felsefi bir tartışmanın, Hiroşima kadar büyük, insan yüreği kadar küçük görülebilecek bir tartışmanın, normalde tartışarak, korkarak, öfkelenerek ve elle tutulur bir sonuca bile varamadan gittikçe insan olmanın nasıl bir rahatsızlık olduğunun derinliklerine batarak devam etmesi gereken o felsefi tartışmanın bir parçası olduğunu kavramış göründü.

Açıkçası, sığ tekbenciliği* aktif tedaviye dönüştürürmekte şanslıydım –insan, suç işlemeye tedavi demeye kendini hazırladıktan sonra... Kaliforniya Eyaleti Suç Psikiyatrisi Kurulu'nun konuya bu gözle bakacağı şüpheliydi tabii. Ama bir şekilde, sığ sulara, oradan da karaya, gün ışığına erişmeyi başardım. Bir başlangıç noktasına. Ve kimseyi öldürmemiştim.

En azından, henüz.

Diğer yandan, düşman hayallerimin gerçekte asla yüzleşmediklerini biliyordum; ağabeyimi, kafamda dahi Robert Jerassi'yle aynı odaya sokmaya niyetim yoktu.

*Solipsizm: Varolduğunu kesinlikle bilebildiğinizin sadece kendiniz olduğu yönündeki felsefe akımı

Hindistan canlı, hayal ürünü değil, canlı koordinatlara sahipti. Gerçek bir yer. İyura, neşeyle ve gençlik dolu bir yeniden başlama duygusuyla kabul etmeye niyetliydi.

Kabul etti.

İlerleyen günlerde, Market Street'ten sahte pasaportlarımızı aldık –gerekli kişileri tanıyordum artık– ve Amerika'dan kaçak çıkışımızı gerçekleştirdik. Gümrükten geçtiğimiz an, bir daha geri dönemeyeceğimizi biliyordum. Pakistan'a vardığımızda, sınır boyu yürüdük, ipeksi serapları, uzun saçlı göçebeleri ve rüzgârın taşa oyduğu minareleri geçip çölün ortasına doğru yola koyulmadan önce tarihi Jaisalmer* kentinde birkaç gece kaldık.

Ben Zucchini'den en sevdiğim aryaları ıslıkla çalarken Bart develerin hörgüçleri arasında yolculuk etti. Pek memnun görünüyordu.

Develere hemen tutuldum. Ama yerlilerin sırtlarına aşırı yük bindirip acımasızca dövmeleri canımı sıktı. Çölün kırk kilometre içinde, efsanevi Fare Tapınağı'na iki günlük mesafedeyken Gandhi'nin ülkesini boydan boya sarmış mezbahalarla ilgili konuşmalara kulak misafiri olduğumda, ağabeyimin, *lanet olsun sana Felham!* daha fazla belaya bulaşacağımı çoktan fark etmiştim.

*Hindistanın kuzeyinde, Altın Şehir diye bilinen şehir

versus kitap

Subtopia

A.L. McCann

Çeviri: Algan Sezgintüredi

Subtopia, kırgın ulusalcı alegorilerden, neşeli sonlardan ve ıvır zıvırdan mutlu olmamız gerektiği fikrinden bıkanların romanı. Bu romanı okuduğunuz zaman evlerden, duvarlardan, sokaklardan bu uygarlığın tüm çirkefinin üstünüze yağdığını hissedeceksiniz.

"...'Subtopia', 'Suburbia' (Banliyö-varoş) ile ütopyanın satirik bir bileşimidir. Kent ve banliyö ortamlarının insanlara vadettiklerinden çok azını verdiğini anlatmak istedim. Özünde, bu gerçeğin farkına varılmasıyla bağlantılı politik bilincin gelişimini teşvik etmek yatıyor. New York'taki ütopyaya ihanet hissi benim gözümde Melbourne veya Sydney varoşlarındakiyle aynı."

"...Subtopia'daki karakterlerin kültürel ve fiziksel hareketlilikleri kimliklerimizin sadece 'ülke toprağı' ile tanımlanmaması gerektiği duygusunu vücuda getirmekte. Örneğin romanda, Ulrike Meinhof, Avustralyalı herkes ve her şeyden çok daha önemli bir etkiye sahip."

"...Julian, Martin'in içindeki başkaldırıcı öğeye tutkun. Sol görüşlü eylemciliğin silahlı direnişe dönüştüğü altmışlı yılların sonu ve yetmişlerin başındaki Batı Berlin, uygulaması çok farklı da olsa bir anlamda başkaldırıcı da simgeliyor. Romanın Melbourne'dan Berlin'e hareketi, kısmen varoşla keskin bir biçimde örtüşen o radikal, politize şehir fantezisiyle ilgili."

A.L. McCann